2389

EXERCITIA

SPIRITUALIA

S. P. IGNATII DE LOYOLA

CUM VERSIONE LITERALI

EX AUTOGRAPHO HISPANICO

NOTIS ILLUSTRATA

EDITIO QUINTA

RECOGNITA ET AUCTA

ALMA COLLEGE
060.32
LIBRARY
R679
Alma, California

FATHERS LIBRARY,
ST. JOSEPH'S CHURCH,
SAN JOSE, - - CAL.

ROMAE

EXCUDEBAT BERNARDUS MORINI

1854.

6527

R. P. IOANNIS ROOTHAAN

PRAEPOSITI GENERALIS SOCIETATIS IESU

LITERAE ENCYCLICAE

AD PATRES AC FRATRES EJUSDEM SOCIETATIS

DE SPIRITUALIUM EXERCITIORUM

S. P. N.

STUDIO ET USU

FATHERS LIBRARY, ST. JOSEPH'S COLLEGE, ST. JOSEPH'S SEMINARY, Alma, California

Saepe ac multum cogitanti mihi, Patres ac Fratres carissimi, immo vero assidue animo volventi *(necessitas enim mihi incumbit,* quippe cui per Apostolum dicitur: *qui praeest, in sollicitudine)* assidue, inquam, animo volventi, quanam maxime ratione in renata paucis abhinc annis ac sensim adolescente Societate spiritus ille, vel exsuscitari ubi opus sit, vel conservari, foveri, promoveri possit, qui ejus olim, tum primordia tum incrementa, tam laeta reddidit Ecclesiae Dei, tam fructuosa ad innumerabilium hominum salutem; illud jamdudum occurrebat, nihil fore *ad convertenda corda Patrum in filios,* ad filios, inquam, Patribus reddendos quam fieri posset simillimos, aptius atque efficacius, quam Sancti Patris nostri Exercitiorum Spiritualium diligens studium et accuratum usum. Etenim cum primos illos Patres nostros, et qui eos dein subsecuti sunt, non alia re magis, quam horum Exercitiorum opera, in alios plane viros mutatos fuisse constet, perque ipsos alios deinceps atque alios, iisdem hisce spiritualibus Exercitiis excultos, e vitiorum laqueis expeditos, non virtutis modo verum etiam eximiae sanctitatis studio incensos fuisse, et in concepto semel ardore spiritus ad mortem usque per multos labores et aerumnas perseverasse; quid est, quod iisdem Exercitiis nos rite utentes, non eumdem spiritus fructum in nobis fidenter exspectemus? Equidem, Patres ac Fratres carissimi, dum hoc argumentum, quod dudum meditabar, tractandum apud vos suscipio, brevi compendio ad omnem vocationis nostrae perfectionem, ad omnium vitiorum et imperfectionum victoriam, ad omnium virtutum exercitationem efficacissime vos adhortari mihi videor; atque ita existimo, si studium admirabilis libri Sancti Patris nostri, si diligentem et accuratum ejus usum vobis persuasero, renovationem spiritus in universa Societate laetissimo nostrum omnium profectu consecuturam.

Ac de Exercitiorum quidem laudibus, de eorum excellentia atque efficacia apud vos disserere, Patres ac Fratres carissimi, supervacaneum existimo. Donum ea esse singulari Dei beneficio Sancto Patri nostro Ignatio concessum, et

per illum Societati proprium, nemo vestrum ignorat. Ab his potissimum ipsum hunc Societatis Parentem suam illam hausisse eximiam sanctitatem, in his Societatis formandae ideam divinitus eum concepisse, haec Socios ei peperisse in Christo, in his proinde conceptam fuisse Societatem, ex his natam, his adolevisse, his praecipue altam ac sustentatam fuisse; haec unum ex praecipuis esse instrumentis, quibus ad duplicem vocationis nostrae finem, ad propriam scilicet salutem ac perfectionem, et ad salutem ac perfectionem proximorum conniti debeamus, et quaecumque Societas adhibet ad finem suum consequendum media, in omnibus suis ministeriis, in omnibus operibus zeli, ex his haurire vim et efficaciam debere, in comperto est. Quod si Societas hisce Exercitiis in primis Parentem suum acceptum referre debet, his ejus primos Socios, (quales quantosque viros!) his Constitutiones suas, coelestis plane sapientiae opus, his se totam suaque omnia; non est profecto quod pluribus verbis demonstretur, quanti eorum tractatio momenti sit ad Societatis nostrae conservationem et incrementum.

Et vero tractantur illa a Nostris, et, prout Constitutiones legesque nostrae praescribunt, tractantur frequenter. Per solidum mensem in Tirocinio primum singuli, iterumque per mensem integrum post studia peracta in tertio Probationis anno; quotannis item per octo vel decem dies iisdem ex praescripto vacamus omnes. Eorum usus etiam apud externos ita jam communis est, ut passim in omnibus fere Monasteriis, in Ephebeis, in Scholis, ad Populum etiam publice tradantur, ea frequentia, qua fortasse nunquam magis. Ast fateri vel inviti cogimur, licet fructus quidem salutaris exsistere nunquam non soleat, raro tamen jam Exercitia eos producere effectus eximiae illius sanctitatis, quae olim vix non perpetuo eorum tractationem consequebatur. Atque ut de aliis, qui Exercitiis spiritualibus excoli solent, nunc non agamus; de nobis ipsis, Patres ac Fratres carissimi, hic mihi sermo est. Neque enim est quod ita nobis blandiamur, ut non plane videamus, longo nos intervallo distare ab eximia illa Patrum nostrorum virtute, quam in annalibus nostris legimus et admiramur. Ut enim, quae Dei misericordia est, recti bonique desiderium vigeat passim in omnibus, idque ipsum hisce spiritualibus Exercitiis potissimum debeamus; non est tamen quod hac quacumque bonitate vitae contenti esse possimus, si vocationis nostrae altitudinem consideremus, si formam nobis in Constitutionibus propositam contemplemur. Viros enim non communi quodam modo sed eximie spirituales, et insigniter orationi deditos, et, quod majoris est momenti, viros abnegationis perfectae, perfectae mortificationis, zeli perfecti, qui animo vere magno et generoso *expugnantes omnem carnis, sensuum, et amoris proprii ac mundani affectum*, ut S. Patris N. verbis utar, Christum quam possint proxime sequantur, Christum unice ament, unice spirent, Christum imitari per aerumnas ac ludibria, per mille mortes, ardenter exoptent, quales olim prodiisse plerosque ex Exercitiis spiritualibus accepimus, rariores jam esse, non sine intimo dolore, nec sine pudore fateri debemus. Magna illa et praeclara et heroica in codicibus legimus frequenter, oculis cernimus rarius, nec fere nisi in paucis.

Neque tamen is ego sum, qui ab omnibus omnia praestari aut posse aut debere existimem. Scio, Patres ac Fratres carissimi, non eamdem gratiae mensuram omnibus tribui, nec sine praesumptionis periculo futurum, si nobis omnia imitanda proponeremus, quae in Patribus nostris fuere eximia, quos ut *primitias spiritus habentes* largiore manu Divina bonitas donis suis cumulaverat. Immo vero praeclare nobiscum agi arbitrabor, si, ut in illis servis suis Dominum *mirabilem praedicamus, ita in nos misericordem fuisse gloriari*

possimus. Sed tamen, si nobis *centesimum ferre fructum*, ut Patribus nostris, datum non est; num *trigesimo* aut etiam decimo contentis esse nobis licet, cum fortasse *sexagesimum* saltem ferre daretur, si conatum intenderemus?

Itaque sic existimo ac plane sentio, si spiritualia Sancti Patris Exercitia a nobis magis accurate usurparentur, majora nos incrementa spiritus veraeque sanctitatis absque dubio capturos. Quod autem dico, ita intelligi velim, ut ipsius libri Sancti Patris nostri studium et usum in nobis magis vigere summopere cupiam.

Multi sane, Patres ac Fratres carissimi, multi prostant libri titulum Exercitiorum spiritualium praeferentes, qui fuse Exercitiorum Sancti Patris argumenta pertractant. Sed nimirum, qui, dum vacat Exercitiis, hujusmodi libris utitur, praesertim si nullam ipsius libri Sancti Patris cognitionem, nullum usum habeat, is magis fere lectione pascit intellectum, quam meditatione veritates illas intime penetrat; cum tamen is sit praecipuus Exercitiorum fructus, ut gravissimae illae veritates rite perceptae, animo alte defixae inhaereant, inque omni vita ad earum normam actiones nostrae omnes exigantur. Quid? quod plurimi ex illis, qui Exercitiorum conscripsere libros, mentem Sancti Patris Ignatii vix obscure assecuti sunt? Quid? quod plerique nec sensa Sancti Patris nec verba servarunt? Quod utinam saltem fecissent semper omnes, ac solum superaddidissent quaedam quisque de suo! Sed multi sua plerumque sensa sensis Ignatii substituerunt, et in multis scilicet vim Exercitiorum enervarunt, ut vere dici possit in tanta hujusmodi librorum copia: *inopes nos copia fecit*, et sacer ille ignis veluti sub cinerum cumulo obrutus ac pene deperditus jaceat.

Quam multi ergo etiam inter Nostros, qui, cum hujusmodi libros, Exercitiorum tempore, adhibere soleant, exiguum ac fere nonnisi transitorium capiunt ex Exercitiis fructum! Quam multi nunquam librum ipsum Sancti Patris usu gustuque probavere! Quam multi vix eum, ut ita dicam, de facie norunt! Et aliqui fortasse ne regulas quidem illas memoria et usu tenent, quas partim *Annotationum*, partim *Additionum* nomine Sanctus Parens noster praescripsit, et in quibus ille maximam semper vim ad fructuose meditandum posuit, et posuere quotquot recte Exercitia tractarunt. Ergo illud plerumque evenit, ut qui libris illis, quos modo dicebam, Exercitiorum tempore utatur, lectione magis quam meditatione in sacro secessu occupetur; ut quae absque multa mentis et cordis applicatione percurrit, sine multa quidem animi defatigatione, sed etiam sine magno fructu percipiat; ut denique id fere agat, quod ii plerique qui diffusos audiunt de veritatibus illis sermones: legentium enim et audientium hic ferme eadem est ratio, quae longe certe ab Exercitiorum spiritualium usu, qualem Ignatius intellexit, abest. Ille quidem, quid sint Exercitia spiritualia in ipso libri sui limine explicaturus, similitudine utitur Exercitiorum corporalium, quae agere illi scilicet dicuntur, *qui ambulant, iter faciunt, currunt*. At vero qui solum audit, vel legit, quae ab aliis fuse per modum meditationis proposita sunt, et ita se Exercitia spiritualia facere existimat, similis mihi videtur illi, qui dum alios ambulantes, iter facientes, currentes, multa quiete sedens spectaret, se Exercitia facere corporalia diceret; cum id de iis solum, qui ipsi ambulant, ipsi iter faciunt, ipsi currunt, vere dici posse nemo non videat.

Poterunt ergo plerique illi Exercitiorum spiritualium libri utilitate sua non carere, si quis illis extra Exercitiorum tempora utatur, si eos identidem pro lectione spirituali assumat, si eos adhibeat dum ad Populum dicendum est, ut inde apta ad auditorum animos illuminandos et excitandos argumenta depro-

mat: sed dum quis Exercitiis spiritualibus vacat (non jam de illiteratis, de rudioris ingenii tironibus loquor, sed de iis potissimum qui Magistri divinae hujus artis esse debent, quales ut evadant, omnibus Sacerdotibus nostris curandum est, ex regula ipsorum 7.), equidem unicuique auctor sum, ut ipso Sancti Patris libro potius, quam alio quovis utatur. Quod si quis, propter nimis exiguum vel potius nullum ejus libri usum adhuc factum, sibi jejunum fore nimis et aridum existimet; ejus se studio ex animo dedat, et experimentum vel semel faciat, velim: et profecto plura latere sub paucorum verborum cortice reperiet, quam prima specie videbatur, illudque ei fortasse continget quod plerisque cordate idem opus aggressis contigisse experti novimus, qui abundantiam rerum in eo tantam, Deo scilicet piis conatibus adspirante, invenerunt, ut nullum alium deinceps librum pro Exercitiis spiritualibus praeter ipsum illum Sancti Patris requirerent, et quoties eo uterentur, toties novam inde se luminis practici copiam magno suo bono percepisse profiterentur.

Atque utinam omnibus vobis, Patres ac Fratres carissimi, studium in primis, tum usum admirabilis hujus libri persuadere possem! Epistolae angustiis prohibeor equidem, quominus singillatim thesauros ingentes in eo contentos enumerem et exponam. *Non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis*, sed *in virtute Dei*, Ignatius literarum etiam tum plane expers, quae divino Spiritu suggerente didicerat, primum sibi, tum aliis conservare, ac Deo animum ejus manumque regente, chartae tradere constituit.

Methodos orandi facillimas itemque efficacissimas docet, quibus utentes quam plurimos, etiam illiteratos Fratres adjutores, horas integras, nullo taedio, fructo maximo, orationi impendere consuevisse novimus. Et vero quid facilius, quam animi facultates, memoriam, intellectum, voluntatem, certo servato ordine, ad veritates fide cognitas applicare? Quid item facilius, quam vitae passionisque Christi Jesu mysteria per contemplationem distinctam personarum, verborum, actionum meditari? Quid ad sui cognitionem, ad vitiorum emendationem aptius utroque illo examine, quod tanta verborum simplicitate a Sancto Parente propositum, tam facile ab omni homine, qui modo bonae sit voluntatis, in praxin reduci potest? Jam vero, si praecipua vitae spiritualis documenta quae in libro Sancti Patris admirabili ordine tradita sunt attingere velim, finem non inveniam.

Quid enim ego de sublimi illa philosophia dicam, quae in ipso, quod primum proponitur, *Fundamento* continetur, quaque Sanctus Pater docet hominem in rebus suis rerumque creatarum usu, non affectu quocumque, sed ratione duci; ut, quid demum sit, *hominem esse*, et *ut hominem decet agere*, intelligat? Quid de peccatorum gravitate cognoscenda ac detestanda in utroque *de Peccatis* exercitio? Quid de praeclara illa *de Regno Christi* meditatione, ubi jam non hominem qualemcumque, sed Christianum erudit et ad majora provocare incipit? Quid *de duobus Vexillis*, ubi apostolicae vocationis finem media et excitamenta sane potentissima, non magis menti intelligenda, quam oculis ipsis spectanda proponit? Quid de eligendarum rerum cognitione, deque animi dispositione, quam tum descriptis *tribus Humilitatis modis*, tum propositis *tribus hominum Classibus*, seu tentat et explorat, seu suavissime simul et efficacissime provocat et excitat ad aemulanda charismata meliora? Quid de coelesti illa sapientia ac prudentia, qua omne bonum desiderium cum propriae imbecillitatis cognitione ita semper conjungit; ut divinae gratiae auxilium, et ad cognoscenda qua recta sunt, et ad eadem voluntate amplectenda, necessarium esse assidue moneat, semperque eam postulare, et qua ratione postulanda sit, doceat? Quid vero dicam de quibusdam ignem spirantibus

sententiis, quibus refertus est aureus iste ac divinus plane liber, quasque in plerisque Exercitiorum spiritualium libris, quod incredibile videatur, frustra requiras?

Quo in genere ut unum alterumve exemplum adferam, quid, quaeso, ad sui ipsius cognitionem propriaeque miseriae atque indignitatis sensum aptius, quam quae a Sancto Patre cogitanda, meditanda, et animo volvenda proponuntur: dum vel *animam nostram in hoc corpore veluti ergastulo constrictam, hominemque ipsum in hac miseriae valle inter bruta animalia exulantem* repraesentat; vel per quosdam veluti gradus meditantem deducens, cogitare jubet, *quid sit homo unus ad caeteros homines omnes comparatus; quid deinde mortales vel omnes comparati ad Angelos ac Beatos; quid postea Angeli ac Beati omnes, et quidquid est creaturarum, comparatum ad Deum Creatorem; quid* proinde, *quantulus*, quam fere nihil, *unicus homuncio* ad illam supremam Majestatem; atque inde jubens meditantem descendere ad considerandam primum *corporis foeditatem*, deinde *animi pravitatem*, cogit eum tandem concludere, nil aliud denique se esse nisi *ulcus quoddam*, et *apostema*, atque adeo pestilentem orbis *luem* ob commissa peccata?

Quid iterum suavius et ad inflammandos animos erga piissimum Redemptorem potentius, quam cum in colloquio, quo tremendam illam de triplici Peccato meditationem concludit, *Christum e cruce pendentem* jubet veluti *coram spectare; ac deinde ex nobis ipsis quaerere: cum ipse Dominus tanta faciat ac patiatur nostra causa, quid tandem illo dignum nos egerimus, quid agamus pro illo, quid agere debeamus in posterum?* vel cum item in contemplatione de Christi Nativitate cogitare jubet, *qui summus ille Dei Filius in extrema nascatur paupertate, ut vitam illam, tot inter aerumnas, in fame et siti, in aestu et frigore, per injurias et ludibria transactam, in crucis patibulo tandem consummet, et haec omnia propter me?*

Praetermitto alia his similia quam plurima. Verum haec, cum praesertim in conspectu Dei, animo jam ad compunctionem per ipsum sacrum secessum et praecedentia Exercitia composito, considerantur, quem, quaeso, non commoveant, non feriant? cujus cor non urant, non inflamment? Iterum dicam: experiatur quisque, velim, et serio se hujus libri studio dedat; et si quem unquam hujus suscepti studii poenituerit, me dati parum opportuni consilii incuset, non repugnabo. Profecto dolendum maxime sentio, et vero etiam pudendum, quod liber hic Sancti Parentis multis etiam ex Nostris ita parum cognitus sit, ut *liber* fere *clausus* ipsis habeatur. Ergone thesaurum hunc tantum possidebimus veluti in terra defossum? Ergo praeclarissimum hoc coelestis harmoniae organum in manibus nostris mutum erit, sine voce ac mortuum, quod qua ratione tangendum sit, ut sonos suos edat, ignoremus? Ergo praestantissimis hisce *armis spiritualibus*, ut ea Sanctus Pater vocabat, instructi, *ingredi* ad pugnam *non poterimus*, quia *non usum habemus?* Studeamus, quaeso, Patres ac Fratres carissimi, studeamus diligenter insignem hunc, divinum hunc Exercitiorum librum intelligere, ejusque usum familiarem nobis reddamus; neque enim absque diligenti studio usuque frequenti ejus intelligentiam assequemur. Quod, cum omnibus nostris Sacerdotibus commendatum esse cupio, tum praesertim Superioribus, rerumque spiritualium Praefectis, qui suae curae commissos, in hac scientia Sanctorum acquirenda, non sibi relinquere, sed ducere ac dirigere debent; tum vero omnium maxime tironum Magistris et Instructoribus tertiae Probationis: cum inter utriusque Probationis *experimenta* ab Instituto praescripta illud sit, sin minus semper tempore, at certe dignitate ac necessitate *primum*, ut Exercitia spiritualia integra a singulis, qui proban-

tur, fiant. Et sane ex his discendus orandi meditandique modus et usus quotidianus; ex his examinandae conscientiae ratio petenda, et methodus extirpandi vitia, et acquirendi virtutes; ex his omnis vitae nostrae spiritualis documenta certa ac tuta; ex his regulae ad inimici seu apertas tentationes, seu tectas artes ac fraudes cognoscendas ac superandas, ne quis forte specie boni deceptus a vero bono divellatur; ex his denique omnis vitae nostrae vocationisque ratio potissimum petenda est, nec unquam futurus est aliquis verus Societatis filius, nunquam ejus spiritum habebit, nisi hinc, e Sancti Patris inquam Exercitiis, hauserit.

Neque enim studium libri Sancti Patris ejusque usum dum tam multis verbis commendo, studium ejus, ut ajunt, mere *speculativum*, commendare me, vos ipsi, credo, satis intelligitis. Absit, Patres ac Fratres carissimi, ut librum hunc manibus assidue versantes, ac tantae admiratione sapientiae capti, cum veneremur tantum, laudemus, aliisque commendemus. Absit, ut, quemadmodum de Joannis Baptistae admiratoribus Christus Dominus ajebat, quod *ad horam ejus splendore delectati essent*, quin tamen ex ejus praedicatione verum cepissent fructum; ita nos pulcherrimis Sancti Patris documentis capti ac delectati, manum operi admovere in nobismetipsis negligamus. Quis enim nescit, omnem hic fructum ab applicatione pendere? Quae quidem omnis practica est, seque in universam vitae nostrae rationem, et in omnes actiones nostras, et in actionum omnium modos, in intima demum sensa omnia, et cogitationes omnes sese diffundat necesse est; cujus proinde vis et efficacia tam late patet, ut terminum in his invenire non sit, neque adeo dicere unquam possimus: *sufficit*.

Illud vero praecipue animadvertamus, oportet, ac prae oculis semper habeamus, in verae perfectaeque abnegationis propriae studium omnem spiritualium Exercitiorum doctrinam resolvi. Hoc enim qui non intelligat, periculum est, ne, ut in Constitutionum nostrarum, ita in Exercitiorum studio vehementer erret, eoque perniciosius, quo propter sapientissima vitae documenta doctior sibi ac spiritualior videri posset. Spiritualium enim rerum intelligentia, nescio quomodo, animis non raro illudit, ut jam vere spiritualem se esse quis existimet, propterea quod in rebus spiritualibus versatus optime sibi videatur; quae, siqua alia, tentatio periculosissima est.

Ad propriam itaque abnegationem omnia demum referuntur, idque ex universo Exercitiorum libro manifestum est. Non tradit Beatus Pater sublimis cujusdam orationis et singularis unionis cum Deo modos aut praecepta. Ad hanc docet quidem animos disponere; at dispositionem omnem praecipue in illa, quam dixi, abnegatione sui constituit. Quis Exercitiorum finis? Audi ex ipsa libri inscriptione: *ut homo seipsum vincat, vitamque suam disponat absque ulla affectione quae recte ordinata non sit*. Qua vero ratione vita omnis recte ordinabitur? Nempe, proposito nobis *fine* puro purissimo unius Dei gloriae nostraeque salutis. Hoc in *Fundamento*, hoc in *Electionibus*, hoc passim ubique repetit, inculcat. Quomodo vero id assequemur, ut tam recte, tam pure agamus? Si tollamus quidquid in nobis ipsis impedimenti est. Et quodnam illud? Quidquid *propriae* est *voluntatis*, quidquid est *amoris proprii et mundani*. *Hoc sibi quisque persuadeat*, inquit, *tantum se in studiis spiritualibus promoturum esse, quantum ab amore sui ipsius, et proprii commodi affectione sese abstraxerit*. In hoc tam constanter insistit Beatus Pater per totum libri decursum, ut, et ubi de *Victu* recte *temperando* agit, et ubi de *Poenitentiarum usu* determinando, et ubi doctrinam tradit de *Electione*, et ubi de *vitae Reformatione*, et ubi de *Eleemosynarum distributione*, idem diversis licet ver-

bis assidue ingerat: *eo melius futurum, quo longius ab amore nostri ipsorum recedamus.* Ad hoc in meditatione *de Regno Christi*; ad hoc in altera *de duobus Vexillis*; ad hoc in proponendis *tribus hominum Classibus, tribusque Humilitatis modis*, admirabili arte nos erudit, et invitat, et impellit; ubique naturae repugnantiam impugnare docet ac superare. Quod si ex animo, si strenue, si constanter agamus, et vitam omnem recte ordinabimus, et virtutum possessionem facile consequemur, et vero etiam ad unionem cum Domino beatissimam nosmetipsos, ejus opitulante gratia, disponemus. Hac, non alia via, Patres nostri, quod sane notatu dignissimum est, et ex annalibus nostris constat, hac, inquam, via Patres nostri, qui primis illis temporibus ad religiosam in Societate vitam non aliis fere institutionibus nisi Exercitiis spiritualibus instruebantur, vi et animo in illis concepto, cum se abnegationi propriae generose exercendae dedissent, brevissimo plerique tempore ad eximiam vitae perfectionem eluctati sunt, et fructus in Ecclesia Dei fecerunt uberrimos, quibus nos etiam nunc, post unum, alterum, tertium saeculum, gaudemus et fruimur. Scilicet hoc illi vitae spiritualis axioma, in Exercitiis intime perceptum, alte impressum animo gerebant, suoque confirmabant exemplo: *quantum quisque a se ipso recedat, tantum appropinquare Deo*; et *cor, quo magis vacuum sit amore proprio, eo magis Dei spiritu repleri.*

O Patres mei ac Fratres dilectissimi, si spiritum Dei habuerimus, si vere spirituales fuerimus, quam bene nobis, quam bene Societati erit universae! Quae pax, quanta unio animorum inter nos; quanta alacritas ad laborandum pro gloria Dei et animarum salute, et ad patiendum etiam quaecumque adversa quanta promptitudo! Quam bene fluent nobis omnia! Quanto illa ipsa externa ministeria, quae pro nostrae vocationis ratione tractamus, nobis ipsis primum, tum aliis plurimis, uberiores adferent utilitates! In ipsa literarum scientiarumque tractatione, quam procul aberunt contentiones, aemulationes, praeoccupati in particularibus propriisve opinionibus animi, aliaeque hujusmodi miseriae, quae et intellectum obscurare solent, nec studiorum minus progressui, quam virtuti ac perfectioni nocent plurimum! Erit in Superioribus zelus disciplinae sine asperitate, suavitas non remissa; erit discretio, erit prudentia, simplex tamen semper, et ab omni specie odiosae illius, quam omnes merito detestamur, *politicae* longissime remota. Erit in Subditis obedientia integra, prompta, hilaris, constans, perfecta, executionis, voluntatis, et judicii etiam, qualem maxime cupit Beatus Pater in suis. Denique universa Societas vero suo vigentique spiritu efflorescet, qualem illam Sanctus Pater Ignatius juxta formam, non terrena, sed coelesti sapientia inventam ac descriptam, condidit.

Quapropter oro vos, Patres ac Fratres carissimi, per Sancti Patris Ignatii reverentiam, cui, post Jesum et Virginem Matrem nos nostraque debemus omnia; per amorem Societatis, cujus incrementa et successus, non a quibuscumque naturalibus aut humanis praesidiis, non a splendore doctrinae aut eloquentiae, non ab hominum quorumcumque favore, sed ab ejus vero in nobis conservato renovatoque spiritu pendent; per salutem ac perfectionem cujusque propriam, quae nobis omnibus summopere cordi esse debet, quippe quibus in hac vocatione bonis piisque Christianis esse profecto non sufficit; per Ecclesiae sanctae necessitates tantas, quibus aliquam a nobis adferri opem suo jure Mater optima postulat et expectat; per animarum pretiosissimo Christi Jesu sanguine redemptarum salutem, quibus juvandis sacramentum in hac Christi Ducis militia diximus; oro vos atque obtestor, ut tam praeclarum, tam efficax ad tanta bona consequenda subsidium, quod nobis in Sancti Patris Exercitiis traditum est, et studiosa complecti mente, et diligenter adhibere, do-

cumentaque in iis tradita ad effectum usumque perpetuum et quotidianum in vobis ipsis deducere, quanta possitis industria et conatu, ad Patrum nostrorum imitationem, satagatis. Et quoniam non in industriis nostris nostrisque conatibus, sed in divinae gratiae auxilio potissimum hujus tanti boni consequendi spes sita est; juxta ipsorum Exercitiorum doctrinam, divina haec auxilia studiose et ardenter petamus: ad Virginem scilicet gratiae Matrem confugientes, et per Mariam ad Jesum *Mediatorem Dei et hominum,* et per Jesum denique ad Deum Patrem benignissimum accedentes, petamus, postulemus, flagitemus cum certa fiducia impetrandi. Neque enim timenda repulsa est in tam justa petitione, modo ne ipsi nobis desimus. Etenim, si peteremus *sedere ad dexteram vel sinistram in Regno* ejus, si quaecumque speciosa aut minime ad finem nostrum necessaria postularemus, respondere nobis posset Dominus, ut olim filiis Zebedaei: *nescitis quid petatis*: at dum id ab eo efflagitamus, quod ipse maxime a nobis requirit, et sine quo ei placere non possumus; dum nostrae conscii miseriae atque inopiae misericordiam et opem imploramus; dum denique non aliud petimus nisi *spiritum bonum, dabit* utique *petentibus se* misericors ac benignus *Pater noster coelestis*; ac bonus hic spiritus, verus inquam spiritus Societatis Jesu, *fiet in nobis fons aquae salientis in vitam aeternam, venientque nobis omnia bona pariter cum illo.* Quem ut et mihi, qui omnium maxime illius egeo, concedere Dominus dignetur, vestris me ss. SS. et orationibus enixe commendo,

Reverendi Patres ac Fratres carissimi.

Romae die 27. Decembris 1834.

Vestrum omnium servus in Christo
Joannes Roothaan.

PROLOGUS

AD PATRES EXERCITIORUM SPIRITUALIUM PRAECIPUE STUDIOSOS.

In hac nova, quam videtis RR. PP., Exercitiorum spiritualium S. P. N. editione adornanda, quid consilii fuerit, paucis accipite.

Inde a viginti eoque amplius annis, tum in secessu annuo, tum extra illum, evolventi mihi librum Exercitiorum in vulgata versione latina, dudum incesserat desiderium inspiciendi aliquando ipsum textum hispanicum, quo idiomate a Sancto Parente nostro conscriptum fuisse librum, nemo ignorat. Videbam enim, duplicem quidem versionem oblatam fuisse censoribus, quibus Paulus III. librum, antequam illum Apostolica auctoritate approbaret, examinandum commiserat, et utramque, *ne vocula quidem mutata*, probatam fuisse; ut habet Orlandinus noster Hist. Soc. Lib. VIII. n. 1., utque ex iis, quae in omnibus fere libri editionibus extant, summorum illorum virorum testimoniis comprobatur: at ex duabus illis versionibus eam fuisse selectam ac typis editam, quae latinior visa erat, et sensum potius sensui reddebat; omissa altera, quae verbum pene verbo reddiderat. Videbam, subsequentibus temporibus, auctoritate V. Congregationis Generalis, eamdem illam versionem recognitam, et cum autographo hispanico collatam, variis in locis quae obscuriora videbantur, fuisse notis aliquibus adiectis seu illustratam, seu emendatam. Videbam eosdem Patres, qui versioni vulgatae cum autographo conferendae praefuerant, non dissimulasse, alia quaedam praeterea se reperisse quidem, sed, quod minoris momenti visa essent, praetermisisse. Haec omnia, et quod aliqua etiamnum obscuriora viderentur, fortasse ex hispanico dilucidanda, et praesertim (hanc mihi veniam date) peculiaris quaedam erga S. Patrem resque ejus omnes reverentia ac devotio, desiderium ardens conoscendi ipsum S. Patris textum excitaverunt.

Itaque, cum paucis abhinc annis hispanicum exemplar, diu frustra quaesitum, nactus tandem essem, eo laetus uti coepi, illudque legere cupidissime atque attentissime. Inde, inter ipsum annuum secessum iterum iterumque librum textu hispanico meditate volvens atque revolvens, deprehendi scilicet non pauca, quae mihi quidem notatu dignissima esse, et sive ad majorem perspicuitatem, sive ad majorem spiritus unctionem non mediocriter conferre posse videbantur. Ergo, quae observaveram, cum sedulo adnotare coepissem, et cum quibusdam Patribus in Exercitiis spiritualibus studiosius versatis communicassem, his etiam digna visa sunt, quae non ignorarentur a Nostris; ne minutis licet illis, pretiosissimis tamen tanti thesauri particulis, quae in vulgata versione excidisse, et quodam modo deperditae jacere videbantur, Nostri passim carerent.

Ac primum quidem non alia mens erat, nisi ut praecipua quaedam in nova Exercitiorum editione, adjectis adnotatiunculis, designarentur. Sed cum in rerum notandarum selectu saepe haereret animus, et illa etiam recurreret identidem cogitatio quod fortasse ea, quae mihi fere nullius viderentur momenti, aliis, majori instructis lumine, non inutilia, nec negligenda videri possent; in illud demum consilium deveni, ut quam fieri posset maxime literalem versionem totius libri adornarem, ex qua illud etiam nasceretur commodi, quod illa nativa simplicitas, et simplicitatis socia unctio, quae Sanctorum non sensa modo, sed et verba comitari solet, conservaretur facilius, et a legentibus, seu meditantibus potius (nam meditate legi totum hunc

librum omnesque ejus partes necesse est), aliquo saltem modo etiam in versione percipi posset.

Atque hunc ego laborem eo etiam lubentius suscipiendum mihi existimavi, quod cum hisce temporibus tantum operae impendi passim ab hominibus literatis videamus, ut non modo veterum, sed aliorum etiam saepe recentioris aevi scriptorum, novas editiones accuratissimas concinnent, variantium quas vocant lectionum diligentissime habita ratione, in iis etiam quae nullius esse momenti videri possunt, cum vel minimos apices inobservatos relinquere sibi nefas illi putent (quam quidem diligentiam, ubi operae pretium est, nemo improbaverit, nemo reprehenderit); majori profecto jure, majori certe utilitate, quam in plerisque ex illis quos dicebam auctoribus, libro huic S. P. N. curam hujusmodi impendendam nobis esse arbitrabar.

Ergo ad opus me accinxi, et subseciva tempora huic labori, qui mihi quidem suavissimae quietis loco plerumque fuit, impendi. Quo vero accuratius in eo ac certius progrederer, hispanica libri editione quacumque non contentus, eo usus sum exemplari, quod antiquissimum ms. in hoc romano Archivo nostro asservatur, et in cujus margine variis in locis correctiones aliquae ipsa S. P. manu notatae conspiciuntur. Atque hoc ipsum est, quod a Congr. V. *Autographum* vocatur. Nam exemplar manu propria S. P. totum exaratum ne tunc quidem exstabat, certe repertum non fuit. Adhibui item, et cum autographo hispanico perpetuo comparavi, antiquam versionem latinam, pariter ms., fere quidem et ipsam literalem: quae an eadem illa sit, quae censoribus simul cum altera, quae vulgata est, oblata fuerat, non constat; at est certe antiquissima, conscripta videlicet anno 1541, ut in calce hujus codicis ab amanuensi adnotatum legitur; eaque ipsum S. P. Ignatium usum fuisse, colligimus ex hisce verbis in exteriori ejus folio manu S. P. exaratis: *todos exercitios* (*) *breviter en latin*. Ceterum ista versio, quae currenti calamo facta fuisse videtur, ejusmodi est; ut mirum non sit, visam non fuisse typis edendam, sed alteram, quae P. Andreae Frusii erat, praeferendam.

In hac itaque nostra editione habetis, PP., in primis quidem vulgatam versionem integram plane atque intactam, ob reverentiam quae ei merito debetur semperque debebitur, subjectis tantum suis in locis asterisco notatis illis correctionibus, quas olim V. Congregationis auctoritate P. N. Claudius ei addendas curavit: tum ex adverso versionem nostram literalem textui vulgato perpetuo respondentem; in qua, ut primo statim intuitu appareat, ubi, quibusve in vocibus aliquod habeatur a versione vulgata discrimen, voces hujusmodi, plures, pauciores, distincto charactere expressas videtis. Si quid interdum, vel ad sensus plenitudinem, vel ad dubiae significationis vim conservandam necessario visum fuit textui latino inserendum, id uncinis inclusum reperietis. Denique temperare mihi non potui, quin locis quibusdam adnotationes aliquas adjicerem, quibus vim textus autographi aliquantum illustrari posse existimabam. Ceterum latinitatis ratio in hac versione alia habita non fuit, nisi quantum intelligentia rerum requirebat; neque enim stili correctio quaerenda erat, sed fidelitas in verbis ipsius autographi, quam fieri poterat, accuratissime reddendis. Commodius quidem verti ad verbum vel gallice vel italice potuisset, ob harum linguarum idiotismos hispanico idiomati plerumque magis affines; sed plurium utilitati consulendum fuit.

(*) *Breviter*. Non quod brevius in hac versione, quam in Autographo hispanico. Sed quia textus libri non nisi *breviter* Exercitia continet, oretenus scilicet fusius explicanda.

Jam quae mihi cogitatio saepe in mentem venit, textum hispanicum cum vulgata versione conferenti, eadem vobis, versionem cum versione comparantibus, fore ut non semel incidat, nullus dubito: ut scilicet quaeratis vobiscum ipsis, qui factum sit, ut versio, quae tam multis in locis, vel a propria et ingenita vi hispanici textus differre, vel certe ea tanto esse inferior cernitur, sub ipsis S. P. oculis typis mandari potuerit? Ad quam ego quaestionem quid mihi ipse responderem, nihil inveni probabilius, quam quod S. P., qua erat humilitate, quidquid esset rerum suarum, id aliorum plane curae permitteret. Certe de verbis cum fuisse in Exercitiorum libro minus sollicitum, vel ex eo patet, quod cum a se conscriptus esset rudi calamo, ut erat tum literarum plane expers, cumque multi in eo et linguae minime correctae errores, et in sententiarum nexu quaedam non raro anacolutha occurrerent, horum nihil sibi postea corrigendum existimaverit, sed omnia plane, sicut ea pro animi sensu primo illo tempore scripserat, porro scripta reliquerit, additis duntaxat aliquibus identidem verbis, ad explicationem majorem vel ad confirmationem propositae doctrinae, iisque paucissimis. Qui ergo tam parum curavit autographum suum, quid mirum, si versionis curam aliis omnem reliquerit? Adde, quod cum non tam scripto, primis illis temporibus, quam vivae vocis explanatione, Exercitiorum series omnis ac methodus traderetur, parum intererat, aliqua esse in versione latina minus accurate ad hispanicum autographum exacta, cum eorum usui ederetur in lucem, qui vim rerum, vel ex ore ipsius S. P. hauserant, vel certe ex iis, qui hanc ab ipso acceperant. Hac vero tempestate, postquam et lapsu temporis, et multo frequentatissimoque Exercitiorum usu factum est, ut pauci omnino S. P. formam servare consueverint, plurimum referre putavi, si quam accuratissime et sensus S. P., et verba cognoscerentur. Quod si haec qualiscumque opella nostra aliquid etiam conferat ad Exercitiorum spiritualium studium ex ipso S. P. libro diligentius persequendum, operae pretium me fecisse, ad majorem Dei gloriam, non poenitendum existimabo.

Quae in omnibus passim libri S. P. N. editionibus praemitti solent, in hac nova non fuere praetermittenda. Sunt autem quae sequuntur.

I. *Pauli III. Pont. Max. Literae Apostolicae, quibus Exercitia Sancti Patris approbantur et commendantur.*

II. *Testimonia eorum, quibus libri censura a Paulo III. commissa fuerat.*

III. *Monitum primae editioni praemissum.*

IV. *Alterum monitum de emendationibus in nova edit. an. 1596. textui vulgato subiectis.*

I.

PAULUS PAPA III.

ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis officii cura, in universum Christi gregem Nobis commissa, et divinae gloriae ac laudis amor facit, ut ea quae salutem animarum, et spiritualem earum profectum juvant, amplectentes, vota eorum qui aliquid, quod fovere et nutrire pietatem in Christi fidelibus valeat, a Nobis exposcunt,

ad exauditionis gratiam admittamus. Cum ergo (sicut dilectus filius nobilis vir, Franciscus de Borgia, Dux Gandiae, Nobis nuper exponi fecit) dilectus filius Ignatius de Loyola, Praepositus Generalis Societatis Jesu, per Nos in alma Urbe nostra erectae, et per Nos auctoritate Apostolica confirmatae, quaedam documenta, sive Exercitia spiritualia, ex sacris Scripturis, et vitae spiritualis experimentis elicita, composuerit, et in ordinem, ad pie movendos fidelium animos, aptissimum redegerit; illaque Christi fidelibus, ad spiritualem consolationem, et profectum magnopere utilia, et salubria esse, non solum fama, ex plurimis locis allata, praedictus Franciscus Dux didicerit; sed etiam experimento manifesto, cum Barcinone, tum Valentiae, tum Gandiae, id compertum habuerit. Quare idem Franciscus Dux Nobis humiliter supplicari fecit, ut documenta et spiritualia Exercitia praedicta, quo latius eorum fructus pateat, et plures Christi fideles, majori cum devotione ad utendum illis invitentur, examinari facere; et si approbatione et laude digna inveniremus, approbare et laudare, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur qui documenta et Exercitia hujusmodi examinari fecimus, et quae testimonio ac relatione dilecti filii nostri Joannis Tit. S. Clementis, Presbyteri Cardinalis, Burgensis Episcopi, ac haereticae pravitatis Inquisitoris, et venerabilis fratris nostri Philippi Saluciarum Episcopi, ac dictae Urbis nostrae in spiritualibus Vicarii generalis, nec non dilecti filii Aegidii Foscararii nostri sacri Palatii Magistri, Nobis desuper facta, pietate ac sanctitate plena, ad aedificationem et spiritualem profectum fidelium valde utilia et salubria esse et fore comperimus; debitum etiam respectum ad fructus uberes, quos Ignatius, et ab ipso instituta Societas praefata, in Ecclesia Dei ubique gentium producere non cessant, et ad maximum adjumentum, quod ad id praedicta Exercitia attulerunt, non immerito habentes: hujusmodi supplicationibus inclinati documenta et Exercitia praedicta, ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate praedicta, tenore praesentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus, ac praesentis scripti patrocinio communimus; hortantes plurimum in Domino, omnes et singulos, utriusque sexus, Christi fideles ubilibet constitutos, ut tam piis documentis et Exercitiis uti, et illis instrui devote velint. Nec non concedentes, ut hujusmodi documenta et spiritualia Exercitia imprimi a quocumque bibliopola, per praedictum Ignatium eligendo, libere et licite valeant. Ita tamen, ut post primam editionem, sine consensu ejusdem Ignatii, vel successorum ejus, nec ab hoc, nec ab alio omnino, sub excommunicationis et 500 ducatorum piis operibus applicandorum poena imprimi possint. Ac mandantes nihilominus universis et singulis locorum Ordinariis, ac personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, et cathedralium ac metropolitanarum Ecclesiarum Canonicis, et earumdem Ordinariorum Vicariis in spiritualibus, generalibus, et Officialibus, ubilibet constitutis, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, cuivis de Societate praedicta, vel aliis quorum interierit, in praemissis spiritualibus Exercitiis, efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate Nostra, illos dicta concessione et approbatione pacifice frui et gaudere: non permittentes eos per quoscumque contra praesentium tenorem quomodolibet molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras, et poenas Ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo: invocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii saecularis. Non obstan. fel. rec. Bonifacii Papae VIII. praedecessoris Nostri de una, et Concilii generalis de duabus dictis, dummodo ultra tres aliquis auctoritate praesentium non trahatur; et quibusvis aliis Constitutionibus, et ordinationi-

bus Apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Volumus autem, quod praesentium literarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus Praelati, seu personae in dignitate Ecclesiastica constitutae, munitis, plena fides ubique habeatur, et illis stetur, tam in judicio, quam extra, ac si originales literae exhiberentur et ostenderentur.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo piscatoris, die ultimo Julii, millesimo, quingentesimo, quadragesimo octavo Pontificatus nostri anno XIV.

Blo. El. Fulginen.

II.

TESTIMONIA

EORUM QUIBUS CENSURA EXERCITIORUM EST COMMISSA.

IN PRIMA TRANSLATIONE

Legimus omnia in volumine hoc digesta, nobisque valde placuerunt, et ad animarum salutem in primis conducibilia sunt visa.

CARDINALIS BURGENSIS.

Concedimus, ut opus hoc, omni laude dignum, et Christianae professioni valde proficuum, imprimatur.

PHILIPPUS VICARIUS.

Non poterunt tam sancta Exercitia non maximum commodum praestare cuilibet studioso. Ideo obviis etiam ulnis amplectenda sunt.

F. AEGIDIUS FOSCARARIUS
Magister Sacri Palatii.

IN SECUNDA TRANSLATIONE

Legimus spiritualia haec Exercitia, placentque nobis valde, et digna judicamus, quae ab omnibus orthodoxae fidei cultoribus recipiantur, et magni fiant.

CARDINALIS BURGENSIS.

Concedimus ut opus hoc, omni laude dignum, et Christianae professioni valde proficuum, imprimatur.

PHILIPPUS VICARIUS.

Cum nequeat subsistere diu Christiana religio sine exercitiis et meditationibus aliquibus spiritualibus (in meditatione enim, inquit vates, exardescit anima mea), nullas arbitror magis opportunas his, quae proculdubio ex Scripturarum studiis, et longo rerum usu natae sunt.

F. AEGIDIUS FOSCARARIUS
Magister Sacri Palatii.

III.

QUIDAM DE SOCIETATE JESU

DEVOTO LECTORI EJUSDEM SOCIETATIS SALUTEM IN DOMINO.

Haec documenta, ac spiritualia Exercitia, quae non tam a libris, quam ab unctione sancti Spiritus, et ab interna experientia, et usu tractandorum animorum edoctus, noster in Christo Pater Magister IGNATIUS DE LOYOLA, Socie-

tatis nostrae Institutor, et Praepositus Generalis (ut praemissum est) composuit, ab idiomate hispanico in latinum, duobus modis sunt versa: altera versio, non solum sensum sensui, sed pene verbum verbo; altera (quae visa est praeferenda) sensum tantum sensui, sed fideliter reddebat. Cum autem Exercitia haec, ut satisfieret quorumdam, et praecipue illustrissimi Ducis Gandiae Francisci de Borgia devotioni, qui optabat approbari ea Sedis Apostolicae auctoritate, quae jampridem et spiritualis plurimorum omnis generis et conditionis hominum profectus (qui per ea spiritum Domini vel hauserant, vel mirum in modum auxerant) ubique approbaverat: cum, inquam, ante approbationem summi Pontificis, destinatis censoribus videnda proponerentur, utraque translatio eis est oblata; et licet omnino liberae censurae eorum subjicerentur, ut adderent, minuerent, mutarent, prout in Domino videretur: tamen, ne verbo quidem mutato, utramque versionem (quod testimoniis eorumdem in archetypis exemplaribus patet) approbarunt. Quod ad impressionem attinet, hoc te, pie lector, monitum velim, non iis, qui tantum lecturi Exercitia, sed qui facturi, vel potius aliis tradituri sunt, esse hoc laboris et operae impensum. Cum enim ad fructum uberem capiendum parum sit legisse, nisi strenue quis in eis se exercuerit, et magistrum in rebus spiritualibus versatum sit nactus; constat non eo animo impressa esse, ut passim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum nimis esset, nec sine magno temporis et impensarum dispendio, tam multa exemplaria manuscribere, quibus ad Societatis ipsius usus opus erat, et ut varietate, et erratis plurimis (quae in manuscriptis deprehendi solent) devitatis, indubitatae fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excusum est: sed omnia excusa volumina in potestatem Societatis, ad ipsius, ut diximus, usum (ita ut nec vendi, nec excudi ullibi possint) sunt redacta. De his te monere, pie lector (si forte minus innotuerant), cum perspecta mihi sint praedicta omnia, officii mei esse duxi. Vale in Domino. Romae VI. Idus Augusti MDXLVIII.

IV.

LOCA QUAE EX DILIGENTI CUM HISPANICO AUTOGRAPHO COLLATIONE ADNOTATA SUNT IN HAC POSTREMA EDITIONE.

Ea Patrum deputatio, quae in V. Generali Congregatione pro r. cognoscendo Directorio Exercitiorum instituta fuit, illud in primis proposuit; ut antequam liber Exercitiorum denuo imprimeretur, cum hispanico autographo, qui Romae servatur, diligenter conferretur, non ut nova quaedam versio fieret, sed ut loca quaedam accommodarentur, quae in vulgata latina subobscura videbantur. Quod cum R. P. N. fieri mandasset, facta diligenti collatione, compertum est, latinam editionem in paucis ab autographo discrepare. Iis igitur praetermissis, quae parvi momenti esse videbantur, ea tantum loca adnotari placuit, in quibus sensus subobscurus censebatur, vel certe clarior hac nova versione reddi poterat. Quae omnia cum essent a R. P. N. cum Patribus Assistentibus diligenter examinata, ne vulgata editio, ob reverentiam quae illi merito debetur, mutari videretur, satius visum est, si in fine Exercitiorum loca omnia, quae sunt adnotata, ponerentur stellulis quibusdam signata, quae locis, in quibus facta est mutatio, responderent; ut facilius, quae in postrema hac editione fuerunt ac-

commodata, reperiri a quolibet possent. Hic autem labor, ut speramus, majorem quamdam lucem afferet iis, qui Exercitia tractant, omnibusque Societatis nostrae hominibus, qui Exercitiorum usum habere debent frequentissimum, non erit injucundus.

Romae 25 Junii MDXCVI.

Mandato R. P. N. Generalis
Jacobus Dominicus
Secretarius

EXERCITIA

SPIRITUALIA

S. P. IGNATII DE LOYOLA

CUM VERSIONE LITERALI

EX AUTOGRAPHO HISPANICO

Anima Christi, sanctifica me.
Corpus Christi, salva me.
Sanguis Christi, inebria me.
Aqua lateris Christi, lava me.
Passio Christi, conforta me.
O bone Jesu, exaudi me:
Intra tua vulnera absconde me:
Ne permittas me separari a te:
Ab hoste maligno defende me:
In hora mortis meae voca me,
Et jube me venire ad te,
Ut cum Sanctis tuis laudem te
In saecula saeculorum. Amen.

EXERCITIA

SPIRITUALIA

S. P. IGNATII LOYOLAE

VERSIO VULGATA

ANNOTATIONES

quaedam aliquid afferentes intelligentiae ad Exercitia spiritualia quae sequuntur, ut juvari possit tam is, qui ea traditurus est, quam qui accepturus.

Prima est Annotatio, quod ipso nomine spiritualium Exercitiorum intelligi-

EXERCITIA

SPIRITUALIA

S. P. IGNATII LOYOLAE

VERSIO LITERALIS

ANNOTATIONES (1)

ad captendam aliquam intelligentiam in Exercitiis spiritualibus, quae sequuntur, et *ut* [*earum subsidio*] adjuvet se *tam is qui ea traditurus est, quam qui accepturus.*

Prima Annotatio est, quod hoc nomine Exercitiorum spiritualium in-

(1) Hae Annotationes sunt quaedam veluti Introductio ad Exercitia. *Duo* in his Annotationibus spectavit S. P. in ipso hoc titulo expressa: 1. Ut *aliquam* daret praeviam notitiam, et *aliquo modo* explicaret, quid ex ejus mente Exercitiorum spiritualium nomine intelligendum veniret, qui eorum scopus, quae media, etc. 2. Ut monita quaedam traderet generalia, quae tam eum, qui traditurus esset Exercitia, quam qui accepturus, dirigerent, quo certior et uberior fructus existeret.

Conjunctio *et*, ex autographo, non est supervacanea: *adjuvare sese*, activa voce, magis est ad literam, et videtur etiam magis ad mentem S. P., quam *juvari*.

Ex hoc titulo, quem S. P. Annotationibus praefixit, jam intelligi datur, Librum hunc non esse conscriptum simpliciter ut *legeretur*, neque etiam ut a *quovis* studio ac meditatione *versaretur*. Titulus hic ipse innuit, eum qui Exercitia facit illa *accipere* debere, ab alio scilicet, qui ea in se expertus, bene versatus sit in hac arte sacra, quique proinde *tradere* Exercitia dicitur. Quod quidem etiam in monito primae Exercitiorum editioni praefixo (vid. supra pag. XVII.) diserte dicitur, et sedulo notandum est. Neque enim in hanc viam dare se quisquam debet sine duce. Nam errari a non expertis in documentorum applicatione pronum est: error autem omnis periculosus. Ipsa etiam Libelli S. P. brevitas necessario aliquem, qui explicet, requirit. At nec ipse Libellus cuiquam, qui prima vice obit Exercitia, concedi debet; ut monet Directorium cap. X. §. 1., vel de iis agens, qui in Novitiatu nostro probantur. Denique, eximium illum fructum, qui ex Exercitiis rite factis colligi solebat, Patres nostri magna ex parte humilitati tribuebant, qua homo quivis, quantumvis doctus ceteroqui ac literatus, alterius sese directioni committebat. Et merito quidem. Haec enim humilitas mirum in modum disponit animam ad uberiores divinae gratiae influxus recipiendos.

Porro hae Annotationes, *omnes* quidem ei, qui *tradit* Exercitia, ad manum esse debent, ut iis sese juvet; ei autem, qui *accipit* Exercitia, non omnes, sed *aliquae* utiles futurae sunt, ut singulas perpendenti patebit.

tur modus quilibet examinandi propriam conscientiam: item meditandi, contemplandi, orandi secundum mentem, et vocem: ac postremo alias quascumque spirituales operationes tractandi, ut dicetur deinceps. Sicut enim deambulare, iter facere, et currere exercitia sunt corporalia; ita quoque praeparare et disponere animam ad tollendas affectiones omnes male ordinatas, et iis sublatis, ad quaerendam et inveniendam

telligitur quilibet modus examinandi conscientiam, meditandi, contemplandi, orandi vocaliter et mentaliter, et aliarum (2) operationum spiritualium, prout deinceps dicetur: quia sicut ambulare, ire *(3), et currere sunt exercitia corporalia; ita etiam* quilibet modus *praeparandi et disponendi animam ad tollendas a se omnes affectiones inordinatas* [*male ordinatas*] *et, (4)* postquam quis eas sustulerit, *ad*

(2) *Et aliarum... prout deinceps dicetur.* - Quaenam sunt *aliae* operationes, praeter Exercitia jam enumerata, *examinandi conscientiam, meditandi, contemplandi, orandi vocaliter et mentaliter?* Videntur enim omnia Exercitia ad unum aliquod ex his revocari posse.- Sed nimirum *alia* plura sunt Exercitia in Libello posita, quae stricte loquendo ad nullam ex modo dictis exercitationibus pertinent; sunt autem gravissima illa de *Electione*, de *Reformatione vitae*, et cetera hujusmodi documenta, quae traduntur *deinceps*, in quibus dum quis se exercet, proprie loquendo neque conscientiam examinat, nec meditatur, neque contemplatur, neque orat vocaliter aut mentaliter; vere tamen spiritum exercet.- Prudenter autem a S. P. ista expressa hoc loco non sunt, ne forte homini nondum praeparato aut disposito inutilis, vel sollicitudo, vel timor ingeratur. Quae quidem S. P. prudentia ac discretio ei, qui tradit Exercitia, imitanda est. Nam plerumque illi, qui primum Exercitia aggrediuntur, *non possunt portare modo.*

(3) *Ire*, seu, pedibus *iter facere.* - *Ambulare, ire, currere*, gradationem exprimunt, quae commode ab exercitiis corporalibus ad spiritualia transferri possunt.- *Beati* quidem *qui ambulant* (Ps. 118.) *in lege Domini*: at beatiores procul dubio qui, *benedictione legislatoris* accepta, *eunt* (Ps. 83.) *de virtute in virtutem*: ii vero beatissimi, qui *dilatato corde viam mandatorum Domini currunt* (Ps. 118). - Itaque in Exercitiis spiritualibus nemo contentus sit *ambulare*, lento scilicet gradu, ac veluti in limitato spatio, in praestituto virtutis gradu se continendo, ultra quem non tendat; sed unusquisque *ire* porro majori contentione, *ac progredi*, quin etiam *currere* conetur, *ad ea, quae sunt priora, extendens se ipsum*, ut loquitur Apostolus ad Phil. 3.- Immo etiam alas ad *volandum* pie et humiliter desiderare licet. *Quis dabit mihi pennas sicut columbae? et volabo et requiescam* (Ps. 54.) - *Mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquilae* (Isai. 40.) - *volabunt et non deficient* (Antiph. 3. Noct. 2. plur. Mart.).

(4) *Postquam quis eas sustulerit.*- Ita ex autographo paulo expressius docemur, frustra futuros nos in quaerenda voluntate divina circa vitae nostrae dispositionem, nisi cura *prima* sit, ut affectiones inordinatas tollamus. Nisi enim ante omnia ad has tollendas incumbamus, nec *lumen* ad intelligendum quid velit Deus, nec *voluntas* ad illud amplectendum suppetet, nec *vires* ad illud opere exsequendum. Quaenam vero sint *affectiones inordinatae*, id tum ex peccatis, quorum quisque sibi conscius est, tum maxime ex *Principio* et *Fundamento* intelligi dabitur. *Inordinata* est omnis affectio, cujus principium non sit in *fide* vel recta *ratione* fundatum, vel cujus afferri non possit motivum vel causa probabilis ex *ratione* vel ex *fide*. Si quaeras ex te: *Quare* sic afficior? *Quare* laetor? *Quare* tristor? *Cur* hoc desidero, illud timeo? *Quare* hoc amo, illud

voluntatem Dei, circa vitae suae institutionem, et salutem animae, exercitia vocantur spiritualia.

Secunda est, quod ille, qui modum et ordinem alteri tradit meditandi, sive contemplandi, fideliter narrare de-

quaerendam, et inveniendam voluntatem divinam, in vitae suae dispositione, ad *salutem animae, vocantur exercitia spiritualia (5).*

Secunda est, quod ille, qui tradit alteri modum et ordinem ad meditandum vel contemplandum, debet narrare fide-

aversor? *Cur* irascor vel indignor? nec primo semper responso contentus, hujus ipsius responsi rationem, iterato *Quare?* investiges; facile reperies, sitne ordinata affectio, nec ne.

Observentur autem diligenter gradus, per quos Exercitia spiritualia nos ducunt. *Praeparant* enim *et*, quod plus aliquid significat, *disponunt* animam: 1. ad *tollendas affectiones inordinatas*; 2. ad *quaerendam* voluntatem divinam; 3. ad eamdem *inveniendam*; 4. ad hanc, cum primum invenerit, amplectendam porro ac sequendam *in vitae suae dispositione*; id quod profecto facere non dubitabit qui ab affectionibus inordinatis sese expediverit. Atque ita demum *salus animae*, qui ultimus est Exercitiorum finis, in tuto collocabitur.

Porro, recte dicitur per Exercitia *praeparari ac disponi* animus ad illa omnia; ne forte quis existimet, se per Exercitia sola, brevi illo tempore, et affectiones male ordinatas tollere a se posse, et cetera omnia quae dicta sunt praestare. Est enim hoc opus, hic labor, totius vitae; sed per Exercitia animus ad ista *praeparatur ac disponitur*. Monitum hoc est momenti non levis, incipientibus praesertim, qui, cum in Exercitiis aliqua bona desideria conceperint, facile sibi quasi de victoria jam parta blandiuntur, cum vix dum ac fortasse ne vix quidem pugnare coeperint.

Nec tamen ideo negandum, eos, qui strenue Exercitia ingrediantur, ita solere per illa *praeparari ac disponi*, ut etiam fructus optatos, magnam certe partem, ipsorum Exercitiorum tempore consequantur. Immo vero non pauci ita parati ac dispositi ex Exercitiis vel semel factis prodierunt, ut inde, novi plane homines, in novitate vitae ambularent, ipsamque illam novam vitam porro tenerent ac perficerent usque ad mortem. Estque hoc ipsum, ad quod Exercitia *praeparant* animum ac *disponunt* mira quadam efficacia; et hunc omnem fructum producere *per se* nata sunt in eo, qui sibi ipse non desit.

(5) Haec prima Annotatio ei, qui Exercitia spiritualia facturus est, tradi seu explicari debet. Nam, et *quid* Exercitiorum nomine veniat, et *qui* eorum sit *scopus*, convenit ut probe intelligant quotquot ea obituri sunt. Ex ipso enim nomine Exercitiorum, comparatione facta cum exercitiis corporalibus, sentient debere ipsos *sese exercere*, id quod etiam ubi multis simul, etiam ubi populo publice traduntur Exercitia, inculcandum est; ne scilicet audientes *passive* potius, quam *active* se habeant, ut solent plerique in audiendis concionibus. Scopus autem, qui est ante omnia: *praeparare ac disponere animum ad tollendas affectiones male ordinatas*, prae oculis semper ac praecipue habendus est. Itaque ab eo, qui tradit Exercitia, explicandus est hic scopus Exercitiorum, percursis seu indicatis per summa capita iis praesertim affectionibus inordinatis, quibus teneri maxime solent, pro sua quique conditione, qui Exercitia faciunt, et ad quas proin tollendas per Exercitia praecipue incumbere debent. Quapropter haec *duo*: *quid* sint Exercitia, et *qui* eorum *scopus*, primum et ante omnia ei, qui Exercitia facturus est, proponenda sunt et explicanda, *praeparationis* seu *introductionis* loco.

bet meditationis, seu contemplationis historiam; percursis obiter dumtaxat punctis illius praecipuis, et adjecta solum brevi declaratiuncula, ut is, qui meditaturus est, accepto veritatis historicae primum fundamento, discurrat postea et ratiocinetur per seipsum. Ita enim fiet, ut dum aliquid invenerit, quod elucidationem vel apprehensionem historiae aliquanto majorem praebeat (sive ex discursu proprio, sive ex divina mentis illustratione id contingat), gustum delectabiliorem, et uberiorem fructum percipiat, quam si res ipsa ei ab altero diffusius narrata et declarata esset. Non enim abundantia scientiae, sed sensus et gustus rerum interior desiderium animae explere solet.

liter historiam talis contemplationis, vel meditationes discurrendo solum per puncta cum brevi vel summaria *declaratione;* quia *is, qui contemplatur, sumens verum fundamentum historiae, discurrendo ac ratiocinando per se ipsum, et aliquid inveniendo* [*i.e. cum ita aliquid invenit*], *quod paulo magis declarari vel sentiri* [*s. gustari*] *faciat historiam; sive* [*id accidat*] *per propriam ratiocinationem, sive in quantum intellectus divina virtute illustratur;* [*id*] *majoris est gustus ac fructus spiritualis quam si ille, qui tradit Exercitia, multum declarasset ac dilatasset* sensum historiae *(6): non enim abundantia scientiae* satiat *animam eique* satisfacit, *sed sentire ac gustare res interne (7).*

(6) *Sensus historiae.* - *Sensus*, qui dicitur, *historiae*, seu materiae contemplandae, hoc loco ex autographo non solum ad *intelligentiam* refertur, sed etiam idque potissimum, ad *affectum*, qui producitur, cum res, quam contemplamur, et veritas in ea contenta, intime *sentitur*.

(7) In hanc secundam Annotationem, quae tota et unice est ad directionem ejus, qui tradit Exercitia, observa:

1. *Modum et ordinem* meditandi seu contemplandi esse tradendum: *modum*, quomodo scilicet meditandum vel contemplandum sit, quomodo tres animae facultates exercendae, quomodo applicanda practice ea, quae quis meditatur, etc.; *ordinem*, id est, quo ordine materia meditationis in puncta dividenda sit, quoque ordine facultates animae ordinate singulis punctis, quae de re meditanda proponuntur, punctorumque etiam partibus singulis successive applicari debeant, vel possint. *Modus*, rite perceptus ac servatus, valet plurimum, ut *facile*, absque capitis nimia defatigatione; *ordo*, ut non *confuse*, non vagantes; utrumque, ut *fructuose* meditemur. Utrumque ergo docere se debere intelligat, qui Exercitia tradit; et *modum*, inquam, et *ordinem*, quae voces nequaquam sunt synonymae.

2. *Historiam* contemplationis seu meditationis intelligi hoc loco generatim materiam sive argumentum meditationis, sive illa sit proprie dicta *historia*, ut in mysteriis vitae Christi Domini, sive sit *mysterium* aliquod fidei, ut de peccato, de inferno, de morte, judicio, etc. Recte vero etiam haec argumenta vocari *historia* possunt; semper enim *facta* quaedam his etiam argumentis subesse solent, tamquam fundamenta veritatis illius, quae contemplanda venit. Nam et peccata, et peccatorum poenae, *facta* sunt *historica*; atque idem recte dici de omnibus potest, quae a S. P. meditanda seu contemplanda proponuntur.

3. *Declarari vel sentiri.* - *Declarari* ad intelligentiam, *sentiri* ad affectum referendum existimo. Monetur ergo qui tradit Exercitia, ne nimius sit, seu in speculativis considerationibus suggerendis, seu in applicationibus practicis, inque affectuum diversis motionibus indicandis: sed ejus qui exercitatur industriae, et vero divino lumini divinaeque inspirationi plurima relinquat; ipsum meditantem hortetur, animum ut serio applicet, et vero oret ac suspiret; desideriis enim ac suspiriis ad Deum nego-

Tertia est, quod cum in sequentibus omnibus Exercitiis spiritualibus utamur actibus intellectus quando discurrimus, voluntatis vero quando afficimur, advertendum est in operatione, quae praecipue est voluntatis, dum voce aut mente cum Domino Deo, vel Sanctis ejus colloquimur, majorem exigi a nobis reverentiam, quam dum per usum intellectus, circa intelligentiam potius moramur.

Tertia, cum in sequentibus omnibus Exercitiis spiritualibus utamur actibus intellectus, dum discurrimus, et voluntatis, dum afficimur: advertere debemus, quod in actibus voluntatis, *quando vocaliter aut mentaliter cum Deo Domino nostro, vel cum Sanctis ejus loquimur, requiritur ex parte nostra major reverentia, quam dum utimur intellectu, intelligendo* [*percipiendo*] *(8).*

tium hoc potissimum peragendum esse. Ita et *gustus* major, et uberior *fructus* percipitur, ut S. P. notat. Ait autem, PAULO plus declarationis vel sensus, quod per se ipse quis repererit, *majorem* adferre gustum solere, quam MULTAM declarationem ab altero factam; animadverte antithesin *paulo*, *multam*, qua videtur paradoxum dici, et tamen verissimum est. Praeterea, si nimii simus in variis *conceptibus* proponendis, obruetur facile intellectus Exercitantis, et periculum est etiam, ne illius curiositati magis, quam veritati intime perspiciendae serviamus: si nimii in *applicationibus* practicis, fortasse vestes afferemus vel calceamenta, non isti corpori, non istis pedibus accommodata. - Ceterum, ratio habenda est personarum, et rudioribus, et qui minus invenire per se ipsi sciunt quae juvent aut necessaria sint, prolixius utique exponi res meditandas, earumque applicationem necesse est. Sed cavendum, ne de eorum, qui exercitantur, dispositione seu capacitate nimium diffidamus. Certe, si qui sint voluntate bona, quique vero proficiendi desiderio ferantur, etiamsi nec literati sint, nec rerum spiritualium experti, vix erit quod ipsi per se cum divino lumine et gratia non assequantur uberius ac melius, quam instructoris longiori sermone. Volentibus enim et orantibus adest Deus, cosque juvare ac promovere mire amat infinita illa Bonitas.

Addam tamen, hanc secundam Annotationem intelligendam potissimum videri de iis Exercitiis, quae privatim singulis, vel certe paucis traduntur, qui proprius est Exercitiorum modus a S. P. intentus. Nam quae in hominum multorum coetu, aut etiam publice populo traduntur, in his fieri vix potest, ut necesse non sit, et intellectum audientium enucleata veritatum expositione percellere, et voluntati torpenti faces subjicere, et vero etiam veritates, quae meditandae proponuntur, minutatim ac diversimode applicare; prout tam variis hominibus, ex quibus coetus isti componi solent, convenire videbitur. Moneantur tamen semper, ne mere passive se habeant, neve *audire* contenti sint; sed et ipsi meditabundi animum ad ea, quae dicuntur, applicent.

(8) Quam recte ita moneat B. P. per se manifestum est. Nam in operationibus intellectus, dum ratiocinamur, nobiscum ipsis, cum nostro ut ita dicam spiritu colloquimur; in actibus vero voluntatis sermonem ad Deum vel Sanctos convertimus, quos proin veluti praesentes, nobisque proxime adstantes, vel certe intentis nos oculis de coelo spectantes, revereri impensius par est. - Nec tamen dicitur exigi reverentia solum in hisce voluntatis actibus, sed in his *major* exigi reverentia; quia toto meditationis tempore, etiam dum ratiocinamur, in Dei praesentia peculiari modo nos versari meminisse necesse est.

Haec tertia Annotatio, ut patet, omnibus tradenda est. Ex cujus applicatione et usu non exiguum capere possunt attentionis ac devotionis incrementum ii, qui di-

Quarta est, quod licet Exercitiis sequentibus assignentur quatuor hebdomadae, totidem Exercitiorum partibus, singulae singulis respondentes, videlicet, ut in prima hebdomada fiat consideratio de Peccatis; in secunda de Domini nostri Jesu Christi Vita usque ad ingressum ejus in Hierusalem die Dominica Palmarum; in tertia de Passione ejusdem, in quarta de Resurrectione et Ascensione, adjectis tribus orandi Modis: non tamen ita accipiendae sunt dictae hebdomadae, ut necesse sit unamquamque continere septem vel octo dies. Cum enim contingat alios aliis tardiores, vel promptiores esse ad consequendum id, quod quaerunt (puta in prima hebdomada contritionem, dolorem, et lacrymas de peccatis suis), aliquos etiam plus aut minus agitari probarique variis spiritibus; expedit nonnumquam (*) succidi hebdomadam quamcumque, vel extendi, juxta materiae subjectae rationem. Solet tamen totum Exercitiorum tempus triginta dierum, aut circiter, spatio concludi.

Quarta, licet pro Exercitiis sequentibus sumantur quatuor hebdomadae, ut respondeant quatuor partibus, in quas dividuntur Exercitia: [*quarum partium*] *videlicet prima est consideratio et* contemplatio *de Peccatis; secunda est Vita Christi Domini nostri, usque ad diem Palmarum* inclusive; *tertia Passio Christi Domini nostri; quarta Resurrectio et Ascensio, appositis tribus Modis orandi: tamen non* [*ita hoc*] *debet intelligi, quod quaevis hebdomada necessario contineat in se septem vel octo dies. Cum enim contingat,* in prima hebdomada *alios* [*aliis*] *tardiores esse ad inveniendum id quod quaerunt, scilicet, contritionem, dolorem, lacrymas de peccatis suis; item cum alii aliis sint* diligentiores; *alii etiam* [*aliis*] *magis agitentur aut probentur diversis spiritibus;* necesse est *ut aliquando contrahatur* [*prima*] *hebdomada, et* [*contra*] *aliquando protrahatur: et idem fiat in omnibus reliquis hebdomadis subsequentibus; quaerendo res* [*seu fructum proprium*] *juxta subjectam materiam. Finientur tamen* [*integra Exercitia*] *plus minusve intra triginta dies (9).*

(*) *Annotatione quarta in fine, ubi dicitur*: Expedit nonnumquam succidi hebdomadam; *sensus erit clarior si legatur*: contrahi hebdomadam.

---

vinum Officium seu Horas canonicas recitare solent: si nempe divini Officii partes rite inter se distinguantur, cum in aliis mera habeatur lectio, ut narratio, sermo seu homilia, in aliis proprie dicta precatio ad Deum vel Sanctos. Quod si quis etiam personam, ad quam oratio dirigitur, distincte respicere assuescat, modo enim ad Patrem, modo ad Filium, modo ad Spiritum Sanctum, modo ad Christum ut Mediatorem, modo ad B. V. aliosque Sanctos, sermo in divino Officio dirigitur; mirum quantum sibi gustum spiritualem et fructum augeri sentiat. Neque vero ad hujusmodi attentionem habendam paulatim ac suaviter assuescere, nimis esse difficile existimandum est; modo ne violenter aut scrupulose quis id assequi contendat. Humilem porro *reverentiam* spirant illa verba, quibus Ecclesia in sacra liturgia uti solet; *da* QUAESUMUS, - *concede* PROPITIUS, - *te* SUPPLICES EXORAMUS, - et cetera hujusmodi.

(9) Haec quarta Annotatio ad eum spectat, qui tradit Exercitia. Ejus enim est, ex iis, quae in Exercitante observaverit, vel ab eo rationem Exercitiorum, quae fecit, reddente acceperit, statuere protrahendane sit, an contrahenda haec vel illa

Quinta est, quod mirum in modum juvatur, qui suscipit Exercitia, si magno animo atque liberali accedens, totum studium et arbitrium suum offerat suo Creatori, ut de se, suisque omnibus id statuat, in quo ipsi potissimum servire possit, juxta ejusdem beneplacitum.

Quinta, illi, qui accipit Exercitia, valde prodest, intrare in illa animo magno et cum liberalitate erga Creatorem ac Dominum suum *(10), omne suum velle, et libertatem* [*suam*] *illi offerendo, ut* divina ejus Majestas, *tam de se, quam de omnibus quae habet,* disponat *(11) juxta* sanctissimam *suam voluntatem (12).*

Exercitiorum pars. Spectandus autem semper fructus proprius, *juxta subjectam materiam,* ut ait S. P. Hic autem fructus retardari solet, vel naturali tarditate, vel minori diligentia seu minori applicatione, vel denique agitationibus diversorum spirituum, quae tria a S. P. praecipue commemorantur.

Licet autem ad omnes Exercitiorum hebdomadas spectet haec Annotatio, praecipue tamen habenda prae oculis est in prima hebdomada, quia scilicet, nisi hujus scopum in primis Exercitans consequatur, quae est animi purgatio, frustra pergatur ad cetera Exercitia; cum scriptum sit: *Novate vobis novale, et nolite serere super spinas* (Jer. 4. v. 3.). Nec minus sedulo applicanda est haec Annotatio ad *Principii* et *Fundamenti* considerationem, cui tamdiu inhaerendum est, donec bene ac solide ab Exercitante perceptum sit; etiamsi, in Exercitiis praesertim integris, plures insumendi essent dies. Ceterum magna hic discretione opus est in Directore, cum et alii magis, alii minus purgatione indigeant, et interdum ipsae spirituum agitationes exigant, ut ad alia potius transeatur, si saltem sufficienter fructus, qui quaerebatur, perceptus sit.

Patet autem, hanc Annotationem nonnisi imperfecte servari posse, ubi multi simul collecti Exercitiis excoluntur. In his enim praecipua ratio habenda dispositionis majoris partis Exercitantium, eorumque necessitatis; illud semper prae oculis habendo, ut saltem *Fundamentum* probe defigant animo, et primae hebdomadae fructum solidum omnes colligant, et juventur in ceteris, quantum fieri potest, ii qui magis possunt proficere.

(10) *Erga Creatorem ac Dominum suum.* - Nomina Dei, quibus S. P. frequentissime utitur, et quibus ad omne obsequium *liberaliter* Deo exhibendum obstringimur. - Simile quid observandum in sequentibus: *divina ejus Majestas - juxta sanctissimam suam voluntatem.*

(11) *Disponat.* - Ex autographo hispanico: *utatur*, quod proprie de instrumentis dicitur, quae, cum propria voluntate careant, utenti nunquam resistunt, sed obsequuntur in omnibus. Talem ergo se Deo offerre debet, quisquis multum proficere desiderat. An vero aequum non est, ita comparatum esse hominem erga *Creatorem ac Dominum suum*, erga *Majestatem divinam*, ut omnem voluntatem propriam *sanctissimae* illi voluntati subjiciat omnino in omnibus?

(12) Dispositio animi, quam in hac Annotatione commendat S. P., ut *valde prodesse* Exercitanti dicitur, ita diligenter exponenda et suadenda est omnibus, qui, sive privatim sive communiter, ad Exercitia facienda accedunt.

Porro, quae inculcanda est *liberalitas* in offerendo se toto divinae Majestati in omnem *Creatoris* ac *Domini* voluntatem, duo continet, ut scilicet et intellectu illustrari quam copiosissime cupiat: *Domine, quid me vis facere?* et voluntate omne illud quod cognoverit exsequi desideret: *Domine, doce me facere voluntatem tuam.* Quae duplex oratio valde est necessaria. Licet enim Deus non sit instar heri

Sexta est, quod tradens Exercitia, si animadvertat ei, qui recipit, nullas incidere spirituales animi commotiones, ut sunt consolationes, vel tristitiae, neque diversorum spirituum agitationes; sedulo debet percontari, an ipsa Exercitia praescriptis agat temporibus, et quibus modis; an etiam observet diligenter cunctas additiones; et de singulis ratio postuletur. Porro de Consolationibus, et Desolationibus infra tractabitur, in primis Reg. de discern. spiritibus. De Additionibus vero in fin. hebd. primae.

Sexta, ille, qui tradit Exercitia, cum sentit, ei, qui exercetur, nullas incidere spirituales motiones (13) in anima; ut sunt consolationes vel desolationes, neque eum agitari variis spiritibus: multum debet eum interrogare circa Exercitia, an ea faciat praestitutis temporibus, et quomodo [*ea faciat*]*: item de Additionibus, an diligenter eas observet: singillatim de unaquaque ex his rebus rationem postulando.—Agitur de Consolatione et Desolatione...* [*vide infra, ad finem libri*]*... de Additionibus...* [*infra, ad finem primae hebdomadae*].

Septima est, quod is, qui alterum exercendum curat, si eum videat desolatione affici seu tentatione, cavere debet ne se durum vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius, ac suavem praestet, confirmato ejus animo ad agendum strenue in posterum, detectisque inimici nostri versutiis, eum ad consolationem studeat disponere tanquam brevi subsecuturam.

Septima, ille, qui tradit Exercitia, si videat eum, qui ea recipit, esse desolatum ac tentatum, non exhibeat se illi durum, neque asperum, sed blandum ac suavem, (14) addendo ei animum ac vires in posterum, et detegendo illi astutias *(15)* inimici naturae humanae, et efficiendo [*admonendo, hortando*], ut se praeparet ac disponat ad *futuram consolationem.*

morosi, qui cum voluntatem suam clare manifestare dedignetur, nihilominus irascatur servo, si quando illam divinando non assecutus sit: tamen quia saepe alias vel agnoscere Dei voluntatem noluimus, vel agnitam sequi aut contempsimus aut negleximus, merito instandum est orationi: *Domine, quid me vis facere?* non sine deprecatione praeteritae nostrae seu coecitatis, seu negligentiae, seu etiam contumaciae.

(13) Nullas haberi motiones inter Exercitia spiritualia, ita scilicet, ut nec boni spiritus stimuli aut excitamenta, nec mali tentationes aut impedimenta sentiantur, non est bonum signum, sed potius dubium ingerit de seria applicatione Exercitantis; qui propterea interrogandus est de modo, quo Exercitia praescripta peragit.

(14) *Tria* Directori praestanda; 1. *vires addere* in futurum; - 2. *detegere* praesentes *versutias* inimici; - 3. *efficere ut* alter *se paret ac disponat* ad consolationem. - Notanda praesertim ultima verba ex autographo. Neque enim Directoris est disponere eum, qui exercetur, ad consolationem; sed illius *ipsius* est, *se* disponere; utque hoc faciat Directoris est efficere, hortando, monendo, instruendo etc. Ubique vult S. P. eum *ipsum, qui facit Exercitia*, agere et conari. Quod item ex 1. Annotatione manifestum est, ubi, quid sint Exercitia spiritualia, similitudine exercitiorum corporalium explicatur. Corporaliter autem exercetur, non qui alium *ambulantem, euntem, currentem* spectat vel audit, sed qui *ipse* ambulat, *ipse* it, *ipse* currit. - Qua vero ratione disponere se homo ad consolationem debeat, docemur *Reg* 6. *ad spir. discernendos, pro prima hebdomada.*

(15) *Inimici naturae humanae.* - *Naturae humanae inimicus*, espressio est, quae propriam rationem odii, quo daemon homines prosequitur, attingit. Odit enim in nobis ipsam *naturam* nostram, quae scilicet tota Dei opus est, et in Filio Dei ad

Octava est, quod circa consolationes, et desolationes sumentis Exercitia, et circa astutias inimici, poterunt usui esse Regulae quae (*) in prioribus duabus hebdomadis habentur, de variis spiritibus internoscendis.

Nona est, quod quando exercendus est quispiam spiritualium rerum inexpertus, unde contingat, cum in prima hebdomada crassis quibusdam apertisque tentationibus vexari, ostensis jam inde prosequendi obsequii divini certis impedimentis (cujusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione); tunc illi, qui eum exerceri docet, supersedendum est usu Regularum, quae ad secundam hebdomadam pertinent, de discretione spirituum, et iis utendum solis, quae in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantumdem ex illis dispendii referret ob subtilitatem rei, et

Octava, ille, qui tradit Exercitia, juxta necessitatem *(16)* quam senserit [*esse*] in eo qui illa accipit, *circa desolationes et astutias inimici, uti etiam circa consolationes,* poterit ei *tradere* [*explicare*] *Regulas primae et secundae hebdomadae, quae sunt ad varios spiritus internoscendos...* [*infra, ad finem libri*].

Nona, advertendum est, [*quod*] *cum ille, qui exercetur, versatur in Exercitiis primae hebdomadae, si sit persona, quae in rebus spiritualibus non fuerit versata, sique tentetur crasse et aperte,* veluti cum *ostendat impedimenta progrediendi ulterius in servitio Dei Domini nostri, v. g. labores* [*molestias*], *pudorem et timorem ob honorem mundanum etc...*; [*tunc*] *qui dat Exercitia, non ei tradat Regulas de diversis spiritibus,* [*quae sunt*] *secundae hebdomadae: quia quantum ei proderunt Regulae primae hebdomadae,* [*tantum*] *nocebunt eae, quae secundae sunt; eo quod materia subti-*

(*) *Annotatione octava ubi dicitur*: In prioribus duabus hebdomadis; *lege*: Pro prioribus duabus hebdomadis.

---

summam dignitatem elevata. Iste ergo *naturae humanae inimicus* quidquid est in homine opus ac donum Dei, odit, illudque prae odio et invidia possumdatum cupit. Inde omnes artes exserit nocendi et animae et corpori, et si utrique non potest, alterutri certe; et si nocere non potest, certe tricas inferre et impedimenta suscitare conatur. Amplam meditandi materiam praebere hoc nomen potest, quo passim S. P. daemonem appellare solet: *inimicus naturae humanae*; cujus scilicet inimicitiae et odii monumenta mundum universum repleverunt, et replere quotidie non cessant: et experimur scilicet hanc inimicitiam, hoc odium daemonis, tum universi, tum singuli, utinam *vigiles* semper et *orantes*! Et vero orandi fiduciam magnam ingerit ista consideratio, quod *inimicus* iste *naturam* nostram in nobis persequatur, illud scilicet omne quod in nobis a Deo est: unde non tam nos odit, quam Deum ipsum in nobis: quare adversus ejus vim et fraudes merito dicamus: *Quoniam ecce* INIMICI TUI, DEUS ... (Ps. 82).

(16) Notanda sunt verba: *juxta necessitatem ejus, qui accipit Exercitia.* - Neque enim omnia, quae in illis Regulis habentur, omnibus aeque conveniunt: sed, qui tradit Exercitia, omnes illas Regulas probe teneat necesse est, et in illis tradendis et explicandis multa utatur discretione: eae scilicet explicandae sunt et applicandae, quae conveniant, *pro* illius, qui facit Exercitia, *necessitate*. - Idem distinctius notatur in subsequentibus Annotationibus 9. et 10.

sublimitatem, quae est supra ejus captum.

Decima est, quod qui exercetur, si tentationibus jactetur, boni speciem praeseferentibus, tunc muniendus est per dictas Regulas hebdomadae secundae. Humani enim generis inimicus, per boni speciem, eos ut plurimum oppugnat, qui antea in via vitae, quam illuminativam appellant, respondente Exercitiis secundae hebdomadae fuerint potius versati, quam in altera quae purgativa dici solet (*), atque per Exercitia primae hebdomadae comprehenditur.

Undecima est, quod exercenti se in prima hebdomada, expedit nescire, quid in secunda sit acturus: sed ad consequendum illud, quod tunc quaerit, acriter laborare, perinde ac si nihil boni postea esset reperturus.

Duodecima est, quod admonendus est is, qui exercitatur, ut cum in quotidiano quolibet Exercitio, ex quinque infra describendis, expendi debeat unius horae tempus; curet semper animi quietem in hoc reperire, quod plus temporis potius, quam minus insumpsisse, sibi conscius sit. Frequens est enim daemoni, hoc agere, ut praefixum medita-

lior sit ac sublimior, quam ut ille possit intelligere.

Decima, quando qui tradit Exercitia, sentit eum, qui ea accipit, oppugnari ac tentari sub specie boni: tunc proprium est [*convenit*] *ut sermonem ei habeat de Regulis secundae hebdomadae jam dictae; quia* communiter *(17) inimicus humanae naturae* magis *tentat sub specie boni, quando homo se exercet in* [*via*] *illuminativa, quae respondet Exercitiis secundae hebdomadae, et* non tantopere [*tentat sub specie boni*] *in* [*via*] *purgativa, quae primae hebdomadae Exercitiis respondet.*

Undecima, ei, qui accipit Exercitia, in prima hebdomada prodest, ut nihil sciat eorum, quae facturus est in secunda hebdomada; sed ut ita laboret in prima ad obtinendum id quod quaerit, ac si in secunda nihil boni se reperturum speraret.

Duodecima, ille, qui tradit Exercitia, debet eum, qui ea accipit, multum [*s. impense, instanter*] *admonere, ut, cum in unoquoque ex quinque Exercitiis vel contemplationibus, quae singulis diebus fient, durare debeat per unius horae spatium; ita procuret semper, ut animus contentus maneat recogitando* [*i. e. eo quod conscius si-*

(*) *Annotatione decima in fine, ubi habetur*: Atque per Exercitia primae hebdomadae comprehenditur; *lege*: Atque Exercitiis primae hebdomadae respondet.

(17) Diligenter notanda sunt illa verba ex autographo: *communiter - magis - non tantopere.* Scilicet *plerumque* ita fit, non tamen *semper*. - Item advertendum est non tam referri hanc Annotationem ad primam vel secundam hebdomadam Exercitiorum, quam ad habitualem animae statum illius, qui exercetur. Nam, et primae hebdomadae Exercitia saepe illi faciunt qui, quantum ad vitae suae modum, versantur in via illuminativa, qui proinde, etiam in prima hebdomada, non raro indigent Regulis secundae hebdomadae; et ex iis, qui, Exercitiorum spiritualium tempore in secunda hebdomada versantur, non pauci vitae habitu et animae statu haerent in purgativa, et crassis tentationibus pulsati, dirigendi etiam tunc sunt primae hebdomadae Regulis. Itaque unusquisque *fere*, pro ratione sui in vita spirituali gradus, tentari *solet*, ac Regulae vel primae hebdomadae, vel secundae, applicandae sunt pro ratione tentationum, quas quisque patitur; sive ille primae hebdomadae Exercitia peragat, sive secundae, sive etiam tertiae, vel quartae.

tioni vel orationi temporis spatium decurtetur.

Decima tertia est, quod cum facile sit ac leve affluente consolatione integram contemplationis horam traducere; difficillimum e contra, incidente desolatione: idcirco adversus tentationem, ac desolationem semper pugnandum est, producto ultra praefinitam horam Exercitio, vincendi gratia. Ita enim non solum discimus resistere adversario, sed eum etiam expugnare.

Decima quarta est, quod si vacans Exercitiis cernatur consolatione multa, et fervore magno ferri, obviandum est, ne promisso aliquo vel voto, inconsulte ac praecipitanter facto, se obstringat: idque tanto fuerit diligentius praevertendum, quanto ille ingenii esse instabilioris perspicitur. Quamvis enim unus alterum juste movere possit ad ingressum Religionis, in qua emittenda sint obedientiae, paupertatis, atque castitatis vota; quamvis praeterea majoris meriti sit opus ex voto quam sine voto factum: plurima nihilominus ratio habenda est conditionis propriae personarum. Item attente est considerandum; quid commodi, vel incommodi possit occurrere, ad illud praestandum, quod aliquis promissurus sit.

bi sit] *perdurasse* horam integram *in* [*illo*] *Exercitio, et* imo *plus* [*temporis impendisse*] *potius quam minus. Nam inimicus* [*daemon*] non parum solet *(18) procurare, ut hora contemplationis ejusmodi, meditationis, vel orationis decurtari faciat.*

Decima tertia, item advertendum est, quod sicut tempore consolationis facile est ac leve durare in contemplatione per horam integram, ita desolationis tempore valde est difficile illam explere. Idcirco is, qui exercetur, ad agendum contra desolationem, et ad tentationes vincendas, *debet* semper *durare* aliquantulum *ultra horam completam: ut non solum assuescat resistere adversario, sed etiam illum prosternere.*

Decima quarta, ille, qui tradit Exercitia, si videat eum, qui illa accipit, in consolatione et cum multo fervore procedere, debet praemonere, ne promissionem aliquam faciat, nec votum aliquod inconsiderate ac praecipitanter: et quanto magis eum cognoverit levis indolis esse [*s. instabilem*], *tanto magis debet illum praemonere (19) et* [*porro*] *admonere. Quamvis enim recte possit quis movere alium ad Religionem amplectendam, in qua intelligitur* [*quis*] *facere votum obedientiae, paupertatis, et castitatis ; et quamvis bonum opus, quod fit cum voto, sit magis meritorium, quam quod sine illo; multum* [*tamen*] *attendenda est* propria conditio et subjectum *(20)* [*ejus, qui facit Exercitia*], *et quantum pos-*

(18) *Non parum solet.* - Intellige non solum de *frequentia* hujus tentationis, sed etiam de *multa vi ac fraude*, qua daemon id efficere contendit, hora ut decurtetur. *Solet - non parum.*

(19) *Praemonere et* (porro) *admonere.* - Hisp. *prevenir y admonir* - Scil. ubi de homine levi adeo et inconstanti agitur, non sufficit semel *praemonuisse*, sed necesse est porro iterum atque iterum identidem *admonere*, ne forte in fervoris aestu inconsulto promittat aliquid aut voveat, cujus eum postea poeniteat.

(20) *Subjectum.*- Hisp. *subjecto.* Quae vox refertur ad universam hominis naturam, et ad ejus dispositionem, tum physicam, tum moralem.- Itaque *subjectum* considerandum est, ut judicium rectum feratur de ipsa persona; *conditio* vero spectat ad externam ejus relationem cum aliis, ut si paterfamilias, si filiusfami-

Decima quinta est, quod tradens Exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem et promissionem ejus magis quam ad oppositum; neque ad hoc potius, quam ad illud institutum vitae; quia licet extra Exercitia licitum sit, et pro merito ducendum, si quis celibatum, religionem et aliam quamcumque evangelicam perfectionem amplecti suadeat iis omnibus, quos ex personarum et conditionum ratione probabile sit fore idoneos: longe tamen convenientius, meliusque est, inter Exercitia ipsa id non attentare: sed Dei potius voluntatem quaerere, atque praestolari, donec ipse Creator ac Dominus noster animae sibi devotae sese communicet; eamque amplexans, ad sui amorem, laudem, et servitium disponat, prout maxime scit esse commodum. Quapropter dictanti Exercitia standum est in quodam aequilibrio, sinendumque ut citra medium Creator ipse cum creatura, et haec vicissim cum illo rem transigat.

sit invenire auxilii vel impedimenti, in explenda [*deinceps*] *ea re, quam vellet promittere.*

Decima quinta, ille, qui tradit Exercitia, non debet ea accipientem movere magis ad paupertatem neque ad promissionem [*aliquam*] *quam ad oppositа, neque ad unum* statum vel modum vivendi [*magis*] *quam ad alium: quia licet, extra Exercitia, possimus licite ac meritorie movere omnes, qui probabiliter idoneitatem habeant, ad eligendam continentiam,* virginitatem, *religionem et* omnem modum *perfectionis evangelicae: tamen, in talibus Exercitiis spiritualibus, convenientius est, et multo melius, quaerendo divinam voluntatem, ut ipse Creator ac Dominus animae (21)* suae [*sibi*] *devotae se communicet, eam amplexans in suum amorem ac laudem, eamque disponens (22)* ea via, qua melius poterit ei deinceps servire, [*vel, quae melius poterit ipsi convenire in posterum*]; *ita ut qui tradit Exercitia,* non divertat, nec se inclinet ad unam neque ad alteram partem; *sed consistens in medio, ad instar bilancis, sinat Creatorem cum creatura, et creaturam cum suo Creatore ac Domino immediate operari.*

lias, si magistratus, si dives vel pauper, et alia ejusmodi, personae ipsi non intime propria, sed potius extrinsecus adhaerentia.- Utrumque vero, et *conditionem* et *subjectum,* diligenter considerandum esse monemur, ut futura ex voto aliquo tum commoda tum incommoda prudenter aestimari possint ac proin certius judicium ferri, utrum facilis futura sit an difficilis voti exsecutio, utrum difficultates superandae sperentur necne, etc. hujusmodi.

(21) *Animae suae* (sibi) *devotae.*- To *suae,* ex autographo, Creatoris dominium exprimere videtur.- *Eam amplexans.* Ita vertimus cum vulgata versione ex autographo, ubi habetur *abraçandola.* Antiqua versio *ms.* pariter habet: *eam acceptando.* Sed in vulgatis editionibus hispanicis legitur: *abrasandola,* i. e. *eam accendens, inflammans.* Quod quidem certe magis est ad rem. Et fortasse scriptor literulam *ç* pro *s* posuit, S. Patre minima ista non observante.

(22) *Ea via, qua.. (vel, quae ...)* - Utraque haec versio potest cum autographo hispanico componi, ita ut sensus S. P. sit, vel: *ea via, qua melius possit homo deinceps servire Deo;* vel: *ea via, quae melius possit servire,* idest convenire *homini,* ut *in posterum* Deo serviat melius, ac salutem certius consequatur. – Et uterque sensus rectus est, et rei quae tractatur convenit, ac tandem in idem recidit, habito prae oculis fine creationis.

Decima sexta est, quod, ut Creator ipse, Dominusque noster in creatura sua certius operetur, si accidat animam ad aliquid minus rectum affici atque inclinari, summopere ac totis viribus nitendum est in contrarium: (ut puta si ad officium vel beneficium adipiscendum aspiret, non divinae gloriae aut communis animarum salutis causa, sed commoditatis suae negotiorumque temporalium dumtaxat); tunc affectus ad oppositum impelli debet, per assiduas orationes, et alia Exercitia pia, in quibus a clementia Dei oppositum petatur; videlicet, hunc ut ille animum offerat ipsi Deo, se tale officium vel beneficium, aut aliud quidvis, jam non appetere, nisi priorem affectum adeo mutaverit, ut nihil jam omnino desideret, vel possideat alia ex causa, quam divini cultus et honoris.

(*) Decima septima perutilis est, quod scilicet tradens Exercitia, inquirere ac

Decima sexta, ad id [*quod supra dictum est*], *scilicet, ut Creator ac Dominus certius operetur in sua creatura; si forte talis anima* inordinate *(23) affecta est et inclinata ad rem aliquam; valde conveniens est* [*eam*] movere se, *adnitendo totis viribus, ut* veniat [*perveniat*] *ad contrarium ei rei cui male affecta est: veluti si* [*anima*] *affecta est ad quaerendum et* possidendum *officium aliquod vel beneficium, non ob honorem et gloriam Dei Domini nostri, neque ob salutem spiritualem animarum, sed ob sua propria commoda et utilitates temporales, debet affici* [*affectum suum impellere*] *ad contrarium, instando in orationibus aliisque Exercitiis spiritualibus, et petendo contrarium a Deo Domino nostro;* [*protestando*] *scilicet, nolle se tale officium vel beneficium, aut aliud quidquam, nisi* divina sua Majestas, in ordinem redigens ejus desideria *(24), primum suum affectum* ipsi *mutaverit, ita ut causa desiderandi vel tenendi unum vel alterum, sit solum obsequium, honor et gloria suae divinae Majestatis.*

Decima septima, multum conducit, *ut qui tradit Exercitia,* [*quamvis*] *non*

(*) *Annotatio decima septima ita poni debet*: Decima septima, Perutile est, ut qui tradit Exercitia, quamvis inquirere, ac scire non intendat proprias alterius cogitationes et peccata: certior tamen fideliter fiat de variis agitationibus et cogitationibus, quas varii spiritus immittunt. Perspecto enim majori, aut minori ejus profectu, nonnulla spiritualia Exercitia praescribere illi potest, praesenti animae necessitati opportuna.

(23) *Inordinate.*- Ita ex autographo. Non enim id solum spectatur, ne anima *ad aliquid minus rectum* afficiatur, ut habet vulgata versio, sed ne afficiatur *inordinate* ad ullam rem, sive minus recta ea sit, sive bona et optima. Quia etiam ad rem per se bonam affici inordinate possumus, sive quod rem bonam cupiamus non ob finem bonum, ut in exemplo hic a S. P. proposito, sive quod res illa, quantumvis bona, non sit aptum medium ad finem, sive etiam quod inconsulto, praecipitanter, aut nimio ardore nimiave anxietate in rem illam feramur. Haec omnia sub ista vocula: *inordinate*, comprehenduntur.

(24) *Nisi divina sua Majestas, in ordinem redigens ejus desideria... affectum ipsi mutaverit.*- Scilicet illa affectus inordinati mutatio divinae potissimum gratiae effectus est, quae proinde *instanti* oratione postulanda.

scire nolens proprias alterius cogitationes et peccata; superest, ut certior factus fideliter de cogitationibus a vario spiritu immissis, et ad majus, aut minus bonum trahentibus, spiritualia nonnulla Exercitia illi praescribat, praesenti animae necessitati opportuna.

intendens percunctari neque scire proprias ejus, qui illa accipit, cogitationes et peccata; [*tamen*] *fideliter certior fiat de variis agitationibus et cogitationibus, quas diversi spiritus ei immittunt: quia* secundum majorem aut minorem [*ejus*] profectum, *potest ei tradere quaedam Exercitia spiritualia convenientia, et conformia necessitati animae hujusmodi sic agitatae (25).*

Decima octava est, quod juxta ejus, qui exercetur, habitudinem, puta pro

(26) Decima octava, juxta dispositionem eorum, qui volunt Exercitia

(25) Haec Annotatio decima septima, licet omnibus sub ipsum Exercitiorum initium explicanda non sit, interdum tamen pro opportunitate exponi poterit, si quando Exercitans non satis communicare sensa animi sui videbitur. Plerumque tamen per solam accurate interrogandi frequentiam, juxta Annot. sextam, res tota conficietur, ita ut ne mentionem quidem fieri necesse sit hujus decimae septimae Annotationis. Semper tamen ei, qui tradit Exercitia, prae oculis habenda est, ut Exercitantem recte dirigere possit.

(26) Diligenter considerandae sunt hae tres Annotationes ultimae, quae de *variis* hominum generibus agunt, quibus *vario* modo, singulorum captui accommodato, tradi Exercitia possunt. Quae ergo a S. P. dicuntur, paucis ita resumi possunt.

In dandis Exercitiis ratio habenda est personarum, et dispositionis etiam, seu voluntatis, qua quis sese ad Exercitia sumenda offerat, Hinc:

1. Si quis tantum instrui cupit, ut ad aliquem gradum quietis in anima perveniat: huic tradatur Examen, tum particulare, tum generale: item primus orandi Modus; et ad Confessionem rite faciendam et frequentandam, sanctamque Eucharistiam frequentius suscipiendam instruatur, disponatur, et excitetur.- Huic S. P. ne *Fundamentum* quidem explicari jubet, licet fortasse non censeatur prohibere.- Atque hoc quidem modo *Exercitia* proprie dicta fieri vix ac ne vix quidem dici possunt. Est tamen modus juvandi plurimos facillimus simul et utilissimus, et rudioribus etiam quibusque conveniet, quibus praeterea explicanda distincte sunt omnia, quae ipsis proponuntur.

2. Si quis, bonae licet voluntatis, exiguam habeat dispositionem naturalem, puta ingenii aut indolis, ita ut fructus insignis sperandus non sit, huic nonnisi faciliora, nec fere nisi primae hebdomadae Exercitia tradi conveniet; ne scilicet ille supra vires oneretur.- Consulendum etiam tempori, ne forte tali homini opera impendatur, quae utilius, proindeque cum majore Dei gloria, in aliis magis idoneis exercendis poni posset. Haec fere in *Annot. decima octava.*

3. Accidere potest, ut quis, vel literarum studiis excultus, vel certe ingenio pollens, Exercitiis dare operam cum vero magnoque proficiendi desiderio cupiat, sed negotiis distineatur, a quibus expedire se vel abstinere per multorum dierum spatium non possit. Huic, si saltem quotidie horam unam cum dimidio suis occupationibus, vel etiam quieti suae, suffurari potest, quomodo tradi Exercitia etiam omnia possint, praeclara industria docemur *Annot. decima nona.*

4. Denique, qui et a negotiis liber est, et quamplurimum proficere cupit, et, ut supponitur, ab ingenii dotibus idoneus est; huic tradantur Exercitia, or-

aetate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent Exercitia; ne cui rudi aut imbecilli seu debili ea imponantur, quae ferre non possit citra incommodum, nedum ad profectum suum assumere. Similiter prout cuique in animo est sese disponere, impartiendum id demum est, quod eum potissimum juvare possit. Propterea ei, qui se instrui dumtaxat postulat, et ad gradum aliquem perduci, in quo animus suus conquiescat, tradi potest particulare primum Examen infra positum; deinde generale, simulque Modus orandi mane per horae dimidium, ex praeceptorum Dei et peccatorum mortalium consideratione, de qua suo loco infra. Suadendum etiam fuerit, ut octavo quoque die peccata sua confiteatur, et quindecim dierum intervallo, vel octo potius, si affectus impellat, sumat Eucharistiae Sacramentum. Ista exercitationis ratio proprie competit rudioribus seu illitteratis; quibus insuper exponenda erunt singula praecepta Dei, atque Ecclesiae, mortalia peccata, cum quinque sensibus, et operibus misericordiae. Itidem si is, qui tradit Exercitia, alterum viderit debilis esse naturae, ac parum capacis, unde modicus proventus et fructus sperari queat, satius fuerit aliqua ex dictis levioribus Exercitiis ipsi praescribere, usque ad Confessionem peccatorum: postea nonnulla conscientiae Examina, et methodum Confessionis frequentioris dare, quibus jam paratum sibi animae profectum seu lucrum tueri possit. Non erit autem progrediendum

spiritualia suscipere, id est, secundum eorum aetatem, doctrinam, vel ingenium, applicari debent talia [*hujusmodi*] *Exercitia; ne homini rudi vel exiguae* [*delicatae*] *complexionis* tradantur *ea, quae commode* [*s. suaviter*] *ferre non possit, et quibus non possit proficere. Similiter, prout quisque voluerit se disponere, id ei dandum est, per quod magis possit se juvare et proficere. Itaque ei, qui* [*tantum*] *juvari vult ut instruatur, et ut perveniat usque ad certum gradum contentam reddendi animam suam, dari potest Examen particulare* [*infra post Fundamentum*] *ac postea Examen generale* [*ibidem*], *simul et Modus orandi, mane per mediam horam, circa praecepta, peccata mortalia etc.* [*infra in fine post quartam hebdomadam*]; *commendando ei etiam Confessionem suorum peccatorum* [*faciendam*] *octavo quoque die, et, si potest, Communionem decimo quinto* [*quoque die*], *et, si* [*ita*] *afficitur*, melius *octavo quoque die. Hic modus magis est conveniens rudioribus seu illiteratis, declarando illis* [*singillatim*] *unumquodque praeceptum, et sic de peccatis mortalibus, praeceptis Ecclesiae, quinque sensibus, et operibus misericordiae. Similiter si ille, qui tradit Exercitia, videat eum, qui ea accipit, esse* exigui subjecti *(27), vel parvae capacitatis naturalis, a quo non speratur multum fructus, convenientius est ei tradere aliqua ex* his *(28) Exercitiis levi-*

dine quo praescripta sunt, et suadendus secessus, cujus tria praecipua commoda enumerantur. Haec *Annot. vigesima.* - Ceterum videndum de hac ipsa re Directorium, cap. 1. num. 7. - Utinam vero omnis haec doctrina Operariis nostris et Confessaris familiaris semper esset, quo fidelium saluti et *perfectioni*, pro vocationis nostrae ratione, *magis* magisque consulerent!

(27) *Subjecti.*- Vide supra notata ad Annotat. 14. n. 20.

(28) *Ex his Exercitiis.* - *Ex his*; non ut habet vulgata: *ex dictis Exercitiis*; quasi vero ne illa quidem omnia dari possint, quae paulo ante enumerata fuere, cum immo paulo infra multo latius extendat, quae hic dicuntur, scilicet ad omnia primae hebdomadae Exercitia. Ergo, *ex his*, intellige, non *ex dictis*; sed *ex his*, quae in Libro ipso continentur.

ad Electionum dictamina, aliorumve, quam primae hebdomadae Exercitiorum; quoties praesertim alii adsunt majori cum fructu exercitandi, nec omnia omnibus praestare temporis permittit angustia.

Decima nona est, quod homini negotiis publicis, vel aliis convenientibus districto, sive ingenio sive litteris praeditus sit, suppetente ipsi hora una et dimidia diebus singulis ad sumenda nonnulla Exercitia; exponendum primo erit, quem in finem homo creatus sit: deinde per horam dimidiam Examen particulare, deinceps generale cum modo rite Confitendi, sumendique sacri Sacramenti, tradi ei possunt; praescribendo etiam, ut mane, per triduum, spatio unius horae meditationem agat de primo, secundo, ac tertio Peccato, ut docetur infra. Postea per alios tres dies eadem hora de Processu peccatorum. Per alios totidem de Poenis, quae peccatis respondent.

bus [levia, s. leviora ex libro Exercitiorum], donec faciat Confessionem suorum peccatorum; ac dein, dando illi aliqua Examina conscientiae, et ordinem Confitendi frequentius, quam solebat, *ut se conservet in eo quod adeptus est, non progredi ulterius in materias Electionis, neque in alia ulla Exercitia, quae sunt extra primam hebdomadam; maxime quando in aliis major profectus fieri potest, dum tempus deest [non sufficit] ad omnia.*

Decima nona, ei, qui implicatus *[s. occupatus] esset in rebus publicis vel negotiis convenientibus [utilibus, necessariis] (29), sive literis sive ingenio [v. industria ad mechanica] polleat, [dari Exercitia possunt], si sumat unam horam cum dimidia [quotidie] ad se exercendum (30), explicando ei [primum] ad quid creatus est homo; tradi item potest per horae dimidium Examen particulare, ac postea generale, et modus Confitendi ac sumendi [sanctissimum] Sacramentum; faciat [que] per tres dies quolibet mane spatio unius horae meditationem de primo secundo et tertio Peccato, [infra in prima hebdomada]; deinde per alios tres dies eadem hora*

(29) *Negotiis convenientibus* (utilibus, necessariis), scilicet, ejusmodi negotiis et officiis, sive literariis, sive mechanicis, a quibus se ille per plures dies subducere omnino *non possit*. Si enim posset, pro illa bona voluntate, quae hic supponitur, libere vacaturus ab illis negotiis intelligeretur, et Exercitia facturus eo modo, qui dicitur in sequenti *Annot. vigesima*.

(30) *Ad se exercendum*.- Quod vulgata habet: *ad sumenda* NONNULLA *Exercitia*, non est accurate positum. Non enim *aliqua* solum, sed etiam *omnia*, modo hac in Annotat. exposito, fieri possunt, quod etiam ex sequentibus intelligi datur.- Hoc quidem modo Exercitia se fecisse scribit P. Antonius Possevinus, cum esset Societatis nostrae sub P. Everardo secretarius; quod munus cum ei nonnisi horam cum dimidio vacui a solitis occupationibus relinqueret temporis, dies 47. solis primae hebdomadae Exercitiis impendit, duce et instructore P. Jacobo Mirone, qui ab ipso B. Patre ea acceperat. « Quadraginta septem dies, in meditationibus » primae hebdomadae positi horis subsecivis: quod tempus videri poterat longius, » nisi commentatio cujusque non tam puncti quam verbi Possevinum adegisset, » ut quam accuratissime omnia ponderaret, notaret et scripto, quae sibi P. Mi- » ronem interroganti exponebantur ». Ita ipse de se Possevinus Annal: *ms. dec.* 1. *lib.* 4. *c.* 6. Qui dein fructu incredibili animarum hisce armis spiritualibus usus est, etiam in itineribus, cum Legationes jussu s. Pontificis obiret.

Dictandae quoque illi erunt intra totum dictarum trium meditationum tempus, decem Additiones illae, quae habentur in fine primae hebdomadae.

Observabitur eadem meditandi ratio circa mysteria Domini nostri Jesu Christi, quae infra in ipsismet Exercitiis late explicatur.

Vigesima est, quod ei, qui a negotiis liberior est, et fructum consequi spiritualem optat, quam possit maximum, tradenda sunt omnia Exercitia eodem, quo procedunt, ordine: (et quidem scribi rerum capita, ne excidant e memoria, expedit): in quibus (secundum successum communiorem) tanto majorem faciet progressum spiritualis vitae, quanto magis ab amicis notisque omnibus, et ab omni rerum humanarum sollicitudine sese abduxerit; ut si ab aedibus pristinis migret in domum cellamve aliquam secretiorem, unde ipsi liberum securumque sit egredi ad Matutinum, sacrum Missae, vel ad Vesperarum officium cum libuerit audiendum, absque familiaris cujusquam interpellatione. Ex qua quidem loci secessione inter alias multas commoditates hae tres praecipue consurgunt. Prima, quod exclusis amicis et familiaribus, negotiisque minus recte ordinatis ad Dei cultum, gratiam apud Deum non mediocrem, meretur. Secunda, quod per hujusmodi secessum intellectu minus quam antea distracto in diversas partes, sed collecta radactaque omni cogitatione ad rem

meditationem de Processu peccatorum, [infra ibidem]; postea per alios tres dies eadem hora, faciat de Poenis quae peccatis respondent, [infra ibidem]; tradendo illi in omnibus tribus meditationibus decem Additiones, [infra ibidem]; servando eumdem discursum [s. ordinem] circa mysteria Christi Domini nostri, qui infra ac fuse in ipsis Exercitiis declaratur.

Vigesima, ei, qui magis expeditus est [liber a negotiis], et qui desiderat, quantum possibile est proficere, tradantur omnia Exercitia spiritualia eodem ordine, quo procedunt, in quibus, via ordinaria (31), eo plus proficiet, quo magis segregaverit se ab omnibus amicis ac notis, et ab omni sollicitudine terrena, verbi gratia, migrando e domo in qua habitabat, et eligendo aliam domum, vel [aliud] cubiculum, ut ibi degat quam secretissime possit; *ita ut in ejus potestate sit ire quotidie* ad Missam, et ad Vesperas (32), absque timore *ne noti sui eum impediant. Ex qua secessione sequuntur tres praecipuae utilitates, inter alias multas. Prima est, quod segregando se quis a multis amicis ac notis, itemque a multis negotiis non bene ordinatis,* ut serviat Deo Domino nostro eumque laudet (33), *non parum meretur coram sua divina Majestate. Secunda, [quod] ita segregatus* non *habens intellectum divisum circa multa, sed ponens omnem curam [sollicitudinem, conatum] in una re sola, scilicet, in serviendo Creatori suo, et in*

(31) *Via ordinaria.* - Ita habet etiam antiqua versio *ms*, et est ac si dicas: *plerumque*, *communiter*. Textus hisp. habet: *por via ordenada*, quod proprie est: *via ordinata*, seu, *ordine servato*, et posset intelligi: *pro ratione personarum et circumstantiarum habita discretione debita.*

(32) *Ad Missam et ad Vesperas.* - In vulgata versione mendose irrepsit *Matutinum*; in autographo certe non habetur.

(33) *Ut serviat Deo Domino nostro, eumque laudet.* Intelligenda haec verba ita, ut finem exprimant, ob quem quis ab amicis et a negotiis secedat, non vero referenda ad negotia non bene ordinata, quemadmodum vulgata versio habet. - In antiqua versione *ms.* sic legitur: *ita se separando a multis amicis et negotiis non bene ordinatis, ut melius quis Deo serviat, non parum meretur.*

unam, scilicet ad obsequendum Deo Creatori suo, et saluti animae suae consulendum, multo liberius ac expeditius utitur naturae viribus in quaerendo eo, quod desiderat tantopere. Tertia, quod quanto se magis reperit anima segregatam ac solitariam, tanto aptiorem seipsam reddit ad quaerendum, attingendumque Creatorem et Dominum suum: ad quem insuper, quo propius accedit, eo melius ad suscipienda Bonitatis divinae dona disponitur.

profectu *animae propriae, liberius utitur naturalibus suis potentiis, ad quaerendum* diligenter *id quod tantopere desiderat. Tertia,* [*quod*] *quanto magis anima* nostra *reperit se solam et segregatam,* [*tanto*] *se reddit aptiorem ad* appropinquandum *Creatori ac Domino suo, eumque attingendum: et quanto magis ita eum attingit,* [*eo*] *magis se disponit ad suscipiendas gratias ac dona a sua divina ac summa Bonitate.*

add. 1. = Sensuality and pride are two obstacles which impede the knowledge of ourselves. We shrink from acknowledge Miseriam Corporis et malitiam Animae. Quaere causas, origines, radices vitiorum.

Introduction = The retreat precious for the graces it contains // Grace of recollection.
[illegible] profitable - either the soul be in state of sin, or lukewarmness, or grace...
[illegible]ace of the word of God... God will speak tho' his minister - will speak himself - present in
[illegible]bis verbum reconciliationis - Pa. In veritate misit me Dominus ad vos. Jer. - Pro Christo
[illegible]go legatione fungimur -
[illegible]race of special mercies - Medius vestrum stetit - You will feel God's presence offering to you his
[illegible]races of liberal mercies - 4 - grace of good example - 5. powerful grace of conversion -
[illegible] fatal if abused - Heb. 6. 7. 8.
[illegible] Fr. Assisium in his solitudes entertained himself with God: and respondebat ut judici -
[s]upplicabat ut patri - loquebatur ut amico -
- God, my conscience - my sp. director - our three companions // Rev.

[W]ither are you going? - A reckless lad mounted on a wild horse [g]ave him the reins and allowed himself to be borne into [the] midst of frightful precipices - a passenger called [illegible] whither are you going? - [illegible] - this beast [w]ishes to carry me - The wild horse

[T]he following [illegible] - [illegible] and after? -

A saint is a Man who loves God ardently and tenderly - who attempts [g]reat things for His honor; and makes painful sacrifices for His [g]lory - Faber - p. 33.

What a Liberty is like the sense of being encompassed with His (God's) sovereignity. Faber.

Deus Creavit. – Quis

Omnis domus fabricatur ab aliquo – qui autem omnia creavit, Deus est. Heb. 3.4.
Sapienter. "Omnia in mensura, et numero, et pondere. 11.21. Wisd.
Quis adiuvit spiritum Domini? aut quis consiliarius eius fuit et ostendit illi? Is. 40.13. Omnia in sapientia fecisti Ps. 103.24
Omnipotenter – E nihilo fecit illa Deus et hominum genus. 11. Mach. 7.28.
Unus est altissimus Creator omnipotens et rex potens – Ecc. 1.8.
Amanter[1] – Faciamus h.m ad imaginem et simil.m nostram.
Nomen eius admirabilis – qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia absque numero – solus – Is. 9.6. Job. 5.9. Ps. 71.18.
(1) Thou hast laid thy hand upon me – "Ps. 138.5 I have loved thee with an everlasting love – Jer. 31.3.

Consider – 1. Multitude of His rights over us. 2. the dread exorbitance of his sovereignty – 3. the realities of his minute vigilance – 4. of his jealous expectations – 5. of his rigid judgments. 6. of his particular providence – 7. of his hourly interference.

This God is rather our Creature than our Creator. Faber p. 23.

Immenso nos Deus creavit amore – God has created us for so high a degree of honor that no creature could ever have dared to imagine that God would have chosen it for so great a glory – and we ourselves are now unable to conceive how He could raise us higher than he has done. For as He could not make us Gods by nature, a prerogative which can belong to him alone, He has made us Gods by grace, in enabling us to possess with Him, in the union of an eternal love, one some beatitude, one same joy, one same kingdom. Thaulerus.

Even pious men, do not continually bear in mind that
they are Creatures, and have never taken the pains to
get a clear idea of what is involved in being a Creature. Faber
We are not the proprietors of the world – but tenants,
and tenants at will –
Sanctity is the result of our remembrance that we are the
Creatures of God – "Does not Christian sanctity ... express to the
life the modest, truthful, prevailing sense that we are
Creatures, standing before the eye and living in the hand
of our Everlasting Creator?
And are not the self-sufficiency, the daring, the vainglory, the
greed, the unhesitatingness, the reckless manners, which
many esteem to be moral & intellectual bravery,
just so much evidences of forgetfulness that we are Creatures?
Faber 30.
A Creature (on coming on earth) knows nothing
of what has gone before – and absolutely nothing of what is to
come – except what Creator has supernaturally revealed.
He knows better what will happen to him in the world to come
than what will be his fortune here ... p. 48.
Why was he not consulted about his own birth? Why was not offered
the choice of being or not being ... A creature has not a right to be
consulted about his own birth.
As he was not consulted about his coming into the world, so neither
was he consulted about his going out of it. p. 50.
God did not make the world he finds around him – He could not have done
so for lack of power and of wisdom ... Therefore as he did not make the
world, it is not his world, but some body's else – p. 51.
Man came into the world to do some particular work for God ...
There is a particular service; a distinct glory, which God desires to
have from that man – different from the service and glory
of any other man – Hence vocation.

Condition of Man as a Creature - Want of Power. Health uncertain - brute matter resists him - lifting power - With the most ingenious machinery aided by multitudes he can do little but scratch the surface of the planet - without being able to alter the expression of even of its lineaments - 57. Fire & water are both his masters. His prosperity is at the mercy of the weather - What control over seasons?

He is in numberless ways dependant upon inferior Creatures. Plants & Animals - Man is at the mercy of resistless world of animal kingdom -

Man is a Creature - Hence he must have the Conduct & the virtues befitting a creature - He must be made up of fear; of obedience; of submission; of humility; of prayer; of repentance; and, above all, of love. Hence the only knowledge worth much of his time and trouble consists in his study of the character of God - He received everything from him; He belongs to him - He is surrounded by him - His fate is in God's hands - His eternity is to be with God, in a companionship of unspeakable delight -

The service of the Creator is the end and purpose of the Creature.

Every thing short of God is to the Creature a means, not an end
something transitory ... something in which at best he can
have but a fitful joy not a contended & blessed rest.
The service of God is Man's true dignity. To serve God is the
only honor, which it is worth our while to strive after.
It is his greatest happiness. We do not value as we ought the
privilege of being allowed to worship God! the prerogative
of being permitted to keep his commandments. We
look at that as a struggle which is in truth a crown.
To serve God is our interest - secure; most abundant; most
lasting; to be gained with the least outlay.
The service of God is wisdom. the highest wisdom which sees the
furthest & clearest, which embraces the greatest number
of truths; which contemplates them with the most complete
and accurate certainty, and which is of practical use to
all Eternity -
The service of God is Liberty. From Satan, world and self
there is no liberty but in the service of our Creator.
It is Man's most enduring reality. Jubor. 95. The un-
reality of the world is an old story:
His sole end, dignity, happiness etc. pag. 96.
If He works for Here, he will lose Here as well as Hereafter
whereas if He works for Hereafter He will gain Here as well.
Without service of God the world is a dismal, unmeaning
heart breaking wilderness and life, no more than
an insoluble and unprofitable problem. 96.
Its Neglect is everlasting perdition.

His Service should be on our side With all our heart; Mind,
Soul - Strength -

La meditazione consiste in alcuni atti discorsivi indirizzati alla mozione di varii affetti = La contemplazione poi consiste in un guardo semplice dell' Intelletto, ammirativo e soavemente amoroso, di qualche verità divina.
Scar. tr. 1. ar. 5. cap. 1. n. 163. p. 53.

Our Masters - We boast of freedom - we seek it - protect it - fought for it - Oh Lame of age = "Britons never will be slaves". But are we free? Does this freedom mean "unbelief - laxity of morals - elasticity of the marriage-tie - a pleasant way of losing our souls - ...
Let us see how little free men are = We boast of being free - and at every turn the commonest circumstances of our daily life belie us - Free? with a hundred masters - the gout, dyspepsia, the doctor - the cook - society, the weather - Free! with a newspaper to dictate our ideas - our opinions - our choice - to guide our judgments - to impose our wishes = We are in bondage -
(a) Subject to things outside of our selves - in our sleep - our meals - our clothing -
(b.) Social Customs what a tyranny - Bound to do as others! or else condemned as Eccentric = smile when you are dying for an opportunity to yawn = Laugh when you would be serious = Give up your opinions & views - to avoid being thought vulgar: Dance when you would sit down = Say you care not for some body when you would live all your life with them.
c) Lack of means to procure what we wish or want: We are not free even to move. The poor because he has no money - the rich because he has too much to look after = Reverses of fortune = Give up pleasures & luxuries =
(d) Tastes & passions - The drunkard - Gambler - Sensualist ...

Forgetfulness of God has been in all ages the grand evil of the world. Jabu = The feature or shape it has taken now is forgetfulness on our part that we are Creatures - God is set aside and passed over - almost as if He did not exist. The world simply does not advert to Him. Take He is unseen - and hence is practically considered as absent - and what is absent is easily forgotten.

To please God, a man must first of all be something which can please God.

For Introduction to Lecture
see first Chap. of III. Book. Kemper.

Salvation of soul.

1st p. Importance of my salvation

2d p. What have I done for my soul?

3d Means of salvation - Vocation to faith - prayer - Sacraments - Jesus with us.
His Inspirations - Examples of saints -

EXERCITIA

quaedam spiritualia, per quae homo dirigitur ut vincere seipsum possit, et vitae suae rationem, determinatione a noxiis affectibus libera, instituere.

In primis ut per hujusmodi Exercitia, tam qui ea tradit, quam qui accipit, juvari queat, supponendum est Christianum unumquemque pium, debere promptiore animo sententiam seu propositionem obscuram alterius in bonam trahere partem, quam damnare. Si vero nulla eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, et si minus recte sentiat, vel intelligat, corripiat benigne: hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddat ab errore.

EXERCITIA

spiritualia, ut [*homo*] vincat *se ipsum, et ordinet vitam suam, quin se determinet (1)* [*non determinando se*] *ob* ullam *affectionem, quae* inordinata *sit.*

(2) Ut tam is, qui tradit Exercitia spiritualia, quam qui accipit, magis se se juvent ac proficiant, *praesupponendum est, quemvis bonum Christianum promptiorem esse debere ad salvandam propositionem proximi, quam ad eam condemnandam: et si non potest eam salvare, inquirat* [*ex ipso*] *quomodo eam intelligat, et si quidem male illam intelligit, corrigat illum cum amore: et, si* [*id*] *non sufficit, quaerat omnia media convenientia, ut* [*ille*] *bene eam intelligens* se salvet (3).

(1) *Quin se determinet.* - Notatu digna est hoc loco S. P. sapientia ac discretio singularis. Scriptum erat primum in autographo: *ordenar su vida* SIN AFFECCION ALGUNA *que desordenata sea*; id est: *ordinet vitam suam* ABSQUE AFFECTIONE ULLA *quae inordinata sit.* At visa dein fuit S. P. haec expressio non satis discreta, vel certe ejusmodi, ut indiscrete intelligi ab aliquo, aut explicari posset. Et vero, quam difficile est inveniri aliquem ita plane constitutum, ut sit *absque ulla affectione inordinata!* Correxit itaque S. P., suaque manu in margine adscripsit: SIN DETERMINARSE *por alguna affeccion* etc., id quod omnis inordinatae affectionis absentiam restringit ad tempus et ad actum ipsius determinationis: ut scilicet, qui se in ordinanda vita sua ad aliquid determinat, id faciat, semota et exclusa omni affectione inordinata, neque ulla hujusmodi affectio eum ad ita determinandum inducat. Quod certe, ut in praxi necessarium est, ita nec indiscretum est illud exigere.

(2) Hoc monitum, seu proemium, quod non magis ad Exercitia pertinere videtur, quam ad communem legem charitatis, ideo praemitti a S. P. existimo, quod primis annis expertus esset minus aequa multorum judicia, apud quos, ut erant illa tempora ob serpentes haereses suspiciosa, Exercitiorum occasione notam novatoris incurrerat. Ceterum est sane charitati et discretioni consentaneum hoc monitum, ejusque usus non raro necessarius, ne praeceps de quoquam feratur judicium. Monemur ergo, ne obscuram vel dubiam alicujus propositionem continuo in pejorem, sed contra potius in meliorem partem interpretemur; quod si fieri nequeat, exploremus, an forte ille recte sentiens male sensum suum expresserit, quo in casu non animus quidem, sed lingua corrigenda et emendanda esset; quod si etiam animo errasse deprehendatur, tum quidem nihil relinquatur intentatum ex convenientibus et praescriptis ab Ecclesia modis, ut ab errore ille revocetur.

(3) *Se salvet.* - Cum in hoc monito verbum *salvare* iam bis ita positum sit, ut referatur ad *propositionem* proximi, nil impedit, quominus etiam hoc ultimo loco ita intelligatur, ut sensus sit: *eadem propositio rite intellecta salvetur*, i. e. salva sit, immunis sit ab errore. Et hic sensus magis convenit cum hisp. autographo, et sic habet antiqua versio *ms.*: *proximus sane illam propositionem intelligens salvet eam.*

PRINCIPIUM SIVE FUNDAMENTUM	*PRINCIPIUM,* (1) ET *FUNDAMENTUM*
Creatus est homo ad hunc finem ut Dominum Deum suum laudet, ac reverentur, eique serviens tandem salvus fiat. Reliqua vero supra terram sita crea-	Homo creatus est, (2) ut laudet Deum Dominum nostrum, ei reverentiam exhibeat, eique serviat, et per haec [*haec agendo*] salvet animam suam: *et reli-*

(1) *Principium* ET *Fundamentum*. - Conjunctio *et* ex autographo, non *sive*, innuit voces has: *Principium*, *Fundamentum*, ex mente S. Auctoris non esse synonymas. Ergo; *Principium* potissimum in theoria, ex quo cetera fusius in Exercitiis tractanda deducuntur, quodque omnem reliquam Exercitiorum materiam intime penetrat, et ad quod omnia reducuntur; *Principium*, quod sana ratione utentibus, nedum fidelibus, probandum non est, sed ex ratione ac fide praesupponitur; iis vero, qui fide debiles, vel ignorantes valde sint, probabitur potissimum, ut solent probari principia, ex absurdis, quae ex negato hoc principio, vel admisso quocumque alio de hominis fine, sequerentur; item, *Principium*, disquirendum diligenter, studiose meditandum, evolvendum accurate, diu multumque ponderandum, et alte animo imbibendum. - *Fundamentum*, in praxi, in quo tota Exercitiorum spiritualium moles, totumque vitae spiritualis aedificium innititur. Est enim haec doctrina de fine hominis prima veritas, super qua, ut fundamento, ceterae veritates deinceps proponendae, et virtutes, quae his veritatibus superstruuntur, solidissime ac firmissime assurgunt. - *Principium et Fundamentum.* Sine hoc *Principio* qui vivit, vivit cupiditatum suarum ludibrium, vel certe veluti casu vivit, bonus, malus, pro rerum, temporum, locorum, personarum circumstantiis. Sine hoc *Fundamento* virtus ipsa non erit solida, erit vita etiam bona similis *domui aedificatae super arenam*, cuius *ruina magna* semper timenda. - Est autem haec doctrina *Principii* eiusmodi, ut non modo catholico homini, sed cuicumque, modo homo sit, etiam haeretico, schismatico, etc. conveniat. Quicumque vero serio illam consideret, non poterit non victas dare manus.

(2) *Homo creatus est etc.* - Plura sese offerunt in hac literali versione notatu sane dignissima, quorum unum alterumve expendere iuverit. 1. *Laudare*, *reverentiam exhibere*, *servire*, tria haec officia hominis erga Deum ordine exprimuntur ex autographo; cum in versione vulgata tertium illud, per participium *serviens*, ex pulchra illa officiorum serie veluti avulsum ac solitarium jaceat. Difficultas nata erat ex eo, quod in hispanico tria illa verba eumdem casum admittant; in latino contra, verbum *servio* cum accusativo construi non possit. Nos ob hanc difficultatem coacti fuimus inserere textui pronomen *ei*. 2. *Salvet animam suam*, active, non *salvus fiat*, passive: scilicet, jam ipsius hominis est, *salvare animam suam.* Nihil enim deesse ex parte Dei potest, quando ad hunc finem homini existentiam et vitam donavit Creator, qui profecto cum hunc ei finem constituerit; immo vero ipse in homine creando hunc *sibi* finem proposuerit, necessariis ad finem consequendum praesidiis carere hominem non sinit. - *Tandem*, quod habetur in vulgata versione, abest in autographo: sed eius loco: *per haec*, i. e. *haec agendo*, sive, *his mediis*; hisp. *mediante esto*, ad verbum diceretur italice: *mediante questo*; gall. *moyennant cela*; nempe *laudando*, *reverentiam exhibendo*, *et serviendo.*

ta sunt hominis ipsius causa, ut eum ad finem creationis suae prosequendum juvent: unde sequitur utendum illis, vel abstinendum eatenus esse, quatenus ad prosecutionem finis vel conferunt, vel obsunt. Quapropter debemus absque differentia nos habere circa res creatas omnes (*) (prout libertati arbitrii nostri subjectae sunt, et non prohibitae): ita, ut (quod in nobis est) non quaeramus sanitatem magis, quam aegritudinem; neque divitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam brevi

qua (3) super faciem terrae [sita], creata sunt propter hominem, et ut eum juvent in prosecutione finis, ob quem creatus est. Unde sequitur, homini tantum utendum illis esse, quantum ipsum juvent ad finem suum, et tantum debere *eum* expedire (4) [*retrahere*] *se ab illis, quantum ipsum ad eum* [*finem*] *impediunt; quapropter* necesse est facere (5) [*exhibere*] *nos indifferentes erga res creatas omnes, quantum permissum est libertati nostri liberi arbitrii, et non est ei prohibitum, adeo*

(*) *In Fundamento ubi dicitur*: Prout libertati arbitrii nostri subjectae sunt, et non prohibitae; *clarius ex autographo dicatur*: Prout libertati arbitrii nostri permissum est, et non prohibitum.

---

(3) *Et reliqua.. propter hominem*, et *ut eum juvent.* - Notanda ista conjunctio *et*. Duplex creaturarum finis exprimitur. *Propter hominem*, seu *hominis causa*, innuit finem *proximum* creaturarum, simulque Creatoris liberalitatem, cujus ea vox est ad Adam: *Ecce dedi vobis* (Gen. 1. 29.), itemque ad Noë: *Tradidi vobis omnia* (Gen. 9. 3.): *et ut eum juvent*..finem *ultimum* indicat, ad quem omnia tandem referuntur.- *Super faciem terrae*, ex autographo visum fuit retinendum, quod distinctius exprimat, de quonam potissimum creaturarum genere hic sermo sit ex mente S. Patris.- *Tantum-quantum*-hisp. *tanto-quanto*-scilicet: *nec plus-nec minus*. - DEBERE *eum expedire se*. Severiori loquendi forma utitur S. P.; ubi de *abstinendo* a noxiis loquitur, quam ubi de *utendo* opportunis: hisp. HA *de usar*-DEBE *quitarse*-ital. HA *da servirsi*-DEVE *disfarsi*-gall. IL A *à se servir*-IL DOIT *se défaire*.

(4) *Expedire* (retrahere) *se*, magis proprie ex autographo, quam *abstinere*. Et vero, unusquisque solet fere nimio affectu alicui saltem creaturae adhaerere, aut implicatus esse; cui propterea non sufficiat ab ea *abstinere*, sed necesse sit *retrahere*, seu *expedire se*. Isque primus est fructus in Exercitiis spectandus, ex Annot. 1. inter. 20.

(5) *Facere* (exhibere) *nos indifferentes*.- Ita ex autographo: *facere*; non: *habere*. *Habere nos indifferentes* perfectio est, ad quam tendere docemur. Dum vero dicitur, *facere nos indifferentes*, conatus innuitur, quo opus est ad illam indifferentiam consequendam. Ceterum, verbum hoc *facere* hisp. *hazer*, eodem sensu occurrit in contempl. de Nativitate punct. 1. ubi dicitur: (*aziendo me*) *faciendo me pauperculum*, itemque in prioribus Regulis ad spiritus discernendos, regg. 12. 13. et 14. ubi dicitur: *inimicus* (*se haze*) *facit se* etc., et in omnibus his locis commode verti potest: *exhibere*. Hic itaque sensus est: *necesse est exhibere nos indifferentes*, id est, ita nos gerere erga res creatas omnes, vincendo nosmetipsos, perinde ac si inclinationem vel repugnantiam non sentiremus; sensum nostrum, sive placeant illae, sive displiceant, abnegantes. Et hic est ille conatus, quo necesse est nos eniti ad illum perfectionis gradum sane excelsum, in quo creaturis utamur vel abstineamus *tantum, quantum, nec plus, nec minus*, quam ratio finis ultimi postulat.

praeferamus (*). Sed consentaneum est, ex omnibus ea demum, quae ad finem ducunt, eligere ac desiderare.

ut non (6) velimus *ex parte nostra magis sanitatem quam infirmitatem, divitias quam paupertatem, honorem quam ignominiam, vitam longam quam brevem, et* consequenter (7) in ceteris omnibus, unice (8) desiderando et eligendo *ea, quae* magis *nobis conducant ad finem, ob quem creati sumus.*

(*) *Circa finem Fundamenti, ubi habetur*: Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quae ad finem ducunt, eligere ac desiderare; *dicatur*: Sed consentaneum est ex omnibus ea demum, quae ad finem, cujus gratia conditi sumus, nos ducunt, eligere ac desiderare.

---

(6) *Velimus*, ita ex autographo, non: *quaeramus*. Agitur enim potissimum de *affectu*. Et vero *quaerere* infirmitatem - itemque *quaerere* vitam brevem, et alia hujusmodi, vix ac ne vix quidem dici recte potest; *velle* vero, seu *cupere*, bene dicitur, et est plane ad rem.

(7) *Et consequenter in ceteris omnibus*.- Ita ex autographo. Et sane multa sunt, ac propemodum infinita, quae ad quatuor illa rerum genera referri vix possunt, et circa quae nihilominus indifferentes nos exhibere necesse est. Vide infra in explanatione, quam subjicimus.

(8) *Unice desiderando et eligendo*- Notandum ex autogr. *unice*, ut et subsequens *magis*; utrumque enim non modicam vim habet.- Deinde *desiderare*, recte a S. P. ponitur prius, quam *eligere*. Nam et ratione prius est *desiderare*, quam *eligere*; ac denique longe major est in *eligendo* difficultas, quam in *desiderando*.

FUNDAMENTI EXPLANATIO

Quoniam summi momenti est intima hujus Principii et Fundamenti intelligentia, aliqua hoc loco explanationis et applicationis instar apponere juvat, ut quodammodo vena considerantibus necdum expertis indicetur. Poterit haec explanatio etiam exemplo esse, quo quisque discat quomodo verba S. P. in hoc libro singula fere ponderanda sint. Passim enim hic grandia sensa sub cortice paucorum verborum veluti abscondita continentur, quae diligenti consideratione excutienda sunt et in lucem producenda in usum nostrum.

In primis animadvertendum est, *Principium* hoc et *Fundamentum* esse *considerationem*, et dirigi potissimum ad illustrandum *intellectum*; quamvis nil vetet, quominus, ut fieri solet, in formam *meditationis* redigatur, atque ita ad voluntatem movendam etiam dirigatur. Praecipua tamen cura esse debet, ut de hac veritate primaria et fundamentali *intellectus* plene convincatur. Atque hoc loco adnoto, vim Exercitiorum S. P. N. in eo vel maxime consistere, quod *intellectui* illuminando mirifice serviant. Huc enim ubique spectant, ut ante omnia veritatem, quae proponitur meditanda, clare, plene, intime Exercitans apprehendat, intelligat, deque ea plane convictus maneat. Quae veritas ubi mentem semel occupavit, eamque penetravit,

affectus scilicet voluntatis serii ac solidi sequuntur. Utrumque vero donum, *intellectus* et *voluntatis*, petendum a Domino assidue monet S. P.

Ergo et hic monendus statim est, qui Exercitia aggreditur, ut postulet instantissime a Domino *lumen*, ad intime penetrandam primam hanc veritatem, et *gratiam*, qua voluntas conclusiones practicas ex illa sponte sua sese cuique serio meditanti offerentes amplectatur; itemque, ut *sibi*, sibi uni potissimum, veritatem hanc, ejusque consectaria serio ac sincere applicet. *Notum fac mihi, Domine, finem meum... ut sciam quid desit mihi* (Ps. 38.) - *Deus meus illumina tenebras meas* (Ps. 17.). Vere enim *in tenebris* versamur. Accedente vero Dei lumine, illud nobis accidit, quod homini in coeca nocte constituto, accedente die. Qui primo quidem crepusculo videre incipit grandiora quaeque objecta, quin tamen adhuc, quaenam illa sint, satis discernat; - crescente luce, in primis illa grandiora quae et qualia sint, distinguit; - deinde minora etiam; - tandem, radio solis per fenestram penetrante, in illo infinitos pulviculos veluti atomos quasdam deprehendit. Ita nos illuminari solemus, Divino accedente lumine, ut videamus, *quid desit nobis*. Nec tamen illuminari *intellectum* satis est, nisi etiam *voluntas* torpescens exstimuletur, et infirma roboretur. Hinc orationis pro utraque gratia necessitas.

1. FINIS HOMINIS

HOMO CREATUS EST (ad hoc, ad hunc finem), UT LAUDET DEUM DOMINUM NOSTRUM, EI REVERENTIAM EXHIBEAT, EIQUE SERVIAT, ET PER HAEC (haec agendo) SALVET ANIMAM SUAM.

HOMO, - inter omnes creaturas visibiles solus ipse rationalis, intellectu praeditus ad cognoscendum, et libero arbitrio ad eligendum quod voluerit - nobilissimus inter omnes res creatas visibiles - *Homo* quivis, - Omnes, *quorum* unus *ego sum*.

CREATUS EST, - *Ipse fecit nos, et non ipsi nos*. - Homo, ego, opus eximium omnipotentiae Dei, cujus infinita sapientia nihil facere, nihil creare potest, quin sibi finem se dignum proponat, quique non potest non velle et exigere, ut hujusmodi creatura sua rationalis et libera fini sibi praestituto satisfaciat. Nec potest Deus Creator meus indifferentem se habere, ut scilicet nihil curet, faciamne fini huic satis, nec ne. Id enim sapientiae Ejus infinitae ceterisque attributis omnino repugnat.

UT LAUDET DEUM DOMINUM NOSTRUM, EI REVERENTIAM EXHIBEAT, EIQUE SERVIAT. - Creator est *Deus*, qui solus *est qui est*, et a quo omnia, sine quo nihil; ac pro-in *Dominus*, summo et ineluctabili, et nunquam recusando, nunquam amittendo dominio - *noster* - Deus ac *Dominus universorum*. - Erga hunc *Deum* ac *Dominum* tria hominis officia.

1. *Laudare*. Et vero quis non laudet, cujus summe admirandas perfectiones, quaecumque circa nos et in nobis sunt, annuntiant? *Coeli enarrant gloriam Dei etc. - Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi? - Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra - Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam.*

2. *Reverentiam exhibere* - culto interno et externo, - ac reverendo ubique praesentem. *Quis non timebit te, o Rex gentium?*

3. *Servire* - ex Ejus voluntate pendere, idque in omnibus, - ubique et omni tempore, - et eo semper modo agere omnia, quo Dominus velit. Hoc enim est *servire Deo*. Qui enim *servit* alicui, non suam facit, sed ejus cui servit voluntatem. Hoc officium complectitur: 1. Observantiam mandatorum Dei; et hoc quidem commune est omnibus. 2. Fidelitatem in explendis obligationibus status cujusque propriis.

3. In iis qui statum vitae nondum habent, et quibus electio libera relinquitur, seriam de hoc deliberationem. 4. Denique totius vitae, cogitationum, verborum, actionum, rectam ordinationem, non pro lubito, sed secundum voluntatem Dei, manifestatam nobis seu per auctoritatem legitimam, seu per lumina et inspirationes divinas etc. - *Servire Deo* est etiam obsequia Deo prestare, quibus licet ipse minime indigeat, tamen et dignissimus ipse cui, quidquid ei gratum esse et acceptum novimus, exhibeamus, et vero haec ille obsequia pro sua benignitate admittere et liberalissime remunerari dignatur. Quo quidem obsequiorum genere ii maxime *Deo servire* censentur, qui suam operam et industriam in eo ponunt, ut ab aliis etiam quamplurimis laus Deo et reverentia et obsequium praestetur.

Circa tria haec nostra erga Deum Creatorem officia, observa: primum, quod est, *laudare*, esse facillimum; neque adeo secundum, quod est *revereri*, esse difficile; verum in tertio officio, quod est *servire*, difficultatem potissimum reperiri, idque ex natura scilicet nostra per peccatum vitiata. Licet enim *servire Deo* sit per se honorificentissimum et etiam jucundissimum, cum *voluntas Dei* non possit non esse bona et optima, et ipsi etiam creaturae suae desiderabilissima; fit tamen ex naturae nostrae corruptione, ut nec *intellectus* quid velit Dominus clare cognoscat, et *voluntas* rebellis cognitam etiam Dei voluntatem implere detrectet: quia scilicet sui juris esse vult homo; et, quo modo apud Prophetam regium dicere amat: *labia nostra a nobis sunt, quis noster Dominus est?* eodem et in actione, et in omni propriarum facultatum rerumque omnium usu male sanam affectat libertatem sive independentiam. Hinc praecipue omnis mali labes. Ceterum in serviendo Deo, in facienda Dei voluntate ipsius hominis beatitudo sita est. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.* - Instanter ergo orandum: *Domine, quid me vis facere?* Ut *sciam*. *Doce me facere voluntatem tuam.* Ut opere *expleam.*

Prae ceteris ergo hoc officium *serviendi Deo,* ponderandum est. Nam, praeterquam quod in hoc praesertim difficultas habetur in nobis, officium hoc praestari semper Deo debet, nec unquam intermitti. Nam neque *actu* LAUDARE Deum semper possumus, nec eum REVERERI *actu* semper; nec enim fert hanc contentionem mortalis nostra conditio: SERVIRE autem Deo, idest voluntatem ejus facere, et possumus, et debemus semper, neque ab hoc officio vacua abire pars ulla vitae nostrae potest, etiam dormientium, etiam morientium.

Ponderato bene triplici hoc erga Creatorem officio, considera nihil esse posse *aequius*, nihil creaturae rationali *honorificentius*; et quamtumvis difficile videri aliquando possit, esse tamen ejusmodi finem nobis propositum, qui, per Dei benignitatem, totus *in nostra* sit *potestate*; et a quo persequendo et consequendo *nihil* extra nos *impedire* nos aut prohibere possit, vel si totus infernus, totusque mundus ad impediendum nos ab hoc officio praestando conspiraret. Qua in re summa Creatoris bonitas elucet, qui talem nobis finem praestituerit, cui satisfacere a nobis ipsis pendeat. Hinc pacis ac tranquillitatis animi in omnibus vitae casibus plena securitas, cum horum nihil nos prohibere possit, quominus Deum laudemus, eum revereamur, ei serviamus, modo ne nobis deesse ipsi velimus. *Amicus Dei esse si voluero, ecce nunc fio* (S. Aug. Conf.).

Est *facile* etiam hoc nomine, quod Deus non successum, ut homines solent, sed voluntatem solam requirat et aestimet, quae per ejus donum tota nostra est. *Nihil enim tam facile bonae voluntati est, quam ipsa sibi; et haec sufficit Deo* (S. Aug. serm. 9. de verb. Domini).

Denique difficultatis quidquid inesse possit, superari facile, immo etiam plane evanescere necesse est, si ad considerandam *utilitatem* summam et *necessitatem* finis nostri animum applicemus. Sequitur enim:

ET PER HAEC (haec agendo) SALVET ANIMAM SUAM.

PER HAEC, haec agendo, - ea, quae dicta sunt, exsequendo.

SALVET ANIMAM SUAM. Quid est, et quanti *salvare animam*? Quid est, quod cum tanto bono venire in comparationem possit? Quid videri potest difficile nimis? Quid vero etiam non facile, leve, nihil, ut tantum consequamur bonum: cujus jacturam ex opposito summum malum excipit? Etenim, nisi *salvem animam meam*, illam indubitato *perdam*: *perdere* vero *animam* est *aeternum damnari*! Nihil est medium, nihil ubi consistere possim, ut neque salvem animam meam, neque damner. Summa ergo *utilitas*, *necessitas* summa. Porro finis hic ultimus, beatitudo summa, boni summi consecutio, et summi mali evitatio, praecedentia illa consequitur. *Salus animae* ab hoc pendet; si nempe in hac vita officia praedicta erga Deum exsequar, eum *laudando*, ei *reverentiam exhibendo*, ei, quod caput est, *serviendo* - *Haec*, inquam, *agendo*, salvabo animam meam.

Haec est infinita illius summi Dei Creatoris bonitas ac liberalitas, ut cum sua laude, reverentia, famulatu, meam summam utilitatem, ac plane interminabilem et infinitam felicitatem, intimo ac necessario quodam nexu conjunctam esse voluerit.

Servire Deo, prius est; *salvare animam*, posterius: hoc posterius *finis* est *ultimus*, in altera demum vita consequendus; prius illud *finis* est *proximus*, ac praesentis temporis - Frustra ergo sunt, qui de salute animae semper solliciti, semper anxii, de hac sola cogitare, de hac sola loqui amant; si de *serviendo Deo* parum aut nihil solliciti sunt. *Haec agendo - salvet animam suam*. - Serviamus Deo corde sincero, et salutem de Domini bonitate consecuturos nos non speremus modo, sed etiam confidamus.

Jure merito hic applicari solet illud: *Porro unum est necessarium*. Nam non modo omne bonum nostrum in hoc vertitur, *hoc est enim omnis homo*; - non modo hoc solum ad unumquemque spectat, et cuique est personale, cui ipse solus, nemo sine ipso, providere potest: sed etiam quaecumque actio fiat, si quaeritur: *num ad hoc vivis?* nulla dari potest adaequata responsio, nisi perveniatur ad illud quod in hoc *Principio* et *Fundamento* exponitur. Nisi enim ad hunc verum et unicum finem, quidquid a nobis fiat, referatur; vel absurda dicentur, vel manebit semper quod ultra quaeratur. Nam et in actionibus natura sua vel utilibus, vel honestissimis, etiam et sanctissimis si quaeratur: *num ad hoc vivis?* v. g. ut literis des operam? ut scribas? ut ores? etc.; poterit quidem fortasse dici: ETIAM *ad hoc*, sed nequaquam AD HOC absolute: alioqui talis actio deberet esse totius vitae nec unquam interrumpi, quod fieri in nulla potest. At *servire Deo*, officium est omnis temporis, ac plene respondet ultimae quaestioni: *num ad hoc vivis?* immo vel in moriente valet: *Sive* enim *vivimus*, *sive morimur*, *Domini sumus*. Illi servire, seu vivendo, seu moriendo, necesse est. *Hoc ergo unum necessarium.*

Principii hujus *applicatio practica* varia erit pro personarum varietate. - *Quid hoc ad servitium Dei! Quid hoc ad vitam aeternam?* Varia pro varietate circumstantiarum, vicissitudinum, desideriorum etiam, quibus probabiliter implicantur, qui Exercitiis dant operam - Praelati - Sacerdotes - Ecclesiastici - Religiosi - Saeculares - Nobiles - Literati - Mercatores - Artifices - Milites - Juvenes - Senes etc. *Servire Deo* quisque necessario debet in primis (quod commune omnibus) ut *homo*, ut *Christianus*; - tum praeterea, hic ut *Sacerdos*, - ille ut *Religiosus*, - ut constitutus in tali *gradu*, - *officio* tali etc. - Sane amplissimus hic aperitur campus considerationi maximae practicae. *Notum fac mihi, Domine*, FINEM MEUM. . . UT SCIAM QUID DESIT MIHI.

2. FINIS CREATURARUM

ET RELIQUA SUPER FACIEM TERRAE (sita) CREATA SUNT PROPTER HOMINEM, ET UT EUM JUVENT IN PROSECUTIONE FINIS, OB QUEM CREATUS EST.

RELIQUA SUPER FACIEM TERRAE - intelliguntur a S. Patre, ut ex consequentibus patet, non modo *creaturae* Dei proprie sic dictae, ut animalia, fruges, plantae, et cetera quae sunt super terram, sed omnia omnino, quae extra Deum sunt; inter quae etiam rerum humanarum, totiusque adeo huius universi orbis vicissitudines censentur, omnia plane tum quae bona dicuntur, tum quae mala. Atque haec quidem *mala*, licet a Creatore in originario hominis statu non fuerint intenta, tamen post hominis lapsum, in hoc novo ordine providentiae, merito etiam *creata* dicuntur, eo sensu, quatenus scilicet quaecumque Deus creavit *bona*, creata tamen sunt omnia non sine imperfectionibus ac defectibus, quorum quidem defectuum seu imperfectionum effectus Deus Creator vel intendit vel permittit. Quo sensu in Scripturis dicitur: *Ego Dominus. . . creans tenebras. . . creans malum* (Is. 45.); et ea quae toties de calamitatibus etiam publicis, deque ipsis adeo sceleribus hominum leguntur: *Adducam super eos etc. A Domino exiit verbum hoc*; et alia huiusmodi.

Omnia vestra sunt,
Vos autem Christi,
Christus autem Dei
1-Cor. 3. 23.

CREATA SUNT PROPTER HOMINEM

1. PROPTER HOMINEM. - Homo in aspectabilis huius mundi creatione finis est Creatoris. Itaque in primis illa omnia creavit, domicilium paravit, et affatim omni, ut ita dicam, supellectili instruxit et adornavit; tum hominem creavit, qui his omnibus praecesset eisque uteretur.

2. PROPTER HOMINEM.- Ut homo propter Deum, ita ista propter hominem. Sine homine, sine creatura rationali et corporea qualis est homo, omnis haec rerum spectabilium universitas, omnia ista insensata et irrationabilia, fine, qui sapientia Dei dignus sit, carerent.

3. PROPTER HOMINEM.- Ergo ista propter hominem, non homo propter illa. Homo itaque eorum dominus, non servus; illis esse superior debet, non eorum subesse servituti. Utinam, ut natura, ita affectu essemus semper creaturis omnibus superiores!

4. PROPTER HOMINEM.- Ut homini serviant, eius scilicet *necessitati - utilitati - oblectationi* etiam, - et vero, ut *occupationem* praebeant, qua homo pro sua natura, qua animal rationale creatus est, omnino indiget. Nam et in statu naturae integrae Adam a providissimo Creatore positus erat *in Paradiso voluptatis*, UT OPERARETUR *et custodiret illum*. Admiranda Creatoris in hominem tum liberalitas, tum providentia! - Quod si in praesenti rerum ordine, post hominis lapsum, multa sunt quae poenam homini inferant, etiam haec ipsa merito creata dicuntur *propter hominem*, ut cum scilicet et a peccato *purgent*, et *virtutis* exercendae *occasionem* praebeant: quae duo homini lapso non utilia modo, sed maxime necessaria sunt. Praesertim, cum ultimus creaturarum finis sit, qui sequitur.

ET UT EUM JUVENT IN PROSECUTIONE FINIS, OB QUEM CREATUS EST

Juvent scilicet, 1. *ad serviendum Deo in hac vita*, qui *proximus* est hominis finis. 2. *ad salvandam animam suam*, qui finis est hominis *ultimus*.

Porro huic *fini*, quem tum sibi, tum homini, Creator in harum rerum omnium creatione proposuit, respondere homo, in usu creaturarum, tribus modis potest, ac debet.

1. *Contemplatione*, ascendendo ex consideratione creaturarum ad cognitionem Creatoris; *invisibilia enim ipsius per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur*; ad cognitionem, inquam, illius increatae sapientiae, potentiae, bonitatis, pulchritudinis etc.

2. *Usu*, illis pro necessitate, utilitate, honesta etiam oblectatione, et pro facultatum suarum, seu corporis, seu animi exercitatione recte utendo. Item, si molestae, tolerando patienter.

3. *Abstinentia*, ab earum usu, si delectabiles, temperantiae et mortificationis virtute abstinendo.

Ex his tribus modis, primus absque dubio est *nobilissimus*; secundus *communis*; tertius, cujus applicatio in statu naturae integrae, ex Creatoris praecepto, erat minima atque facillima, in praesenti statu naturae corruptae, maxime *necessarius est*, ejusque frequens esse debet usus ac vix non assiduus; adeo ut nisi *tertium* hunc (abstinentiae) modum in creaturarum usu exerceamus, nunquam simus futuri fideles ac moderati in *secundo*, ad *primum* vero exercendum futuri simus prorsus inepti. Nisi enim homo in usu creaturarum sibi imperet, propriaeque voluntati et inclinationi naturae multa neget, certo certius in illarum usu modum excedet, neque ex illarum consideratione ad Creatorem ascendere poterit, sed iis ipsis haerebit affixus. *Si dederis animae tuae concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis* (Eccli. 18.).

Denique ad primum, quem diximus, modum *contemplationis*, illud pertinet, ut ex omnibus, quae videmus, seu bona sint, seu mala, ad bona et mala invisibilia consideranda mente assurgamus, visibilia aspiciamus ut imagines invisibilium, praesentia ut imagines futurorum. Quo etiam sensu Propheta dixit: *Veruntamen* IN IMAGINE *pertransit homo*; et Apostolus: *Praeterit* FIGURA *hujus mundi.*

His itaque rationibus reliqua super terram sita, instrumenta sunt homini, quae ipsi inserviunt, eumque juvant ad finem, quem ipsi Deus proposuit consequendum. – Quam ampla hic considerationis materia, cum applicatione ad propriam Exercitantis necessitatem!

3. CREATURARUM RECTUS USUS.

UNDE SEQUITUR, HOMINI TANTUM UTENDUM ILLIS ESSE, QUANTUM IPSUM JUVANT AD FINEM SUUM, ET TANTUM DEBERE EUM EXPEDIRE (retrahere) SE AB ILLIS, QUANTUM IPSUM AD EUM (finem) IMPEDIUNT.

Haec est consecutio, quae ex praemisso Principio de fine creaturarum sponte sua fluit. Etenim, si res creatae omnes reliquae sunt propter hominem, ut eum ad suum finem juvent; profecto, ut illis vel utamur vel abstineamus, illud praecipue in illis spectandum est, an juvent revera, necne. Proinde, si quae vere juvent ad finem; admittendae, et in *tantum* admittendae, in *quantum* juvant, NEC PLUS, NEC MINUS. Contra, si quae ad finem impediant; vitandae, rejiciendae, et in *tantum* vitandae, in *quantum* impediunt, NEC PLUS, NEC MINUS. Haec enim est ratio eorum, quae *media* sunt, quae *instrumenta* sunt, ut illud praecipue, imo vero illud unice in illis spectetur, an et quantum *media* sint, *instrumenta* sint, apta et idonea ad finem, ad opus. Si apta, si idonea non sint, jam *media* non sunt, *instrumenta* non sunt; multoque minus, si ad finem, si ad opus, quod exsequendum est, impediant.

Hoc verae sapientiae principium est, cujus applicatione practica vita vere ac proprie ordinatur secundum rectam rationem; ut scilicet *finis* prae oculis habeatur semper ut *finis*, *media* ut *media*, nec nisi ut *media*. *Fine* semel rite intellecto, ac praestituto; *media* ad *finem* propter solum finem appetenda et adhibenda.

Porro huius Principii practici applicatio propemodum est infinita. Et vix fieri potest, ut serio quis Principium hoc ad vitae suae rationem applicare incipiat, qu'n mox inordinationem multiplicem in omni vita sua deprehendat. Quia enim homo verum hunc finem creaturarum omnium e mente ac memoria elabi sibi plerumque sinit, et solum ferme quid *placeat*, quid *displiceat*, cogitare et considerare ante omnia consuevit; hinc inordinatio, hinc imperfectio omnis, hinc peccata. Sane, *placeant* illae sensui, vel *displiceant*, haec ratio illis utendi vel non utendi profecto est *nulla*. Nam et quae *placent*, possunt impedire, et persaepe impediunt; et quae *displicent*, possunt juvare, et persaepe juvant, et plerumque juvant maxime, nec raro juvant unice. At nos plerumque adversa sensui fugimus, horremus, minus iis utimur; sensui jucunda appetimus, quaerimus, admittimus, iis utimur aut etiam fruimur, nec modum servantes nec ordinem. Hinc omnis mali labes!

Est autem etiam haec applicatio facienda pro ratione personarum. Nam aeque ad homines mundanos pertinet, ut peccatorum coeno immersi aliquando se respiciant; et ad vitae spiritualis ac perfectae sectatores, ut perfectionis impedimenta tollant.

Quod vero dicitur: TANTUM - QUANTUM - NEC PLUS - NEC MINUS - eiusmodi est, ut perfectionem altissimam comprehendat. Quam cum videamus prorsus *homine*, qui ratione utatur, dignam, quamque vel sola ratio ab homine requirat, (ab *homine*, inquam, quid vero a *Christiano*, a *Religioso*?) quis erit, qui iam hinc videre non incipiat, quam multum sibi *desit*? *Notum fac mihi*, *Domine*, *finem meum*, *ut sciam quid desit mihi.*

4. CONCLUSIO PRACTICA ET MEDIUM.

QUAPROPTER NECESSE EST FACERE NOS INDIFFERENTES ERGA RES CREATAS OMNES, QUANTUM PERMISSUM EST LIBERTATI NOSTRI LIBERI ARBITRII, ET NON EST EI PROHIBITUM, ADEO UT NON VELIMUS EX PARTE NOSTRA MAGIS SANITATEM QUAM INFIRMITATEM, DIVITIAS QUAM PAUPERTATEM, HONOREM QUAM IGNOMINIAM, VITAM LONGAM QUAM BREVEM, ET CONSEQUENTER IN CETERIS OMNIBUS, UNICE DESIDERANDO ET ELIGENDO EA, QUAE MAGIS NOBIS CONDUCANT AD FINEM, OB QUEM CREATI SUMUS.

QUAPROPTER, et ut hoc consequamur, ut tam ordinate agamus in usu creaturarum, NECESSE EST FACERE (exhibere) NOS INDIFFERENTES ERGA RES CREATAS OMNES. - Haec est conclusio practica ex praecedentibus legitime deducta, qua simul *medium* PROPONITUR, quo ad illam perfectionem, quae supra dicta est, eniti debemus; scilicet docemur animi dispositionem, sine qua nunquam poterimus regulam illam servare, utendi videlicet *creaturis*, vel non utendi TANTUM, QUANTUM vel iuvant, vel impediunt; NEC PLUS, NEC MINUS. Ad hoc NECESSE EST, NB. *necesse est*, medium omnino *necessarium*, *facere* (exhibere) *nos indifferentes erga res creatas omnes*. Res omnes creatae per se *indifferentes* sunt; possunt enim omnes aeque obesse ac prodesse ad finem. Hanc veritatem vel ipsa philosophia lumine naturali cognovit, cum omnia ista, nec *bona* nec *mala* proprie dicenda esse docuit, sed ἀδιάφορα *indifferentia*. Nobis vero fide illustratis haec eadem veritas ita perspecta est, ut, si cuicumque Deus ipse optionem daret, ut eligeret quod vellet, praemissa ista quaestione :

Quodnam ex his tibi melius, tibi opportunius ad finem aeternae salutis tuae futurum est? nemo sit, qui non intelligat, ab eo, qui modo rationis compos sit, aliud responderi non posse, nisi: *nescio, Domine, tu scis.* Quod cum ita sit, nihil profecto esse potest aequius, nihil opportunius nobis ad salutem, nihil verae sapientiae magis conforme, quam ut plane *indifferentes* nos exhibeamus erga res creatas omnes.

QUANTUM PERMISSUM EST LIBERTATI NOSTRI LIBERI ARBITRII, ET NON EST EI PROHIBITUM. - Haec clausula merito apponitur; quia, licet omnia *per se* indifferentia sint, *relate* tamen *ad nos* et in particulari sumpta, multa sunt quae cavere ac pro viribus repellere, multa item, quae curare vel conservare lege divina, officii ratione, iustitia, charitate iubemur; quae proin relate ad nos vere vel *bona* sunt, vel *mala*, in quibus propterea indifferentes nos esse libertati arbitrii nostri permissum non est. Ubi enim voluntas Dei, vel prohibentis aliquid admittere, vel iubentis, intervenit, illud nos omnino velle aut nolle necesse est, quod velit vel nolit Deus. - Hoc eodem sensu infra interponuntur illa verba: *ex parte nostra*, idest, quantum in nobis est, quantum a nobis, a nostra voluntate pendet.

ADEO UT NON VELIMUS EX PARTE NOSTRA MAGIS SANITATEM QUAM INFIRMITATEM, DIVITIAS QUAM PAUPERTATEM, HONOREM QUAM IGNOMINIAM, VITAM LONGAM QUAM BREVEM. - Ad particularia descendit S. P., et quatuor rerum genera, quae paucis plurima comprehendunt, enumerat, ad quae hanc de indifferentia doctrinam applicare debemus.

NON VELIMUS. Intelligitur animi dispositio, voluntatis determinatio ex parte nostra. *Non quaeramus*, recte quidem diceretur de *paupertate*, ac de *divitiis*; itemque de *honore* et *ignominia*: haec enim plane indifferentia sunt. De *sanitate* autem, ac de *infirmitate*; de *vita* item *longa* vel *brevi*, cum haec alterius sint ordinis, et sanitatis ac vitae conservatio arbitrio nostro relicta non sit, sed sub praeceptum cadat, QUAERERE *infirmitatem*, QUAERERE *vitam brevem* utique non licet; VELLE tamen ex parte nostra *sanitatem* magis quam *infirmitatem*, *vitam longam* quam *brevem* merito prohibemur; semper enim necessaria est animi dispositio ex parte nostra indifferens ad haec ut ad alia quaevis, quae in nostra potestate sita non sunt, sed a Dei providentia, omnia omnino gubernantis, pendent, qui solus novit quid cuique ad ultimum *finem* consequendum opportunius sit, quid unumquemque *adjuturum* sit magis, quid *impediturum*. Sane, *divitiae* et *honores* paucis quibusdam multorum meritorum occasionem praebuerunt, plurimis contra ruinam pepererunt ac damnationem; alii per *paupertatem* et *ignominiam* salvi facti sunt; *infirmitas* item saluti plurimis fuit, et *praematura mors* non paucos in aeternam vitam asseruit: dum aliis *sanitas* ac *vita longa*, et gloriae Dei amplificandae, et meritis quamplurimis sibi in beatam aeternitatem colligendis mirifice inservivit. Nobis autem, quid ex his omnibus maxime profuturum nobis ad finem nostrum sit, ignorantibus, aliud nihil restat, si sapimus, nisi ut nec unum *velimus* magis, nec alterum, sed Deo fidenter nos plena animi, voluntatis, inquam, *indifferentia* committamus. Illud vero pro indubitato teneamus, si Deo dante adversa tolerare contingat, in illis maxime futuram nobis occasionem exhibendi Deo Domino triplex illud officium *laudis*, *reverentiae*, et *famulatus*, modo praeclarissimo et heroice, ac proin etiam *salutem* nostram in tuto collocandi.

ET CONSEQUENTER IN CETERIS OMNIBUS. - His verbis necessitas ista *exhibendi nos indifferentes* extenditur ad alia omnia, quae forte ad quatuor illa genera reduci non possunt, et sane sunt quamplurima. - Profecto indifferentiae huius exercendae materia sunt etiam *talenta* ac dotes naturales, plures, pauciores - *dona* quin etiam *supernaturalia* - *consolationes* ac *desolationes* - item *vitae conditio* ac *status* - *locus habitationis-officium* - *officii occupationes* ac *modi-socii* etiam quibuscum vivendum

sit, eorumque *habitudines* ac *mores* - rerum denique omnium *successus* seu *prosperi* seu *adversi* - nec nostrarum modo rerum, sed *alienarum* etiam - eorum praesertim qui nobis quacumque ratione *conjuncti* sunt - horum *fortunae - vicissitudines - vita ipsa* - res denique omnes *privatae publicae*. Omnia haec, et alia prorsus infinita, ad illa *Reliqua super terram sita* pertinent, et ad omnia extendat se necesse est *indifferentia* nostra, - sive grata illa sint naturae, sive ingrata - semper utique, ut supra dictum est, *quantum permissum est libertati arbitrii nostri, et non est ei prohibitum.*

UNICE DESIDERANDO ET ELIGENDO QUAE MAGIS NOBIS CONDUCANT AD FINEM. - *Desiderium* latius patet quam *electio*: - sed sive *eligendi* potestas sit, aut necessitas *eligendi* urgeat, ut in multis quotidie usu venit, sive *desiderii* solius adsit copia; regula verae sapientiae eadem semper, ut UNICE illud spectetur, quod MAGIS conducat ad finem.

Jam quis non videat, quam late pateat huius doctrinae applicatio? quantae etiam perfectionis sit eius exercitium? Praeterea, cum illud plerumque contingat, ut quae naturaliter *placent*, ea *minus* conducant ad finem nostrum; et contra, quae *displicent*, plerumque conducant *magis*: quam clare vel ex ipso hoc Principio elucet necessitas *abnegationis* ac *mortificationis*, qua voluntas nostra virtutis amore a rebus sibi gratis abstinere, et ingratas amplecti vel invita assuescat? Quod item philosophia agnovit, et docuit vulgato illo praecepto: *sustine* et *abstine*. Frustra enimvero est, quisquis sine hac mortificatione ad illam, quam hìc docemur, *indifferentiam* pervenire se posse arbitretur; cum in ista mortificatione, vel sola, vel potissimum, consistat illud FACERE NOS (exhibere nos) INDIFFERENTES.

Ceterum, explere, quae Fundamentum requirit, non est, nisi per Christi gratiam; et quantumvis evidentia sint principia, iuxta quae gubernare se homo ratione praeditus debet, tamen voluntatis infirmitas absque Christi gratia ad ea opere sequenda nunquam valebit. Quod quidem, ut initio huius explanationis praemonuimus, ita hoc loco iterum monuisse juvat, ne quis sibi viribusque suis in rebus tam clare perspectis male fidens, triste illud experiri cogatur: *Video meliora proboque; deteriora sequor.* Orandum ergo est omnibus, *ut et quae agenda sunt videant, et ad implenda, quae viderint, convalescant* (Oratio Ecclesiae Dominica infra oct. Epiph.).

Abuse of Created things. Ex. An English lady on her death bed desired to die a catholic. She was told that her will would be made void and her heirs deprived of their inheritance. After thinking a while she said. Better that an old woman burn in hell than to deprive my relatives of the goods of this world - and died a protestant.

De peccatis propriis V. Faber Growth in Holiness. p. 174. Human spirit defeated in fine.

Qui spernit modica paulatim decidit. Ex. of Jews - whilst Moses stood on the Mountain - sedit manducare et bibere et surrexerunt ludere - Quos gulae potusque ad lusum impulit, lusus ad idolatriam traxit. - St. Greg.

Filios enutrivi et exaltavi - Ipsi autem spreverunt me - Is.

Foundation. "Creatus est"

Of the triple duty of praising, honoring, serving God we are convinced. A mad man only would deny it - And still we fall back from the mark - What we want is to serve Him with duly attention - serve well - Intentione - Actione - Nihil omittendo. - We need for this spirit of faith - to get away from the sphere of nature and dwell with our thoughts in heaven.. Stir up faith - to hold fast these doctrines. Our own nature must be nourished with faith -
We need love. Tho' religious - we love ourselves too much and God too little. Love has to be sprinkled all over our actions - Praise with love serve with love... Oh then we shall feel the voice of conscience approving us.
Spirit of hope to remind us that we do all this for heaven. Earth passes away - What is laid up in serving God well does not pass away

---

Oh what anxiety fills my soul - exclaims St Aug. - lest while I call God Father - I should do any thing unworthy of such a Parent

De peccato – in Esau

De Peccato Lazarus – v. Atlas. V. 1. p. 174. P. Bour. Ser. Carem. IV Sem. Vendr.

Indifference – See Daniel Life Bl. Margaret M. Alacoque pag. 171. Jesus shows her pictures of the happiest life a Religious can live... one in peace, honor... etc one in humiliation. The choice given – Both the promise = "I will give you the same graces whichever of the two you choose = "Do what than pleasest and it is enough for me"

Judae Peccatum - The type of our sins.

1st p. Call of Judas. His high Vocation ... How he declined from it

2d p. His treachery & Deicide =

3d p. Consequences.

Dignus es, Domine Deus noster, accipere gloriam et honorem et virtutem - quia Tu Creasti omnia - et propt. voluntatem tuam erant et creata sunt. Apoc. 4.11.

Venite adoremus et procidamus et ploremus ante Dominum qui fecit nos! quia ipse est Dominus Deus noster. Ps.

May the Lord be praised for having delivered me from myself. - St. Teresa Life - 207.

Judicium.

Every day, every night, with fear and trembling, I expect to be summoned to give an account of myself= I dread the hour when the Judge shall say: Come Jerome to be judged. ℣ St Jer.

The Devils

In one moment they looked at Him in all the beauty of his first dominion, and then they looked at self with its autonomic liberty and forthwith the whole multitude, a third of that wide empire ten million times ten million times in every universe of loveliness, and gifts and graces, made their irrevocable choice, and in the madness of their liberty leaped into the thundering war of the fiery whirlpool far away from the sweet paternal majesty of God - Faber 134. C.&C.

Sacr. of Penance a Means to self Knowledge

1st Because it requires and sustains habit of self-Examination - Bound to confess bound to self-Ex - tho' work is unpleasant and difficult - Without repentance salvation is impossible - with[out] self knowledge there is no repentance.. By examine we get knowl of our sins - Bad & culpable ignorance - We forget sins - but God has written them in book of his Remembrance - Tis painful - we shrink from knowing God & self - The sanctity of God overwhelms us and terrifies - sight of our sins galls and humbles us - We turn away when we get a momentary sight of them - and try to lose ourselves in the distractions of other thoughts - it wounds our self love to see our faults ... it requires a great sincerity and no little humility to look thoroughly into ourselves and learn the worst of our heart. It disturbs our peace and breaks our self-complacency - Hence fear of Exam - 'Tis difficult - for next after God - nothing is more inscrutable than the heart made in God's likeness. It is a mystery to itself - it conceals itself - It is within us - hence invisible - It is insensible because habitual - It is a perpetual motion so rapid that it seems like rest - The thoughts are countless - the volitions like a [illegible] [illegible] ... It is a deceiver - a flatterer - dreamer a companion of Tempter - It puts on new colors - invests with heaven motives and misnames actions - Sins of [illegible] persuade themselves that they are zealous. It exaggerates what it has of good - throws blame of its faults on others - [illegible] [illegible]. It gilds even its sins by soft names and profession of good inten. Dreamer - He reads the life of saints and dreams himself in their place - Is a playfellow of Tempter He listens and parleys ..

2. It places us in the light of Cross - We appreciate little God's sanctity and therefore little see our sinfulness. Our lives seen in light of world - self love - friends ... Sordet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - Daniel fell in sight of Angel and his beauty was turned into corruption. Saints see imperfection in presence of div light. Same effect produced by Sacr. or self Ex. In confessional we see ourselves - the past, our character - the laws of God etc.

3 Hindrance to self knowledge is self-defence. Pharisee type of those who confess not — Publican a type of Penitent. Confession is tribunal of self-accusation. We are all inclined to excuse ourselves. When ears and eyes of people are on us we are full of apologies & denials. Here we know that all is known to God ... no excuses [illegible] ...

4 Hindrance 2 another — No man his own judge — We are swayed when we are judging ourselves — unconscious of our words & actions. We note in others what we overlook in self — We detect least impetuosity in others and fail to see most headstrong passion in self — Matt. 7.3. God sends us to Conf. where we find a man to guide us ... Confessor Impartial Judge — practised — long knowing deceits — judges between leprosy & leprosy — Enlightened to penetrate heart — There is a special light vouchsafed to those who guide souls. Sometimes a question suggests a new and truer estimate of actions —

5 Light from sp. grace — In Sac. receive and light We see at first dimly — men as if it were walking — but in a little while all becomes self evident — It is on account of this light that [illegible] called self Chief of Sinners — etc ... [illegible] said he grew worse and worse every day — St. F. Borgia, Cadaver of Confusion — He placed himself 1. before Holy Trinity — contrast of [illegible] sanctity and created [illegible].
2 Before Sac. Humanity — and own corruption —
3 Mum. Mother — and his original and actual sins —
4 Angels their purity his impurity —
5 The Saints in heaven and his own inconstancy
6 Servants of God on earth — he the least
7. Souls in Purg. of which the least humble is more humble than any saint on earth
8 Hell. where souls would have done better if received grace he had ..

Such was self-know. of a saint - he had no difficulty to find matter of humiliation tho' he had so little. - Not so with us - Why? Our perceptions of God & heaven are faint - dim. Assisium - [illegible] & [illegible] - spent night saying O. My God how great art thou, how little am I:

Two plain prac. truths - 1. We should never think that we know all we might of ourselves - The heart is many windings - doubles - masks - disguises - false lights - so much paint on face - so many artificial expressions on ~~countenance~~. That it is certain we deceive ourselves as well as others.

Consider past life - how different does it look now. At ~~that time~~ we thought it all fair just as we think our present life - We suspected nothing wrong which now seem manifestly wrong. But a few years have thrown new light - a few years since and we shall see our present as now we see our past. How different will it look at deathbed. Then new light reveal secrets - shall show much we did not suspect. How different shall we judge from beyond grave - in judgment hour - in purgatory. Mask shall be taken off ...

Let us therefore push on in knowledge of self and try to learn the worst.

2. Let us learn never to fear when we shall learn the worst of ourselves - To see more sins is no sin - If more knowledge the more light the more of the presence of H. Ghost - for when He comes he casts a broad light around - And reveals not things that are pleasant to but but those which are unpleasant to him -

Man -

Examination

Pythagoras - Let not slumber seal thine eyes before thou hast examined into every action of the day - In what have I failed? - What deeds have I done? - What duties have I forgotten? - Begin with the first act and go on thro' each one of the day - Then reproach thyself for the evil and rejoice over the good thou hast done -

[illegible]

All the evil consisted in not pulling up the Occasions by the root - St Teresa - Life pg 16

EXAMEN PARTICULARE

et quotidianum, tria tempora complectens, ad dispositionem sui, ac duplicem discussionem accommoda.

Primum tempus est matutinum, quo debet homo, statim dum a somno surgit, proponere diligentem sui custodiam circa peccatum aut vitium aliquod particulare a quo emendari cupit.

Secundum est pomeridianum, in quo petenda est a Deo gratia, ut reminisci possit ille, quoties in peccatum seu de-

EXAMEN PARTICULARE

et quotidianum; continet in se tria tempora, et examinationem sui bis [*quotidie*] *faciendam.*

Primum tempus est, quod mane statim ac [*e strato*] *surgit homo, proponere debet cavere diligenter ab* illo *peccato (1) particulari vel* defectu, *a quo se vult* corrigere, et *emendare.*

Secundum [*tempus est*], *post prandium,* [*quo debet*] *petere homo a Deo Domino nostro* id quod vult (2) [*cupit*],

(1) *Ab illo peccato particulari, vel defectu.* - Itaque Examinis particularis materia sunt *peccata* et *defectus* quicumque seu imperfectiones, id quod revera praxis habet communis inde a S. P. N. temporibus, ut ex historiis nostris satis constat. - Atque hic notare juverit, omnem Examinis particularis materiam commode revocari posse ad tria illa, quae Sacerdos hostiam offerens commemorat, cum dicit: *pro innumerabilibus* PECCATIS *et* OFFENSIONIBUS, *et* NEGLIGENTIIS *meis.* Erunt ergo Examinis hujus materia:

1. *Peccata* quaevis, seu gravia, seu levia, in quae prolabi hominem frequentius accidat, sive cogitationis sint, sive verborum, sive operum, sive etiam omissionis. Peccata, intelligo *culpas* proprie sic dictas.

2. *Offensiones*, culpae minus proprie dictae, seu involuntariae, in quas scilicet *offendere* fragilitatem nostram in tot tamque variis vitae hujus casibus pronum est, ferme ut per viam salebrosam incedenti frequenter offendere seu impingere vel nolenti accidit. Et tamen, cautius incedendo, *offensiones* hujusmodi minuere, Examinis particularis ope, Dei famulus potest et debet. Postulatur enim a nobis, ut *solliciti ambulemus cum Domino Deo nostro* (Mich. 6.).

3. *Negligentiae*, eae, quae ad rationem quidem *peccati omissionis* non pertingunt, sed in actiones nostras irrepere, easque si minus vitiare omnino, tamen imperfectas, minusque acceptas Deo reddere solent; suntque profecto innumerae, sive *intentionis* puritatem et intensionem spectes, sive *modos* omnes, quibus actiones nostras ornari ac perfici in Dei conspectu decet, pro mensura luminis et gratiae nobis a Domino communicatae. Applicandum ergo Examen particulare 1. ad tollenda *peccata*. - 2. ad tollendas vel certe minuendas *offensiones*. - 3. ad tollendas vel certe minuendas *negligentias*, *per* earum *virtutum exercitia*, quibus exornari actiones singulas, omnemque vitam nostram oportet.

(2) *Id quod vult, (cupit), scilicet.* - Verba haec passim a S. Patre usurpari solent, ubi de gratia peculiari a Deo petenda sermo incidit. Videtur velle nos admonere, ut ante orationem diligenter cogitemus, *quid* illud sit, quod hic et nunc *impetrare* a Domino *cupimus*. - *Gratia* vero *peculiaris*, quam hic postulare docemur, ut alias semper duplex est; scilicet non modo *luminis*, ut cognoscamus lapsus nostros, eosve in memoriam revocemus, verum etiam *auxilii*, ut reipsa nos emendemus in posterum. Nimirum de *omnipotentis et misericordis Dei munere venit, ut sibi a fidelibus suis digne et laudabiliter serviatur*; Ejus proin gratia imploranda, qua *ad* Ejus *promis-*

lictum istud particulare inciderit, et in posterum cavere: deinde priorem faciat discussionem, exigens ab anima sua rationem de peccato, seu vitio jam dicto, et singulas diei partes praeteritas percurrens ab ea hora, qua surrexit, usque ad praesentem, quoties illud commiserit, et puncta totidem signet in priore linea figurae subscriptae. Quibus peractis denuo proponat per spatium diei reliquum, diligentius sese cohibere.

scilicet *gratiam, ut recordetur quoties lapsus sit in illud peccatum particulare vel* defectum, *et ut se emendet in posterum: et consequenter faciat primum examen, exigens rationem ab anima sua* de illa re proposita et particulari, a qua se vult corrigere et emendare, *discurrendo* per horas singulas, vel per (3) tempora singula, *incipiendo ab hora qua surrexit, usque ad horam* et momentum *examinis praesentis, et faciat* [*notet*] *in prima linea* [*subsequentis*] *figurae totidem puncta, quoties in illud peccatum particulare seu defectum incurrerit, ac postea proponat denuo* emendare se usque ad alterum examen, *quod faciet.*

Tertium erit vespertinum tempus, in quo, post coenae horam, facienda est discussio secunda, percursis itidem horis singulis, ab examine priore usque ad praesens lapsis, et eodem modo rememoratis enumeratisque vicibus, quibus deliquerit, parem ei punctorum numerum signabit in posteriore linea figurae sequenti similis ad hoc praeparatae.

Tertium tempus, post coenam [*quo*] *fiet secundum examen eodem modo per horas singulas, incipiendo a primo examine, usque ad secundum praesens, et faciat* [*notet*] *in secunda linea ejusdem figurae totidem puncta, quoties incurrerit in illud particulare peccatum seu defectum.*

Additiones quatuor utiles ad faciliorem et celeriorem peccati seu vitii cujusvis extirpationem.

Sequuntur quatuor Additiones, ad citius tollendum illud peccatum seu defectum [*illum*] *particularem.*

Prima est, ut quoties id peccati seu delicti genus homo commiserit, manu pectori admota, doleat de lapsu, quod fieri potest etiam assistentibus aliis, nec advertentibus.

Prima Additio est, ut, quotiescumque homo cadat in illud peccatum seu [*in*] defectum [*illum*] *particularem, pectori manum admoveat dolens quod ceciderit; id quod fieri potest, etiam coram* multis, *quin advertant quid faciat.*

Secunda est, ut sub noctem numeratis, comparatisque invicem punctis li-

Secunda, cum prima linea figurae significet primum examen et secunda

siones sine offensione curramus, ut loquitur Ecclesia in oratione Dominicae XII. post Pentecosten. - De re per se satis omnibus nota, et plane certa per fidem, monere hoc loco placuit: quod fortasse nulla re magis Examinis particularis fructus solidus impediri soleat, quam quod, occulta quadam, aut non satis observata praesumptione, in propositis nostris et industriis confidamus; cum tamen *omnis sufficientia nostra ex Deo sit* (2. Cor. 3.).

(3) *Per horas singulas, vel per tempora singula.* - *Per horas, vel per tempora singula*, commode fieri etiam potest *per actiones singulas*, quae per tempus illud, quod sub examen venit, sibi aliae atque aliae successerunt; non omissis tamen intervallis temporum ab una actione ad alteram.

nearum, quarum prior priori examini, posterior posteriori assignatur, attendat, an a priore examine usque ad secundum aliqua successerit emendatio.

Tertia est, ut conferat diei secundae atque praecedentis examina invicem; considerans ecquid sibi emendationis intervenerit.

Quarta, ut collatis hebdomadarum duarum inter se examinibus, pari modo, factae vel omissae emendationis rationem habeat.

Item notandum est, ex sequentibus figuris, primam ceteris longiorem deputari diei primae, puta Dominicae; secundam vero diei lunae, paulo breviorem, et ita deinceps; cum par sit diminui in dies erratorum numerum.

linea secundum examen, videat [*observet*] *sub noctem* an sit emendatio *a prima linea ad secundam, (4) idest, a primo examine ad secundum.*

Tertia, conferre secundum diem cum primo, idest, duo examina diei praesentis cum aliis duobus examinibus diei praecedentis, et videre [*observare*] an ab uno die ad alterum *se emendaverit.*

Quarta Additio, conferre unam hebdomadam cum altera, et videre [*observare*] an se emendaverit *in praesenti hebdomada* plus quam *in prima praeterita.*

Notandum est, primam [*lineam figurae*] *D = majusculam, quae sequitur, significare Dominicam, secundam minorem diem lunae, tertiam diem martis, et ita consequenter.*

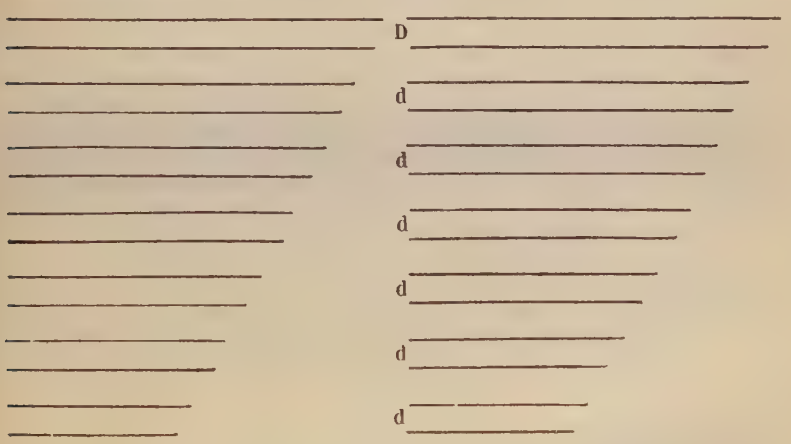

(4) *A prima linea ad secundam etc.* - Antiqua versio literalis *ms.* habet: *in secunda linea plusquam in prima, hoc est, in secundo examine plusquam in primo.* - Jam enim et in prima linea, seu in primo examine, emendatio subsecuta merito supponitur; quippe necessarius fructus primi propositi.

EXAMEN CONSCIENTIAE GENERALE

ad purgationem animae, et ad peccatorum Confessionem utilissimum.

Pro comperto ponitur triplex incidere homini cogitationum genus; unum ex proprio surgens motu ipsius hominis; reliqua vero duo extrinsecus advenientia, ex boni scilicet vel mali spiritus suggestione.

De Cogitatione.

Duobus modis elicitur meritum ex mala cogitatione in materia peccati mortalis, de qua hic sermo est.

Primo, quando suggeritur de patrando mortali crimine cogitatio, sed ea confestim repugnando vincitur.

Secundo, quando pravae istiusmodi suggestioni semel, ac iterum repulsae, et subinde nihilominus revertenti continue resistit homo, donec penitus expugnetur; quod quidem victoriae genus merito alterum antecellit.

Peccat autem leviter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur, vel

EXAMEN CONSCIENTIAE GENERALE (5)

ad purgandum se, et ad melius *Confitendum.*

Praesuppono esse *tres cogitationes* in me (6); *scilicet, unam meam propriam, quae exsurgit ex mea* mera libertate et voluntate; *ac duas alias, quae adveniunt extrinsecus, alteram quae venit a bono spiritu, et alteram* [*quae*] *a malo.*

De Cogitatione.

Duo sunt modi merendi in *mala cogitatione,* quae advenit extrinsecus.

[*Primo*], *verbi gratia, advenit cogitatio de committendo peccato mortali, cui cogitationi* resisto *in promptu, et* [*illa*] victa manet.

Secundus modus merendi est, quando mihi *venit illa eadem mala cogitatio, et* ego *illi* resisto, *et* [*ea*] *iterum atque iterum ad me redit, et* ego *semper* resisto, *donec illa cogitatio victa recedat; et hic secundus modus* majoris est meriti, *quam primus.*

Venialiter peccatur, quando eadem cogitatio peccandi mortaliter venit, et homo ei praebet aures, aliquantulum ei immorando, vel recipiendo aliquam delectationem sensus, vel ubi sit [*in-*

(5) In vulgata Examinis generalis versione, quibusdam in locis aliqua addita vel interserta sunt, majoris perspicuitatis gratia. Simile quid, tum in praecedentibus observare licuit, tum in sequentibus deinceps licebit. Semel id hoc loco monuisse sufficiat.

(6) *Esse tres cogitationes in me,* - seu triplex cogitationum genus. - *Esse,* ita autographum hispanicum. - *Incidere,* quod habet vulgata versio, posset intelligi de quavis cogitatione seu evagatione mentis momentanea, in qua nulla fiat mora, nulla advertentia, in qua voluntas nullam habeat partem. At de istiusmodi cogitationibus hic non agitur. - Notatu dignum est etiam, a S. P. dici: *in me,* in prima persona, quod et alias observari poterit. Juvat hic modus loquendi, ut qui exercetur *de se* solo cogitet, *sibi* res applicet, dicatque sibi: *tu es ille vir.*

in ea retundenda sese exhibet negligentem.

Mortale vero peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur.

Primo, quando cogitationi peccati praebetur quacumque ratione assensus.

Secundo, quando peccatum illud opere completur, idque gravius est priore, ex tribus causis: videlicet, ob majorem temporis decursum: ob actum intensiorem: et ob plurium denique offendiculum sive detrimentum.

terveniat] aliqua *negligentia in rejicenda tali cogitatione (7).*

Duo sunt modi peccandi mortaliter.

Primus est, quando homo praebet consensum malae cogitationi ad operandum postea sicut consensit [juxta consensum], vel ad eam opere exequendam si posset.

Secundus modus peccandi mortaliter est, quando opere completur illud peccatum, et est gravius [priore] ob tres rationes: primo, ob longius tempus; secundo, ob majorem intensionem; tertio ob majus damnum utriusque personae (8).

De Loquela.

Verbo etiam multifariam offenditur Deus; ut in blasphemia, juramento. Nam jurandum non est, neque per Creatorem neque per creaturas ullas, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate, ac reverentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cujuslibet affirmatione, sed ejus tantum, quae circa spirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti est non levis. Reverentiam dicimus, quando assumens divinum nomen adhibet considerationem, ut Deo Creatori ac Domino debitus honor tribuatur.

Sciendum est autem, licet juramentum temere seu vane factum per Creatorem, sit gravius peccatum, quam per creaturam, difficilius tamen esse, per

De Verbo.

Non jurandum neque per Creatorem, neque per creaturam, nisi fuerit cum veritate, necessitate, et reverentia. Necessitatem intelligo, non quando affirmatur cum juramento quaecumque veritas, sed quando [veritas illa] est alicujus *momenti circa utilitatem animae, vel corporis, vel bonorum temporalium. Intelligo reverentiam, quando in nominando Creatore ac Domino suo [homo] considerando [reflectendo] religiose observat illum honorem ac reverentiam debitam.*

Advertendum est, quod licet in vano [falso] juramento peccemus gravius, jurando per Creatorem, quam per creaturam, est [tamen] difficilius jurare

(7) Notum est, hanc praesertim doctrinam S. Patris de mortalis ac venialis peccati distinctione suspicionibus olim occasionem praebuisse, eumque propter illam in judicium fuisse vocatum. Recte autem probat Suarez (T. IV. de Relig. Lib. 9. c. 5. n. 13.) ex verbis S. Patris, omnem *consensum* hoc loco omnino excludi, ac solam *negligentiam aliquam* admitti, qua venialiter, non mortaliter peccetur.

(8) *Utriusque personae.* - Ita proprie in autographo, quae verba, uti et quod supra dicitur de *sensus delectatione*, innuunt agi hoc loco potissimum de cogitatione in materia sexti praecepti. Antiqua versio *ms.* sic habet: *ob majus damnum plurium quandoque sequens.* Ceterum et ab aliis dudum observatum fuit, et cuivis Examen hoc inspicienti patet, nequaquam eam fuisse S. P. mentem, ut omnem Examinis generalis materiam persequeretur.

hanc, quam per illum licite jurare, servatis debitis circumstantiis, quas diximus.

Primo, quia in mentione creaturae facienda per juramentum, non ita excitamur aut reddimur attenti, ut ex veritate ac necessitate juremus, sicut nominato rerum omnium Creatore.

Secundo, eo quod ad honorem Deo exhibendum cum reverentia, longe debilius movemur ex commemoratione creaturae, quam ipsius Dei Creatoris. Quamobrem jurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quam crassioribus sive idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis usu assiduo, et illustratione intellectus, considerant propius, atque deprehendunt Deum secundum essentiam, praesentiam, et potentiam suam creaturae cuilibet inesse: unde ad praestandam illi debitam in juramento reverentiam paratiores sunt aliis, qui eo perfectionis nondum provecti sunt.

Tertio, quia creaturis ad confirmationem juramenti crebrius adscitis, periculum esset idololatriae: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

Vitandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata), quale esse intelligitur, quodcumque nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, ut afferat utilitatem. E converso vero minime otiosum censendum est verbum illud, quodcumque ad debito modo, [*id est*] *cum veritate, necessitate, et reverentia, per creaturam, quam per Creatorem, ob rationes sequentes.*

Prima, quando volumus jurare (9) *per aliquam creaturam, in illo* [*actu*] *dum* nominare volumus *creaturam*, [*haec creatura, vel, istud velle jurare per creaturam*] *non adeo reddit nos attentos* et cautos *ad dicendam veritatem vel ad illam cum necessitate affirmandam, sicuti dum* nominare volumus *Dominum et Creatorem rerum omnium.*

Secunda est, quia jurando per creaturam, non est tam facile exhibere reverentiam et honorem Creatori, sicut jurando [*per Deum*] *et nominando ipsum Creatorem ac Dominum: nam* velle nominare *Deum Dominum nostrum, affert secum majorem reverentiam et venerationem, quam velle nominare rem creatam. Propterea magis conceditur perfectis jurare per creaturam, quam* imperfectis: *quia perfecti, per assiduam contemplationem et illustrationem intellectus, considerant, meditantur et contemplantur magis, esse Deum Dominum nostrum in unaquaque creatura, secundum suam propriam essentiam, praesentiam, et potentiam; atque ita in jurando* per creaturam, *sunt magis apti et dispositi ad exhibendum honorem ac reverentiam Creatori ac Domino suo, quam imperfecti.*

Tertia est, quod in jurando assidue per creaturam, timenda est idololatria magis in imperfectis, quam in perfectis.

Non dicendum verbum otiosum, quale intelligo, quando [*quod dico*] *nec mihi, nec alteri prodest, neque ad talem intentionem ordinatur; ita ut, in loquendo propter omne id quod prodest, vel* [*cum*] *intentio est ut prosit* [*sermo*] *animae propriae, vel alienae,*

(9) *Quando volumus jurare... nominare volumus.* - Ita clarius exprimitur, agi hic de attentione, quae juramentum *praecedere* debet, non *comitari* tantum.

animae vel propriae, vel alienae, aut ad corporis, aut rei etiam temporalis commodum pertinet, aut certe ad tale quippiam ex dicentis mente dirigitur: etiam si quis de negotiis loquatur, ab instituto suo alienis, ut religiosus de bellis, vel mercimoniis. Ceterum ex sermone quidem, ad finem bonum ordinato, meritum contingit: ad malum vero finem, aut futiliter prolatus sermo, generat peccatum.

vel corpori, vel bonis temporalibus, nunquam sit otiosum [verbum], neque propterea quod quis loquatur in [de] rebus quae sunt extra statum suum, ut si religiosus quispiam loquatur de bellis, vel mercimoniis. Sed in omnibus quae dicta sunt, meritum est, si bene ordinetur [sermo], et peccatum, si male dirigatur, vel vane proferatur.

Sunt et oris peccata, mendacium, falsa testimonia, detractio. Nam detrahendum non est alteri, nec obmurmurandum. Revelato enim mortali alicujus peccato, quod publicum non sit, cum mala intentione, vel gravi damno famae alterius, mortale itidem peccatum committitur: veniali autem, veniale solum. Ad haec quotiescumque alienum patefacimus vitium, vel defectum, nostrum ipsorum vitium ac defectum simul commonstramus. Veruntamen ubi recta mens est, de proximi delicto licebit loqui bifariam.

Non dicendum quidquam in diffamationem [alterius] vel murmurationem: quia si [ego] revelo peccatum mortale, quod publicum non sit, pecco mortaliter; si veniale, venialiter; et si defectum, patefacio *[meum]* proprium defectum: *si vero intentio sit sana, duobus modis potest quis loqui de peccato, vel defectu alterius.*

Primo, quando publicum est, ut meretricium, vel damnatum in judicio, vel perniciosum, puta ob errorem publicum, animos conversantium corrumpentem.

Primo, quando peccatum publicum est, sicut meretricis publicae, vel de sententia in judicio lata, vel de errore publico, qui inficit animas [eorum] quibuscum est conversatio.

Secundo, quoties occultum alicujus crimen indicatur alteri, per cujus subventionem ille relevari a peccato possit: dummodo rei hujus probabilis aliqua ratio, vel conjectura offeratur.

Secundo, quando peccatum occultum revelatur alicui, ut is juvet eum, qui in peccato est, ad erigendum eum [a lapsu]; si tamen habeat [quis] aliquas conjecturas vel rationes probabiles [ob quas speretur] fore ut [alter] possit eum juvare.

Possent inter oris peccata, irrisiones, contumeliae, et alia id genus adscribi, quae persequi licebit tradenti Exercitia, prout opus esse judicaverit.

De Opere.

De Opere.

Propositis ante oculos decem mandatis Dei, cum Ecclesiae praeceptis et jussis Majorum, seu Superiorum, aestimandum est, quidquid fit operis adversus quodlibet eorum, id peccatum esse: levius aut gravius tamen pro inaequali peccandi modo, et pro diversa peccantium habitudine. Porro reduci ad jussa

Assumendo pro objecto decem mandata [Dei], et praecepta Ecclesiae, et Superiorum commendationes, quidquid opere quis facit contra aliquod ex his tribus, juxta majorem aut minorem qualitatem, est majus vel minus peccatum. Intelligo [autem] per commendationes Superiorum, v. g. Bullas

ducimus Superiorum, Diplomata seu Indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum pace, concedi atque promulgari solita: per quae ad Confessionem peccatorum, et Eucharistiae sanctae sumptionem Christi fideles invitantur. Peccat siquidem non leviter, quicumque tam pias Rectorum Ecclesiae cohortationes, sanctionesque aspernari audet, ac transgredi.

Cruciatae, et alia Indulta, ut pro pace [*Christianorum*] *confessis et communicatis* [*concedi solita*]; *quia non parum peccatur tunc,* causam praebendo [*ut contra ea agatur*], aut faciendo contra *tam pias exhortationes et commendationes Superiorum nostrorum.*

Examinis generalis modus particulas seu puncta quinque complectentis.

Modus faciendi Examen generale, et continet in se quinque puncta.

Primum punctum est, Domino nostro Deo, pro beneficiis acceptis, gratias agendas esse.

Primum punctum est, gratias agere Deo Domino nostro pro acceptis beneficiis.

Secundum, quod debemus pro cognitione, et expulsione peccatorum gratiam flagitare.

Secundum, petere gratiam ad cognoscenda peccata, eaque expellenda.

Tertium, de admissis praesenti die peccatis, rationem ab anima nostra exigere, per horas singulas, ex quo surreximus, vestigando. Et primo quidem circa cogitationem: deinde circa loquelam atque operationem, eodem ordine, quo in particulari Examine traditum est.

Tertium, exigere rationem ab anima, [*incipiendo*] *ab hora qua surrexit* [*quis*], *usque ad examen praesens, per horas singulas,* vel per singula tempora, *ac primum de cogitatione, deinde de verbo, ac* postea *de opere, eodem ordine quo dictum est in Examine particulari.*

Quartum, poscere veniam de delictis.

Quartum, petere veniam a Deo Domino nostro de defectibus [*seu culpis*].

Quintum, proponere cum Dei gratia emendationem: et orationem Dominicam post dicta omnia recitare. *Pater noster.*

Quintum, proponere emendationem cum ejus gratia. Pater noster.

CONFESSIONIS GENERALIS ET COMMUNIONIS USUS.

CONFESSIO GENERALIS CUM COMMUNIONE.

Ex Confessione generali ultro facta, inter alia pleraque, percipiuntur tria haec emolumenta.

In Confessione generali, pro eo qui eam sponte [*non ex necessitate*] *facere velit, inter alias* multas *inveniuntur tres utilitates* hoc loco, [*s. hoc Exercitiorum tempore*].

Primum, quod tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem hujuscemodi Confessionem minime obligetur: eam tamen facienti ipsi multo plus commodi et meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, et malitia vitae praeteritae, quem ita sentit vehementiorem.

Prima, licet ille, qui singulis annis confitetur, non obligetur ad faciendam Confessionem generalem, [*tamen*] *faciendo illam, habetur major profectus, et* [*majus*] *meritum, ob majorem dolorem* actualem *de omnibus peccatis et pravitatibus* totius *vitae suae.*

Secundum, quoniam inspecta, per spiritualem Exercitationem, longe quam antea manifestius natura et malitia peccatorum, tanto amplius commodum ac meritum percepturus est.

Secunda, cum in talibus Exercitiis spiritualibus cognoscantur magis intime *peccata et eorum malitia, quam* tempore quo homo non ita vacabat rebus internis, *obtinendo nunc majorem notitiam, et* dolorem *de illis, habebitur major utilitas, et* [*majus*] *meritum, quam ante habitum esset.*

Tertium, quia consentaneum est, hominem sic rite confessum, atque dispositum, multo melius se habere ad Eucharistiae sumptionem, quae maxime confert et ad fugam peccati, et ad gratiae receptae conservationem et augmentum.

Porro generalis ista Confessio, post hebdomadae primae Exercitia potissimum erit opportuna.

Tertia, consequenter, quod cum melius *confessus sit, et* [*melius*] *dispositus, invenitur magis aptus et magis praeparatus ad recipiendum sanctissimum Sacramentum, cujus receptio* non solum *juvat, ne labatur in peccatum,* sed etiam *ut conservet* [*se*] *in augmento gratiae. Quae Confessio generalis fiet melius* immediate *post Exercitia primae hebdomadae.*

PRIMUM EXERCITIUM

meditandi secundum tres animae potentias, circa peccatum triplex, et continet orationem praeparatoriam, duo praeludia, et puncta tria praecipua, cum uno colloquio.

PRIMUM EXERCITIUM

est meditatio [*facienda*] *per tres potentias* [*animae*] *circa* primum, secundum, *et* tertium *peccatum (1). Continet in se* post *orationem praeparatoriam,* et *duo praeambula, tria puncta* capitalia *et unum colloquium.*

Oratio praeparatoria est, qua petimus a Domino gratiam, ut vires atque operationes nostrae omnes, sincere ad ejus gloriam et cultum tendant.

Oratio praeparatoria est, petere gratiam a Deo Domino nostro, ut omnes meae intentiones, actiones, *et* operationes (2) *pure ordinentur in servitium ac laudem suae divinae Majestatis.*

(1) *Circa primum, secundum,* et *tertium peccatum.*- Ita titulus hic respondet plenius argumento meditationis. Post *orationem praeparatoriam etc. tria puncta.*- Ita clarius ea, quae ad praeparationem tantummodo pertinent, a meditationis corpore distinguuntur: ac ne plus aequo in his praeambulis meditationis haereamus, tacite videmur admoneri.- *Capitalia.*- hisp. *principales,* quae quidem vox etiam *praecipua* significat. Sensus est, non quasi alia praeterea sint huius meditationis puncta, haec autem tria *praecipua;* cum non sint, nisi tria: verum quod ista tria *capitalia* sint, et ad finem propositum efficacissima, momentique gravissimi. Vel, tria ista puncta *praecipua, capitalia* dicuntur, quod singula contineant in se et complectantur plura puncta, in quae subdistingui ac subdividi possint.

(2) *Omnes meae intentiones, actiones,* et *operationes.*- Per integram meditationis horam, multas *intentiones* seu cogitationes et desideria excitari, multas item exerceri *actiones* et *operationes,* seu mentis seu corporis, contingit. Ergo, ut *omnes* uni Deo sint sacrae, in oratione praeparatoria postulandum. Hoc scilicet est *confiteri*

Primum praeludium est, ratio quaedam componendi loci. Pro qua notandum est, quod in quavis meditatione, sive contemplatione de re corporea, ut puta de Christo, effingendus erit nobis, secundum visionem quamdam imaginariam, locus corporeus, id quod contemplamur, repraesentans, veluti templum aut mons: in quo reperiamus Christum Jesum, vel Mariam Virginem, et cetera, quae spectant ad contemplationis nostrae argumentum.

Sin autem speculationi subest res incorporea, ut est consideratio peccatorum nunc oblata: poterit loci constructio talis esse, ut si per imaginationem cernamus animam nostram in corpore isto corruptibili, velut in carcere constrictam: hominem quoque ipsum, in hac miseriae valle, inter animalia bruta exulantem.

Primum praeambulum est, compositio, videndo locum. *Hìc notandum est, quod in contemplatione, vel meditatione* [*de re*] visibili, *ut est contemplari Christum Dominum nostrum, qui visibilis est, compositio erit videre visu imaginationis locum corporeum,* ubi reperitur *ea res, quam volo contemplari. Dico locum corporeum, ut v. g. templum, vel montem, ubi reperitur Jesus Christus, vel Domina nostra, juxta id quod contemplari volo.*

In [*meditatione de re*] invisibili, *ut est hìc de peccatis, compositio erit videre, visu imaginationis,* et considerare (3) *animam* meam *esse in* hoc *corpore corruptibili* [*tamquam*] *carcere* [*s. ergastulo*] *inclusam, et totum compositum in hac valle tamquam exsulans* [*ejectum in exsilium*] *inter bruta animalia. Dico totum compositum*

Domino - clamare ad Dominum - in toto corde suo, ut Scriptura loquitur; quod non est ex nobis, sed Dei donum per gratiam, diligenter proinde et ardenter in *oratione praeparatoria* postulandam. Et haec quidem oratio praeparatoria in omni meditatione semper est eadem. - Ceterum, non ad solam orationis horam, sed ad omnis vitae nostrae actiones omnes ac singulas rite ordinandas ejusmodi oratio aptissima est, et quam frequentissime magno cum fructu adhiberi solet.

(3) *Animam meam etc. - meam* - de *me* ipso cogitandum, *mihi* omnia applicanda. - Adverte diligenter, quam vera sit haec imago, quae in hoc praeambulo proponitur, quam apta simul ad ingerendum *pudoris* et *confusionis sensum,* qui in hac meditatione quaeritur.- Jam enim in hoc praeambulo se quisque in statu *degradationis,* ut ita dicam, esse videt ac sentit. Neque enim *talis* e Creatoris manu prodiit homo, sed talem ad statum per peccatum redactus est. Corpus creatum immortale, nunc mortale et corruptibile; cumque eo uteretur anima ut socio fideli, ac sibi perfecte subjecto, nunc illud infidele, immo perfidum ac rebelle experitur; estque illud animae vero quodam sensu *carcer,* quo constricta in suis operationibus spiritualibus plerumque impeditur; quin etiam *ergastulum* est, seu talis carcer, in quo non modo impeditur, quominus libere operari possit, sed laboribus etiam ac poenis affligitur. Unde illae Sanctorum voces: *Quis me liberabit...? Educ de custodia animam meam!* - Praeterea, corpus simul et anima, homo totus, *inter bruta animalia,* non jam ut olim in paradiso, ubi inter ea versabatur quidem, at pleno in ea dominio ut Rex imperans; verum ut *exsul* in solo alieno, ob culpam suam *ejectus in exsilium,* inter *bruta animalia, quibus non est intellectus,* versatur tanquam unum ex illis; *comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis.*- Talis est anima *mea,*- tale est *hoc* meum corpus, - talis *ego totus.*- Vel solum hoc praeambulum copiosa potest esse meditationis materia, in qua incipiat homo cognoscere seipsum, quis et qualis sit.

Secundum erit praeludium, ut a Domino id postulem, quod exopto, juxta propositae contemplationis argumentum: nimirum si de Christi Resurrectione fuerit meditandum, petenda erit laetitia, qua gaudenti Christo congaudeam: sin de Passione, lachrymas, poenas, et angores petam ad compatiendum Christo patienti. In praesenti ergo meditatione, pudorem confusionemque mei ipsius debeo exposcere, attendens quam multi homines ob peccatum mortale vel unicum damnati fuerint, et quod ego toties peccando sim damnationem commeritus.

Notandum ad haec, quod omni meditationi, seu contemplationi, praemitti debent tam oratio praeparatoria, quam praeludia duo: sed oratio quidem semper fit eodem modo. Praeludia vero pro diversitate rerum sunt diversa.

Primum punctum erit, ut exerceatur memoria mea circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab Angelis commissum; adhibito statim discursu intellectus, atque voluntatis motu instigante me ad volvenda, et intelligenda ea, per quae erubescam, et confundar totus, facta unius tantum peccati Angelorum cum tot meis comparatione: unde col-

animae et corporis [*scilicet, me totum*].

Secundum [*praeambulum*] *est, petere a Deo Domino nostro id quod volo et desidero: petitio debet esse juxta subjectam materiam, scilicet, si contemplatio est de Resurrectione, petere* [*oportet*] *gaudium cum Christo gaudente; si est de Passione, petere* [*oportet*] *dolorem lacrymas et tormentum cum Christo tormentis affecto. Hic* [*in hac meditatione de peccatis*] *erit, petere pudorem (4) et confusionem mei ipsius, videndo quam multi damnati fuerint ob unicum peccatum mortale, et* quam saepe ego meruerim damnari in aeternum ob tam multa mea peccata.

Ante omnes contemplationes vel meditationes debent semper *fieri* [*supradicta, scilicet*] *oratio praeparatoria, quae non mutatur* [*sed eadem fit semper*], *et duo dicta praeambula quae identidem mutantur, juxta subjectam materiam.*

Primum punctum erit trahere [*applicare*] *memoriam (5) super primum peccatum, quod fuit Angelorum, et deinde super idem intellectum*, discurrendo; *deinde voluntatem, volendo* totum illud *memorari et intelligere (6), ut* magis *erubescam et confundar, trahendo* [*ducendo*] *in comparationem unius peccati Angelorum tam multa*

(4) Petere jubemur in hoc Exercitio *pudorem* et *confusionem*. Et hic proprius est hujus Exercitii fructus. Incipienda conversio ab *humiliatione* sui, sicut *peccati initium superbia* est.- Ad hunc porro sensum pudoris, confusionis, humiliationis excitandum, - ad deprimendos sublimes superbiae spiritus, - nihil sane opportunius, nihil efficacius quam hoc Exercitium, in quo, praemisso praeambulo de quo diximus, in punctis subsequentibus 1. et 3., infra daemones, et infra damnatos, quibus utrisque nihil miserabilius, nihil vilius aut despicabilius, abjicere se quisque peccator merito cogitur. Ipsa porro misericordia Dei, in nos major quam in illos, *pudoris* sensum ob commissa peccata, nedum minuere, sed augere in immensum debet, ut infra in colloquio.

(5) *Trahere memoriam*, hisp. *traer*: *trahere*; item *ferre*, *portare*, *ducere*. - Placuit servare verbum *trahere*, ut intelligamus, esse quodammodo *vim* inferendam memoriae, intellectui, voluntati, ut serio applicentur. Vicenda enim est socordia naturalis, et acedia illa, qua homo plerumque a seriis huiusmodi minimeque jucundis objectis contemplandis abhorret.

(6) Observa S. P. mentem in hoc Exercitio, iterum expressam.

ligere liceat, cum illi ob unicum crimen addicti sint Inferno, quam saepe ipse supplicium idem meruerim. In memoriam itaque dicimus trahendum esse, quo pacto Angeli creati primum in statu gratiae, sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem) non volentes per arbitrii libertatem, Creatori suo reverentiam, et obsequium praestare, at contra eum ipsum insolescentes, conversi fuerint ex gratia in malitiam, et de Coelo ad Infernum praecipitati. Consequenter discurrendum erit per officium intellectus circa haec pensiculatius, nec non concitandis simul voluntatis affectionibus acrius insistendum.

Secundum est punctum, easdem potentias tres circa peccatum primorum Parentum (quod secundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quam diuturnam ob illud poenitentiam egerunt: quanta humanum genus corruptio invasit: quot hominum millia ad Inferos deturbata sunt. Memorandum est videlicet, quomodo Adam in Damasceno campo, de limo terrae factus, positusque in terrestri Paradiso, et Eva formata ex una costarum ejus, cum de fructu arboris scientiae boni et mali prohibiti essent comedere, et nihilominus comedissent; post peccatum subito ex Paradiso ejecti sint: vestibus pelliceis induti, et originali justitia privati, reliquum vitae suae tempus in laboribus ac aerumnis maximis poenitendo traxerint. Super his etiam ratiocinio intellectus, et affectibus voluntatis utendum erit, sicut prius.

peccata mea: et [*considerando*], *cum illi ob unum peccatum iverint in Infernum, quam saepe ego hoc idem meruerim* ob tam multa. — *Dico, trahere in memoriam peccatum Angelorum,* [*scilicet*] *quomodo, cum essent ipsi creati in gratia, nolentes* (7) se adjuvare *ope suae libertatis ad exhibendam reverentiam et obedientiam suo Creatori* ac Domino, devenientes in superbiam, *conversi fuerint ex gratia in malitiam, et de Coelo ad Infernum praecipitati; et ita consequenter discurrere magis in particulari per intellectum, et consequenter movendo magis affectus per voluntatem.*

Secundum [*punctum erit*], idem facere, *id est* trahere [*applicare*] *tres potentias super peccatum Adae et Evae; trahendo* [*ducendo*] *in memoriam, quommodo ob illud peccatum tam diuturnam fecerint poenitentiam,* et *quanta corruptio genus humanum invaserit,* tam multis *hominibus* ad [versus] *Infernum* euntibus (8). — *Dico trahere* [*ducere*] *in memoriam secundum peccatum* [*scilicet*] *nostrorum Parentum; quomodo, postquam Adam creatus esset in campo Damasceno, et positus in Paradiso terrestri, et Eva formata esset de ejus costa, cum prohibiti essent ne de fructu arboris scientiae comederent, et ipsi comedentes, et ita peccantes, dein vestiti tunicis pelliceis, et e Paradiso expulsi vixerint sine justitia originali, quam perdiderant, totam vitam suam in multis laboribus* [*aerumnis*], *et multa poeni-*

(7) *Nolentes se adjuvare ope suae libertatis.*- Nota modum loquendi S. Patris. Creaturae rationalis est *se ipsam juvare*, libere cooperando gratiae Divinae. Etiam Angelis rebellibus nil defuit ex parte benignissimi et liberalissimi Creatoris, *ipsi sibi* defuerunt. - Ita quicumque peccat, quicumque perit, *culpa sua* peccat et perit, *nolens se adjuvare.*

(8) *Tam multis hominibus ad* (*versus*) *Infernum euntibus:* id est, vitam ita ducentibus, ut tandem in Infernum ruant. - Haec in autographo ita cum praecedentibus cohaerent, ut sequelam esse appareat illius *corruptionis*, *quae genus humanum invasit* ob peccatum primorum parentum. - *Quot hominum millia ad Inferos deturbata sunt*, prout habet vulgata versio, potius ad tertium hujus meditationis punctum referendum videretur.

Tertium est, ut exerceamur pari modo circa peccatum mortale et particulare quodlibet (ipsum nos tertium peccatum dicemus, ut a duobus supra positis distinguatur): considerando, quod peccato tali, vel semel dumtaxat commisso, forte detrusi sint multi ad infernum: quodque praeterea prope innumeri, ob delicta meis pauciora atque leviora forte crucientur aeternis poenis. Unde memoria versandum erit, quanta sit peccati gravitas et malitia, Deum omnium Conditorem atque Dominum offendentis. Ratiocinandum quoque est, supplicium aeternum peccato juste irrogari, utpote adversus infinitam Bonitatem Dei perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus, sicut jam dictum est.

Colloquium fiet imaginando Jesum Christum coram me adesse in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus fieri creatura, et ab aeterna vita ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus

tentia; et consequenter discurrere per intellectum, magis particulariter (9) *utendo voluntate, ut dictum est.*

Tertium [*punctum erit*], *eodem modo idem facere circa tertium peccatum* [*id est*] *particulare* cujusvis (10), *qui ob unum peccatum mortale ivit ad Infernum, et multi alii sine numero* [*damnati sunt*] *ob pauciora peccata quam* [*quae*] *ego feci.*— *Dico idem facere circa tertium peccatum particulare, trahendo* [*ducendo*] *in memoriam gravitatem et malitiam peccati contra suum Creatorem ac Dominum* [*ab homine commissi*]; *discurrere intellectu, quomodo* in peccando, *et agendo contra Bonitatem infinitam* (11), [*homo talis*] *juste fuerit condemnatus in aeternum; et concludere actibus voluntatis, ut dictum est.*

Colloquium (12). Imaginando Christum Dominum nostrum praesentem, et in cruce positum, colloquium [*cum ipso*] *instituere,* [*quaerendo*] quomodo, *Creator cum esset, eo devenerit, ut hominem se fecerit, et ab aeterna*

(9) *Magis particulariter.*- In autographo habetur comma (,) post illa: *per intellectum*; ut adeo istud: *magis particulariter* referri videatur ad applicationem voluntatis.

(10) *Cujusvis.*- Nota, non dici a S. Patre, *multos* esse damnatos *ob unicum peccatum* mortale; sed *multos* omnino *sine numero, ob peccata meis pauciora* et leviora. Neque mitigat S. P. hanc alteram propositionem suam illa restrictiva particula *forte*. Differt itaque vulgata versio duobus modis: scilicet, in prima suppositione exaggerat S. P. sensum; in secunda minuit: unde et exaggeratur divina severitas, praeter S. P. dicta, supponendo *multitudinem* damnatorum *ob unum peccatum*, et minuitur sensus pudoris in meditante, dum non nisi *dubitanter* proponitur damnatio multorum ob peccata nostris pauciora.

(11) *In peccando et agendo contra Bonitatem infinitam.*- *In peccando*, sive, in ipso actu peccandi, si morte occupetur, damnari hominem, etiamsi *primum* illud et *unicum* ejus peccatum sit, quis miretur? Hac ratione a S. P. palpabilis redditur terribilis ista veritas. Ceterum, sive actu peccetur, sive in eadem mala voluntate post commissum vel unicum peccatum perseveretur, eadem utique est ratio. Mori vero hominem ejusmodi in tam malo statu, etiam unico commisso peccato, sive naturali ratione sive violenta id accidat, nemo mirabitur; si reputet, Deum utique non teneri mortis causas ab ejusmodi homine per miraculum avertere. *In quibus vos deprehendero, in iis et judicabo*; Domini verba sunt per traditionem servata. Apud *S. Justinum M. in Dialogo cum Tryphone, et Baronium sub A. D.* 34.

(12) Etiam colloquium dirigitur ad sensum *pudoris et confusionis.*

sit. Arguam insuper meipsum, percontans quid hactenus dignum memoratu egerim pro Christo? quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar quae suggeret mens et affectus.

vita [*venerit*] *ad mortem temporalem, et ita ad moriendum pro meis peccatis.* Itidem [*colloquium mecum ipso instituere*] inspiciendo me ipsum (13), [*percontari ex me*] *quid egerim ego pro Christo, quid agam pro Christo, quid agere debeam pro Christo. Atque ita videndo illum* talem, *et ita fixum in cruce, discurrere per ea* [*sensa*] *quae se obtulerint.*

Porro colloquii proprium illud est, ut fiat sicut amici sermo ad amicum, vel servi ad dominum, nunc gratiae aliquid petendo, nunc culpam aliquam meam incusando: interdum propria quaelibet communicando, ac petendo consilium super illis, sive auxilium. Ultimo dicatur *Pater noster.*

Colloquium fit proprie loquendo, sicut amicus loquitur ad alterum, vel servus ad dominum suum, modo petendo aliquam gratiam, modo incusando se ipsum mali alicujus commissi, modo communicando res suas [*cogitationes suas, dubia sua, consilia sua, statum animae suae etc.*], *et petendo consilium in illis. Et dicatur* [*in fine*] Pater noster.

SECUNDUM EXERCITIUM

est meditatio de peccatis, complectens ultra orationem praeparatoriam, et duo praeludia, quinque articulos, seu puncta, cum colloquio ad finem.

SECUNDUM EXERCITIUM

est meditatio de peccatis, et continet in se, post *orationem praeparatoriam, et duo praeambula, quinque puncta, et unum colloquium.*

Praeparatoria oratio eadem quae supra.

Oratio praeparatoria sit eadem.

Prius praeludium eamdem exigit constructionem loci, ut in praecedenti meditatione.

Praeambulum primum erit eadem compositio [*ut in primo Exercitio*].

Posterius vero fiet, poscendo id, quod hic quaerimus, dolorem scilicet intensum de peccatis, atque abundantem fletum.

Secundum [*praeambulum*] *est, petere id quod volo* [*cupio*]; *erit hoc loco, petere* magnum (14) *et intensum dolorem, et lacrymas de meis peccatis.*

(13) Notandus ex autographo quidam veluti ordo in Colloquio propositus: primum respicere *Christum crucifixum*, - inde *ad se ipsum* oculos reflectere: et ex *utraque* hac consideratione *in affectus* prorumpere, *confusionis* certe ac *pudoris*, non tamen absque sensu intimo *humilis fiduciae* de infinita Domini misericordia, et *amoris* erga illum, cui soli debetur, quod *non sumus consumpti*. - Sensus iste de Domini misericordia, ut a S. Patre vel in argumentis maximo terrore plenis insinuatur, ita ab eo qui tradit Exercitia non est negligendus. - Idque ipsum Concionatores etiam meminisse summopere optandum est. - Vide notam ad colloquium de *Inferno* infra.

(14) *Magnum et intensum dolorem.* - *Magnum*, vox hispanica: *crecido*, exprimit dolorem, qui *creverit*, et usque *crescendo magnus* factus sit. - Nota, ut primi Exercitii *fructus* proprius erat *pudor* et *confusio*, ita hujus secundi esse *dolorem* et *contritionem.*

Punctum primum sit processus quidam, per quem peccata totius vitae in memoriam revocantur, percursis gradatim discussisque annis, et spatiis temporum singulis. Qua in re triplici juvamur compendio: consideratis videlicet locis habitationis nostrae, conversationum modis, et officiorum seu negotiorum, quibus functi sumus, generibus diversis.

Primum punctum est, processus [*quidam*] *peccatorum, scilicet, trahere* [*revocare*] *in memoriam* omnia *peccata vitae* [*meae*], *inspiciendo* [*vitam*] *per annos singulos vel per singula tempora. Ad quod juvant tria: primum, inspicere locum, et domum, ubi habitavi; secundum, conversationem, quam habui cum aliis; tertium, officium in quo vixi (15).*

Secundum est, peccata ipsa perpendere, quanta sit foeditas et nequitia singulorum ex natura sua, si vel prohibita non essent.

Secundum, ponderare *peccata, inspiciendo* [*considerando*] *foeditatem et malitiam, quam* quodvis peccatum mortale *commissum habet in se, etiamsi non esset prohibitum (16).*

Tertium est, considerare me ipsum quisnam aut qualis sim, additis exemplis, quae me in majorem mei contemptum trahant: ut si mecum reputem, quantulus sim ad hominum omnium coetum comparatus, quid deinde sit multitudo universa mortalium, si cum Angelis, Beatisque omnibus conferatur: post haec attendendum est, quid rei sit tandem, quidquid est creatum, prae

Tertium, inspicere [*considerare*] *quis* [*quantulus*] *sim ego, minuendo me ipsum per exempla:* primo (17), *quantulus sim ego in comparatione omnium hominum:* secundo, *quid sint homines in comparatione omnium Angelorum et Sanctorum Paradisi:* tertio, *inspicere* [*considerare*] *quid sint omnia creata, in comparatione Dei: jam ego solus quid esse possim?* quar-

Vide Faber p. 15
Creator e Creatura

(15) Haec consideratio *omnium* simul peccatorum totius vitae facile unumquemque meditantem convincet, *magnum* se esse *peccatorem*, ut infra in Additionibus dicitur. (Addit. 2. ubi vid. nota). Juverit distinguere *peccata, offensiones, negligentias.* (Vide ad Examen particulare notam 1). - Denique *via* vitae nostrae apparebit nobis plena 1. *sordibus* peccatorum, 2. *luto* negligentiarum, 3. *pulvere* defectuum et imperfectionum; qui quidem *pulvis* rite considerantibus nobis, illuminatis oculis cordis, plane reperietur infinitus.

(16) Intellige, *ob inordinationem* et oppositionem quam habent ad rectam rationem, etiamsi, per impossibile, ubi de legis naturae praeceptis agitur, non existeret lex prohibens. Cogita v. g. blasphemiam, perjurium, calumniam, oppressionem innocentis, proditionem, seminationem discordiae etc., singula utique turpissima, rectitudini naturali contraria, etiamsi neque lex prohibens, nec poenae sanctio cogitetur. - Quin etiam peccata levia et imperfectiones, *per se* vanitatis, et stultitiae, et absurditatis plena reperientur, anima rationali et immortali prorsus indigna, etiamsi neque lex statuta esset nec poena.

(17) *Primo - secundo - tertio etc.* - Ita distinctius ex autographo notatur gradatio. - Ac primum quidem, quidquid est in me *boni*, plane evanescit, et omnino videtur esse *nihil*, per comparationem 1. ad ceteros homines omnes, 2. ad Angelos ac Beatos, 3. ad Deum. Dein notatur *malum*, quod in me est, multiplex ac turpissimum, scilicet 1. quidem ob *corruptionem* et *foeditatem corporis*, ex natura *peccato originali* vitiata, 2. ob foediorem in anima corruptionem tum per pravas passiones, omnis turpitudinis fontes, quasi foetida animae *ulcera*, tum per *tot peccata et tot nequitias* actu commissas, quae tandem venenosum me seu *pestilentem* verissime reddunt orbi universo.

ipso Deo Creatore: jam quid homuncio ego unus esse possum ? Demum inspiciam corruptionem mei totius, pravitatem animae, atque corporis foeditatem, ac me tamquam ulcus, sive apostema esse ducam, ex quo tanta sanies peccatorum, tantaque vitiorum lues defluxerit.

Quartum est, cogitare quid sit Deus, quem ita offendi, collectis, comparatisque perfectionibus attributis Deo, ut propriis, cum oppositis meis vitiis atque defectibus: summam scilicet ejus potentiam, sapientiam, bonitatem, et justitiam cum extrema mea infirmitate, ignorantia, malitia, et iniquitate conferendo.

Quintum: in exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi: admirando valde, quomodo creaturae omnes (discursu facto per singulas) me sustinuerint tamdiu, et hucusque vivum servaverint: quomodo Angeli, divinae justitiae gladium ferentes, aequo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam juverint suffragiis: quomodo pro me intercesserint Sancti: quomodo coelum, sol, luna, et alia sidera, elementa, cunctaque animantium genera, et terrae germina, debitae vindictae loco, mihi servierint: quo denique modo non absorbuerit me dehiscens tellus, et mille infernos reserans, in quibus perpetuas poenas daturus essem.

Terminanda demum erit haec meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, gratias pro viribus agendo, quod vitam ad hunc usque to, *inspicere* [*considerare*] *omnem meam corruptionem et foeditatem corpoream:* quinto, *inspicere* [*considerare*] *me* [*totum, praesertim quoad animam,*] *quasi ulcus quoddam et apostema, unde pullularunt tot peccata et tot nequitiae, ac* venenum tam turpissimum.

Quartum, considerare quis sit Deus, contra quem peccavi, *secundum ejus attributa, comparando ea cum eorum contrariis* [*quae sunt*] *in me:* ejus sapientiam cum mea ignorantia (18), ejus omnipotentiam cum mea debilitate, ejus justitiam cum mea iniquitate, ejus bonitatem cum mea malitia.

Quintum, exclamatio admirative, cum ingenti *affectu (19), discurrendo per omnes creaturas, quomodo me passae sint vivere et in vita conservaverint: Angeli, cum sint* gladius *divinae justitiae, quomodo me supportaverint, et custodierint, et oraverint pro me: Sancti, quomodo* in eo fuerint, *ut intercederent et orarent pro me: et coeli, sol, luna, stellae, et elementa, fructus, aves, pisces, et animalia* [*quomodo haec omnia mihi serviverint, et non potius armata contra me insurrexerint*]*: et terra quomodo non se aperuerit ut me absorberet, creando* novos *infernos, ut in aeternum in illis cruciarer.*

Concludere colloquio misericordiae (20), ratiocinando, *et gratias agendo Deo Domino nostro, quod mihi dederit vitam usque adhuc, propo-*

(18) *Ejus sapientiam cum mea ignorantia etc.* - Scilicet, singula singulis opposita, ex ordine *consideranda* et *comparanda.*

(19) *Cum ingenti affectu,* - Eadem hoc loco voce utitur S. P., qua in praeludio 2. ubi *magnum* vertimus, et notavimus significari affectum, qui *creverit*, et *crescendo magnus, ingens, vehemens* factus sit. - Intelligi etiam potest metaphora desumpta ab aquis *crescentibus* et *intumescentibus.* Et vero, qui attente ac serio, quae in praecedentibus punctis proposita sunt, in Dei conspectu consideraverit ac meditatus fuerit, vix fieri potest, quin affectum multiplicem horroris praesertim, confusionis, doloris *crescere*, et fontes *lacrymarum*, saltem internarum, *intumescere* in se sentiat.

(20) Vide quae de colloquio primi Exercitii diximus n. 13.

diem prorogaverit: unde proposita in futurum mei emendatione, recitabo semel *Pater noster*.

nendo in posterum emendationem cum ejus gratia. Pater noster.

TERTIUM EXERCITIUM

non erit aliud quam repetitio primi et secundi, una cum tribus colloquiis.

Post praeparatoriam orationem, et duplex praeludium, repetenda erunt praecedentia duo Exercitia, notatis punctis, seu locis, in quibus majorem senserimus consolationem, desolationem, aut aliam quamcumque spiritualem affectionem; ac illis diutius, diligentiusque immorandum erit. Deinde, occurrente nobis spirituali motu, ad colloquia, quae sequuntur, tria veniemus.

Colloquium primum fit ad Dominam nostram, Christi Matrem, flagitando intercessionem ejus apud Filium, et gratiae impetrationem nobis tripliciter necessariae: primo, ut internam criminum nostrorum cognitionem, ac detestationem sentiamus; secundo, ut operum nostrorum agnoscentes, abhorrentesque ordinem perversum, correcto eo, nosmetipsos secundum Deum recte ordinemus:

TERTIUM EXERCITIUM

est repetitio primi et secundi Exercitii, faciendo tria colloquia.

Post orationem praeparatoriam, et duo praeambula erit, repetere primum et secundum Exercitium (21), *notando, et moram faciendo in iis punctis, in quibus senserim majorem consolationem, vel desolationem, vel majorem sensum spiritualem.* Post quae *faciam tria colloquia (22) eo modo qui sequitur.*

Primum colloquium ad Dominam nostram, ut mihi *oblineat gratiam a suo Filio ac Domino* ad tria: *primo, ut sentiam internam cognitionem peccatorum meorum, ac detestationem illorum: secundo, ut sentiam deordinationem operationum mearum, ut* [*eam*] *abhorrens, me emendem, meque* [*recte*] *ordinem: tertio, petere cognitionem* mundi (23), *ut* [*illum*] *abhorrens, res*

(21) *Primum et secundum Exercitium.*- Scilicet, ordine servato: non confuse, aut facta per commixtionem una meditatione ex duabus praecedentibus, sed percurrendo ordine puncta, primo loco primi, deinde secundi Exercitii; ita tamen, ut non aeque haereatur in singulis punctis, sed pro ratione sensus vel affectus, quem senserit meditans, cum ea primum meditatus est.

(22) POST QUAE *faciam tria colloquia.*- Sensus est: tria ista colloquia non ubicumque et quandocumque *motus spiritualis occurrerit* (quamquam etiamtunc ea usurpare non prohibemur); sed omnino *in fine* hujus Exercitii esse adhibenda: idque sive motus spiritualis occurrat, sive non occurrat. Neque enim colloquia omittenda sunt ob desolationem, immo vero in ariditate magis etiam illis insistendum est.

(23) *Mundi* - Non tantum *pravitas* mundi, sed et ejus *vanitas*, et quidquid denique est *mundus*, ut *cognoscatur* a nobis, et *abhorreatur*, optandum summopere ac petendum est.- Notatu valde digna gradatio in triplici huius colloquii petitione. Postulatur enim distincte tum *cognitio*, tum *detestatio*, 1. *peccatorum*; 2. *inordinationis* operationum nostrarum; 3. *mundi*, eiusque vanitatis. Tria haec bene distinguenda. In secundo scilicet et tertio non tam de *peccatis* agitur, quam de peccatorum *occasionibus* et *causis*. Nam *inordinatio*, sive sit in totius vitae proposito non recte ordinato ad finem, sive in actionum nostrarum serie non ordinate distributa, sive in singularum actionum modis, absque ordine et mensura debita ad finem, multorum peccatorum occasio et etiam causa esse solet. Itemque *mundus*,

tertio, ut, perspecta et damnata mundi pravitate, a rebus mundanis ac vanis nos recipiamus. His expletis semel recitetur *Ave Maria*.

Secundum colloquium fiat similiter ad Christum Dominum, et Mediatorem nostrum, ut illa eadem nobis impetret ab aeterno Patre. Subdetur in fine oratio, quae incipit: *Anima Christi*.

Tertium eodem processu faciendum est ad Deum Patrem, ut triplicem illam gratiam nobis largiatur, et in fine semel recitandum *Pater noster*.

mundanas ac vanas a me removeam. Ac dein semel Ave Maria.

Secundum itidem [*colloquium fiat*] *ad Filium, ut* [*eamdem triplicem gratiam*] *obtineat mihi a Patre. Ac dein* Anima Christi.

Tertium itidem [*colloquium fiat*] *ad Patrem, uti ipse Dominus aeternus mihi illa concedat. Ac dein* Pater noster.

QUARTUM EXERCITIUM

conficitur ex tertii repetitione.

Ponitur repetitio ejusmodi, veluti quaedam eorum ruminatio, quae meditatus sum in Exercitiis prioribus, ut, ea continue reminiscendo, discurrat facilius intellectus sine divagatione. Adjicienda quoque erunt tria eadem colloquia.

QUARTUM EXERCITIUM

est resumendo *ipsum hoc tertium.*

Dixi resumendo (24), *ut intellectus absque divagatione discurrat assidue per reminiscentiam rerum, quas contemplatus est in Exercitiis praeteritis, et faciendo eadem tria colloquia.*

cujus *fascinatio nugacitatis obscurat bona*, et, quod multo magis horrendum, *quidquid in* eo *est, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitae*; quae omnia vitiosa sunt, et fomenta vitiorum, et peccatorum innumerabilium pariter et occasiones et radices.- Pro unoquoque ergo ex his tribus, circa quae versatur colloquium, *duplex* gratia petenda: scilicet *illustrationis* pro intellectu, ut *cognoscamus*; piae *motionis* pro voluntate, ut *abhorreamus* etc. S. P. istam *duplicem* gratiam petendam semper commemorat, quod nunquam satis id inculcari posse videatur.

(24) *Resumendo*.- Nota in autographo non dici hoc Exercitium *repetitionem*, sed faciendum esse, *resumendo praecedentem repetitionem*. Quasi illud significetur, non jam esse iterum *repetendum primum et secundum Exercitium*, per omnia scilicet utriusque puncta prout in tertio factum est; sed potius *resumenda* quae potissimum in praecedenti repetitione animum commoverunt, ut eadem assidue memoria ac mente volvendo, ac sine divagatione per ea discurrendo, altius ea animo infigamus, ac praesertim confusionem, et dolorem de peccatis cum emendationis proposito magis ac magis confirmemus.

QUINTUM EXERCITIUM

est contemplatio de Inferno, continetque ultra orationem praeparatoriam, et duo praeludia, puncta quinque, et unum colloquium.

Oratio praeparatoria non differt a superiore.

Prius praeludium, hic habet compositionem loci, subjecta oculis imaginationis Inferni longitudine, latitudine, ac profunditate.

Posterius vero, consistit in poscenda intima poenarum, quas damnati luunt, apprehensione, ut si quando me ceperit divini amoris oblivio, saltem a peccatis supplicii timor coërceat.

Punctum primum est, spectare per imaginationem vasta Inferorum incendia, et (*). animas, igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis, inclusas.

Secundum, audire imaginarie, planctus, ejulatus, vociferationes atque blasphemias in Christum et Sanctos ejus illinc erumpentes.

Tertium, imaginario etiam olfactu fumum, sulphur, et sentinae cujusdam sen faecis, atque putredinis graveolentiam persentire.

QUINTUM EXERCITIUM

est meditatio *de Inferno. Continet in se* post *orationem praeparatoriam, et duo praeambula, quinque puncta et unum colloquium.*

Oratio praeparatoria sit solita.

Primum praeambulum, compositio, quae hic est, videre visu imaginationis longitudinem, latitudinem, et profunditatem Inferni.

Secundum, petere id quod volo [*cupio*]*; erit hic, poscere intimum sensum poenae, quam patiuntur damnati, ut si* [*umquam*] *amoris* Domini aeterni *oblitus fuero* ob meas culpas (25), *saltem timor poenarum me* juvet (26), ne in peccatum deveniam.

Primum punctum erit, videre visu imaginationis ingentes illos ignes, et animas, velut in corporibus igneis.

Secundum, audire auribus [*imaginationis*] *planctus, ululatus, clamores, blasphemias contra Christum* Dominum nostrum, *et contra* omnes *Sanctos ejus.*

Tertium, olfacere odoratu [*imaginationis*] *fumum, sulphur, sentinam, et res putridas.*

(*) *In primo puncto*: Et animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis, inclusas; *dicatur*: Et animas velut igneis quibusdam corporibus, tamquam ergastulis, inclusas.

---

(25) *Ob meas culpas.*- Ex autographo culpas veniales ac defectus intelligo, qui divini amoris oblivionem inducere solent, et ad peccatum mortale viam parare, a quo summo malo petimus, ut timor nos poenarum coerceat.- Notanda etiam ultima verba huius praeambuli, ubi *peccatum*, singulari numero, a Sancto Auctore positum est, scil ne in *ullum grave peccatum* incidam.

(26) Fructus proprius intenditur, ut in posterum a peccato caveamus.- Ita totum conversionis negotium conficitur: *pudore*, qui in primo Exercitio; *dolore*, qui in secundo; firmo et efficaci *proposito* non peccandi de cetero, qui fructus hoc potissimum Exercitio quaeritur.

Quartum, gustare similiter res amarissimas, ut lachrymas, rancorem, conscientiaeque vermem.

Quintum, tangere quodammodo ignes illos, quorum tactu animae ipsae amburuntur.

Colloquendo interim cum Christo, in memoriam adducendae erunt illorum animae, qui ad Inferni poenas damnati sunt, vel quia credere noluerunt adventum Christi, vel licet crederent, non tamen conformem praeceptis ejus vitam exegerunt : idque vel ante adventum Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. Gratiae postremo agendae sunt eidem Christo quam maximae, quod in tale quodpiam exitium non permiserit me corruere, sed potius ad hunc usque diem summa pietate, et misericordia me prosecutus sit. Finis imponetur, dicto *Pater noster*.

Quartum, gustare gustu [*imaginationis*] *res amaras, ut lachrymas, tristitiam, et vermem conscientiae.*

Quintum, tangere tactu [*imaginationis*], *scilicet, quomodo ignes illi tangunt et urunt animas.*

Faciendo unum colloquium ad Christum Dominum nostrum, trahere [*ducere*] *in memoriam animas quae sunt in Inferno: aliae eo quod adventum* [*ejus*] *non crediderunt, aliae* [*quod*] *credentes non operatae sunt juxta ejus mandata; faciendo tres partes* [*id est, omnes illas animas distribuendo in tres ordines sive series: quarum*] *prima ante adventum* [*Domini perierit*]; *secunda, vivente eo; tertia, post ejus vitam in hoc mundo: et simul gratias ei agere, quod non siverit me incidere in ullam ex istis* [*tribus*] *finiendo meam vitam (27). Item, quomodo usque adhuc* semper tanta *pietate et misericordia erga me usus sit. Finem imponam recitando semel* Pater noster (28).

(27) Ex secundo praeludio haec meditatio de Inferno a S. P. N. eo dirigi videbatur, ut a peccando in posterum absterreamur, potius quam ut de commissis concipiatur dolor. Et revera argumenta ista terrifica non tamen ad dolorem de peccatis excitandum valere per se solent, quam ad absterrendum ne committantur. *Per se*, inquam. Valent enim etiam terrifica ista plurimum ad eliciendam contritionem etiam perfectam, si ita considerentur; ut inde occasione capta cogitemus, a quantis malis Divina pietas nos adhuc, licet extrema quaeque promeritos, servarit; atque ita infinitam Dei in nos misericordiam aestimemus, admiremur, amemus.- Utinam omnibus concionatoribus et confessariis, haec animadversio semper praesto esset! Est enim vero hoc argumentum cordis humani dispositioni maxime conforme; idque ipsum est quod a S. P. N. usurpatum videmus in hoc colloquio post meditationem de Inferno, itemque in utroque praecedenti Exercitio de peccatis. Nimirum nihil efficacius ad fructum qui quaeritur obtinendum, quam Divinae in nos misericordiae consideratio, quae quidem misericordia eo potentius sentiatur necesse est, quo altius descenderit animus in considerationem malorum, quae peccato insunt et ex peccato consequuntur.

(28) Quae praeterea in vulgata versione leguntur hoc loco, declarationis gratia, ab interprete adjecta sunt.- Ceterum constat, et ipsum S. P., et ab eo edoctos Patres, in prima hebdomada meditationes etiam de Morte, de Judicio etc. addere consuevisse. *Addere*, inquam, sive ut vulgata loquitur, *adjicere*; intelligitur scilicet, proponi debere haec argumenta de Morte etc. *post*, non *ante* quintum Exercitium supra positum. Id quod etiam ex Directorio manifestum est, cujus maxima nobis est et irrefragabilis auctoritas. Vid. Directorium cap. XIV. n. 1. et XV. n. 4.- Spectandus vero in his semper triplex ille fructus, qui in colloquio tertii Exercitii (su-

Si visum erit ei, qui tradit Exercitia, expedire ad profectum eorum, qui exercentur, alias meditationes his adjicere, ut de Morte, ac aliis peccati poenis, de Judicio etc., non se putet prohiberi, licet hic non adscribantur.

Exercitiorum vero tempus ita distribuendum est, ut primum eorum fiat in media nocte: secundum, mane simul ac surrexerimus: tertium, ante vel post Missae sacrum, nondum sumpto cibo: quartum, circiter horam Vesperarum: quintum, hora ante coenam. Quae temporis distributio, singulis quatuor hebdomadis communis est: variari tamen potest, atque augeri vel minui, prout unicuique, ad peragenda dicta quinque Exercitia, aetas, animi corporisque dispositio, sive naturae ipsius complexio subservit.

Primum Exercitium fiet media nocte: secundum statim ac [*quis*] *mane surrexerit: tertium ante vel post Missam, in summa fiat* [*omnino*] ante prandium (29): *quartum hora Vesperarum: quintum una hora ante coenam. Hanc horarum repetitionem* [*iterationem, alternationem*], plus minusve, *semper intelligo* [*servandam*] *in omnibus quatuor hebdomadis, in quantum aetas, dispositio et complexio juvat eum, qui exercetur, ad facienda quinque Exercitia* vel pauciora.

ADDITIONES

ad Exercitia melius agenda, et ad ea quae optantur invenienda, perutiles.

Prima est, ut ego, post cubitum, ante somnum, modico temporis spatio, quo recitaretur semel Angelica salutatio, (*)

ADDITIONES

ad melius facienda Exercitia, et ad melius *inveniendum id quod desiderat* [*qui exercetur*] (30).

Prima Additio est, post cubitum, quando jam jam dormire volo, *per spatium unius Ave Maria, cogitare*

(*) *In prima Additione, ubi dicitur*: Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de Exercitio faciendo: *ex autographo dicatur*: Cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, Exercitii faciendi puncta breviter animo retractans.

pra) postulandus describitur. Ac poenae quidem peccatorum ad *peccati cognitionem* ac *detestationem* generandam potissimum inserviunt; Mortis vero ac Judicii consideratio, tum ad peccati detestationem, tum praesertim ad *ordinandam* recte *vitam*, et ad *mundum cognoscendum* et *abhorrendum* efficacissima est. - Optandum vero, ut quae superaddentur Meditationes, ad unam aliquam ex tribus a S. P. propositis formis redigantur.

(29) *Ante prandium*.- Ita habet etiam antiquissima versio *ms.*; et hoc sensu verbum hispanicum *comer*, quod est in autographo, usurpari solet.

(30) Additiones istae, dici non potest, quanti momenti sint, non modo tempore Exercitiorum, sed omni tempore, si bene ac fructuose cupimus meditari, et in via Domini progredi. Quare documenta ista reddere nobis usu quotidiano familiaria necesse est. Juvat porro Exercitiorum tempus, ut eorum habitum acquiramus, tota deinceps vita servandum.

cogitem de hora, qua surgendum mihi erit, et de Exercitio faciendo.

Secunda, ut expergefactus, statim exclusis omnibus aliis cogitationibus, animum ad illud applicem, quod in primo mediae noctis Exercitio contemplaturus sum: utque, majoris verecundiae, et confusionis gratia, exemplum mihi hujusmodi proponam: quomodo miles aliquis staret coram Rege suo, et coetu aulico erubescens, anxius et confusus; qui in Regem ipsum, acceptis ab eo prius beneficiis, donisque plurimis ac magnis, graviter deliquisse convictus esset. In secundo itidem Exercitio, reputans quantum peccaverim, fingam me catenis vinctum esse, ac protinus sistendum coram summo Judice, sicut mortis reus quispiam, ferreis ligatus compedibus, duci ad tribunal solet. His igitur, vel aliis, pro meditandarum rerum genere, cogitationibus imbutus, vestitu meo me induam.

de hora qua surgere debeo, et ad quid, *resumendo Exercitium quod mihi faciendum est.*

Secunda, quando expergiscar (31), non dando locum his vel illis cogitationibus, statim advertere [*animum*] *ad id quod sum contemplaturus in primo Exercitio mediae noctis, trahendo* [*excitando*] *me ad confusionem (32)* de tam multis meis peccatis, *proponendo* [*mihi*] *exempla; veluti si* eques (33) *aliquis consisteret coram Rege suo, et* universa *ejus curia, pudore affectus et confusus, quod graviter offenderit eum, a quo primum multa dona et multos favores acceperat. Item in secundo Exercitio, reputando me magnum peccatorem (34) et catenis vinctum, scilicet, quod eam veluti ligatus catenis, compariturus coram summo Judice aeterno, proponendo* [*mihi*] *in exemplum, quomodo* [*rei*] carceribus *detenti et catenis vincti*, jam morte digni *compareant coram suo judice temporali: et inter has cogita-*

(31) *Expergiscar.*- Ex hisp. intellige *quandocumque et quotiescumque expergisci contingat*, interrupto scilicet somno, etiamsi tempus surgendi ad meditandum nondum advenerit.

(32) *Ad confusionem.*- Omnino juxta scopum primi Exercitii de peccatis. Vid. n. 4. supra.

(33) *Eques:*- hisp. *caballero*, ital. *cavaliere*, gall. *chevalier*, quae vox *militem* quidem significat, sed non tam gregarium, quam *nobilem*, sponte sua militantem; in quo major sensus, ut honoris et aemulationis, ita et confusionis ac pudoris.

(34) *Magnum peccatorem.* - Ad hunc affectum, qui in secundo Exercitio quaeritur concipiendum, valde necessarium est, ut quisque de totius vitae suae peccatis ita cogitet, ac si nihil adhuc fecisset ad ea expianda. Quia, licet ea fortasse per poenitentiam deleta jam sint, fortasse, inquam, id enim certo scire non possumus; hic tamen nos ipsos considerare debemus, quales ipsi per culpas nostras nos fecimus, non quales fortasse nunc sumus per gratiam Dei. Hoc enim ex misericordia Dei est; illud vero totum est nostrum: et quid nostrum sit, quidque simul ex nobis, in hoc Exercitio meditandum nobis proponitur. Valet autem plurimum haec consideratio, etiamsi quis nonnisi venialium peccatorum sibi conscius esset per totam vitam. Constat enim, vel unicum veniale peccatum deliberato animo commissum, ejusmodi esse, ob quod justissime Deus sese animae subtraheret; quae sibi relicta quo non praeceps prorueret?- Quid vero sentire par est eum, qui mortalia a se commissa recordetur! - Si vel semel a recta via defleximus, quo non perventuri eramus, Domine, nisi *in viam tua reducti dextera* fuissemus! - *Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, et glorificabo Nomen tuum in aeternum: quia misericordia tua magna est super me; et eruisti animam meam ex inferno inferiori* (Ps. 85).

Tertia, ut a loco futurae meditationis, uno, vel gemino adhuc passu distans, per tantillum tempus, quo percurri oratio Dominica posset, animo sursum elevato, considerem Dominum meum Jesum, ut praesentem et spectantem, quidnam acturus sum, cui reverentiam cum humili gestu exhibere debeam.

Quarta est, ut ipsam aggrediar contemplationem, nunc prostratus humi, et pronus, aut supinus jacens, nunc sedens, aut stans, et eo me componens modo, quo sperem facilius id consequi, quod opto. Ubi adverti haec duo debent: primum, quod si flexis genibus, vel in alio quovis situ, voti compos fiam, nil requiram ultra, Secundum, quod in puncto, in quo assecutus fuero quaesitam devotionem, conquiescere debeo sine transcurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

Quinta, ut completo Exercitio sedens, vel deambulans, per quartam circiter horae partem, mecum dispiciam, quonam modo meditatio, seu contemplatio mihi successerit. Et si quidem male, inquiram causas, cum poenitudine, ac emendationis proposito; sin vero bene, gratias Deo agam, eumdem postea modum observaturus.

Sexta, ut cogitationes quae gaudium afferunt, qualis est de gloriosa Christi Resurrectione, subterfugiam; quoniam talis quaelibet cogitatio impedit fletum et dolorem de peccatis meis, qui tunc quaerendus est, adscita potius Mortis vel Judicii recordatione.

tiones vestibus me induere, vel inter alias [cogitationes], juxta subjectam materiam.

Tertia, uno vel duobus passibus ante locum, in quo contemplaturus sum vel meditaturus, stabo *spatio unius Pater noster, elevata sursum mente, considerans* quomodo Deus Dominus noster me respiciat (35), *et facere [oportebit] actum reverentiae seu humiliationis.*

Quarta, intrare in contemplationem, modo genuflexus, modo prostratus in terram, modo supinus, modo sedens, modo stans, intendendo semper ad quaerendum id quod volo. [Qua in re] duo advertemus: primum est, si invenio id quod volo genuflexus, non pergam ultra [alium situm tentando]; et si prostratus, similiter etc.: secundum, in puncto in quo invenero id quod volo, ibi quiescam, sine anxietate progrediendi ulterius [ad aliud punctum], donec mihi satisfaciam.

Quinta, post finitum Exercitium, per quartam horae partem, sive sedens, sive deambulans, dispiciam quomodo mihi successerit in contemplatione seu meditatione; et si male, dispiciam causam unde [hoc] procedat, et ita inspecta *[causa] dolebo, ut me emendem in posterum; et si bene, gratias agam Deo Domino nostro, et altera vice eodem modo faciam.*

Sexta, nolle cogitare *de rebus jucundis ac laetis, ut de Gloria [Paradisi], Resurrectione etc.; quia ad sentiendam poenam, dolorem, et [ad] lacrymas de peccatis nostris impedit quaevis consideratio gaudii et laetitiae: sed* tenere ante me *[in hoc insi-*

(35) Hic docemur actum *praesentiae Dei* omni orationi et meditationi praemittendum. In quo quidem non est quod phantasia laboret, sed simplici actu *fidei* Dominum Deum nobis *praesentem*, nosque et quid agamus *spectantem*, apprehendamus et tantisper consideremus. In qua consideratione Majestas divina *reverentiam*, Bonitas et Misericordia *fiduciam* excitet necesse est; qui duo affectus, ut sunt optima ad orationem praeparatio, ita eamdem porro comitentur et quodammodo informent optandum et curandum est. DEUS... ME *respicit*? Quis DEUS? Quis EGO?

stere] velle me dolere et sentire poenam, *trahendo* [*revocando*] *potius in memoriam Mortem, et Judicium* [*et similia*].

Septima, ut eamdem ob causam, omni me privem lucis claritate, januis ac fenestris clausis tantisper, dum illic moror, nisi quamdiu legendum, aut vescendum erit.

Septima, privare me omni [*lucis*] *claritate ad eumdem effectum, claudendo fenestras et januas tempore quo fuero in cubiculo, nisi foret ad* recitandum [*officium divinum, vel preces*], *ad legendum, et cibum sumendum.*

Octava, ut a risu, verbisque risum provocantibus, maxime abstineam.

Octava, non ridere, nec dicere quidquam quod risum provocet.

Nona, ut in neminem oculos intendam, nisi salutandi aut valedicendi poscat occasio.

Nona, refrenare oculos, [*ne quem respiciam*] *nisi in excipiendo, vel dimittendo eo* cum quo locutus fuero [*vel loquendum mihi fuerit*].

Decima, ut aliquam addam satisfactionem, seu poenitentiam. Quae quidem in interiorem et exteriorem dividitur. Interior est dolor de propriis peccatis, cum firmo proposito cavendi, tum ab illis, tum ab aliis quibusvis in posterum. Exterior autem est fructus interioris, videlicet castigatio aliqua de commissis, quae tribus potissimum modis assumi potest.

Decima Additio est poenitentia, quae dividitur in internam et externam: interna est, dolere de peccatis suis cum firmo proposito non committendi eadem, nec alia quaecumque: externa, seu fructus prioris, est castigatio de peccatis commissis, et [*haec*] *praecipue assumitur tribus modis.*

Primo circa victum; subtractis quibusdam non superfluis solum (quod temperantiae est, non poenitentiae), sed etiam convenientibus alimentis: et eo fit melius, quo plus subtrahitur, vitata interim naturae corruptione, aut debilitate gravi, seu infirmitate.

Primus est circa victum: scilicet, quando tollimus [*subtrahimus*] *superflua, non est poenitentia, sed temperantia; poenitentia est, quando de convenienti subtrahimus, et quo* plus atque plus [*subtrahimus*], *eo* major et melior [*est poenitentia*]; *dummodo non corrumpatur* [*vitietur*] *subjectum* [*s. natura*], *nec sequatur infirmitas notabilis.*

Secundo circa somni et strati modum, sublatis non mollibus tantum, aut deliciosis rebus, sed aliis etiam opportunis, quantum licet, citra vitae aut valetudinis grave periculum. Quapropter de somno necessario nihil demendum est, nisi aliquantisper ad consuetudinem (si cui est nimii somni) moderandam.

Secundus, circa modum somni: et [*hic*] *similiter non est poenitentia tollere superflua rerum delicatarum seu mollium; sed est poenitentia, quando in modo* [*somni capiendi*] *subtrahitur de convenienti, et quo* plus atque plus [*subtrahitur*], *eo* melius; *dummodo non corrumpatur subjectum, nec sequatur infirmitas notabilis. Neque etiam subtrahatur de somno convenienti, nisi forte* [*quis*] *habeat consuetudinem vitiosam dormiendi nimium, ut perveniat ad medium* [*s. ad moderatam somni mensuram*].

Tertio circa ipsam carnem, ut infligendum sentiat dolorem, admotis, gestatisque ciliciis, funibus, aut vectibus ferreis, vel incussis verberibus, ac plagis, vel aliis austeritatis generibus assumptis. In quibus tamen omnibus magis expedire videtur, ut doloris sensus in carne tantum sit, nec penetret ossa cum infirmitatis periculo. Quare flagellis potissimum utemur ex funiculis minutis, quae exteriores affligunt partes, non autem adeo interiores, ut valetudinem adversam causare possint.

Tertius, castigare carnem, scilicet, inferendo illi dolorem sensibilem, qui infligitur portando cilicia, vel funes, vel vectes ferreos super carnes, *flagellando seipsum, vel vulnerando, et aliis asperitatum modis. Quod videtur* commodius ac securius *poenitentiae* [*genus, illud*] *est, ut dolor sit sensibilis in carnibus, et non penetret in ossa,* ita ut inferat dolorem, et non infirmitatem. *Quapropter videtur esse convenientius flagellare se funibus minutis, qui inferunt dolorem exterius,* quam alio modo, *qui producat interius infirmitatem notabilem.*

Notanda sunt insuper quatuor haec. Circa poenitentiam, Primum, quod poenitentiae exterioris triplex est usus, seu effectus: nimirum, ut pro delictis praeteritis nonnihil satisfiat: ut vincat seipsum homo, inferiorem sui partem, quae sensualitas appellatur, superiori, hoc est rationi, magis subjiciens: ut postremo quaeramus atque impetremus aliquod gratiae divinae donum, quod optamus, puta intimam cordis contritionem de peccatis, et abundantiam lachrymarum, vel propter illa, vel propter poenas et dolores Passionis Christi, aut dubii alicujus, quod nos angit, resolutionem.

Primum notandum est, quod poenitentiae externae praecipue (36) *fiunt ad tres effectus* [*obtinendos*]: *primo, ad satisfactionem de peccatis praeteritis: secundo, ad vincendum seipsum, scilicet, ut sensualitas obediat rationi, et* omnes *partes inferiores sint magis subjectae superioribus: tertio, ad quaerendam et inveniendam aliquam gratiam, seu donum, quod homo vult ac desiderat* [*obtinere a Domino*]; *ut, si desiderat habere internam contritionem de suis peccatis, vel flere multum de illis, vel de poenis ac doloribus, quos Christus Dominus noster sustinebat in Passione sua, vel ad* [*obtinendam*] *solutionem alicujus dubitationis, in qua homo versetur.*

Secundum, quod Additiones primae duae solis conveniunt Exercitiis, quae media nocte, et sub auroram fiunt.

Secundum notandum est, quod prima et secunda Additio fieri debeant pro Exercitiis mediae noctis et sub

(36) *Praecipue* - Possunt enim et alii fructus seu effectus intendi: sed hi tres praecipui sunt, et alii particulares ad unum ex his tribus facile possunt revocari. - *Omnes partes inferiores* - est enim corporis castigatio utilis ad *omnium* cujuscumque generis passionum repressionem. - *Magis subjectae* - nam plena subjectio vix ac ne vix quidem speranda communiter in hac mortali vita. Ceterum triplex hic externae poenitentiae fructus eiusmodi est, ut ex eo pateat, hominem profectui suo deditum nullo non tempore aliquid poenitentiae exercere debere; cum tres illae necessitates, vel omnes semper nos urgeant, vel aliqua certe ex illis nunquam non adsit. Est itaque huius doctrinae usus non Exercitiorum tempore tantum, sed in omnem vitam; id quod et de aliis plerisque libri huius documentis aut praeceptis aestimandum est. Errant enim vero qui putent harum Additionum, ceterorumque, quae in libro traduntur, usum ad solum tempus Exercitiorum pertinere.

Quarta vero in Templo, vel coram aliis nunquam, sed domi tantum et clanculum exequenda est.

Tertio, quod quando is qui exercitatur affectum quaesitum non consequitur, ut dolorem vel consolationem, mutare subinde expedit rationem victus somnique, et alia genera poenitentiae: ita ut poenitentiam unam per triduum sectemur, et proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo; prout diversis plus aut minus poenitentiae est sumendum.

Praeterea, cum poenitentias hujusmodi saepe omittamus ob affectum carnis, aut erroneum judicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit, citra ingens valetudinis detrimentum: et e contrario justum nonnumquam poenitentiae modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, ut dictum est, poenitentiae generibus, ac per vices sumptis et relictis, evenit plerumque, ut clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissime cognoscit, unicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartum, quod particulare Examen fiat ad tollendas culpas et negligentias, quae circa Exercitia et Additiones solent obrepere: id quod etiam per tres alias sequentes hebdomadas observandum venit.

auroram, et non pro iis quae fient aliis temporibus; et quarta Additio nunquam fiet in Ecclesia coram aliis, *sed tantum in occulto* ut *domi*, etc.

Tertium [*notandum est*], *quando ille qui se exercet* nondum *invenit id quod desiderat, ut lacrymas, consolationes etc.,* saepe *prodest mutationem facere in victu, in somno et in aliis modis agendi poenitentiam, ita ut nos mutemus, faciendo per duos vel tres dies poenitentiam, et per alios duos vel tres non, quia aliquibus convenit facere plus poenitentiae, et aliis minus; et etiam quia saepe omittimus facere poenitentiam ob amorem sensualem, et ob judicium erroneum* [*erronee judicando*], *quod subjectum humanum non poterit sustinere* [*eam*] *absque notabili infirmitate; et aliquando e contrario, facimus nimium* [*poenitentiae*], *putando quod corpus possit sustinere: et cum Deus Dominus noster infinities melius cognoscat nostram naturam, saepe in hujusmodi mutationibus dat unicuique sentire quid ipsi conveniat.*

Quartum, Examen particulare fiat ad tollendos defectus *et negligentias circa Exercitia et Additiones; et ita in secunda, tertia, et quarta hebdomada.*

SECUNDA HEBDOMADA

Contemplatio Regni Jesu Christi ex similitudine Regis terreni, subditos suos evocantis ad bellum.

Oratio praeparatoria fiet more supradicto.

Praeludium primum ad constructionem loci nunc erit, ut spectare nos ima-

[*SECUNDA HEBDOMADA*]

Vocatio Regis temporalis, [*quae*] juvat ad contemplandam vitam Regis aeternalis (1).

Oratio praeparatoria sit consueta.

Primum praeambulum est compositio, videndo locum. Erit hic, videre

(1) Titulus ejusmodi est, ut indicet sequentem contemplationem esse *praeparationis* loco ad contemplandam Christi *vitam*, quae argumentum est secundae ac tertiae hebdomadae. - Notandum etiam, hoc loco non haberi in autographo inscriptionem: *Secunda hebdomada.* Infra vero vide titulum de Incarnatione, ubi dicitur: *Primus dies etc.*

Christ[?]

Understanding - 1. [illegible] think about this ?
2. What prevents [illegible] - 3 Motives - 4 How
have I acted up to this - 5 [illegible] [illegible] for
future - 6 Impediments to remove / [illegible]
Will - 2 parts - or two fold operation
Resolutions of [illegible] - and [illegible]

Death is a flight away from earth, not a lying down a few feet beneath its sods. It is a vigorous outburst of a new life, not a resting on a clay pillow from the wearyful toil of this - Faber C. & C. p. 61.

Domine Pater et Dominator vitae meae - Eccli: 23. 1.

See Penances of St. Peter de Alcantara - Life of St. Teresa pag. 244.

About Hell see St. Cath. of Genoa: Purgatory pag 360 viii
[illegible] are the [illegible] words =
"It is evident that the revolt of mans will from that of
"God constitutes sin, and while that revolt continues, man's
guilt remains = Those, therefore, that die in hell, having
passed from this life with perverse will, their guilt is not remitted,
nor can it be, since they are no longer capable of change.
When this life is ended, the soul remains forever confirmed
either in good or evil, according as she has here determined.
As it is written, "where I shall find thee", that is at the
hour of death, with the will either fixed on sin or repenting
it, = "there I will judge thee". From this judgment there

Hell

St. Teresa-
-'s Hell =

"There was a press in the wall - into which I found myself thrust and close pent up. pag. 290.
... I was amazed at this sight of hell: so much that I even now (after 6 years) at the thought of it, my blood seems to chill in my veins thro' fear = p. 291.
= Whatever pains I now suffer - if I do but call to mind what I then endured ... seem as nothing =
... I was also astonished to see how it was possible for me to take pleasure in any thing, that was likely to bring me at last to so bad a place = ...
Be Thou eternally blessed o Lord - ... How often hast Thou delivered me from that dark and horrible dungeon! and how often have I returned to cast myself in there again, even against Thy Will! p. 292.

St. Cath. continued =

There is no appeal, for after death the freedom of the Will can never return, but the will is confirmed in that state in which it is found at death - The souls in hell, having been found at the hour with the will to sin, have the guilt and the punishment always with them - and although this punishment is not so great as they deserve, yet it is eternal = pag. 360.

pag. 365.

As the purified spirit finds no repose but in God, in whom it was created, so the soul in sin cannot rest anywhere but in hell, which by reason of its sins, has become its end - Therefore, at that instant in which the soul separates from the body, it goes to its prescribed place, needing no other guide than the nature of the sin itself, if the soul has parted from the body in mortal sin -

Quid facimus de gratia Dei?

[illegible] in via [illegible] Magazine legimus. Daniel p 173

The Bl. Virgin "showed me the S. H. of Jesus as a fountain of living water from whence flowed <u>five</u> channels into <u>five</u> hearts of this community – which He had chosen to fill with the divine stream." Below were five others ~~to~~ which received a good deal, but thro' <u>their</u> fault they allowed the precious water to escape.

The devil had such great [illegible] – that to me it is very troublesome to be tied down so much – (St. Teresa) still I resolved not to swerve from his commands – p. 303.

Il Paradiso – ai Cattolici [illegible]

"I will say furthermore: I see ~~that~~ as far as God is concerned, Paradise has no gates, but he who will may enter. For God is all mercy, and his open arms are ever extended to receive us into his glory.

Pag. 315.

The Parable of the Samaritan might be used to Conclude the 1st Hebdomadam instead of the Prodigal

De Judicio

An. 1758 - Fr. Generose Maria da Fremosello O.S.F.

Auditam - Ipse visus est per nocturnam quietem cum quinque aliis confratribus, veluti vita functis, et una secum cum iisdem in severissimam aulam adduci, in qua Christus Judex pro tribunali sedebat. Atque sibi successo statim super ipsis confratribus examine; cum iidem illi servo Dei pari singuli sententia damnati judicio dimitti. Ipse cum se sistere coram Div. Judice deberet, tam gravi perculsus est terrore, ut penitus incanuerit. Excussus enim e somno et mane ad chorum accedens inopinato omnibus Correligiosis totum sui capitis crinem in canitiem versum ostendit =

Pag. 37. ae Actis F.S.
Vol. 2.

universos vituperio dignus esset, atque quam ignavus miles aestimandus.

Pars secunda hujus Exercitii consistit in collatione similitudinis inter dictum Regem, et Dominum Jesum Christum, circa triplex illud punctum.

Primo sic applicabimus exemplum; si terrenus ille Rex, cum bellica sua evocatione, dignus est, cui attentio et obsequium praestetur: quanto magis Christus Rex aeternus, mundoque toti conspicuus; qui singulos ad se his invitat verbis: Mea haec est justissima voluntas totius mundi dominium mihi vendicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in Patris mei gloriam intrare: proinde quisquis eo mecum venire cupit, laboret mecum necesse est: labori enim praemium respondebit.

Secundum, ratiocinabimur, neminem fore sanae mentis, qui non cupidissime Christi servitio se totum offerat, et addicat.

Tertio, judicandum erit, quod ii, qui se obsequiis illius prorsus duxerint

mundo, et perversus [*ignavus*] *haberetur eques* (3) [*s. miles*].

Secunda pars hujus Exercitii consistit in (4) applicando *supradictum exemplum Regis* temporalis *ad Christum Dominum* nostrum, *secundum dicta illa tria puncta.*

Et quantum ad primum punctum, si talem vocationem Regis temporalis *ad suos subditos* consideramus [*s. consideratione, attentione dignam, existimamus*], *quanto magis res est digna* consideratione, videre *Christum* Dominum nostrum, *Regem aeternum, et* coram illo *universum mundum,* quem *ille* [*totum*], *et* unumquemque [*hominum*] in particulari *vocat, et dicit: Mea voluntas est subjicere totum mundum, et omnes hostes, et sic intrare in gloriam Patris mei: proinde qui voluerit venire mecum, debet mecum laborare,* ut sequens me in poena [*in laboribus*], etiam sequatur me in gloria.

Secundum, considerare quod omnes, qui habuerit judicium et rationem [*sanam*], *offerent se totos ad laborem.*

Tertium, ii qui magis affici (5) [*majori affectu esse*] *volent* [*erga Chri-*

(3) *Eques - (miles).*- In autographo: *caballero.* Non tam de gregario milite sermo est, quam de nobili qui militiam sequatur; id quod ad majorem honoris et aemulationis sensum valet plurimum. Vide not. in Additionibus 1. hebdomadae, Addit. 2. n. 33.

(4) *Applicando... exemplum Regis temporalis.*- Applicatio haec studiose facienda per omnes partes suas, conferendo Regem cum Rege, expeditionem cum expeditione, hostes cum hostibus, labores cum laboribus, praelia cum praeliis, victoriam cum victoria, triumphum cum triumpho. Et vero hic omnia tanto majora, quanto divina humanis, aeterna temporalibus praestant; discrimen scilicet infinitum.

(5) *Ii qui magis affici etc.*- Hic, velim, singula verba diligenter ponderentur, ut sensus S. P. N., qui in vulgata versione minus clare elucet, ex autographo plenius intelligatur.

Totum se offerre Christo, est omnium illorum, *qui modo sint sanae mentis,* ut in secundo puncto dictum est. In hoc vero puncto tertio de iis agitur, qui *velint majori affectu* Christum sequi et *insignes esse* (hisp. *se señalar*, ital. *segnalarsi*, gall. *se signaler*), eminere, excellere in Christi Domini ac Regis servitio. Horum itaque erit, offerre se ad plura et majora, quam ea, quae Christi servitium necessario ab omnibus, *qui modo sint sanae mentis,* requirit. Porro ad haec plura, majora, praeclariora offerenda ii, *qui volent,* se disponent *agendo contra suam propriam sensualitatem, et contra suum amorem carnalem et mundanum.* Scilicet, non solum pugnando contra *rebellionem carnis, sensuum, amorisque proprii et mundani*

mancipandos, non seipsos tantum ad laborum tolerantiam: verum etiam majora, et praeclariora quaedam munera oblaturi sunt, expugnata carnis, sensuum, amorisque proprii et mundani

stum Regem] *et* insignes se exhibere *in omni servitio sui* Regis aeterni ac Domini universalis, *non solum offerent se totos ad laborem, sed etiam* agendo contra *suam propriam sensualita-*

(nam contra *rebellionem* hanc pugnare omnibus Christum sequentibus, omnibus, qui *modo sint sanae mentis*, necessario commune est): sed *agendo contra*, impugnando sensualitatis et amoris proprii ac mundani inclinationes, etiam in rebus alioqui licitis, etiam ubi nulla *rebellio* appareat, atque adeo ex supererogatione. Ubi notatu dignum est, *agere contra* multo plus significare, quam *resistere*. *Resistendo* enim, solummodo nos ipsos ab hostium impetu defendimus; *agendo contra*, hostes ipsi impetimus, ut eorum frangamus vires; nec saluti solum et incolumitati nostrae consulimus, sed etiam securitatem, quantum fieri potest, adipiscimur, hoste debilitato et fracto, ne porro insurgere audeat.

Aliquid in hoc tertio puncto proponitur, quod in similitudine Regis terreni expressum a S. P. non fuit, sed relictum considerationi ipsius meditantis, in illis verbis generalibus: *quid debeant respondere boni subditi*. Et quidem, proprie loquendo, in hac secunda Exercitii parte, seu applicatione similitudinis, primum punctum jam respondet primo simul et secundo puncto similitudinis de Rege terreno; tertio vero puncto similitudinis respondet punctum secundum huius applicationis ad Christum. Hoc igitur tertium applicationis punctum aliquid superaddit, nempe, *praeclariora munera offerenda*, non quidem ab omnibus, sed ab iis, qui communi servitio non contenti *insignes esse velint* in Regis sui sequela.

Et in parabola quidem Regis terreni *praeclariora* hujusmodi *munera* forent, v. g. si quis non modo vocanti ad expeditionem illam bellicam obtemperaret, Regem sequeretur: sed et familiam suam omnem, et omnes facultates suas et opes in illius expeditionis subsidium offerret, et ipse quovis gradu et officio, laboriosissimo, ac periculosissimo contentus militaret, immo vero laboriosissima quaeque ac periculosissima unice expeteret: tantum ut *tali* Regi se probaret, et victoriae, quae *certa* in hac parabola supponitur, copiosiorem partem consequeretur. Quae quidem omnia meditantis considerationi merito relicta sunt; quod ex hypotesi *talis* Regis, *talibus conditionibus* vocantis, sponte sua nemo *bonus subditus* non ita se affectum sentiret.

Jam vero in applicatione, idest, in sequela Christi Regis nostri, *praeclariora munera* sunt ea, quae in colloquio offeruntur, quae ut serio offerantur et ex animo, necessaria est mortificatio absoluta sensualitatis, et amoris proprii ac mundani; idque non solum in iis, in quibus *rebellio* carnis, sensuum, amoris proprii ac mundani cerneretur: in his enim sese mortificare commune est omnibus, *qui modo sint sanae mentis*; sed etiam in iis, in quibus per se *rebellio* nulla foret, idest, in rebus alioqui licitis.- Atque haec est illa *major sui abnegatio, et continua in rebus omnibus mortificatio*, quam *quaerere in Domino* admonemur (Summarii Reg. 12.), ut *ad pretiosum illum in vita spirituali gradum* (Reg. 11.) perveniamus, ad quem in colloquio huius contemplationis provocamur, *si velimus* in Christi servitio ac sequela *insignes esse*.

Ex dictis patet, quantum haec contemplatio de Regno Christi, quae veluti alterum est Exercitiorum spritualium Fundamentum, quantum, inquam, haec superaddat ad ea, quae ex primo et universali Fundamento consequuntur. Ibi enim terminus, in quo sistitur, est *indifferentia* ad quaevis, sive grata naturae, sive ingrata. Hic autem est maior inclinatio ad omnia, quae naturae contraria sint. Et vero, cui

rebellione; unde respondebit quisque in hunc fere modum:

En, ô Rex supreme, ac Domine universorum, tua ego, licet indignissimus, fretus tamen gratia et ope, me tibi penitus offero, meaque omnia tuae subjicio voluntati: attestans coram infinita Bonitate tua, necnon in conspectu gloriosae Virginis Matris tuae, totiusque Curiae coelestis, hunc esse animum meum *(6), et contra suum amorem carnalem et mundanum, oblationes facient majoris aestimationis, et majoris momenti,* dicentes:

O aeterne Domine rerum omnium, ego facio meam oblationem *cum tuo favore et auxilio, coram infinita Bonitate tua, et in conspectu gloriosae Matris tuae, et omnium* Sanctorum et Sanctarum *Curiae coelestis,* [*attestans*] *quod ego volo et desidero, et mea* [*haec*] *est determinatio delibera-*

datum fuerit *didicisse Christum*, ut loquitur Apostolus, is facile sentiet, quodammodo nefas esse sibi in sola indifferentia illa consistere. Videns enim Regem suum *paupertatem* elegisse, et *contemptum*, quomodo solum indifferens erit ad *divitias* et *honores*, et non potius ad contraria omnino, tanti Regis imitandi studio, rapi se desiderio sentiet? Erit itaque illa indifferentia eorum, *qui* saltem *sane mentis sint*, erit hominis cuiusque ratione utentis, ac sana se ratione gubernantis: at haec majora sectatorum Christi sunt, eorum saltem, qui in hujus Regis sequela ac servitio *insignes esse velint.*

Ceterum, *velle* ita *insignes esse* in sequela ac servitio Christi Regis, quorumnam, quaeso, erit, si nostrum non est, Patres ac Fratres charissimi? Utinam haec intelligamus, neque intelligamus tantum, sed et serio, et strenue, et constanter tales esse contendamus! Ita quidem certe Patres nostri. - Atque hic est proprius huius contemplationis scopus, ut ad Regnum hoc Christi in nobis ipsis constituendum, per verum desiderium sequendi ipsum, excitemur.

(6) *Sensualitatem etc.* - Cum *hostes*, quos *omnes* subjicere se velle Rex noster ait in primo puncto, sint noti illi tres: *daemon*, *caro*, et *mundus*, quid est quod tandem pugna reducatur adversus *sensualitatem*, et *amorem carnalem* et *mundanum*, quae omnia in nobis ipsis sunt: de daemone, de mundo, ne mentio quidem fiat? - Scilicet, ut *Regnum Dei intra nos*, ita inimicus praecipuus *intra nos* est, qui si debellatus, si domitus fuerit, nec daemon, nec mundus magnopere nocere poterunt.

Porro *sensualitatem* intelligo *sensuum* oblectamenta, et libertatem etiam non prohibitam oculorum, aurium, gustus, odoratus, tactus, - linguae etiam: - *amorem carnalem* intelligo amorem *commodorum corporis* generatim, item *sanitatis* et *vitae* amorem - amorem etiam *parentum*, *amicorum*, et aliorum, non pure spiritualem, quamvis non illicitum; *amorem mundanum* intelligo rerum quae *mundus amat*, scilicet divitiarum, honorum, vanae gloriae, pomparum, etc. - Posset etiam *sensualitas* intelligi in primis de omnibus generatim, quae *sensui* naturae, sive *externe*, sive *interne* blandiuntur, cujus dein *sensualitatis* partes censeantur *amor carnalis*, qui sensus externos et corporis commoda respiciat, et *amor mundanus*, qui vanitati et superbiae serviat - Contra hosce *hostes internos* agere, etiam in iis, in quibus peccatum non cernatur, proprium est eorum, qui erga Christum Regem magis affecti, insignes esse volunt in ejus sequela.

Ceterum nisi in *licitis* domemus istos inimicos, ipsi nos in *illicita* facile pertrahent, accedentibus etiam *daemone* et *mundo*, primum *fraude*, deinde etiam *aperta vi.*

um, hoc desiderium, hoc certissimum decretum: ut (dummodo in majorem laudis tuae, et obsequii mei proventum cedat) quam possim proxime te sequar, et imiter in ferendis injuriis et adversis omnibus, cum vera, tum spiritus, tum etiam rerum paupertate; si (inquam) sanctissimae tuae Majestati placeat ad tale me vitae institutum eligere, atque recipere.

ta (7), dummodo sit majus servitium tuum, et [*major*] *laus tua, imitari te in ferendis omnibus injuriis*, et omni vituperio, et omni paupertate, tam actuali, quam spirituali, *si Majestas tua sanctissima voluerit me eligere ac recipere ad talem vitam et statum.*

Fiet bis interdiu hoc Exercitium, mane cum primum surreximus, et in hora prandium vel coenam praecedente.

Hoc Exercitium fiet bis in die; scilicet, mane cum [*quis*] *surrexerit, et hora una ante prandium vel coenam (8).*

In hac hebdomada secunda, et subsequentibus utile fuerit aliquid subinde legere, ex Evangelio, vel pio alio codice, ut de Imitatione Christi, et Sanctorum Vita etc.

Pro secunda hebdomada, et ita deinceps, valde *prodest legere subinde* [*aliquid*] ex libris de Imitatione Christi, vel *Evangeliorum (9), et Vitarum Sanctorum.*

(7) *Dummodo etc.* - Ista conditio: *dummodo etc.*, ut et infra: *si etc.*, eo pertinet ut intelligatur, exprimi in hoc colloquio solam voluntatis promptitudinem, solum *desiderium*; est enim *oblatio* sui, qua quidem homo non solum se resignat ad omnia dura perferenda cum Christo, sed actu perferre illa omnia *desiderat*. Ultra tamen desiderium, et hoc conditionatum, non pergit; quia nondum censetur cognovisse statum vitae, ad quem Deus ipsum vocare dignetur. - In iis vero qui statum habent in Religione, in Societate, conditio hìc apposita locum non habet nisi in quantum pertinet ad dura illa *actu* perferenda, in quo semper vel a divinae Providentiae dispositione, vel ab alia voluntatis Ejusdem manifestatione pendere unumquemque necesse est; unde etiam dicitur: *in ferendis*, non *in quaerendis. Desiderium* vero, in nobis quidem, Religiosis Societatis, esse decet absolutum et ardens, id quod vocatio nostra, status noster a nobis omnino postulat, cum sine eo vix ac ne vix quidem *serio* Christum sequi censendi simus ex mente S. P. N. (Const. Ex. Gen. c. 4. n. 44. Reg. Summ. 11.): *Qui* SERIO, inquit, *Christum sequuntur, amant et ardenter exoptant etc.*, quasi eos dicat nonnisi ficte, sive, ut ajunt, *pro forma* Christum sequi in hac nostra vocatione, qui sanctum hoc desiderium non foveant. Addit tamen S. P. pro illa discretione, quae illi maxime propria est, quod si quis *propter humanam nostram debilitatem ac miseriam hujusmodi tam inflammata desideria non sentiat*, debere eum certe *optare ea animo concipere* (Const. Ex. Gen. c. 4. n. 45.). Et huc referri solet illud Davidicum: *Concupivit anima mea* DESIDERARE *justificationes tuas* (Ps. 118.).

(8) Haec nota S. P. etiam indicat Contemplationem hanc die intermedio inter primam et secundam Hebdomadam esse faciendam, extra seriem secundae Hebdomadae, cujus scilicet non tam pars est censenda, quam Fundamentum.

(9) *Ex libris de Imitatione Christi vel Evangeliorum.*- Notandum, primo loco poni lectionem aliquam ex libris de Imitatione Christi; haec enim planior, facilior, neque talis quae mentem avertere a praecipuo contemplationum argumento possit, sed potius ad practicas conclusiones, inter meditandum conceptas, magis confirmandas aptissima est. *Tó etc.* quod additur in versione vulgata, abest in autographo, nec enim pro lubitu variandi sunt libri, etiam pii, inter Exercitia legendi.

PRIMAE DIEI
MEDITATIO PRIMA

erit de Incarnatione Jesu Christi, complectens orationem praeparatoriam, tria praeludia et puncta tria, cum uno colloquio.

Oratio praeparatoria nihil a superioribus variatur.

Praeludium primum est, proferre in medium contemplandae rei historiam, quae hoc loco erit: quomodo Personae tres divinae, universam terrae superficiem speculantes, hominibus refertam, qui ad Infernum descendebant, in Deitatis suae aeternitate decernunt, ut secunda Persona, pro salute humani generis, naturam hominis assumat: unde adveniente tempore praestituto, Archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nuntius destinatur, ut dicetur infra in Mysteriis Vitae Christi.

PRIMA DIES
ET PRIMA CONTEMPLATIO

est de Incarnatione, et continet in se orationem praeparatoriam, tria praeambula, et tria puncta, et unum colloquium.

Solita oratio praeparatoria.

Primum praeambulum est, adducere [in mentem] historiam ejus rei quam contemplari debeo, quae hìc est: quomodo tres divinae Personae speculabantur totam planitiem vel ambitum totius mundi plenum hominibus; et quomodo videndo quod *omnes descendebant ad Infernum, decernitur [a sanctissima Trinitate] in sua aeternitate, ut secunda Persona homo fiat, ad salvandum genus humanum: atque ita, ubi venit plenitudo temporum, mittendo Angelum S. Gabrielem ad Dominam nostram* (10). *Infra* [*inter*

(10) Cum S. P. pro hoc Exercitio remittat hoc loco ad ea puncta, quae habentur infra, scil. in serie Mysteriorum Vitae J. C. D. N., quaeri potest cur ergo ponat mox, et in hoc ipso Exercitio, et in sequenti de Nativitate, tria illa puncta, quorum primum *personas*, secundum earum *verba*, tertium *actiones* contemplandas docet? Huic quaestioni respondet Directorium Cap. XIX. §§. 5. et 6., ac modum tradit, quo vel rudis quisque, modo bonae voluntatis sit, vitam J. C. meditari facilitate maxima nec minore fructu poterit. « Quod in meditatione, inquit, Incarnationis et » Nativitatis dicitur de contemplandis personis, et earum verbis, et operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus distributionem, quae in fine libri ponitur, nempe cogitando haec in singulis punctis, ut occurrunt ordine suo; non » autem quod necessarium sit omnes prius personas totius mysterii, deinde omnia » verba ejusdem, ac demum opera separatim meditari; hoc enim, praesertim in » quibusdam meditationibus, pareret confusionem. Quare hoc tantum voluit B. P. » Ignatius regulam dare in singulis punctis, quo meditantis intentio ferri debeat: » primum quidem in ipsas personas, quae in illo puncto occurrant, tum ad verba, » si prius verba, vel ad facta, si prius occurrant facta. Et ita absoluto uno puncto » transeatur ad aliud, eumdem ordinem in eo servando ». Et addit §. 7. « Ceterum » etsi hìc tantum mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur, quin possint etiam » addi alia puncta, ut v. g. cogitationes et affectus personarum interiores, tum etiam » virtutes, et praeterea modus et finis mysteriorum, quae occurrunt, causa item, et » effectus, tempus, et reliquae circumstantiae, ut foecundior sit meditatio, et major » ejus fructus ». Ergo quae S. P. mox subjicit puncta, personarum, verborum, et operum, non tam *ordinem* in meditatione servandum exprimunt, quam *materiam* circa quam versari meditatio debet.

Secundum pertinet ad loci compositionem, quae erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terrae universae ambitus, quam habitant tot diversae gentes. Deinde ad certam mundi partem domuncula spectetur beatae Virginis, apud Nazareth in provincia Galilaeae sita.

Mysteria Vitae Jesu Christi Domini nostri].

Secundum, compositio, videndo locum. Hic erit, videre magnam capacitatem et ambitum mundi, ubi habitant tam multae ac tam *diversae gentes. Similiter deinceps* [*videre*] *in particulari domum et cubicula Dominae nostrae, in civitate Nazareth in provincia Galilaeae.*

Tertium continet gratiae postulationem, ut intime cognoscam, quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus, ut ardentius ipsum amem, et abhinc sequar studiosius.

Tertium, petere id quod volo. Erit hic, petere cognitionem intimam Domini, qui *pro me factus est homo; ut magis ipsum amem, eumque* [*magis*] *sequar (11).*

Notandum hic est, tam orationem praeparatoriam, quam tria praeludia, per totam hebdomadam, et reliquas sequentes itidem fieri, praeludiis dumtaxat pro diversitate rerum variatis.

Convenit hic notare, quod eadem haec oratio praeparatoria, sine mutatione, ut dictum est in principio, et eadem tria praeambula facienda sint in hac hebdomada, et in ceteris subsequentibus, mutando formam [*praeambulorum*] *juxta subjectam materiam.*

Punctum primum est, ut speculer personas omnes, de quibus agitur: et primo quidem homines super faciem terrae degentes, adeo moribus, gestibus, et

Primum punctum est, videre personas, unas et alteras [*successive*], *et primo eas* [*quae sunt*] *super faciem terrae,* in tanta diversitate (12), *ita in*

(11) Notandum diligenter, quae sit *duplex gratia*, quam in hoc tertio praeambulo postulare docemur. Est enim haec eadem petitio praescripta pro omnibus mysteriis secundae hujus hebdomadae, scilicet, ut intime *cognoscamus* Dominum Jesum, et magis Ipsum *amemus* et *imitemur*. *Cognitio* enim *intima Jesu Christi, Ejusque amor et imitatio* proprius est totius hebdomadae scopus, isque fructus in omnibus his mysteriis quaerendus.

(12) *In tanta diversitate.*- Nemo hanc tantae varietatis enumerationem otiose positam a S. P. N. existimet, aut imaginationi solum juvandae inservire; sed, ut in tam diversis hominum generibus, *alborum, nigrorum etc.*, unam eamdemque humanam naturam contemplantes, et omnes ad eumdem finem creatos, et Filium Dei pro omnibus hominem factum etc., zelo etiam nos *universali* accendamur, ad juvandos sine discrimine omnes. - In *pacis* item ac *belli*, in *risus* et *fletus etc.* commemoratione, humanae vitae vicissitudines, et pravorum affectuum amaros fructus, et peccati tristissimos in humano genere effectus, mortalium denique miserias oculis veluti objectas conspicimus; ut quanta fuerit, quamque necessaria piissimi Redemptoris misericordia, magis intime sentiamus. Fusius a S. P. in his punctis hominum, quales forent sine Redemptionis beneficio, qualesque etiam nunc per summam pravitatem nimis heu! multi sunt, *personae, verba, opera*, contemplanda proponuntur, ut ex mali magnitudine Redemptionis beneficium magis eluceat, ejus augeatur aestimatio, et animus ad amorem Redemptoris magis magisque exardescat. Quae quidem consideratio pravitatis ac miseriae generis humani, nisi a S. P. hoc loco, tamque enucleate poneretur, eam ex punctis in fine libelli po-

actionibus diversos: quosdam albos, et nigros alios: nonnullos fruentes pace, et reliquos bellis agitatos: hunc plorantem, et ridentem illum: sanum unum, alterum aegrotum: nascentes multos, et multos vicissim morientes, ceterasque varietates prope innumeras.

Deinde contemplandae erunt Personae tres divinae, e solio regali suo intuentes omnia hominum genera, in superficie terrae caecorum more viventium, et descendentium ad Infernum.

vestibus [*habitibus*], *ut in gestibus* [*et vultibus: homines*] *alios albos, et alios nigros; alios in pace, et alios in bello; alios plorantes, et alios ridentes; alios sanos, et alios infirmos: alios nascentes, et alios morientes, etc.*

Secundo videre et considerare tres Personas divinas, veluti in suo solio regali, sive throno suae divinae Majestatis, *quomodo intuentur universam faciem et ambitum terrae, et omnes gentes (13)* in tanta coecitate, *et* [*vident*] *quomodo moriantur et descendant ad Infernum.*

sitis pauci fortasse, vel vix paucissimi eruissent. Pertinebit autem certe haec consideratio ad primum punctum Mysterii prout in fine libri proponitur, in quo dum Angelum a Deo missum contemplamur, reflexione facta ad causam cur mittatur, sponte ad redemptionis beneficium, quod *mundo*, seu humano generi, *tali* (cuius tales sunt *personae*, talia *verba*, talia *opera*,) confertur, mentem delabi pronum est; v. g.

Mundus - homines - « Omnes unius patris filii - patris nobilissimi quondam, » sed qui ob praevaricationem suam gradu suo dejectus, filios genuit omnes *degra-* » *datos* - heu quales! Quid, si non fuisset concessus Redemptor?

» Redemptio quidem jam inde ab exordio mundi promissa - nihilominus, in » hominibus brevi oblivio Dei; - poenae divinae - diluvii - ignis - oblivioni datae; - » familia una electa, in qua divinae promissionis memoria servaretur, ex hac po- » pulus electus; - at hic ipse *qualis* demum lapsu temporis! - Quin etiam nunc, » post completum opus Redemptionis, *quales* homines!

» *Alii in bello* - furor, crudelitas; alii *in pace* - otium, luxus, libido, mala ex » saturitate panis; alii *plorantes*, - hi longe plurimi - at plerique sine merito, et pro- » pter malitiam suam sine remedio; alii *ridentes* - vanis gaudiis, vel etiam turpibus, » libidinum, spectaculorum, chorearum, comessationum et ebrietatum - et horum » omnium gaudiorum *extrema luctus occupat*; alii *nascentes* - in miseriis et fletu; » alii *morientes* - in angustia, et doloribus, et desperatione; inter hos *viventes* medii » inter utrosque, immemores *principii* sui, et *finis* sui - toti in explendis cupiditati- » bus suis. - Tales homines per universum mundum, caeci, insani, ruentes in inte- » ritum - et inter hos *ego* cum caecis caecus, insaniens cum insanientibus -, nisi mi- » sericordia Redemptoris! »

Ceterum ista consideratio de humani generis pravitate et miseria tantae est utilitatis, ut si vel tota hora hujus Exercitii in hoc solo puncto nobis effluat, nequaquam sit, cur operae hujus ac temporis nos poeniteat.

(13) *Omnes gentes - Omnes* omnino et *singulos homines* in tanta coecitate viventes, et ad infernum ruentes, *omnes* cernere dicitur Deus, - plane *omnes* et *singulos*. Quia considerantur hoc loco homines, quales essent, qualesque futuri fuissent in vita, et in morte, et post mortem in aeternum, nisi Redemptor fuisset concessus. Adhuc enim genus humanum cernitur, abstractione facta a beneficio Redemptionis.

Postea Virginem Mariam cum Angelo eam salutante considerabimus; aliquid inde semper ad nos reflectendo, ut ex consideratione tali fructum aliquem referamus.

Secundum punctum est, auditu interno excipere, quid loquantur personae omnes, ut: homines in terris confabulantes, blasphemantes, sibique invicem conviciantes: divinae vero Personae in Coelo de redimendo humano genere colloquentes: Virgo et Angelus in cel-

Tertio, *videre Dominam nostram (14), et Angelum, (15), qui illam salutat; et reflectere (16) ut fructum capiam ex tali aspectu.*

Secundum punctum, audire quae loquuntur personae super faciem terrae, scilicet: quomodo *loquuntur inter se,* quomodo *jurant et blasphemant* etc. *(17). Similiter* [*audire*] *quae dicunt Personae divinae, scilicet:* Faciamus redemptionem generis humani etc.; *et*

(14) *Dominam nostram* - Quae *sola sine exemplo placuit* Deo, ignota licet mundo, et pauper, et in paupere domo, in ignobili oppido ignobilis provinciae Galilaeae, inter populum mundo despectum commorans, ac pauperi fabro desponsata. - Quam vero venerabilis nobis, quae sic salutatur ab Angelo, quam immo Deus omnipotens sic honorat! Quid umquam obsequii et honoris praestari potest Virgini a nobis mortalibus, quod huic tanto honori a Deo eidem impenso comparetur? - Ipsa quidem tantis laudibus suis auditis turbatur - (non legitur turbata fuisse, cum durius compellaretur). - Sed.. *Ne timeas, Maria! Invenisti enim gratiam apud Deum.* O felix Maria!

(15) *Angelum* - qui princeps licet inter Angelorum millia, nequaquam ducit indignam se, neque invidiosam suae dignitati, legationem hanc ad Virginem, licet legationis finis exaltatio sit humanae non angelicae naturae.

(16) *Reflectere ut fructum capiam.* - Reflexio haec, in qua aliqua practica conclusio formanda est, facienda semper ad singula puncta, et ad singulas etiam puncti cujusque partes. *Fructus* autem multiplex esse potest, et varius, pro varietate *personae*, quae contemplatur, pro animi habitu, in quo ipsa *versatur*, puta consolationis, vel desolationis, laetitiae, vel tristitiae, devotionis, vel ariditatis etc., denique pro cujusque animae *necessitate*. Nam sive purganda sit a vitiis, sive in virtutis exercitatione versetur, sive ad unionem cum Deo intimam adspiret, in omni mysterio *fructum* quaerere sibi *proprium* debet. Ac sane et peccati detestatio, malitiae propriae agnitio, compunctio, contritio etc.; et humilitas, patientia, obedientia, mansuetudo, mundi suique contemptus etc.; et Dei denique amor, sui in omnem Dei voluntatem resignatio, delectatio de Deo et in Deo, Ejus bonitatis ac sapientiae, ceterorumque attributorum admiratio etc., *fructus* sunt, qui ut ex quovis mysterio colligi possunt, ita ex his unicuique convenit eos *sibi* colligere, quibus praecipue indiget, ad quos etiam se a divina gratia impelli magis sentiet. Ita scilicet oratio et contemplatio *manna* est, *omne delectamentum in se habens et omnis saporis suavitatem* (Sap. 16.). Juvabit, si meditans seu contemplans, consideratis, quasi praesens adesset rei gestae *personis*, itemque *actionibus*, vel auditis *verbis* quae dicuntur, ad se conversus quaerat ex se: *Ad haec quid tu? - Tu quis es? Quid dicis de te ipso?* Et ad has quaestiones ita respondeat coram Deo, ut non se palpet, sed agat secum vere, sincere, severe, ac si non de se, sed de altero, cui optime cupiat secundum Deum, ageretur. - Ceterum nunquam praetermittendus est proprius meditationis seu contemplationis finis, pro quo in tertio praeambulo semper supplicamus.

(17) Quid homines loquantur, juverit videre inter alia in Ps. 11., itemque Ps. 119.

lula de Incarnationis Mysterio tractantes. Quorum omnium reflexione, seu applicatione quadam ad meipsum facta, studebo ex singulis nonnihil fructus decerpere.

Tertium consequenter erit, actiones quoque personarum simul attendere: ut puta, quomodo sese invicem mortales infestent, concutiant, trucident, et omnes ruant ad Inferos: quomodo sanctissima Trinitas Incarnationis opus exequatur: quomodo item sua Angelus fungatur legatione, et beata Virgo humillime se gerens, divinae gratias agat Majestati. Ex quibus ad nos ipsos, ut dictum est, reflexis, fructus obiter est legendus.

Colloquium postremo subjiciam, disquisitis studiose verbis, quibus divinam quamlibet Personam, Verbum Incarnatum, et ipsius Matrem digne valeam compellare: petendo etiam pro affectu, quem in me sensero, quidquid ad majorem juvet imitationem Domini mei *postea, quae loquuntur Angelus et Domina nostra: ac dein reflectere ut fructum capiam ex earum* [*personarum omnium*] *verbis.*

Tertium, postea considerare quae faciunt *personae super faciem terrae, scilicet,* [*quomodo se invicem*] *feriunt, occidunt,* eunt *ad Infernum,* etc. *(18): item,* quae faciunt *Personae divinae, scilicet, operantes* sanctissimam *Incarnationem,* etc.: *et similiter,* quae faciunt Angelus et Domina nostra, *scilicet, Angelus agens suum officium Legati, et Domina nostra* humilians se *(19), et agens gratias divinae Majestati: et postea reflectere, ut aliquem fructum capiam ex* unaquaque *ex his rebus.*

In fine faciendum est colloquium (20), cogitando quid loqui debeam *ad tres Personas divinas,* vel *ad Verbum aeternum incarnatum,* vel *ad Matrem* [*ejus*] et Dominam nostram; *petendo, secundum id quod* [*quis*] *in se senserit,* [*quae juvent*] *ad magis sequen-*

(18) *Amor proprius* dominans, cum superbia, *libidinem* et *crudelitatem* vitia facit esse communia et quasi caracteristica hominis degradati; impellente etiam *inimico naturae humanae,* qui et in cultu sibi in idolis praestito duplex illud vitium consecrabat, pro illo odio quo et animam hominis et corpus prosequitur.- *Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in studiis suis* (Ps. 13.).

(19) *Humilians se.* - Sane verba Virginis: *Ecce ancilla Domini etc.* ejusmodi sunt, ut non adeo gaudium de tanta dignitate, sed resignationem potius ad grave onus suscipiendum exprimere videantur. Et revera dignitas Matris Dei in hac quidem vita non aliquod ei privilegium, non exemptionem ab humanae vitae miseriis attulit, sed gravissimos potius labores et aerumnas. Has illa sine dubio prospexit, omnesque una cum dignitate sponte acceptavit. Unde merito cum Ecclesia illis S. Augustini verbis B. Virginem compellamus: « O beata Maria, quis tibi digne valeat jura gratiarum ac laudum praeconia rependere, quae *singulari* tuo *assensu* mundo succurristi perdito? »

(20) *Colloquium etc.* - Ut in hac tota contemplatione ex autographo observari potest simplicitas major, quam in versione vulgata, itemque series rerum contemplandarum magis distincta; ita in colloquio notatu dignissimum est, non haberi in autographo illa: *disquisitis studiose verbis, quibus... digne valeam compellare.* S. P. vult, ut in hoc colloquio cogitemus, *quid* loqui debeamus, non *quomodo* seu *quibus verbis.* De *sensu* enim et *affectu,* non de *verbis* agitur. Quod licet per se satis pateat, posset tamen modus, quo versio vulgata rem exprimit, alicui inutilem sollicitudinem ingerere.

Jesu Christi, velut nunc recens incarnati. Recitabitur in fine *Pater noster*.

dum et imitandum Dominum nostrum, ita recens (21) [*nuper*, modo] *incarnatum: dicendo* [*in fine*] Pater noster.

SECUNDA CONTEMPLATIO

de Nativitate.

SECUNDA CONTEMPLATIO

est de Nativitate.

Oratio praeparatoria sicut supra.

Solita oratio praeparatoria.

Praeludium primum ex historia dependet, quae recensenda est ab egressu beatae Virginis, ex oppido Nazareth: quo scilicet modo jam nono mense gravida, et insidens asinae (ut pie meditari licet), ac Joseph comes, cum ancillula, et bove, profecti sunt Bethlehem, tributum a Caesare exactum pro se soluturi.

Primum praeambulum est historia; et erit hic, quomodo a Nazareth egressi sunt Domina nostra, novem fere *mensibus gravida, ut pie meditari licet (22), insidens asinae, et Joseph, et ancilla, ducentes bovem, ut irent in Bethlehem ad solvendum tributum, quod Caesar omnibus illis regionibus imposuerat. Infra* [*vide in Mysteriis Vitae Jesu Christi Domini nostri*].

Secundum vero deducendum erit ex consideratione itineris, aestimata ejus longitudine, obliquitate, lenitate, vel asperitate passim occurrente. Deinceps etiam nativitatis locum rimabimur speluncae similem: latum, vel angustum, planum, vel erectum, commode, vel incommode paratum.

Secundum, compositio, videndo locum. Erit hic, visu imaginationis videre viam a Nazareth ad Bethlehem, *considerando* [*ejus*] *longitudinem, latitudinem, et an plana sit talis via, vel an per valles, aut clivos; item considerando locum, sive speluncam nativitatis, quam amplus* [*sit locus*], *quam exiguus; quam* humilis, *quam* altus, *et quomodo erat paratus.*

Tertium a superiore nihil mutabitur.

Tertium erit idem, et eadem formâ, quae fuit in praecedenti contemplatione.

Punctum primum est, aspectus personarum, ut Virginis Deiparae, et Joseph conjugis, cum famula, et Christi Domini ut infantis nunc primum nati (*): in-

Primum punctum est, videre personas, scilicet videre Dominam nostram, et Joseph, et ancillam, et Jesum infantem, postquam natus fuerit

(*) *In primo puncto*: Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, eorum utcumque necessitatibus, etc. *addatur ex autographo*: Inter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, et servulum indignum, eos spectantem, contemplantem, et eorum necessitatibus cum reverentia maxima famulantem.

(21) *Recens* (nuper, *modo*).- Nempe ita contemplandum est hoc Mysterium, et cetera omnia, ac si coram nobis agerentur. Meditandum scilicet non tanquam de re dudum *praeterita*, sed tanquam de *praesenti*.

(22) *Ut pie meditari licet*.-Haec verba apposita leguntur in hispano quidem exemplari post illa verba: *novem fere mensibus gravida*; in antiqua vero latina versione *ms.* habentur post illa: *cum bove*. Utrobique autem apposita sunt in margine, propria S. P. Ignatii manu; et referuntur, ut patet, ad omnia hoc loco dicta, quae Evangelium non exprimit.

ter quos me adesse fingam, tamquam pauperculum, eorum utcumque necessitatibus, cum reverentia maxima, famulantem. Ac inde quid ad me redire emolumenti, ex tali spectaculo possit, dispiciam.

Secundum conficitur ex verborum, quae ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

Tertium, ex negotiorum, quae illic geruntur, inspectione, puta itineris, laborum, et causarum, ob quas summus omnium Dominus in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, *(23)*, faciendo [*exhibendo*] *(24) me pauperculum, et servulum indignum, spectando illos, contemplando illos, et serviendo illis in suis necessitatibus, ac si praesens adessem, cum omni possibili obsequio* [*s. humilitate, devotione*], *ac reverentia; ac dein reflectere in me ipsum, ad capiendum aliquem fructum.*

Secundum, attendere *(25)*, advertere, *et* contemplari *ea, quae* [*personae*] *dicunt, et reflectendo in semetipsum fructum aliquem capere.*

Tertium, spectare et considerare ea quae faciunt, ut est, iter facere, et laborare [*ferre labores, aerumnas*], ut *Dominus* nascatur *(26) in summa paupertate, et post tot labores, post famem, post sitim, post aestum et fri-*

(23) *Postquam natus fuerit.*- Ita magis proprie ex autographo: nam et in initio hujus contemplationis infans Jesus nondum censetur natus.

(24) Vid. ad Fundamentum not. 5.

(25) *Attendere, advertere*, et *contemplari.*- Cum in primo puncto dicatur *videre*, et in tertio *spectare et considerare*, cur in hoc secundo puncto, ubi *verba* consideranda esse monemur, non dicitur: *audire*, prout in contemplatione de Incarnatione? Fortasse, quia, cum in hoc mysterio nulla prorsus habeantur *verba* ex historia Evangelica, nonnisi *contemplando, advertendo*, et *attendendo* cogitari probabiliter possunt.- Porro patet, in hoc puncto considerari merito posse, non solum quae personae *dicunt*, sed etiam quae *non dicunt*, ut: non querelas et murmurationes de tributo a Caesare imposito, vel de injuria sibi in Bethlehem facta, etc. Item *silentium* plerumque tum in via, tum in ipso Nativitatis loco, etc.

(26) *Ut... nascatur.* - Textus hisp. sic habet: *para que sea nacido*; quod quidem significare etiam potest: *ad quid* seu *quare natus sit*. Et hunc sensum vulgata versio exprimit, addita conjunctione *et*, quae in autographo non habetur. Nos vertimus *ut... nascatur* (literaliter verteretur *natus sit*), tum quia sic habet antiqua versio *ms.* qua S. P. usus est, tum quia sensui ex contextu magis videtur accommodatum.- Scilicet, iter illud ex Nazareth in Bethlehem, et labores Mariae et Joseph, eo erant directi, Deo sic disponente, *ut* Jesus nasceretur in summa paupertate, ac tale daret initium vitae aerumnosissimae, in cruce tandem consummandae. Homines quidem passim itinera suscipiunt, vel delectationis gratia, vel ut commodius habeant. Mariae et Joseph iter contra, ad hoc dirigitur, ut Jesus incommodius, et in majoribus egestatis aerumnis nascatur.- Quod habet vulgata versio: *causarum ob quas* ita *natus sit*, habet etiam illud incommodi, quod ad subtiliorem disquisitionem *causarum* invitare videatur, praeter S. P. mentem; cum praesertim in fine dicatur: *et haec omnia propter me*, quae est *causa* potissimum in contemplatione ponderanda ad fructum spiritualem consequendum, affectum scilicet majoris amoris erga Christum cum imitationis desiderio, qui amor harum contemplationum scopus est; omissa subtili inquisitione causarum, quae ad theologicas speculationes magis pertinet.

sitim, aestum, frigus, opprobria, verbera, et crucem tandem subiturus, idque mei causa: unde per singulas studebo proventum aliquem spiritualem colligere.

Haec demum concludenda erunt inito colloquio, et finito cum *Pater noster*.

gus, post injurias et contumelias, ut [*tandem*] *moriatur in cruce, et* omnia haec *propter me. Deinde reflectendo capere aliquem fructum spiritualem.*

Finem imponere per colloquium, ut in praecedenti contemplatione (27), *et* Pater noster.

TERTIA CONTEMPLATIO

est repetitio praecedentium duarum.

TERTIA CONTEMPLATIO

erit repetitio primi et secundi *Exercitii.*

Pro tertio Exercitio, seu contemplatione, repetuntur duae praecedentes, cum oratione praeparatoria, et iisdem tribus praeludiis, notando ubique, et fixius tractando illas partes, in quarum priore transcursu aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum oratione Dominica, ut prius.

Post orationem praeparatoriam, et tria praeambula, fiet repetitio primi et secundi *Exercitii, notando semper aliquas partes magis praecipuas, in quibus senserit quis aliquam cognitionem, consolationem, vel desolationem, faciendo similiter colloquium in fine, et* [*recitando*] Pater noster.

Notandum, eumdem esse repetendi Exercitii modum, et ordinem in hac hebdomada, et in sequentibus, qui fuit in prima; nisi quod mutatur materia, eadem forma permanente.

In hac repetitione, et in omnibus sequentibus, idem servabitur ordo procedendi, qui servabatur in repetitionibus primae hebdomadae, mutando materiam, et retinendo formam.

QUARTA CONTEMPLATIO

est primae ac secundae iterata repetitio, proximae praecedenti penitus conformis.

QUARTA CONTEMPLATIO

erit repetitio primae et secundae eodem modo, quo facta est in supra dicta [*praecedenti*] *repetitione.*

QUINTA CONTEMPLATIO

est applicatio sensuum ad praedictas.

QUINTA [*CONTEMPLATIO*]

erit trahere [*applicare*] *quinque sensus super* primam et secundam *contemplationem.*

Post orationem praeparatoriam, cum tribus jam dictis praeludiis, apprime

Post orationem praeparatoriam, et tria praeambula, prodest (28) ducere

(27) *Ut in praecedenti contemplatione.*- Ita ex autographo, et est monitum valde utile, ne forte vagemur extra proprium harum contemplationum finem, sed semper tendamus ad earum scopum proprium, *majorem* scilicet *amorem*, et *imitationem* Christi Domini, qui etiam in tertio praeambulo seu praeludio, tanquam proprius fructus, semper postulatur.

(28) *Prodest.*- Quis dubitat, quin uberem fructum colligere potuisset, si cui coram adesse Mysteriis illis, cum agerentur, licuisset? - Ergo simile quid praestat ista applicatio sensuum, viva fide et animo praesenti et vigili instituta.

conducit, quinque imaginarios sensus circa primam et secundam contemplationem, eo, qui sequitur, modo exercere, prout res subjecta feret.

Punctum primum erit, secundum imaginationem respicere personas omnes, et notatis, quae circa eas occurrent, circumstantiis, utilitatem nostram elicere.

Secundum, velut audiendo, quid loquantur, aut loqui eas deceat, omnia in usum nostrum attrahere.

Tertium, interiore quodam gustu, et olfactu sentire, quanta sit suavitas, et (*) dulcedo animae, divinis donis ac virtutibus imbutae, juxta rationem personae, quam consideramus, adaptando nobis ea, quae fructum aliquem afferre possint.

Quartum, per internum tactum attrectare, ac deosculari vestimenta, loca, vestigia, ceteraque personis talibus conjuncta, unde fiat nobis devotionis, vel boni cujuslibet spiritualis major accessio.

[*applicare*] *quinque sensus imaginationis per* [*s. ad*] *primam et secundam contemplationem modo sequenti.*

Primum punctum est, videre *(29) personas visu imaginationis, meditando et contemplando in particulari circumstantias earum, et capiendo* aliquem *fructum ex* [*hujusmodi*] *visione* [*aspectu*].

Secundum, audire auditu ea quae loquuntur, vel loqui possunt, *et reflectendo in se ipsum, capere inde* aliquem *fructum.*

Tertium, odorari et gustare (30) olfactu et gustu infinitam *suavitatem ac dulcedinem divinitatis, animae, ejusque virtutum, et ceterarum rerum, juxta rationem personae quam contemplamur, reflectendo in se ipsum, et capiendo inde fructum.*

Quartum, tangere (31) tactu, ut, v. g. amplexari et osculari loca ubi tales personae vestigia ponunt et sedent, semper *procurando fructum inde capere.*

(*) *In quinta Contemplatione. In tertio puncto*: Dulcedo animae divinis donis etc. *legatur*: Dulcedo divinitatis, animae, ejusque virtutum, ac ceterorum omnium, juxta rationem etc.

---

(29) *Videre* - minorem dicit intensionem, facilitatem proinde ac suavitatem majorem, quam *respicere*. Hoc enim potest inducere ad vim capiti inferendam, illud non item. Quod quidem eo magis notandum est, quod Exercitium applicationis sensuum ex mente S. Patris minorem contentionem requirat; quapropter illud etiam semper ultimo loco ponit, inter cujusvis diei exercitia faciendum *ante coenam*, quando scilicet Exercitantis animus exercitiis per diem factis jam fatigatior censeri potest ac debet. Itaque applicatio sensuum praecipue suaviter et absque contentione instituenda est.

(30) *Odorari et gustare.*- Conjunguntur hi duo sensus, quorum alter altero propius quidem et immediatius afficit, uterque tamen unice ad *affectum* pertinet, delectationis scilicet et amoris spiritualis, vel contra horroris, aversionis, nauseae, et odii; possunt enim hi sensus non ad sancta modo applicari, sed etiam ad contraria, ut si in praesenti materia ad *mundum*, hominesque mundanos, eorumque scelera et scelerum poenas admoveantur, foetoris scilicet et amaritudinis sensus percipiatur necesse est.

(31) *Tangere.*- Adverte a S. Patre *loca* solum *tangenda*, non autem vestimenta, nedum personas commemorari; ad quas tamen seu amplexandas, seu osculandas,

Huic erit contemplationi per colloquium imponendus finis, sicut prioribus, adjecto itidem *Pater noster.*

Notanda insuper sunt haec quinque. Primum, quod tam in hac, quam in qualibet sequente hebdomada nullum debeo legere, vel cogitare aliud Mysterium, nisi quod eadem hora aut die considerandum sit, cum alioquin unum alteri obturbet.

Secundum, quod primum de Incarnatione Christi Exercitium fit media nocte; proximum diluculo; tertium circa horam Missae; quartum sub Vesperas; quintum paulo ante coenam: et eorum cuilibet spatium impendetur unius horae: id quod abhinc deinceps ubique venit observandum

Tertium, quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel per hebdomadam primam viribus attritus, praestat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missae tempus, ante prandium (*), superaddita circa Vesperas una repetitione, et sensuum applicatione ante coenam.

Terminandum est [*Exercitium*] *colloquio, ut in prima et secunda contemplatione, et recitando semel* Pater noster.

Prima nota. Advertendum est pro tota *hac hebdomada, et ceteris sequentibus, quod solum debeo* legere *(32) Mysterium contemplationis, quam* immediate *facturus sum: ita ut pro tunc nullum legam Mysterium, quod illa die, vel illa hora non facturus* [*contemplaturus*] *sim:* ne *consideratio unius Mysterii obturbet considerationi alterius.*

Secunda. Primum Exercitium de Incarnatione fiet media nocte; secundum in aurora; tertium ad horam Missae; quartum ad horam Vesperarum *; et quintum ante horam coenandi; perdurando spatium unius horae in quovis ex his quinque Exercitiis; atque idem ordo servabitur in omnibus sequentibus.*

Tertia. Advertendum est, quod, si qui facit Exercitia sit senex, vel debilis; *vel* etiamsi robustus, *si ex prima hebdomada remanserit* aliquo modo debilis, *melius est, ut in hac secunda hebdomada,* saltem *aliquoties, non surgendo media nocte, faciat primo mane* unam *contemplationem,* et alteram *(33) ad horam Missae,* et alteram *ante*

(*) *In quinque Notandis. In tertio*: Superaddita circa Vesperas una repetitione, et sensuum applicatione ante coenam; *ex autographo*: Superaddita circa Vesperas una repetitione, et postea sensuum applicatione ante coenam.

si pia animae valde purae devotio impellat, memoria tenendum, quod sapienter monet Directorium, fieri id non debere nisi *cum omni reverentia, et modestia, ac timore* (Direct. c. XX. n. 1.). - Juvat meminisse verborum Psalmistae: *Coram illo procident* - et... *terram lingent.*

(32) *Solum debeo legere.*- Versio vulgata habet: *legere vel cogitare*, quod ultimum abest in autographo. Merito quidem. Et vero infra, in quarto ex Notandis, ubi Additionis sextae mutatio facienda praescribitur, non ita restringitur *cogitatio* Exercitantis. Praeterquam quod in variis actionibus per diem faciendis necessario alia etiam Mysteria identidem cogitanda sunt, ut in Sacro, in Horarum canonicarum recitatione, etc.

(33) *Et alteram - et alteram.*- Ita ex autographo patet, hoc loco S. P. intendere, ut omnino *quinque* Exercitia fiant, etiamsi media nocte non surgatur: id quod ab

Quartum, quod in hac hebdomada secunda, ex decem Additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, et septima, cum decima ex parte.

In Secunda quidem hoc mutatur, quod simul atque excitor a somno, meditationem proxime instantem debeo menti objicere, ac desiderium provocare cognoscendi clarius incarnati aeterni Verbi, ut ipsi serviam, et adhaerescam tanto propensius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem ejus perspexero.

In sexta vero, ut frequenti versem memoria Vitam Christi a tempore Incarnationis ad locum usque, sive Mysterium, de quo in praesenti die, vel hora sum meditaturus.

In septima, ut luce, vel obscuritate, sereno coelo, vel turbido delecter, quatenus ad scopum refert desideratae rei pertingendum.

In decima, ut ita me geram, sicut exigere videtur Mysterii contemplandi genus: cum nonnulla ex Mysteriis poenitentiam requirant, alia non item. Decem igitur Additionibus utendum erit circumspecte.

Quintum est ultimo notandum, quod in omnibus aliarum horarum (praeterquam noctis mediae et aurorae) Exer-

prandium, et super illas unam repetitionem ad. horam Vesperarum, et postea applicationem sensuum ante coenam.

Quarta. In hac secunda hebdomada, in omnibus decem Additionibus, quae dictae sunt in prima hebdomada, mutari debent secunda, sexta, septima, et ex parte decima.

In secunda erit [*mutatio*], *statim ut excitatus fuero ponere mihi ob oculos contemplationem quam facturus sum, desiderando magis cognoscere Verbum aeternum incarnatum,* ut magis illi serviam et [*magis illud*] sequar.

Et sexta [*Additio*] *erit, frequenter in memoriam reducere Vitam,* et Mysteria *Christi* Domini nostri, *incipiendo ab ejus Incarnatione, usque ad locum seu Mysterium,* in cujus contemplatione versor (34).

Et septima erit, ut qui exercetur, eatenus curet tenere obscuritatem vel claritatem, [*et*] *uti amoeno tempore vel diverso,* quatenus senserit sibi posse prodesse et juvare, *ad inveniendum id quod desiderat.*

Et in decima Additione, ille qui exercetur debet se haberejuxta Mysteria quae contemplatur; quia quaedam postulant poenitentiam, et alia non. *Ita ut fiant* [*serventur*] *omnes decem Additiones* cum multa cura *(35)* [*diligentia, et circumspectione*].

Quinta nota. In omnibus Exercitiis, praeterquam in illis, quae media nocte et in aurora [*fient*], *assumetur*

aliquibus in dubium vocari solet, vulgati scilicet textus ambiguitate deceptis. Dico: *hoc loco*; nam aliud est, quod in *Notando* sub die secunda permittitur vel suadetur. pag. 73. Confer Annotationem S. P. in fine I. Hebdomadae ante 10. Additiones.

(34) *In cujus contemplatione versor.*- Ex autographo italice ad literam verteretur: *che vado contemplando.*

(35 *Cum multa cura.*- Ita ad verbum ex autographo. Quae clausula, et referri videtur ad circumspectionem adhibendam in usu decem Additionum, et esse iterata earum commendatio, ut *accurate* servandas esse intelligamus: variatis quidem in hac secunda hebdomada quatuor illis, de quibus in hac *Nota quarta* actum est.

citiis, assumendum erit aliquid, quod secundae et tertiae Additioni aequivaleat, hunc in modum: ubi primum in mentem veniet adesse meditandi horam, priusquam accedam, prospiciam eminus, quo ferar, et coram quo sim apparaturus; ac transcursa obiter Exercitii oblati parte, contemplationem statim auspicabor.

[*aliquid*] *quod aequivaleat* secundae *Additioni (36) modo qui sequitur: Statim ut recordabor adesse horam Exercitii, quod facere debeo, antequam vadam* [*ad illud*], *ob oculos mihi ponens* [*ponam*] *quo vadam, et coram quo, resumens* [*resumam*] *paululum Exercitium quod facturus sum, et* postea faciens tertiam Additionem (37), *intrabo in Exercitium.*

IN SECUNDA DIE

Argumentum primae et secundae contemplationis erit Christi Praesentatio in Templo, de qua infra. (*) Fuga in Aegyptum, de qua etiam infra in Mysteriis Vitae Christi. Super duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex, et sensuum applicatio, ut supra.

Notandum, quod expedit nonnunquam eum, qui exercitatur, quamvis et vigore animi, et corporis robore sit praeditus, nonnihil tamen remittere de praescriptis Exercitiis secundae hujus hebdomadae, et subsequentium duarum: ut assequi, quod cupit, commodius valeat, accepta solummodo contemplatione una in crepusculo matutino, et altera circa Missae tempus: quarum repetitionem

SECUNDA DIE

sumere pro prima et secunda contemplatione Praesentationem in Templo, infra [*inter Mysteria Vitae J. C. D. N.*], *et Fugam,* ut in exilium, *in Aegyptum, infra* [*ibidem*]; *et super his duabus contemplationibus fient* duae repetitiones, *et applicatio quinque sensuum super illas, eodem modo quo factum est die praecedenti.*

Interdum utile est, etiamsi is qui exercetur robustus sit ac dispositus, variari [*aliquid*] ab hac secunda die usque ad quartam, inclusive, (38), *ut melius inveniat id quod desiderat, sumendo solum unam contemplationem summo mane, et alteram ad horam Missae, et repetitionem super illis facere ad horam Vesperarum, et applicare sensus* ante *coenam.*

(*) *In secunda die.* Et fuga in Aegyptum: *additur ex autographo:* Et fuga ejusdem veluti exulantis in Aegyptum.

---

(36) *Secundae Additioni* - In versione vulgata mendose irrepsit: *et tertiae.* Et revera ad solam *secundam* Additionem haec nota pertinet. *Tertia* enim Additio eadem est in omnibus Exercitiis, nec unquam variatur. Quod etiam ex postremis hujus Notae verbis, prout ea damus ex autographo, manifestum est.

(37) Hanc vide, et quod ibi notavimus n. 35. pag. 72.

(38) *Ab hac secunda die usque ad quartam, inclusive.* - Hic ergo sola quatuor Exercitia fieri concedit S. P. vel etiam suadet. Concessio tamen haec ex autographo ad *tres* solum *dies* extenditur, idque nonnisi *interdum* utile esse dicitur; nequaquam vero extenditur ad *tres* istas *hebdomadas*, ut versio vulgata habet. Vide quae supra notavimus ad Notam tertiam post primum diem hujus hebdomadae n. 33. Cur autem S. P. hanc moderationem his potissimum diebus adhibendam concedit vel suadet? Fortasse, ut ad grave Electionis negotium, quod post hosce dies inchoandum, mens alacrior ac minus fatigata accedat.

faciat hora Vesperarum, et sub coenam quinque imaginationis sensus super iisdem exerceat.

DIE vero TERTIA

meditandum occurret, quo pacto puer Jesus apud Nazareth subditus erat Parentibus: deinde, quomodo ab eis repertus fuerit in Templo, ut infra in Mysteriis Vitae Christi. Fient item duae repetitiones, cum sensuum applicatione.

TERTIA DIE

[sumere pro prima et secunda contemplatione] quomodo puer Jesus erat obediens suis Parentibus in Nazareth (39): infra [inter Mysteria Vitae Domini nostri]: et quomodo postea invenerunt illum in Templo, infra [ibidem]; et ita consequenter facere duas repetitiones, et applicare quinque sensus.

Praeludium quoddam circa considerationem statuum seu generum vitae diversorum.

Praeambulum ad *considerandos status (40).*

Cum (*) supra propositum fuerit exemplum Christi, de vitae genere, quod in mandatorum Dei observatione consistit, et primus seu communis status appellatur: nunc idem ipse Dominus, dum Parentibus suis fuisse subditus memoratur, formam videtur exhibere alterius seu secundi status, pendentis ab obedientia, et perfectionem Evangelicam

Considerato jam *exemplo, quod Christus Dominus noster nobis dedit pro primo statu, qui consistit in observantia mandatorum, dum Parentibus suis obediens erat;* itemque *[considerato jam exemplo, quod idem Dominus nobis dedit] pro secundo [statu] qui est perfectionis Evangelicae, quando remansit in Templo, relinquens*

(*) *In Praeludio post contemplationem tertiae diei. Quod ibi dicitur de distinctione duplicis status, clarius ita ponetur ex autographo*: Cum supra propositum fuerit exemplum Christi de vitae genere, quod in mandatorum Dei observatione consistit, dum Parentibus suis fuisse subditus memoratur, et primus seu communis status appellatur: nunc idem ipse Dominus formam videtur exhibere alterius seu secundi status perfectionem Evangelicam afferentis, quando videlicet in Templum se contulit etc.

---

(39) Hoc loco S. P. invertit tantisper historiae Evangelicae seriem. Cur ita? Vide sequentem mox notam n. 40.

(40) *Praeambulum ad considerandos status.- Considerato jam exemplo etc.* Longe major hic perspicuitas ex autographo, quam in versione vulgata. Sensus ergo S. P. est: « Considerato jam in Christo Domino exemplo utriusque status, scilicet « *primi*, communis, cum obediret Parentibus, et *secundi*, non communis, sed perfectioris, cum, relictis Parentibus, in Templo remansit: tempus est, ut incipiamus » etc. Consulte S. P. in contemplationibus diei tertiae ordinem verborum Evangelii ipsiusque etiam historiae tantisper invertit; absque ullo quidem historicae veritatis detrimento, sed apposite ad scopum suum. Primo enim contemplandam proposuit pueri Jesu obedientiam, ut formam vitae communis - *Erat subditus illis.*- Dein ejusdem mansionem in Templo, relictis Parentibus, ut formam vitae perfectioris - *Remansit puer Jesus in Hierusalem.*- Et hujus utriusque Mysterii contemplatio, hoc ordine facta, viam sternit ad incipiendam considerationem statuum.

afferentis, quando videlicet in Templum se contulit, Patre adscititio, et naturali Matre derelictis, ut aeterni Patris obsequio vacaret. Quare opportunum hìc erit, nos quoque illius Vitam contemplantes, vestigare et efflagitare proprium vitae genus, in quo Majestati suae nos servire malit.

Ad hoc igitur inquirendum, possumus introduci per sequens proxime Exercitium, ad Christi mentem attendentes, collatam cum opposita inimici. Discemus etiam exinde qua sit nobis opus dispositione, ut perfecti in eo evadamus statu, quemcumque Bonitas divina eligendum nobis suggesserit.

Patrem suum adoptivum et Matrem suam naturalem, ut aeterni Patris sui servitio pure [*unice*] *vacaret; incipiemus* [*hoc loco*], simul *contemplando (41) ejus Vitam, investigare, et petere, in quanam vita seu* [*in quo*] *statu divina sua Majestas* nobis uti *(42)* [*ad suum servitium*] velit.

Et ideo pro aliqua *introductione (43) hujus rei, in primo Exercitio sequenti* videbimus *intentionem Christi Domini nostri, et ex adverso* [*oppositam intentionem*] *inimici naturae humanae (44), et quomodo nos debeamus disponere, ut veniamus ad perfectionem in quocumque statu seu vita, quam Deus Dominus noster eligendam nobis* dederit (45).

(41) *Simul contemplando.*- Non sunt ergo intermittendae contemplationes de Vita Christi, ut investigando statui vacetur; sed fieri hoc debet, ex mente S. P., *simul contemplando ejus Vitam*, per Mysteria sequentibus diebus assignata. Dicitur autem, debere nos et *investigare*, et *petere*, quid Deus a nobis circa vitae statum velit. Non sufficit solum *investigare*, nec sufficit solum *petere*, quid Deus a nobis circa vitae statum velit; sed utrumque facere necesse est. Vult enim Deus, ut et nos agamus quod nostrarum est partium, scilicet vires animi applicemus ad cognoscendum quid nos agere conveniat, ut Ipsi serviamus; et nihilominus nobis ipsi minime fidamus, sed Ejus simul imploremus lumen et gratiam, ne qua ratione noster nos sensus decipiat; id quod facile accidit, etiam sub specie boni, ni divinum nobis adsit lumen, quod proinde instantissime in hoc tanto negotio efflagitandum est.

(42) *Nobis uti* - Ita ex autographo, *nobis uti*, ut instrumentis, *ad suum servitium divina sua Majestas velit.* Vide notata n. 11. ad quintam Annotationem inter 20.- *Velit*, non tantum *malit*, ut habet vulgata versio.

(43) *Pro aliqua introductione hujus rei.*- Scilicet ut *aliquo modo* introducamur, tum ad *inquirendum*, seu investigandum, in quonam vitae genere Deus uti nobis velit, tum ad id *efflagitandum*, seu ad petendum hanc in rem lumen et gratiam.

(44) *Inimici naturae humanae.* - Vid. notata ad Annot. 7. inter 20. n. 15.

(45) *Eligendam dederit.*- Ita ex autographo. *Suggesserit*, quod habet vulgata versio, respondet solummodo investigationi status: *dederit*, respondet, tum *investigationi*, tum vel maxime *petitioni.*

* Diligenter consideranda quae modo a S. P. dicta sunt de *scopo* Exercitii proxime sequentis *de duobus Vexillis.* Nequaquam hìc deliberatio instituitur, uter sequendus sit, Christus ne an Lucifer; talis enim deliberatio, ut Christo prorsus injuriosa, ita inconveniens, nec mediocriter absurda foret, ac plane non ferenda, hoc praesertim loco. Jam enim quisque, et in prima hebdomada Luciferum eiusque castra in aeternum execranda, et in *Regno Christi*, Christum unice sectandum esse, probe intellexisse censendus est. Non igitur hoc agitur.- Sed eo dirigitur hoc *de duobus Vexillis* Exercitium, ut *aliquomodo introducamur* ad investigandum statum vitae. Est ergo praeambulum ad Electionem recte faciendam, in quo consideramus, seu, ut S. P. loquitur, *videmus* quasi ob oculos nostros positam, hinc *intentionem* Christi

QUARTA DIE

fiet meditatio de duobus Vexillis, uno quidem Jesu Christi optimi nostri Im-

QUARTA DIE

meditatio de duobus Vexillis (46), altero Christi summi Ducis (47) ac Do-

Domini, inde *intentionem* Luciferi. *Intentionem*, quam hìc dicit S. Pater, intellige non tam *finem* ultimum, quem hinc Christus Dominus, inde Lucifer, sibi proponit; quam *media* per quae hinc Christus, inde Lucifer, homines perducere vel pertrahere ad propositum finem intendit. *Media* vero, tam quae Lucifer, quam quae Christus adhibet, hoc loco proponuntur talia, quae per se sunt *indifferentia*; quia quae absolute bona, vel absolute mala sunt, ea necessario vel amplecti vel respuere censetur quisquis ad Electionem faciendam accedat, et est haec animi dispositio fructus jam pridem collectus ex Exercitiis primae hebdomadae. Hinc etiam Luciferi *fraudes* in hoc Exercitio proponuntur, quae non recte dicerentur *fraudes*, si aperte ad res per se malas instigaret.- Haec porro consideratio intentionis Christi et oppositae intentionis Luciferi docet, qua ratione *disponere nos debeamus*, i. e. quem animum concipere, quae documenta sequi nos deceat, ut *perfecti evadamus in quocumque statu*, scilicet, sive status eligatur perfectionis Evangelicae, sive non; quia verum Christi Jesu spiritum, quem in hoc Exercitio docemur, cum oppositione ad fraudes Luciferi, cognovisse et hausisse utilissimum est omnibus, etiam illis qui non ad perfectionis Evangelicae statum vocatos se senserint, sed illum amplectantur, vel etiam dudum immutabili electione amplexi sint, quem S. Pater statum *communem* appellat. Mirum enim in modum juvabitur ad virtutis perfectae exercitationem in quocumque statu, et ad vitandas inimici subdolas etiam tentationes, quisquis doctrinam hìc expositam probe teneat.

Quod si quis hanc meditationem *de duobus Vexillis* cum altera *de Regno Christi* comparare velit, videbit, quam lucide, quam apte S. P. a generalibus ad particularia meditantem deducat, et quam suaviter usque et usque ad majorem perfectionem tum distinctius cognoscendam, tum animosius amplectendam invitet et impellat.

(46) *De duobus Vexillis.*- Nota, in hispanico non dici: *de las dos Banderas*, sed *de dos Banderas*, sine articulo. Itaque vertendum italice: *di due Stendardi*; non *dei due Stendardi*; gallice *de deux Étendards*; non: *des deux...* Cur ita S. Pater? Fortasse, 1. quia Vexilla haec per imaginationem dumtaxat proponuntur, ut sensus sit: *de duobus quibusdam veluti Vexillis*; 2. et praecipue, quia haec meditatio, ex mente S. Patris, est introductio et informatio et invitatio ad vitam perfectam in consiliis Evangelicis, ac praesertim in vocatione Apostolica; proinde non omnino ad omnes pertinet. Licet enim *lato sensu* omnes ad alterutram partem, Christi scilicet, vel Luciferi, actu pertineant; tamen a S. P. Vexilla haec duo *strictiori* quodam *sensu* intelliguntur: ut sub alterutro non omnes absolute *militent* homines, sed ii praecipue, qui vel Luciferum plane sectantur, ac praesertim qui dictis factisque, tanquam ejus satellites, conspirant cum eo ad animarum perniciem; vel qui sequuntur Christum Ducem, non utcumque, modove communi, sed perfecto per consilia Evangelica, et praesertim qui, ut ministri Christi, ei cooperantur ad animarum salutem.- Nec tamen ideo negamus, aliis etiam proponi posse hanc meditationem; cum omnibus, qui ejus intelligendae sint capaces, utilissimum sit, et daemonis fraudes, et Christi verum spiritum, mundi spiritui oppositum, cognoscere; ut, sive quis jam statum habeat, sive quemcumque extra statum perfectionis Evangelicae eligat, in eo se perficere possit. Vide notam praecedentem.

(47) *Ducis.*- Hisp. *Capitan*, malim latine *Ducem* dicere, quam *Imperatorem*. Rex

peratoris: altero vero Luciferi, hostis hominum capitalissimi.

Oratio praeparatoria fit secundum morem.

Praeludium primum, erit historica quaedam consideratio Christi ex una parte, et ex altera Luciferi, quorum uterque omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

Secundum est ad costructionem loci, ut repraesentetur nobis campus amplissimus circa Hierosolymam, in quo Dominus Jesus Christus, tamquam bonorum hominum omnium summus Dux assistat. Rursum alter campus in Babylonia, ubi se Lucifer, malorum et adversariorum Ducem exhibeat.

Tertium, ad gratiam petendam illud erit, ut poscamus exploratas habere fraudes mali Ducis, invocata simul divina ope ad eas vitandas: veri autem optimique Imperatoris Christi agnoscere mores ingenuos, ac per gratiam imitari posse.

mini nostri, *altero Luciferi, capitalis inimici nostrae* humanae naturae (48).

Solita oratio praeparatoria.

Primum praeambulum est historia. Erit hic, quomodo Christus vocat (49) et vult omnes [*congregare*] sub suum vexillum, et Lucifer contra sub suum.

Secundum, compositio, videndo locum. Erit hic, videre campum magnum totius illius regionis Hierusalem, ubi summus Dux generalis *bonorum est Christus Dominus noster: alterum campum in regione Babyloniae, ubi* Caput *inimicorum (50)* [*daemonum*] *est Lucifer.*

Tertium, rogare id quod volo, *et erit hic, petere cognitionem fraudum mali* Capitis, *et auxilium, ut ab illis mihi caveam; et cognitionem* vitae verae, *quam ostendit summus et verus* Dux, *et gratiam ad illum imitandum (51).*

enim noster benignissimus, non tam *imperio* mittit suos, quam exemplo *ducluque* praecedit. Etiam antiqua illa versio *ms*, qua ipsum S. P. Ignatium usum fuisse constat, ubique *Ducem* Christum Dominum appellat.

(48) Vide notam 15. in 20. Annotationes pag. 8.

(49) *Quomodo Christus vocat .. et Lucifer contra...*- Parum interest fortasse, sed tamen multo magis placet, ex autographo, Christum et Luciferum in ipso hoc praeludio cum suis Vexillis separari, quam conjungi sub una phrasi: *quorum uterque.. vocat sub Vexillo suo congregandos.*

(50) *Caput inimicorum*.- *Caput*, hisp. *caudillo*, quod quidem licet etiam ducem significet, non tamen adeo supremum dicit; cum *caudillo* pro *cabdillo* sive *capdillo* diminutivum sit a *cabo*, *capo*, *caput*, voces autem diminutivae in *illo* desinentes hispano idiomate fere contemptum sonent. Unde *Caudillo* usurpatur saepe pro duce alicujus factionis, etiam in malo sensu, ut pro duce latronum, facinorosorum. At vox *Capitan* cum epitheto *general*, nunquam nisi nobilissimo sensu usurpatur. Ita ergo S. P. *nomine* etiam distinguit duos duces, Christo tribuens nomen *Capitan general*, quod legitimae militiae ducem supremum sonat, Lucifero vero nomen *Caudillo*; quam distinctionem placuit in versione utcumque servare.

(51) Quaerat aliquis: cum haec Meditatio ex mente S. P. sit invitatio ad vitam perfectam, ac praesertim Apostolicam, cur ergo non docet in hoc praeludio *zelum* etiam petere *animarum*? R. 1. Licet sit *invitatio* ad vitam Apostolicam, non tamen est exclusive pro iis, qui ad vitam Apostolicam re ipsa vocantur. Quin immo primarie est introductio ad Electionem, et etiam ad vitae Reformationem. Vide quae supra diximus n. 45. 2. *Zelus* quidem *animarum* excitari vehementer hic solet inter medi-

Punctum primum est, imaginari coram oculis meis, apud campum Babylonicum, Ducem impiorum in cathedra ignea, et fumosa sedere, horribilem figura, vultuque terribilem.

Punctum primum est, imaginari ac si sederet [*sedere viderem*] Caput *omnium inimicorum* [*daemonum*] *in magno illo campo Babyloniae, velut in magna quadam cathedra* ignis et fumi *(52), in figura horrenda atque terribili.*

Secundum est, advertere quomodo convocatos daemones innumeros per totum orbem spargit ad nocendum, nullis civitatibus et locis, nullis personarum generibus immunibus relictis.

Secundum, considerare quomodo convocationem facit innumerabilium daemonum, et quomodo illos spargit, hos in talem civitatem (53), *et* illos in aliam, *atque ita per universum mundum, nullas omittendo provincias,* [*nulla*] *loca,* [*nullos*] *status,* [*seu nullas conditiones hominum*], nec personas ullas in particulari.

Tertium, attendere cujusmodi concionem habeat ad ministros suos, quos in-

Tertium, considerare concionem quam ad illos habet, et quomodo eos

tandum, ast petere docemur, tanquam *fructum proximum*, *gratiam duplicem*, ut semper alias pro subjecta materia; scilicet *illuminationis* intellectus ad cognoscendum, et *inspirationis* seu motionis voluntatis ad abhorrendum vel amandum, ad cavendum vel amplectendum. Ita postea in colloquio distinctius exprimitur proprius hujus Meditationis fructus; qui est in aestimanda et desideranda *paupertate* tum spirituali, tum actuali, in aestimando item et amando *contemptu*: quia haec est *dispositio*, tum omnibus necessaria ad Electionem vel Reformationem perfectam, tum maxime iis, qui ad vitam Apostolicam vocentur, aut jam vocati sint. - Pulchre vero a S. P. nostro *fraudibus* Luciferi opponitur *vita vera* in Christo Jesu; nam et *fraudes* sunt omnia Luciferi promissa, et denique ad *mortem* ducunt, cum Christus Jesus *veritas* sit et *vita*, et quae proponit, eo proponit *ut vitam habeant* sui, *et abundantius habeant.*

(52) *In magna quadam cathedra ignis et fumi*, sive *ex igne et fumo*, juxta autographum. Cathedra fingitur *ex igne et fumo* conflata, in qua soliditatis nihil, nihil veri splendoris, sed mera *agitatio* ac turbatio perpetua cum densa *caligine* conjuncta. Haec porro imago *spiritum malum* exhibet, *qualis est*, non tamen *qualem se* hominum mentibus *objicit*: cum enim sit *inimicus naturae humanae*, specie tenus *amicum* se fingit; et ideo *fraudes* texit, objecta spe fallaci divitiarum, honorum etc... Ast, quantumvis fingat, sese tamen prodit in effectibus, quos ejus operationes seu *motiones* in anima producunt, qui in hac imagine Luciferi mirifice adumbrantur: *Babylonia*, confusio; *cathedra*, superbia; *ignis* commotio absque quiete; *fumus*, tenebrae; denique *horror*, nec solum *horror*, sed etiam *terror*; quae duo non sunt synonyma. Contraria plane omnia in Jesu Christo. Conferre juvat Regulas de discernendis spiritibus.

(53) *Ilos in talem civitatem, etc.* - Ita distinctius ex autographo studium indicatur Luciferi, *destinandi* emissarios, hosque *innumerabiles - ad omnia mundi loca*, et tentandi *omnes* ac *singulos*, non modo *nullis personarum generibus*, ut habet vulgata versio, sed *nullis* etiam *particularibus personis immunibus relictis*; ut nemo sit, ubicumque sit, et in quocumque vitae genere, qui non cavere sibi debeat diligentissime.

stigat, ut correptis, injectisque laqueis et catenis, homines primum trahant (quod fere contingit) ad cupiditatem divitiarum, unde postea facilius in mundani honoris ambitionem, ac demum in superbiae barathrum deturbari queant.

Atque ita tres sunt praecipui tentationum gradus, in divitiis, honoribus, et superbia fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia praeceps fit decursus.

admonet (54) ad injicienda [*hominibus*] retia *et catenas: ut primo* tentare [*eos*] debeant *cupiditate divitiarum, prout solet* [*ipse facere*] *ut in pluribus; quo facilius perveniant* ad vanum honorem mundi ; *et inde ad* magnam *superbiam (55)*:

Ita, ut primus gradus sit divitiarum; secundus honoris: tertius superbiae; *et* ex istis tribus gradibus *inducit* [*Lucifer*] *ad omnia reliqua vitia.*

(54) *Admonet* (*increpando instigat*), hisp. *amonesta*, quo verbo rabies Luciferi aliquomodo exprimi videtur, et imperii ejus durities. Scilicet ita convenit Principi daemonum daemones adhortanti. Licet enim hi satis per se ipsi odio ardeant, et ad nocendum sint promptissimi; tamen Lucifero scilicet *nunquam satis.* Itaque *increpando instigat.*- Vides in Lucifero *tyrannum*, qui cum clamore *convocationem facit* (*fa chiamata*) - *retia* et *catenas* parat - imperiose *instigat* suos - *tentare debeant* (*abbiano a tentare*).- Omnia violentiam ac tyrannidem spirant.- Nota singula diligenter, et vide in Christo omnia opposita n. 59. infra.

(55) *Ad magnam superbiam.* - *Magnam*, hisp. *crecida*, quae novis semper incrementis *magna* facta sit. Antiqua versio *ms.* vertit: *arrogantem superbiam.* - *Superbia* itaque terminus est; gradus autem alter tentationum non est proprie *mundani honoris ambitio*; haec enim plus exprimit, quam simplicem tentationem, et jam quasi cum ipsa superbia coincidit: sed simpliciter *vanus mundi honor*, ejusque aliquod desiderium, quod *divitiae* (primus gradus) natura sua provocare solent. - Fraudes itaque Luciferi in eo sitae sunt, quod excitet ad desideranda et quaerenda ea, quae per se quidem sunt *indifferentia*, ut sunt *divitiae* et *honores*, sed quorum *cupiditas* nunquam non *periculosa*, plerumque vero etiam *exitialis* est. Certe, quicumque in quocumque statu hac cupiditate implicari se sinit, mox ea experitur, quae castrorum Luciferi propria sunt, turbationem, tenebras, commotionem, confusionem, horrorem - statu perfectionis excidit - et in suo statu, si is perfectionis non sit, perfectus esse *non potest.* Hinc merito *divitiae* et *honores* a S. Patre *retia* dicuntur et *catenae.* - Praeterea Lucifer illa bona *fallacia* et *caduca*, quasi *vera* bona essent, depingit, et, cum ea nec dare ipse possit, nec facilem reddere eorum consecutionem, ita tamen desiderium eorum et cupiditatem in hominibus excitat, ut sibi persuadeant miseri ea, quae tam ardenter exoptant, praesto sibi fore, modo sibi ne desint. - Merito observet hoc loco, qui meditatur, quanta sit mortalium coecitas, quibus tristissima hominum per tot saecula innumerabilium experientia (quam omnis historia omniaque monumenta testantur), quibus Lucifer ita illusit, non sufficiat ad fraudes daemonis agnoscendas; sed porro pergant *falsa* ista bona pro *veris* appetere et prosequi, plerumque *irrito conatu*, neque alio effectu, nisi ut laqueis *retibus* et *catenis* Luciferi implicati pertrahantur in exitium sempiternum.

Similiter ex opposito, considerandus est summus optimusque noster Dux et Imperator Christus.

Punctum primum erit, conspicari Christum, in amoeno campo juxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, et aspectu summe amabilem.

Secundum autem est, speculari quo pacto ipse mundi Dominus universi, electos Apostolos, Discipulos, et ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, et conditioni doctrinam sacram ac salutiferam impartiant.

Tertium, auscultare concionem Christi exhortatoriam, ad servos et amicos suos omnes in opus tale destinatos, qua eis praecipit, ut juvare studeant quemlibet, ac primo inducendum curent ad

Similiter ex opposito imaginandum est *de summo et* vero Duce, *qui est Christus* Dominus noster.

Primum punctum est, considerare quomodo Christus Dominus noster *se sistit in magno campo illius regionis Hierusalem in loco humili speciosus et amabilis (56).*

Secundum, considerare quomodo universi mundi Dominus eligit tam multas personas, *Apostolos, Discipulos etc., et eos mittit (57) per* universum mundum, *spargendo sacram suam doctrinam per omnes status, et conditiones personarum.*

Tertium, considerare *concionem, quam Christus Dominus noster habet ad omnes suos servos et amicos, quos ad talem* expeditionem *(58) mittit;* commendando *(59) illis, ut* omnes *velint*

(56) *Speciosus et amabilis.* - Haec duo adjectiva possent ex autographo etiam referri ad locum, ut sit: *in loco humili, specioso et amoeno*: et ita habet antiqua versio *ms.* Praeferenda tamen videtur altera explicandi ratio, quam habet vulgata versio: sic enim primum punctum de Christo duce melius respondet primo puncto de Lucifero; et melius etiam convenit cum Regulis de discernendis spiritibus.

(57) *Discipulos etc., et eos mittit.* - S. P. mentionem non facit de Angelis bonis, quos Christus Dominus *in ministerium salutis* mittit procul dubio plures etiam, quam Lucifer malos. Hoc si proponeret S. P., responderet quidem magis proprie secundum hoc punctum hujus secundae partis puncto secundo primae partis; sed non erat hic proprius hujus meditationis scopus. Nihil tamen vetat, quominus hoc loco etiam de Angelorum missione cum oppositione ad missionem daemonum cogitemus, id quod ad animos viris Apostolicis augendos plurimum valet; quemadmodum possumus sane etiam in secundo puncto primae partis considerare, quam multos item homines Lucifer habeat emissarios, suos suorumque daemonum adjutores ad infernalem suam expeditionem. - Ubi vero de Angelis, qui a Domino mittuntur ad salutem animarum, meditamur, conveniet in hoc puncto etiam illud intelligere, quod in altera parte de malis angelis positum est; mitti scilicet ita, ut *nullae* etiam particulares *personae* absque tali praesidio relinquantur a Christo: quod a S. P., cum de solis hominibus a Christo ad hanc expeditionem vocatis ageret, dici non potuit. Estque hoc profecto notatu dignum, ne forte Lucifer diligentior videatur ad perdendos, quam Christus ad juvandos homines; quod vel leviter aut dubitanter suspicari quis ferat?

(58) *Expeditionem.* - In autographo *jornada*; quae vox est militaris. - Antiqua versio *ms.* habet *legationem.*

(59) *Commendando.* - Omnino *benignitatis* Christi proprium verbum: cum *imperare* possit, *commendat.* - Infra: *Adducendo illos*, suaviter scilicet persuadendo. - Et Luciferi quidem satellites, cum sensibus hominum objiciant illecebras,

spiritualem affectum paupertatis: et insuper (si divini obsequii ratio et electio coelestis eo ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem: deinde ut ad opprobrii, contemptusque desiderium alliciant, unde humilitatis virtus enascitur.

Et ita tres consurgunt perfectionis gradus, videlicet paupertas, abjectio sui, atque humilitas, quae ex diametro divitiis, honori, et superbiae opponuntur, ac virtutes omnes statim introducunt.

[*studeant*] *adjuvare, adducendo illos primum ad* summam *paupertatem (60) spiritualem, et, (61) si suae divinae Majestati placuerit, et* [*ad hoc*] *eos eligere voluerit,* non minus [*s. etiam*] *ad paupertatem actualem;* secundo, *ad desiderium opprobriorum et contemptuum:* quia ex his duabus rebus [*s. paupertate et contemptu*] *sequitur humilitas:*

Ita ut sint tres gradus: primus, paupertas contra divitias; secundus, opprobrium vel contemptus contra honorem mundanum; tertius, humilitas contra superbiam: *et ex his tribus gradibus inducant* [*homines*] *ad omnes reliquas virtutes.*

his ut laqueis, retibus, catenis, eos velut animalia insensata capiunt. - At Christi discipuli, cum a sensibus avocare homines ad spiritualia debeant, recte ut ratione utentes *inducere* eos debere dicuntur. Quibus vero argumentis utendum illis erit, ut ita *suadeant* et *inducant*? Nempe illis, quae tum ex *Fundamento* - tum ex primae hebdomadae meditationibus - tum maxime ex iis, quae jam in secunda de Christo contemplati sumus, hauriuntur.

Ceterum vide quam apte omnia in Christo opposita iis, quae de Lucifero dicta fuere. Lucifer *horribilis* atque *terribilis* - Christus *speciosus* et *amabilis*. Ille cum *strepitu* et *clamore convocat* suos - Hic pacate *eligit*. Ille suos *spargit* (ital. dici posset: *caccia*) - Hic suos *mittit*. Ille *increpando instigat* suos, et *imperat ut tentent*, adhibendo *retia* et *catenas* - Hic blande suis *commendat*, ut omnes *juvare* velint, suaviter *suadendo*. Quam praeclare, opposita tyrannidi Luciferi, elucet in omnibus *humanitas* et *benignitas Salvatoris*! Certe modis loquendi usus est S. P., quibus spiritus Luciferi, et contra spiritus Christi aptissime et graphice exprimuntur.

(60) *Ad summam paupertatem.* - *Summa* paupertas spiritus *omnibus* suadenda studiose inculcatur a S. P. Ignatio, et infra, in colloquio, *summa* flagitanda praescribitur. Scilicet: *Omnis ex vobis, qui non renuntiat*, saltem affectu, *omnibus quae possidet.*, omnibus omnino, nulla re excepta, nullam reservans cui cor suum apponat, aut cui adhaereat, *non potest meus esse discipulus*, ait Dominus. *Summa* paupertas spiritus, potest sola tutum ac securum reddere a divitiarum illecebris. Non sufficit non esse avaritiae deditum, necesse est *avaritiam odisse*, quemadmodum Scriptura loquitur; ut in occasionibus praesertim ac tentationibus isto daemonis laqueo non impliceris. - Praeterea, cum haec Meditatio introductio quaedam sit ad vitam Apostolicam, quicumque ad hanc inspirari se sentiat, magnopere necesse est ut Christi doctrinam de *summa* paupertate, saltem spirituali, probe intelligat, et hanc, si omnibus, sibi certe vel maxime necessariam esse persuadeat, eamque omnino animo imbibat. Nam si sine hac *nemo potest esse discipulus*, quomodo *poterit* esse *Apostolus* Christi?

(61) *Et si suae divinae Majestati placuerit.* - Etiam hic conditio ista apponitur circa paupertatem actualem, et quidem repetitur in colloquio; propterea quod nondum censetur cognita vocatio divina, nondum facta electio. Vide notata supra n. 7. *de Regno Christi.*

Colloquium postea formandum erit ad Virginem beatam, implorandaque est per eam a Filio gratia, ut recipi possim et manere sub Vexillo ejus: idque primum, per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam (siquidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur); deinde per abjectionem quoque, seu ignominiam, ut ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicujus detrimentum, quam in offensam Dei cedat. Terminabitur primum hoc colloquium per *Ave Maria*.

Secundum colloquium ad Christum hominem dirigitur, ut mihi a Patre impetret illud idem, subdeturque in fine oratio *Anima Christi*.

Tertium ad Patrem, ut annuat petitioni, cum *Pater noster*.

Transigetur hoc Exercitium semel in media nocte, et altera vice sub auroram.

Repetitiones vero duae circa matutini Sacri, atque Vesperarum tempus, erunt faciendae, additis in fine tribus colloquiis. Sequens vero Exercitium fiet ante coenam.

Colloquium [*faciam*] *ad Dominam nostram, ut mihi obtineat (62) gratiam a suo Filio* et Domino; *ut ego* recipiar *sub ejus Vexillum: et primum, in* summa *paupertate spirituali; et si divinae suae Majestati placuerit, et me* [*ad hoc*] *eligere ac recipere voluerit,* non minus [*etiam*] *in paupertate actuali: secundo, in tolerandis opprobriis et injuriis, (63) ad magis* in illis *eum imitandum : dummodo possim eas tolerare absque ullius peccato, et* [*absque*] *disgustu suae divinae Majestatis. Et inde* [*recitabo*] Ave Maria.

Petere eadem a Filio, ut [*ea*] *mihi obtineat a Patre, et inde dicere:* Anima Christi.

Petere eadem a Patre, ut ipse ea mihi concedat, et dicere: Pater noster.

Hoc Exercitium fiet media nocte, et dein iterum summo mane.

Et fient duae repetitiones ejusdem *ad horam Missae, et ad horam Vesperarum*, semper *finiendo cum tribus colloquiis* supradictis ad Dominam nostram, ad Filium, et ad Patrem: *et illud* [*Exercitium*] *de* Binariis [*Classibus hominum*], *quod sequitur,* [*fiet*] *hora ante coenam.*

(62) *Ut... obtineat.* - In Regno Christi nos promptos *offerebamus* ad paupertatem et ad opprobria, hìc ea *petimus* et *flagitamus*.

(63) Quare in colloquio postulare docemur solum duos primos gradus, *paupertatem* scilicet, et *contemptum*? Cur non etiam *humilitatem*? - Quia scilicet humilitas fructus est, qui ex duobus illis enascitur. Porro *humilitatis* possessio suavissimum est bonum; sed exercitium, per quod ad illa eniti debemus, *paupertatis* et *contemptus*, naturae molestissimum accidit. Haec duo itaque potissimum flagitanda. Est enim nobis magis necessarium, petere et adhibere *media*, scilicet *paupertatem* et *contemptum*, quam *finem*, qui *humilitas* est, desiderare ac petere. - Neque ullum est ad virtutis perfectae adeptionem utilius documentum, quam ut aestimemus, quaeramus, amemus, ac proinde etiam petamus a Domino magis *certamina*, per quae virtutis possessio obtinenda est, quam ipsam *virtutem*; *pugnas* magis quam *triumphum*. Praeterea ipsius *virtutis* pia desideria non raro illusioni obnoxia sunt; *pugnarum* vero non item. - Est ergo sapientissimum in hoc colloquio S. P. N. consilium.

St. Greg. Vult Deus rogari, vult cogi, vult quadam importunitate vinci –

Jesus. Erat pernoctans in Oratione

St Teresa – He who neglects mental prayer, does not stand in need of devils to carry him to hell. He goes by himself =

Lanspergius En Oratione fugatur tentatio, excitatur fervor, et div. amoris flamma succenditur –

St Chrys. Quisquis non orat Deum, nec divino ejus colloquio cupit [illegible], is mortuus est –

Gerson – Absque meditationis exercitio nullus, secluso Dei miraculo, ad Christianae religionis normam accedit –

St. Isidore – Tunc magis Diabolus cogitationes ingerit, quando orantem aspexerit –

Sit oratio brevis. St. Aug. [illegible] non jejunii [illegible]

"Plus placet Deo Salvatori Cor [illegible] quam Orationis [illegible] [illegible]

[illegible] does not [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. He gets [illegible] [illegible] [illegible]

St. Bern. to Eug. — Timeo tibi, Eugeni, ne multitudo negotiorum, intermissa Oratione et Consideratione Te ad Cor Durum perducat, quod se ipsum non horret quia non sentit.

St. Paulinus — In Oratione fit Conceptio Spiritualis.

St. Jerom. Sufficit unus homo zelo succensus totum corrigere populum.

St. Laur. Just. — Fallitur quisquis opus tam dignum orationis praesidio, consummari posse putat. In vita Defuncti —

St. Ven. Beda [illegible]

Legis [illegible]

Oratio est actus Religionis, siquidem per Orat.m Homo Deum reveretur, seseque illi subjicit. — S. Thos.

Devotio est pius et humilis affectus in Deum. Humilis ex conscientia infirmitatis propriae: pius ex consideratione divinae clementiae.

St. Aq.

S. Thom. Lib. in 4. d. 2. = cit. Providentia non solum dispo-
nit qui effectus fiant - sed etiam ex qb. causis et quo ordine pro-
veniant... In oratione non fit hoc oramus, ut div. disposi-
tionem immutemus sed ut id impetremus quod Deus disposuit
per orationes esse implendum est scilicet = "Homines
postulando merentur accipere quod eis Deus omnipotens
Ante secula disposuit donare ut ait Greg.

La nostra volontà è potenza cieca che non muoversi co', mai
effetti - se l'intelletto non le va avanti con la luce delle
sue Cognizioni - così un reo, già condannato a morte
non si rattrista punto - perchè il male imminente non
gli è ancora rappresentato.. Se Intelletto rappresenta
alla Volontà qualche oggetto degno d'amore, ella tosto si
muove ad abbracciarlo - se degno d'odio etc -
Così massime di fede hanno efficacia ad allontanar Cristiano
dal peccato se si pensa - se volontà le considera... senno
no = Il fuoco brucia il legno arido - ma se non si avvicina
non lo accenderà. L'inferno v'è... tutti lo credono -
ma se non vi si pensa, bene non porta a tua morte...
Il giudizio etc... Scaramelli p. 54

"Necesse est quod meditatio sit devotionis causa (devotio est
pronta volontà d'eseguire tutto ciò che è d'ossequio servizio, gradi-
mento di Dio) in quantum homo per meditationem con-
cipit quod se tradat divino obsequio. Ad quod quidem in-
ducit duplex consideratio. Una quidem quae est ex
parte divinae bonitatis et beneficiorum ipsius secundum
illud Ps. 62. Mihi adhaerere Deo bonum est et ponere in
D. D. spem meam: Et haec consideratio excitat dilectionem
quae est proxima ~~dilectio~~ devotionis causa -
Alia vero ex parte hominis considerantis suos defectus ex q.
indiget ut Deo innitatur secundum illud Ps. 120. Le-
vavi oculos meos in montes unde veniet auxilium
mihi. Et haec consideratio excludit praesumptionem
per quam aliquis impeditur ne Deo se subiiciat dum suae
virtuti innititur - S. Th. 2. 2. qu. 82. a. 3.

(De colloquiis)

S. Bern. Meditatio docet quid desit: oratio, ne desit, obtinet: Illa viam ostendit; ista deducit: Meditatione cognoscimus imminentia nobis pericula: oratione evadimus.

S. Thos. 3. 39 5. Post Bapt. necessaria est homini jugis oratio ad hoc quod coelum introeat. Licet enim per Bapt. remittantur peccata, remanet fomes peccati, nos impugnans interius, et mundus et daemones, qui impugnant exterius. Et ideo signanter dicitur Luc. 3. quod Jesu baptizato et orante apertum est Coelum, quia scilicet fidelibus necessaria est oratio post Bapt. =

Postquam aliquis est justificatus per gratiam, necesse habet a Deo petere perseverantiae donum, ut scilicet custodiatur a malo usque ad finem vitae. Scaram. p. ll.

Ad orationem quilibet homo tenetur ex hoc quod tenetur ad bona spiritualia sibi procuranda, quae non nisi divinitus dantur = unde alio modo procurari non possunt, nisi ab ipso petantur =

Chrys. Quando tu enim destiteris oratione, perinde facis ac si piscem ex aqua extraxeris - ut enim pisci vita est aqua ita tibi precatio -
Vide Scaram. p. 92.

[illegible] Arbitror cunctis esse manifestum quod simpliciter impossibile est, absque precationis praesidio cum virtute degere cursumque huius vitae peragere - Etenim qui fiet, ut quis virtutem exerceat, nisi crebro frequenter adeat et supplex ad genua accedat Ei, qui virtutem omnem suppeditat et largitur hominibus. =

Vigilate et Orate ut non intretis in tentationem" -

(1.)

Habeat magnam Sacerdos Devotionem ad S. Jo. Baptistam. Cur — "He shall drink no wine and strong drink, and he shall be filled with the Holy Ghost." Luk. 1.15 =

De Duobus Vexil...

Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat, Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant

Ex P. Palma. De Duobus Vexillis

Finis huius Meditationis, est, supposita voluntate quam in prima Med.e excitavimus sequendi Christum nostrum, scire, in quibus rebus particularibus illum sequi debeamus; et postea, quod nos ad bellum vocet Christus, in quibus et cui debeamus bellum inducere. Hoc nos docet S. Pater Noster sub similitudine duorum Ducum et duorum Vexillorum. Nam, ut erat miles, in militaribus semper exercitiis versatus, hoc ei sic revelavit immo docuit Deus Dom. noster per illam allegoriam sub nomine ducum, militum, exercitus, vexillorum. Et sicut ipse postmodum retulit, (et ex eius ore referre solet P. E. Mercurianus 4 S. G.) in isto Exercitio detexit et revelavit ei Deus totam ideam, institutum et finem nostrae Religionis et nomen quod assumere deberet Societatis Jesu; i.e. militum qui sub Vexillo Christi Domini Nostri contra Luciferum, Dei nostrumque capitalem hostem, militaturi erant.

Illa similitudo praeterea valde opportuna est ad distinguendos contrarios spiritus, qui intra nos pugnant, primamque nobis ingerendam lucem pro discretione Spirituum necessariam. Hoc est ut distinguamus inter bonum et malum, ut huic resistamus, et illi obediamus ac sequamur.

In primo praeludio loco Historiae ponitur:
Primo: Quod sint duo duces, quorum alter Christus Dom. noster, summus Imperator et Dux noster. Alter est Lucifer, capitalis humanae (naturae puto) hostis. Inter quos tanta est differentia quantam Ipse Christus declaravit Jo. 10. "Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant."
Secundo. Quod duo isti Duces, unus tam amicus et alter tam hostis noster, inter se habeant bellum, non pro Civitatibus, nec castris, nec regnis terrae, sed pro Homine et super iure, quod uterque in illum sibi vindicat. Hoc est pro me, uter eorum majus imperium in me sit habiturus.
Tertio. Quod duobus illis ~~vexillis~~ Ducibus, talis sit de homine pugna, qua non violenter eum subigant, sed alliciant trahantque voluntatem. Et ideo J. C. D. noster omnes sua vocatione et secretis suis inspirationibus vocat et allicit, ut se suo Vexillo subiiciant - et Lucifer eodem modo eos sub sua signa vocare conatur. Ut tandem, ista est huius historiae summa, quod singuli Duces homines vocent invitantque ut libere sibi se subiiciat obediatque.

Secundo Praeludio nihil est peculiare, nisi quod St. Pater noster, quo locum dictis duobus exercitibus et Vexillis, Campum Hierosolymitanum exercitui Bonorum militanti sub vexillo Christi Domini nostri attribuerit, et campum Babylonicum exercitui malorum sub signis Luciferi: quia SS. Scriptura solet assignare Civitatem Hierosolymitanam bonis et Babylonicam mali.
In 3. praeludio continetur finis totius huius Meditationis, qui consistit in eo, ut a Deo Domino nostro obtineat quis donum discretionis spirituum bonorum et malorum; et vires quo malis bellum indicat, et bonis obediat. Et hac ratione tertium hoc Praeludium convenit cum titulo quem S. Pater noster praefigit Regulis discretionis eorum ubi sic dicit: "Regulae

aliquid ad lucubri Quaerimus nos diversi excitant dolores distinguendus, sit boni Dei adveniat tantum sit tellum per. Mari.

Prima Pars Meditationis.

1. Punctum. Formanda Imaginatio de Lucifero cum omnibus circumstantiis quae hic notantur.
1°. quod sit in campo Babylonico. 2°. quod ascenderit ad altiorem cathedram. 3° quod ea cathedra plena sit igne. 4° quod ex ea prodeat multum fumi. 5° quod sit figura horribilis vultuque terribilis. Ista enim sunt signa quae ad eius nos cognitionem ex vultu perducant, et ut nobis ab eo cavere possimus. Et haec eius imaginatio multum proderit ad eius tentationes et suggestiones detegendas, qui finis est huius Exercitii.

2. Punctum. Videbimus hic sollicitudo et industria qua Daemon utitur ad finem suum consequendum, ministros suos mittendo ad omnes mundi plagas; monens ne ulli loco aut alicui hominum generi parcant. Et sic totum hunc mundum considerabimus sicut eum vidit S. Antonius, plenum laqueis, telibus et venatoribus; plenum viis lubricis, quae occasiones multae lapsuum, plenumque tentatoribus qui omnes artes adhibent, nulla praetermissa. Unde fit locus ut nullus ab hominum conversatione tam remotus aut secretus sit, nec ulla tam spiritualis persona, quae tentationibus obnoxia non sit.
Primum ergo punctum nobis insinuat hostis nostri conditionem, qui est ferox et crudelis, qualis est Leo. Et secundum quod non sit instar leonis, qui in antro se componit ad dormiendum, sed instar esurientis, qui prae fame ipsa rabidus rugiet circumeatque quaerens quem devoret, quod totum debet in nobis excitare vigilantiam et prudentiam secundi Apostoli monitum 1. Pet. 5. Sobrii estote et vigilate: quia adversarius vester diabolus tanq. Leo rugiens circuit quaerens quem devoret.

Quaeque vigilantia nobis servire debet ad cautelam, ne nimium quibusvis occasionibus externis fidamus, nec omni spiritui quo intus movemur, credamus: attente intentiones daemonum examinantes, quo ab iis nobis caveamus, ne culpa nostra et incuria in tentationem incidamus, ut Salvator monet: Vigilate et orate ut non intretis in tent^m.

In Tertio Puncto nobis proponuntur cum discretione res ad quas per se et suos ministros nos daemon allicere conatur. Quae sunt tres. 1° amor divitiarum. 2° et honoris 3° et superbia.
Unde nota ordinem, quem daemon in tentando servat. Incipit enim plerumque a Concupiscentia divitiarum, sq. a re proxime coniuncta necessitati corporis et obligationibus domus et familiae.
Secundus gradus est, honor vanus. Quia si quid ex bonis sustentationi familiae necessarioque superest, statim oculos coniiciunt in amplificandum statum augendamque familiam et honores, quo totum quod residuum est, expendatur, ita ut nihil sibi aliisque supersit. Et ut tales quotidie sibi imaginantur maiorem familiae honorumque amplitudinem, ita nullae eis sufficiunt divitiae. Sicque cum progressu crescit Concupiscentia, et a primo secundoque vitio gradum faciunt ad Tertium nimirum superbiam. Non enim in id, quod sunt, oculos coniiciunt, sed in id quod habent aut habere videntur. Et suae exiguitatis statusque prioris obliti, tantos se esse putant, quantae sunt divitiae et honores. Sicque se magni faciunt et ab aliis maiores, quam sunt, haberi volunt, et inordinate appetunt propriam excellentiam quae vera et germana est superborum conditio.

Secundo nota, quod ex hoc triplici divitiarum, honoris et propriae excellentiae amore oriantur reliqua vitia, ad quae quasi per catenam, hisce mediis nos daemon pertrahere conatur. Ex divitiarum enim appetitu

ordinarie proveniunt Iudiciae. Dispositiones - Furta - Violentiae - Perjuria - et omne injustitiarum genus.
In personis criminalibus et divitum tormentis proveniunt Cordis Inquietudo, qualis est eius, qui mille spinis vexatur. Siccitas in Oratione - Duritiez et defectus Compassionis pauperum -
In Religiosis oritur Desiderium rerum curiosarum, et superfluarum - Proprietates - Lautae tractationes - Amicitiae vanae cum saecularibus, quo aliis impetrant quod appetunt - Dissimulationes et Mendacia cum superioribus, ne detegantur - Amaritudines et murmurationes contra eos, quando impediuntur.
... amor honoris producit iactantiam, hypocrisin: ambitionem officiorum, et habitationis honorationis: ... iniquis artibus procurationes cum iis qui ad haec multum iuvare possunt; contemptum et detractiones de aequalibus et competitoribus; disputationes, contentiones, discordias, et novitates etc.
Ex superbia oritur Caecitas intellectus, duritia iudicii; Pertinacia in suo sensu: Inobedientia erga superiores: Praesumptio de se ipso - Otium. Taedium in sui recollectione - Vanae loquelae - Evagationes in Oratione. Amor et aestimatio rerum, insensibilium et gustus in voluptate carnali; ita ut Deus frequenter occultam aliquam superbiam manifesto peccato luxuriae puniat.

Ex dictis colliguntur aliquae Regulae, quo quis facilius in notitiam veniat tentationum daemonis, et sunt quasi prima documenta discretionis spiritualis.
Prima est ex parte rei ipsius, quando nempe sentimus nos moveri et inclinari ad amorem divitiarum, honoris et propriae excellentiae, vel ad aliquod aliud vitium, quod in illis ex se radice nascitur; quia illa sunt, ad quae daemon nos inducere conatur, ut in 3º Puncto bene notatur, et tunc tentatio magis est manifesta.

Secunda Regula est ex parte modi, cum quis experientia percipit ejusmodi cogitationem turbationis causam dare, animoque anxietatem, diffidentiam et obscuritatem offundere. Tales enim fructus in anima a Daemonis suggestione produci solent. Nam ut ex vocis et modi loquendi sono clare percipimus, an is, qui loquitur, in humili an alto sit loco; an iracundus ac furiosus; an suavis an pacatus; etc. (sit) sic ex affectibus illis, quos anima sentit, colligitur, quod illi a Duce superbo, feroci, terribili, qui ex cathedra sua elevata non spirans nisi fumos et ignes loquitur, proveniant ——————————

Secunda Pars Medit^is^

De Vexillo Christi D. N.

Eadem tria puncta e contrario nobis sunt consideranda de Ch^o^ D^o^ N^o^ summo et vero Duce. ——————————

In 1° Puncto formanda in nobis ipsis Imago Christi Salvatoris Nostri cum proprietatibus suis et conditionibus, ut hic dicitur.

1°. quoad Locum — In regione Jerusalem: quod significat pacem et repraesentat Jerusalem coelestem, quae est Civitas Dei, de qua dicitur: Gloriosa dicta sunt de te Civitas Dei.

2°. In campo magno, aperto, plano et patentissimo (forsan patentissimo) loco: quod significat Lucem: hilaritatem, et latitudinem Cordis.

3°. In loco humili, dispositione et vultu demisso, qui omnem tollit horrorem et timorem, et ad familiarem conversationem invitat, omnem quae spondet Mansuetud^m^ et affabilitatem.

4°. Quoad ejus personam speciosus, gratiosus, vultu amantis, cuique amari meretur Et tandem, ut Sponsa dicit — Totus desiderabilis =

exhibitionem circumstantiis sensibilibus loci et personae, ut nobis aperitur ad notitiam ingenii et conditionis Christi D.N., nobisque hujus doctrina sanctaeque inspirationes innotescant.

In secundo Puncto considerandi veniunt Apostolorum, concionatorum et aliorum Evangelii Ministrorum, quos Salvator paulatim variisque temporibus vocat, et per universum mundum distribuit, inspirando in corda placidorum mortalium cogitationes apostolicas, animosque, quo faventes, patriam divitiasque et amicos relinquentes, penetrent usque ad ultimos fines terrae et per montes et silvas velut venatores homines quaerant, eosque e suis antris et cavernis educant, ut Evangelii lumine illustrati, in sui Creatoris cognitionem veniant. Nullus est in toto orbe angulus ita desertus, nec gens tam barbara, quo haec Christi D. N. notitia ejusque doctrina non pervenerit. "In omnem terram exivit sonus eorum" etc.

Tertium Punctum continet doctrinam, quam Spiritus D. N. suis illis nunciis nunciat, qua homines ad sanam mentem perducant. Hanc S. Pater noster ad tria puncta contraria iis quae daemon hominibus persuadet, mundusque docet et exercet, reducit, quae sunt
1°. Paupertas opposita Divitiis. 2°. Opprobria et Contemptus opposita honori mundano. 3°. Humilitas, contraria superbiae.
Circa quae notandum
1°. Quod in hoc exercitio fundata sit doctrina ea quam Sanctus Pater noster tam graviter et cum tanta emphasi intrantibus in Societatem proponit in Cap. 4. Exam. a §. 34 usque ad Capitis finem, ut vocari potest admirabilis hujus exercitii Commentarius.

Ex hoc enim Exercitio, sicut dictum est prodit forma Societatis: quae fundata est in odio, non ex parte sui patefacto, et omnium quae mundus amat et amplectitur, admittendo et totis viribus concupiscendo quidquid Christus D.N. amavit et amplexus est. Et qui in hoc non colliminat aut incumbit, vel qui tam ferventia desideria non habet, vel saltem habere ea desiderat, apud se non statuens, nec paratum se ostendens ad ferendas cum divina gratia patienter quasvis iniurias, illusiones (sic) opprobria, aliaque, quae Christi D.N. vestis et insignia includunt; iste, inquam, qui vestem eam sui Domini non aestimat, dici non potest istum Ducem sequi, neque de ista esse cohorte.

Notandum secundo, quod tres illi abjectionis gradus inter se sunt coniuncti et quasi concatenati, ut de tribus contrariis diximus; et ex iis tq. ex radice caeterae virtutes oriuntur. 1o. enim debemus omnes universaliter iuvare adducendo illos ad summam paupertatem spiritualem, h.e. ad vincendum a se divitiarum amorem earumque aestimationem; et ita quasi istam concupiscentiam, quae omnium malorum est fons, ex animo praescindendo. Et tunc verum et perfectum esse odium illud divitiarum scimus quando reipsa illas deserere paratos nos sentiemus, si eam Dei fore voluntatem intelligeremus, ita, ut eas actu [illegible] deserere, non tam a nostra quam a Divina procedat voluntate.

Ab hoc gradu ascenditur ad secundum, qui est contemptus honoris, quia animus omnis ac impetus quo ferimur in honorem mundanum, nascitur ex pecunia, et pecuniae gratia homines in aestimatione sunt, multorumque tuentur amicorum et adulatorum turbam. Prov. 14 Etiam proximo suo pauper odiosus erit: amici vero divitum multi

MEDITATIO

eodem quarto die facienda, de tribus hominum Classibus, seu differentiis, ut potissimam partem amplectamur.

Oratio praeparatoria, ut semper antehac.

Praeludium primum fiat, propositis vice historiae, tribus hominum Classibus distinctis, quarum unaquaeque decem millia ducatorum, alio quam divini cultus et amoris studio sibi paraverit; nunc autem placatum habere Deum, et salva fieri exoptet, sublato (*) utcumque noxio affectu rerum utpote salutis impedimento.

Secundum est, loci cujusdam imaginaria constructio, in quo videam me ipsum coram Deo, Sanctisque omnibus, cum desiderio adstantem, atque perseverantem, quonam pacto ipsi Deo placere queam potissimum.

MEDITATIO

fiet eadem quarta die de tribus Binariis [*Classibus*] *hominum (64), ut amplectamur optimum.*

Solita oratio praeparatoria.

Primum praeambulum est historia, quae est de tribus Binariis [*Classibus*] *hominum, et unaquaeque earum* [*Classium*] *acquisivit decem millia ducatorum, non pure ac debite* [*unice*] *propter amorem Dei* [*erga Deum*], *et volunt omnes se salvare, et invenire in pace Deum Dominum nostrum, tollendo* [*excutiendo*] *a se* pondus *(65) et impedimentum, quod in affectione rei acquisitae habent* [*quominus*] *ad hoc* [*ad salutem et ad Deum in pace inveniendum perveniant*].

Secundum, compositio, videndo locum. Erit hic, videre me ipsum, quomodo sto [*stantem*] *coram Deo Domino nostro, et omnibus ejus Sanctis,* [*eo animo*] ut desiderem et cognoscam *id quod gratius sit* divinae suae Bonitati.

(*) *In Meditatione quartae diei de tribus hominum Classibus. In fine primi praeludii*: Sublato utcumque noxio affectu rerum, utpote salutis impedimento; *legatur*: Sublato utcumque noxio affectu rei partae, utpotê etc.

---

(64) *De tribus Binariis hominum.* -Hisp. *De tres Binarios de hombres*; et antiqua versio *ms.* habet: *Meditatio trium Binariorum hominum*; et infra ubique *Classis* nominatur *Binarius.* Intelliguntur ergo *Classes*, quarum singulas *bini* componant. Cur bini? Fortasse, ut, determinato tali numero, minus vaga sit meditatio et repraesentatio imaginaria de hominum *Classe.* Cur non singuli? Fortasse, quia singuli non ita constituerent *Classem* hominum, et ne qua persona particularis attingi videretur. - Est autem hujus Meditationis scopus, ut voluntatis repugnantia vincatur, et homo ab illusione sibi caveat, qua forte solo quodam pio desiderio satis se fecisse existimet. Exemplum a S. P. ponitur in primo tentationum gradu, qui est circa divitiarum cupiditatem, quia spectat deliberationem de statu paupertatis eligendo. Potest autem ac debet, pro meditantis necessitate, ad quemcumque alterius generis inordinatum affectum aeque applicari.

(65) *Pondus.* - Proprie ex autographo *gravitatem*, eo scilicet sensu, quo dixit Psalmista: *Filii hominum usquequo gravi corde? Ut quid diligitis vanitatem?* Affectio scilicet, de qua hic agitur, *pondus* est *aggravans animam.*

Tertium est, optatae rei petitio, nimirum gratiae, per quam id eligam, quod et Deo acceptissimum, et mihi saluberrimum futurum sit.

Tertium, petere id quod volo. Hic erit, postulare gratiam ad eligendum id quod magis sit ad gloriam divinae suae Majestatis, et salutem animae meae.

Prima igitur Classis optat quidem acquisitae rei exuere affectum, ut conciliari Deo possit: sed media (*) debitaque adminicula toto vitae tempore non admovet.

Primus Binarius [*prima Classis*] vellet *(66) tollere* [*excutere*] *affectum quem habet erga rem acquisitam*, ut inveniret *in pace Deum Dominum nostrum, et salvare se* sciret [*posset*], *et non ponit media usque ad horam mortis.*

Secunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conducibiliorem statum ad illum tendere.

Secundus [*secunda Classis*] *vult tollere* [*excutere*] *affectum, sed ita vult eum tollere* [*excutere*], *ut* [*tamen*] *maneat cum re acquisita, ita* ut Deus veniat eo quo vult ipse [*homo*], *et non resolvit se ad rem relinquendam*, ut ad Deum eat, etiamsi *hic status* sibi *futurus esset optimus.*

Tertia postremo affectum insincerum volens abjicere, rem ipsam vel tollere, vel tenere aeque parata est: prout ad divinum cultum commodius fore, vel ex divino instinctu, vel ex rationis dictamine animadverterit (**); ac, interim omnia relinquens integra, illud tantum versat, et inquirit, nec aliam admittit relinquendae, aut retinendae rei acquisitae causam, praeter rationem ac desiderium divinae gloriae, ut quam maxima sit.

Tertius [*tertia Classis*] *vult tollere affectum, sed ita illum vult tollere, ut etiam non teneatur affectione ad rem acquisitam retinendam vel non retinendam; sed vult* solum *velle illam, vel nolle, prout Deus Dominus noster ipsi dabit velle, et* [*prout*] *personae tali melius videbitur ad servitium et laudem divinae suae Majestatis: et interea* vult reputare [*ita existimare*], *quod omnia relinquat in affectu (67)*, vires intendendo, *ut neque illam rem,*

(*) *In prima Classe*: Debitaque adminicula toto vitae tempore non admovet: *ex autographo*: Debitaque adminicula usque ad horam mortis non admovet.

(**) *In Tertia*: Ac interim omnia relinquens integra etc. *usque ad finem*; *ita ex autographo verti potest clarius*: Ac interim ita se gerit, ut qui omnia in affectu reliquerit, enitendo scilicet, neque hoc, neque aliud quippiam expetere, nisi quantum divini obsequii intuitus moveret; ita ut non aliam admittat relinquendae aut retinendae rei acquisitae causam, praeter rationem ac desiderium melius Deo Domino nostro serviendi.

---

(66) *Vellet.* - Ita ex autographo; non: *vult.* Non *optat* vere; sed *optaret.*

(67) *In affectu.* - Ita quidem et in Apographo hisp. habetur, et in versione *ms.*; nec S. P., qui utroque exemplari, ut saepe jam monuimus, usus est, lectionem hanc emendavit. Non possum tamen, quin irrepsisse hoc loco errorem suspicer, et scriptum primitus a S. P. nostro fuisse existimem: *in effectu.* - Haec enim *tertia Classis* eam animi dispositionem exhibere censetur, quam hoc Exercitio quaerimus, quamque in primo praeambulo S. P. exponit, nempe ut *tollatur impedimentum*

neque ullam aliam velit, nisi ipsum moverit solum *servitium Dei Domini nostri; ita ut* desiderium, ut melius possit *(68) servire Deo Domino nostro, illum moveat ad rem* sumendam *vel relinquendam.*

Colloquia tria subsequentur, ut nuper facta sunt de Vexillis.

Facere eadem tria colloquia, quae facta sunt in contemplatione praecedenti de duobus Vexillis.

Notandum ad haec, quod ubi affectum sentimus paupertati perfectae, quae

Notandum est (69), quod quando nos sentimus affectum vel repugnantiam

quod ex affectione rei acquisitae habetur. Agitur enim in hac Classe de eo, qui *ita vult affectum tollere, ut non teneatur affectione ad eam retinendam vel non retinendam.* Jam vero haec animi dispositio a tali affectione libera, non satis exprimi videtur, cum dicitur: VULT REPUTARE *quod omnia relinquat* IN AFFECTU; minus enim est VELLE REPUTARE *quod omnia relinquat in* AFFECTU, quam non *teneri affectione* ulla. Incohaerenter itaque procederet, dum *vellet reputare*; seu sibi animo fingere, se habere id, quod jam censetur reipsa habere: et ad firmandum *interea* animum, donec voluntas Domini sibi innotescat, uteretur medio, quod minus valeret, quam ipsa actualis ejus animi dispositio. Quid enim ad hoc valeret illud: *vult reputare quod omnia relinquat in affectu*? Valet autem plurimum, si legatur: *in effectu.* Sic enim perfecta animi dispositio, ejusque in meliora et perfecta conatus exprimitur. Atque huic lectioni respondet, quod infra dicitur: *ad rem* SUMENDAM, sic enim est in hisp.; non *retinendam*, ut habet vulgata versio. Supponitur scilicet, rem fuisse jam, quantum ad animi propositum, non *in affectu* solum, sed et *in effectu* relictam. - Hac ratione *tertia* haec *Classis* efficacissime *affectum* omnem tollere nititur: dum, ne sibi ipsa illudat (quoniam de proprio affectu sat secure judicare vix possumus), proponit sibi, immo ita *reputat*, vel certe *reputare vult*, se omnia relinquere *in effectu*, et hanc animi sui dispositionem ita firmat, ut non, nisi Divino obsequio id postulante, ea, quae sic reliquit, *sumere*, seu iterum admittere, in animum inducere velit.

Itaque:

Prima Classis vellet affectum noxium tollere; sed, cum nihil velit facere, nil sacrificare, ut hoc bonum obtineat, non potest dici velle revera. *Vellet* quidem, non *vult.*

Secunda Classis vult affectum tollere, et aliqua etiam adhibere media parata est; ita tamen, ut *effectu* rem relinquere nolit. *Vult*, sed imperfecte.

Tertia Classis vult omnino tollere affectum; et ut tollat parata est etiam *effectu* rem relinquere, et hoc ipsum sibi proponit, imo *reputare vult*, id re ipsa se exequi. Haec *vult* plene ac perfecte.

Mire juvat haec Meditatio, ut homo exploret animum suum, *tentet seipsum*, ut Apostolus loquitur, quo ab illusione caveat; eumque *animum ab affectione* noxia *liberum* concipiat, qui est hujus Meditationis proprius scopus, et praeparatio ad Electionem recte instituendam.

(68) *Desiderium ut melius possit.* - Ex autographo verteretur ad verbum italice: *il desiderio di poter meglio servire*; gallice: *le désir de pouvoir mieux servir.*

(69) *Notandum est etc.* - Maximi momenti est hoc *Notandum* s. Patris, qui etiam infra saepius ad illud nos remittit. Agitur enim in illo de modo vincendi

tum in spiritu, tum in rerum abdicatione subsistit, adversantem, et ad divitias magis inclinantem : multum confert, ad eum elidendum, petere ex Deo, licet renitente carne, ut ad paupertatem ejusmodi sectandam nos eligat (*): servabimus tamen interea desiderii nostri libertatem, qua liceat convenientiorem servitio divino viam invadere.

contra paupertatem actualem, *quando non sumus indifferentes ad paupertatem vel divitias, multum juvat* [*hominem*] *ad extinguendum talem affectum inordinatum, petere* in colloquiis *(etiamsi sit contra carnem* [*s. carnis sensum*]) *ut Dominus ipsum eligat ad paupertatem actualem, et* [*protestari*] se [*id*] velle, *petere et supplicare, dummodo sit servitium et laus divinae ejus Bonitatis.*

QUINTA DIE

sequetur contemplatio de Domini transitu, a Nazareth ad Jordanem fluvium, deque ejus Baptismo, ut infra in Myst. Vitae Christi.

Fiet tam media nocte, quam primo mane. Bis praeterea repetetur circa Missae ac Vesperarum horam. Ante coenam applicabuntur quinque sensus. Ad haec, quodlibet horum quinque Exercitiorum praecedet oratio praeparatoria, cum tribus praeludiis, ut in superioribus de Incarnatione et Nativitate traditum est. Nec non adjectis tribus colloquiis, ut circa Classes, vel juxta id, quod ibi fuit subnotatum.

QUINTA DIE

contemplatio de profectione Christi Domini nostri a Nazareth ad flumen Jordanem, et quomodo fuit baptizatus. Infra [*inter Mysteria Vitae Christi Domini nostri*].

Haec contemplatio fiet semel *media nocte, et* iterum *in aurora, et duae repetitiones super eadem* [*fient*] *ad horam Missae et Vesperarum, et ante coenam trahere* [*applicare*] *ad illam quinque sensus; in unoquoque ex his quinque Exercitiis praemittendo solitam orationem praeparatoriam, et tria praeambula, sicut* haec omnia declarata sunt *in contemplatione de Incarnatione et Nativitate, et fi-*

(*) *In Notando*: Servabimus tamen interea, etc. *usque ad finem*; *in autographo sic habetur*: Atque hoc ipsum optare, petere, et flagitare, spectato solum obsequio et gloria divinae ipsius Bonitatis.

repugnantiam, quam quis in se sentiat, quominus ad ea, quae meliora sibi cognoverit, amplectenda se determinet. Scilicet, orationi insistendum tunc est, et petere a Domino debemus, quamvis inviti, quamvis veluti cum timore ne exaudiamur, petere tamen, et instanter petere, nosque ipsos, quamvis repugnantes, protestari promptos ad ea quae Dominus velit. Neque est exigui meriti aut parum efficax hujusmodi oratio, cujus ipse Dominus in Horto agonizans exemplum nobis dare dignatus est. - Non est ergo omittendum triplex colloquium, propterea quod talia desideria non sentiamus: sed, contra, magis etiam tunc colloquio triplici, eo modo quo in hoc Notando monemur, insistendum. Vide etiam inter XX. Annotationes decimam sextam. Ceterum eo magis commendanda est haec praxis, quod plerumque illud, a quo illam sentimus *repugnantiam*, illud ipsum sit, quod a nobis Dominus requirit, ut Ipsum *inveniamus in pace*, quemadmodum in primo praeambulo dicitur.

	niendo cum tribus colloquiis (70) [meditationis] de tribus Binariis [Classibus], vel juxta notam quae sequitur post Binarios [Classes].
Examen autem particulare a prandio et coena usitatum, fiet hic, et in sequentibus, de erratis ac negligentiis, quae circa proprias ejus diei Meditationes, et Additiones contigerunt.	*Examen particulare, post prandium, et post coenam, fiet de defectibus et negligentiis circa* Exercitia *et Additiones hujus diei, et sic in iis [diebus] qui sequuntur.*
SEXTA deinceps DIE	*SEXTA DIE*
contemplandum se offert, quomodo Christus Jesus a flumine Jordanis petierit Desertum, ibique versatus sit: servata omnino Exercitii diei quintae forma.	*contemplatio quomodo Christus Dominus noster ivit a flumine Jordane ad Desertum inclusive: servando* in omnibus *(71) eamdem formam, quae in quinta [die servata est].*
SEPTIMA	*SEPTIMA DIE*
Quomodo beatus Andreas, et alii successive Christum secuti sunt.	*Quomodo S. Andreas et alii secuti sunt Christum Dominum nostrum. Infra [inter Mysteria].*
OCTAVA	*OCTAVA DIE*
Quomodo sermonem fecit Dominus in monte, octo Beatitudinis modos edisserens.	*De sermone in monte, qui est de octo Beatitudinibus. Infra [ibid].*
NONA	*NONA*
Quomodo navigantibus Discipulis se ostendit ambulans super aquas maris.	*Quomodo Christus Dominus noster apparuit suis Discipulis super undas maris. Infra [ibid].*
DECIMA	*DECIMA*
Quomodo in Templo docuit.	*Quomodo Dominus praedicabat in Templo. Infra [ibid].*

(70) Diligenter notetur id, quod hoc loco dicitur de *colloquiis tribus* semper iterandis, et de *Nota quae sequitur post tres Classes* prae oculis habenda. *Notam* hanc intellige *Notandum* illud, de quo in superiori n. 69. - Cur autem S. P. et hic et alibi passim remittit ad formam trium colloquiorum positam in fine meditationis de tribus Classibus? Cur non potius ad eam, quae ponitur in fine meditationis de duobus Vexillis, ubi multo fusius eadem colloquiorum forma exponitur? Idque, cum in meditatione de Classibus ad praecedentem de Vexillis ipse remittat? - Fortasse, ut hac occasione *Notam* istam, adjectam in fine Classium, quae sane momenti est maximi, frequenter in memoriam revocet, ejusque usum nobis commendet.

(71) *In omnibus*-etiam *in tribus colloquiis, et juxta Notam, quae sequitur post tres Classes* . . . Atque hoc intelligendum etiam de sequentibus diebus.

UNDECIMA

De Lazari suscitatione.

UNDECIMA

De resurrectione Lazari. Infra [ibid].

DUODECIMA

De gestis in die Palmarum.
Supra dicta Mysteria vide infra, inter Mysteria Vitae Christi.

DUODECIMA

De die Palmarum. Infra [Ibid].

Notanda hoc loco sunt haec tria. Primo, quod in hac secunda hebdomada juxta temporis facultatem, et utilitatem personae sese exercentis, possunt aliquot Meditationes vel adjici, ut de Mysteriis Visitationis, Pastorum, Circumcisionis, et trium Regum, vel subtrahi ex suprapositis, quippe quae introductione tantum delineantur, ad formandam melius contemplationem.

Prima nota est, quod in contemplationibus hujus secundae hebdomadae, prout unusquisque vult temporis [plus vel minus] impendere, vel *prout profectum faciat,* potest extendere, vel abbreviare *[hebdomadam]: si extendere [voluerit, fiet] sumendo Mysteria Visitationis Dominae nostrae ad sanctam Elisabeth, Pastores, Circumcisionem pueri Jesu, et tres Reges,* et sic de aliis; *et si abbreviare [voluerit, poterit] etiam subtrahere [omittere] ex illis [Mysteriis] quae [supra] posita sunt: quia hoc est (72) [tantum] dare introductionem quamdam* et modum *ad* postea *melius* et magis complete *contemplandum.*

Secundo (*), quod inchoanda est Electionum discussio a contemplatione

Secunda, materia Electionum inchoabitur a contemplatione [discessus

(*) *In secundo Notando post duodecimam meditationem.* Secundo, quod inchoanda est, etc. *usque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, si ita vertatur ex autographo:* Secundo, quod inchoanda est Electionum discussio a contemplatione discessus Christi ex Nazareth Jordanem versus inclusive, quae fit quinto die, ut in sequentibus declaratur.

(72) *Quia hoc est* (tantum). - Licet in autographo non habeatur *το tantum*, habetur tamen, ut in vulgata, ita et in antiqua versione *ms.*; itaque et nos posuimus, cum ex contextu omnino videatur subintelligendum. Sensus est, liberum relinqui plura, sive pauciora ex indicatis Mysteriis contemplanda assumere, quia haec proposita sunt solummodo velut introductionis loco, et ut formam praebeant ac modum, quo contemplandi usus acquiratur; qui postea, tum in Exercitiis sequentibus, tum etiam post completa Exercitia in quotidiana orandi consuetudine erit utilissimus. - Sive ergo plura, sive pauciora Mysteria nunc assumat, poterit ea exercitans *postea*, etiam post Exercitia, *magis complete* contemplari: dummodo hanc *introductionem et modum* addiscat Mysteria Vitae Christi contemplandi per personas, verba, opera, et certo quodam ordine, certaque methodo, cum tribus illis colloquiis etc., prout in Libello proposita sunt.

discessus Christi ex Nazareth Jordanem versus usque ad eam, quae fit quinto die, simul comprehendendam.

Tertio, quod antequam Electionum materiam aggrediamur, ut ad capessendam germanam Christi doctrinam affectum nostrum disponamus, apprime juvat considerare, ac per diem totum revolvere identidem tres sequentes Modos humilitatis, necnon colloquia dicenda crebro agitare.

Primus humilitatis Modus hic est, ad salutem necessarius, ut me penitus subdam divinae legi observandae, utque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio, vel extremo vitae discrimine objecto, transgrediar ex deliberato mandatum ullum divinum, aut humanum, quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

Christi] *a Nazareth ad Jordanem inclusive, id est, quinta die*: [*tractabitur autem materia Electionum*] *prout in sequentibus declaratur.*

Tertia, antequam quis *ingrediatur in Electiones, ut* afficiatur *(73) ad veram Christi Domini nostri doctrinam, multum juvat considerare et* advertere *ad tres sequentes Modos (74)* [*s. species*] *humilitatis, et considerando eas identidem* [*aliquibus temporum spatiis*] *per totam diem, et item faciendo colloquia, prout infra dicetur.*

Primus Modus humilitatis est necessarius *ad salutem* aeternam, scilicet, *quod* ita me demittam, *et* ita me humiliem, quantum possim, ut in omnibus obediam legi Dei Domini nostri, adeo *ut, etiamsi me constituerent dominum omnium rerum creatarum in hoc mundo, vel pro* [*conservanda*] *propria vita temporali,* non veniam *(75)* [*non inducar*] in deliberationem transgrediendi *mandatum aliquod, sive divinum, sive humanum, quod me obliget sub peccato mortali.*

(73) *Ut... afficiatur.* - Intellige, ex autographo, ut ad veram Christi doctrinam magno *affectu* aestimandam et amandam perducatur; hoc enim significat verbum hispanum: *affectarse.* - Nota diligenter proprium scopum considerationis huius *de tribus Modis humilitatis*, bene distinctum ab illo, qui in meditatione *de tribus Binariis* propositus est. Vide supra n. 64., itemque n. 67. sub finem.-In illa agebatur potissimum de dispositione animi ad tollendum *omne* impedimentum. In hac *de tribus Modis humilitatis* animus provocatur ad generosam Christi sequelam in rebus maxime arduis *magno affectu* amplectendam. Certe *tertio Modo humilitatis* nihil est altius aut perfectius in animi dispositione ad eligendum et sectandum quidquid est in perfectione summum.

(74) *Modos* (*s. species*). - Antiqua versio *ms.* vertit *species.* Ita et infra: *Prima species humilitatis.*

(75) *Non veniam* (non inducar) *in deliberationem transgrediendi.* - Ita ex autographo clarius exprimitur, agi non tam de *actu*, quam de *habitu* seu de animi dispositione. Illa etiam particula, *quantum possim*, quam vulgata versio omisit, sed quae habetur in autographo, redundaret, si de peccato mortali *actu* non committendo ageretur. Quis enim posset unquam vere dicere: *non possum non peccare mortaliter*? Sed cum de ea animi dispositione agatur, qua ita divinae legi me submittam, ut ne *deliberem* quidem de ea transgredienda, quacumque oblata tentatione, etiam gravissima, recte dicitur: *quantum possim, ita sim animo paratus.* Immo vero, licet hic Modus humilitatis sit necessarius ad salutem, ac proin omnes

Secundus majoris est perfectionis, ut fixo animo, ad divitias, paupertatem, honorem, ignominiam, brevitatem vitae, ac longitudinem, aeque sim propensus, ubi aequalis est divinae laudis, et salutis meae occasio: utque nulla, vel humanae quantaecumque felicitatis, vel propriae mortis conditione proposita, adducar umquam, ut culpam, licet venialem tantum, decernam admittere.

Secunda est perfectior humilitas quam prima, scilicet, si ego in tali me [*constitutum*] puncto inveniam *(76)*, ut non velim, neque afficiar magis *ad habendum divitias, quam paupertatem, ad cupiendum honorem quam ignominiam, ad desiderandam vitam longam quam brevem, ubi aequale fuerit servitium Dei Domini nostri, et salus animae meae* [*aequalis*]: *itemque, ut nec pro omnibus rebus creatis, neque eo quod mihi vitam auferrent,* in deliberationem veniam *committendi aliquod veniale peccatum.*

Tertius est Modus humilitatis absolutissimae, ut priores duos jam adeptus, etiamsi nullo superaddito, laus Dei par foret, ad majorem tamen imitationem

Tertia est humilitas perfectissima, *scilicet, quando, includendo primam et secundam,* ubi *aequalis fuerit laus* et gloria divinae Majestatis *(77), ad imi-*

necessario in eo esse debeamus; quisque tamen cogitare ac dicere debet: *quantum possum*; nec sine timore ac tremore. - Certe Petrus in eo gradu erat, et ita erat animo dispositus, et ex illo *habitu* dicebat Christo: *Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo.* Et tamen in *actu*, in occasione et periculo positus, non stetit.

Idem majori ratione de secundo Modo humilitatis sentiendum est.

(76) *Si ego in tali me* (constitutum) *puncto inveniam* - i. e. in tali animi dispositione. - Quod infra in vulgata versione dicitur: *ut nulla.... conditione proposita adducar umquam*, plus exprimit, ni fallor, quam S. P. expressit, aut intelligi voluit. Vide praecedentem n. 75.

(77) *Ubi aequalis fuerit etc.* - Antiqua versio *ms.* habet: *modo aequale servitium et par gloria Dei Domini nostri contingat.* In versione vulgata, illa *etiamsi - tamen* - in expositione hujus tertii Modi humilitatis, simplicissimae perspicuitati officiunt. Aliquomodo etiam sensus laedi videtur: nisi forte *aequalis gloria Dei* sensu strictiori sumatur, cum relatione ad duos Modos praecedentes, scilicet ut sit: *etiamsi nec peccatum mortale, nec veniale* incurreretur. Alias enim, ubi major imitatio Christi, ibi necessario etiam major Dei gloria, non jam *aequalis*. Ceterum non aliter esse intelligendum, quam: *si aequalis fuerit etc.*, evidens est etiam ex ultimis verbis S. P., quibus hanc materiam concludit: *si*, inquit, *aequale aut majus etc.* Haec ergo tertia humilitas eligit actu paupertatem et opprobria, *dummodo* major Dei gloria non exigat, ut divitias et honores retineam vel admittam. Nam et hoc in particularibus casibus occurrere potest. Sic autem rectius dici videtur, quam: *etiamsi* major Dei gloria non exigat, ut paupertatem et opprobria amplectar. Porro antithesis in autographo disjuncta: *paupertatem cum Christo paupere, quam divitias etc.*, addito in unaquaque singillatim exemplo Christi Domini, longe majorem habet efficaciam et unctionem.

Exemplo illustrari tres humilitatis Modos operae pretium fuerit. Sit ergo sequens:

Laesus sit aliquis graviter in fortunis suis vel in honore.

Primo humilitatis Modo - nolet ullo pacto jus suum vindicare, si absque *peccato mortali* id consequi non possit.

Secundo humilitatis Modo - neque *veniale* volet committere, ut jus suum prosequeretur.

Christi, eligam potius cum eo paupere, spreto, et illuso, pauperiem, contemptum, et insipientiae titulum amplecti, quam opes, honores, et sapientiae aestimationem.

Porro ad gradum hunc humilitatis attingendum, magnum afferet compendium, triplicis colloquii praecedentis de

tandum [*magis*] *Christum Dominum nostrum*, utque ei magis actu similis fiam, volo et eligo magis paupertatem cum Christo paupere, quam divitias; opprobria cum Christo pleno opprobriis, quam honores; et magis desidero aestimari vanus [*insipiens, inutilis*] et stultus pro Christo, qui prior habitus fuit pro tali, quam [*aestimari*] *sapiens ac prudens in hoc mundo.*

Itaque pro eo, qui desiderat hanc tertiam humilitatem (78) obtinere, *multum* [*ad hoc*] *prodest, facere tria*

Ubi vero possit illud vindicare *absque ullo peccato*;

Tertio humilitatis Modo - damna sua lucra putabit in Christo, infamiam honorem; nec vindicabit, sed tacens et gaudens in Domino feret, *dummodo gloria Dei aequalis sit*, i. e. dummodo nec officii ratio, neque ulla alia obligatio, neque alia justa consideratio postulet, ut jus suum prosequatur. - Talis obligatio si existat, jam *non erit aequalis gloria Dei*; itaque defendet se legitime, nec propterea violabit propositum *tertii Modi humilitatis*, sancta haec sensa servans in corde suo, animumque ita dispositum gerens, ut, si forte, ut non raro accidit, justa defensio effectu careat, non modo patienter ferat, sed *duplici* honore se dignatum in Christo et cum Christo gratuletur.

Ceterum, ut hoc obiter moneam, primus et secundus humilitatis Modi perfectam complectuntur *indifferentiam*, et carnis, sensuum, et amoris proprii ac mundani *rebellionis* impugnationem omnimodam supponunt: tertius hic neque *indifferentia*, neque impugnatione *rebellionis* contentus est, sed omnino in omnibus *agere contra* naturae inclinationem docet, idque *pure ob majorem Christi imitationem ac similitudinem*; itaque castissimum continet amorem Christi Regis, et in hoc amore totus fundatur; ac mirifice cohaeret cum exercitio de Regno Christi, quod est veluti Fundamentum Exercitiorum post primam hebdomadam, ut suo loco notavimus. Vide ibi Notam ad tertium punctum applicationis, n. 5.

(78) *Qui desiderat etc.* - Ex autographo, non omnibus promiscue, sed iis, *qui desiderant* ad tam perfectam humilitatem pertingere, qui scilicet Christi Regis sui amore succensi, et hujus tantae perfectionis pulchritudine capti, ad eam consequendam anhelant, qui, uno verbo, *insignes esse volunt* in Christi servitio, prout in contemplatione de Regno Christi dictum est; his medium hoc triplicis colloquii proponitur. Donum enim est singulare, *datum* vere *optimum*, *donum perfectum*, quod *desursum est*, nec nisi multa et humili prece obtinendum: ita tamen, ut oratio haec, petitio, postulatio per triplex colloquium *multum* quidem *juvet*, nec tamen sola sufficiat, nisi nostra etiam exercitatio, et generosa nostri victoria accedat. Eos porro, qui ad praeclaram hanc humilitatem perduci vere *desiderant*, meminisse necesse est, tertium hunc Modum supponere primum et secundum, ut S. P. N. clare enuntiat; ne qui, absque serio studio assequendi et inviolabiliter servandi primum et secundum, ad tertium adspiret, vel potius adspirare sibi videatur, vane sibi blandiatur, seque ipse illudat.

Vexillis usus, per quod suppliciter poscamus (si divinae placeat Benignitati) ad talem perduci Electionem, sive major, sive aequalis obsequii mei erga Deum, et gloriae divinae proventus subsit.

PRAELUDIUM

ad Electionem faciendam.

Ad bene quippiam eligendum, nostrae sunt partes, ut oculo puro ac simplici spectemus, quorsum fuerimus creati, nimirum ad laudem Dei, et salutem nostram. Quapropter eligenda sunt ea tantum, quae conducunt ad dictum finem: cum ubique fini medium, non medio finis habeat subordinari. Unde errant, qui uxorem ducere primitus, aut Ecclesiasticum munus seu beneficium adipisci statuunt, atque ita demum Deo postea inservire, utentes praepostere fine ac medio, nec ad Deum tendentes recta, sed oblique ipsum ad perversa vota sua pertrahere conantes. Atqui e contrario plane agendum est, proposito primum divino cultu, tamquam fine nostro, et electo deinceps Conjugio, vel Sacerdotio, ceterisque rebus omnibus, quatenus expedit, ad praefixum finem ordinatis. Idcirco nihil movere nos debet, ad mediis quibusvis utendum, aut supersedendum, nisi habita in primis tam divinae laudis, quam nostrae salutis, certa ratione.

colloquia de Binariis [*Classibus*] *(79) jam dicta* [*v. dictis*], *petendo, ut Dominus noster* velit ipsum eligere ad hanc tertiam, majorem et meliorem humilitatem, quo magis eum imitetur, ac [*melius ei*] serviat, si [*v.* dummodo] *aequale aut majus fuerit servilium, et* [*aequalis aut major*] *laus divinae suae Majestatis.*

PRAEAMBULUM

ad Electionem faciendam.

In omni bona Electione (80), quantum est ex parte nostra, oculus intentionis nostrae debet esse simplex, unice *spectando finem, ad quem creatus sum, scilicet, ad laudem Dei Domini nostri, et salutem animae meae: quapropter quidquid ego eligam, debet esse* ad hoc [*s. ad hoc dirigi*] ut *me juvet ad finem, ob quem creatus sum: non ordinando, neque trahendo finem ad medium, sed medium ad finem: sicut accidit, ut multi eligant* primo *uxorem ducere, id quod est medium, et* secundario *in statu conjugali Deo Domino nostro servire, quod,* [*scil.*] *servire Deo, est finis. Similiter sunt alii, qui* primo *volunt habere beneficia* [*Ecclesiastica*], *ac* postea *servire Deo in illis. Itaque hi non recta tendunt ad Deum, sed volunt ut Deus recta veniat ad ipsorum inordinatas affectiones, et consequenter* ex fine faciunt medium, et ex medio finem; *ita ut, quod* priori loco *assumere deberent,* posteriore loco *assumant.* Primum *enim debemus pro objecto ponere; velle* [*nos*] *servire Deo, id quod est finis; et* secundario *beneficium assumere, vel uxorem ducere,*

(79) *Tria colloquia de Binariis.* - Vid. notam 70. supra, ubi indicatur, cur potius ad tria colloquia de *Binariis* seu *Classibus*, quam ad ea de Vexillis S. P. nos remittat.

(80) *In omni bona Electione etc.* - Totum hoc praeambulum, seu praeludium, ad Electionem faciendam, ex autographo simplicius est, clarius, efficacius ad scopum a S. P. N. intentum, quam in vulgata versione.

si id magis *mihi conveniat; id quod est medium ad finem.* Nihil *ergo debet me movere ad haec vel illa media assumenda, aut ad ea relinquenda, nisi* solum *servitium et laus Dei Domini nostri, et salus aeterna animae meae.*

Introductio ad eligendarum rerum notitiam, complectens quatuor puncta, et adnotatiunculam unam.

Ad accipiendam notitiam, quibus de rebus fieri debet Electio [*proponitur sequens consideratio*], *et continet in se quatuor puncta, et notam unam.*

Primum punctum est, quod res omnes, quae sub Electionem cadunt, necessario bonae esse debent ex seipsis, aut certe non malae, nec nisi consonae institutis orthodoxae Matris Ecclesiae.

Primum punctum, necessarium est, ut omnia, de quibus volumus Electionem facere, *sint indifferentia, aut bona in se, quaeque militent intra sanctam Matrem Ecclesiam Hierarchicam, et non* mala, neque huic [*Ecclesiae*] repugnantia.

Secundum, quod genera duo rerum Electioni quadrant. Nam quarumdam Electio immutabilis est, ut Ordinis Sacerdotalis, et Matrimonii: aliarum vero mutari potest, sicut redituum Ecclesiasticorum, vel saecularium, quos recipi et relinqui ex causa fas est.

Secundum, sunt quaedam, quae cadunt sub Electionem immutabilem; qualia sunt Sacerdotium, Matrimonium, etc: sunt alia, quae cadunt sub Electionem mutabilem; cujusmodi est, accipere beneficia [*Ecclesiastica*], *vel ea relinquere, accipere bona temporalia, vel ea* abjicere.

Tertium, quod circa ea, de quibus facta jam sit Electio immutabilis, nihil superest eligendum; sed advertendum est, quod si quis improvide, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, ubi cum coeperit poenitere facti, Electionis damnum probitate vitae, et operum solertia pensare: resilire autem nullo pacto decet, quamvis Electio istiusmodi non videatur vocatio divina esse, utpote obliqua atque inconsulta. Qua in re non pauci errant, Electionem malam, et obliquam pro divina vocatione reputantes, cum haec semper pura et clara sit, non carnali ullo affectu, vel studio perverso mixta.

Tertium, in Electione immutabili, quae jam semel facta est [*executioni mandata*], *non est amplius quod eligatur;* quia non potest dissolvi, sicut est Matrimonium, Sacerdotium *etc. Hoc tantum advertendum est, ut si* [*quis*] *non fecit Electionem* debite et ordinate, *absque affectionibus* inordinatis, [*hujus erroris*] poenitens [*s. eum poeniteat, et*] *procuret* bonam vitam agere *in sua Electione; quae Electio non videtur esse* [*fuisse*] *vocatio divina, cum sit* [*fuerit*] *Electio* inordinata *et obliqua: quemadmodum multi in hoc errant, facientes* [*fingentes sibi*] *ex obliqua, vel ex mala Electione vocationem divinam: quia* omnis *vocatio divina est semper pura et munda, sine admixtione carnis, neque* alterius cujusquam affectionis inordinatae.

Quartum, quod, si quis debito modo et ordine, absque carnali, mundanoque affectu quippiam elegit, quod mutari

Quartum, si quis Electionem fecit debite et ordinate rerum, quae sunt sub Electione mutabili, et non acce-

possit, non est cur violet Electionem talem, sed potius ut in ea magis ac magis proficiat, adniti debet.

Notandum autem est,quod si Electio rerum hujusmodi mutabilium, non ita recte atque sincere processerit, eam expedit corrigere, ut fructus uberior, et Deo gratior produci possit.

dendo [*non adhaerendo*] *ad carnem, neque ad mundum, non est cur* denuo faciat *Electionem, sed in illa* [*statuat*] perfectum se reddere quantum possit.

Nota: advertendum est, quod si talis Electio mutabilis non fuit facta sincera et bene ordinata, tunc expedit Electionem debite facere [*instituere*], si quis desideret (81) *ut* ex se *proveniant fructus* insignes, et valde grati *Deo Domino nostro.*

De tempore triplici ad Electiones recte faciendas magis opportuno.

Tria tempora ad faciendam sanam et bonam *Electionem in unoquoque ex illis.*

Tempus primum erit, quando voluntatem divina virtus sic impellit, ut omnis dubitatio, imo etiam dubitandi facultas, animae sublata sit, quo minus sequatur impulsionem talem: sicut legimus beato Paulo, et Matthaeo, et aliis nonnullis, vocante Christo, accidisse.

Primum tempus est, quando Deus Dominus noster ita movet et attrahit *voluntatem, ut, quin dubitet, nec dubitare possit talis anima* devota, *sequatur id quod* [*sibi*] *ostensum est, quemadmodum S. Paulus et S. Matthaeus fecerunt in sequendo Christo Domino nostro.*

Secundum est, quoties satis clarum, compertumque fit beneplacitum divi-

Secundum, quando sumitur [*percipitur*] multum (82) *claritatis et cogni-*

(81) *Si quis desideret ut ex se proveniant etc.- ex se*, i. e. ex vitae suae statu, ex omni vita sua. - Antiqua versio *ms.* sic habet: *tunc expedit facere Electionem debitam ei, qui expetit producere fructus notabiles, et gratos Deo Domino nostro.- Expedit - ei qui desideret.* - Res est consilii, non praecepti. *Si vis perfectus esse.*- Praeterea notandum est, multos esse homines, quibus facultas eligendi nulla est, qui profecto si sua bona norint, non habent quod hac in parte cuiquam invideant. Sane beatus, cujus omnis vitae ratio, omnes adeo actiones ita sunt determinatae, necessitate, vel imperio, ut quid sibi agendum sit ne inquirere quidem debeat! Hinc est scilicet, quod facilius et salvantur et sanctificantur pauperes quam divites, servi quam domini, et qui subsunt quam qui praesunt; quia praeter alia multa commoda, minus illis est periculum errandi in *agnoscenda Dei erga se voluntate*, quippe quae ipsis jam ipso facto conditionis suae satis est manifesta. Alii multa consideratione saepe vix eo pertingunt, quo simplices illi et humiles Christiani, et minimi in hoc mundo, quasi aliena manu ducti nec ipsi advertentes, perveniunt; illi speculativi, hi practici. - Ceterum cui facultas est eligendi, et ardens salutis, et perfectionis desiderium, quanto gravius est Electionis negotium, eo illud studiosius et generosiore animo aggrediatur, quo *fructus ex se insignes* ad Dei gloriam majorem producat.

(82) *Multum.*- Ita ex autographo. Sic etiam antiqua versio *ms.* habet: *multum claritatis et cognitionis.*- Quod hoc loco habet vulgata versio: *docente id aliquo consolationum... experimento*, το *aliquo* deest in autographo: neque enim existimandum est unum, alterumve solum consolationis vel desolationis experimentum sufficere posse. Frequens requiritur hujusmodi experimentum, ut ex eo *multum*

num, docente id aliquo consolationum vel diversorum spirituum praevio experimento.

Tertium est, quando per animi tranquillitatem aliquis, considerato fine, ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet, et salutem suam), eligit certum vitae genus intra Ecclesiae Catholicae limites constitutum, per quod ceu medium, commodius, securiusque ad suum finem tendat.

Porro tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quotiescumque anima nullis agitata variis spiritibus, vires naturales suas libere exercet.

Itaque nisi primi vel secundi temporis beneficio Electio contingat, superest ad tertium recursus, duobus Modis sequentibus distinctum.

Modus prior sanae bonaeque Electionis faciendae sex constans punctis.

Punctum primum erit, proferre in medium rem deliberandam, ut de officio, vel beneficio, acceptandumne, an potius rejiciendum sit; et ita de ceteris rebus, quae ad mutabilem Electionem spectant.

tionis per experientiam consolationum et desolationum, *et per experientiam discretionis diversorum spirituum.*

Tertium tempus est tranquillum, [*quando*] *considerans* [*quis*] primo, *ad quid natus sit homo, scilicet ad laudandum Deum Dominum nostrum et ad salvandum animam suam:* et hoc desiderans, *eligit ut medium* [*ad hunc finem*] *vitam aliquam, seu statum intra limites Ecclesiae, ut* [*eo*] *juvetur in servitio Domini sui, et salvatione animae suae.*

Dixi tempus tranquillum, *quando anima* non agitatur *diversis spiritibus,* et *potentiis suis naturalibus utitur libere* et tranquille.

Si in primo, vel secundo tempore non fit Electio, sequuntur circa hoc tertium tempus duo Modi ad illam faciendam.

Primus Modus ad faciendam sanam et bonam Electionem continet in se sex puncta.

Primum punctum est, proponere [*mihi*] *ante oculos rem, super qua volo facere Electionem, verbi gratia, officium, vel beneficium, quod acceptandum sit, vel relinquendum, vel aliam rem quamcumque (83), quae cadat sub Electionem mutabilem.*

habeatur *claritatis* et *cognitionis* ad Electionem prudentem concludendam in hoc secundo tempore. S. P. etiam non dicit *experimentum*, quod vel unicum dici potest, sed *experientiam*, quae plura experimenta facta seu habita esse supponit.

(83) *Vel aliam rem quamcumque.* - Ex his verbis patet, regulas istas ad faciendam bonam Electionem, non restringi ad solam Electionem status, sed ad alia *quaecumque*, quae in deliberationem venire possunt, pertinere. Et vero, uterque *Modus*, quem hoc loco S. P. accuratissime tradit, omni homini spirituali suaeque perfectionis studioso, maxime vero Superioribus religiosis, familiaris esse debet, ut *ad MAJOREM Dei gloriam* se suaque ac suos recte dirigant. Novimus etiam Sanctum Parentem hisce Electionis modis perpetuo usum fuisse, cum Constitutiones Societatis conscriberet, itemque cum de negotiis gravioribus deliberaret. Praeclara habemus exempla hujusmodi deliberationum in Historia Societatis, v. g. P. 1. Lib. 2. n. 59. et seqq., ubi describitur, qua ratione inter primos Patres per Electionis modum disceptatum sit, essent ne obedientiae vinculo inter se conjungendi, nec ne; cujus quidem deliberationis documentum egregium extat, ab omnibus illis Patribus subscriptum, quod miro plane modo post Societatis cladem repertum, ac Domui nostrae restitutum, in Sancti Patris sacello asservatur ac visitur.

fusum fieri Electionem, eligentem convenit persentiscere in seipso, quod quidquid affectionis (sive multum sive modicum sit) erga rem electam tenet, ex solius Dei amore, et intuitu proficiscatur.

Secunda (*) est, considerare, si quis mihi vir amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super Electione hujusmodi, quidnam ego illi decernendum maxime essem consulturus. Quo animadverso, agendum et mihi ducam, ut suaderem alteri.

Tertia, mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me mallem observasse modum in praesenti deliberatione. Juxta hunc igitur eligendum nunc esse facile intelligam.

Quarta, prospicere non minus, quando pro tribunali sistar judicandus, quo me consilio hac in re usum esse vellem. Quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim securus.

talem, descendat desursum ex amore Dei: ita ut ille qui eligit, sentiat primum *in se, quod ille amor, quem plus aut minus habet erga rem* quam eligit, *sit unice propter suum Creatorem ac Dominum.*

Secunda, spectare [*proponere mihi*] *hominem aliquem,* quem numquam viderim, neque cognoverim (88), *et desiderando ejus omnem perfectionem, considerare quid ego illi dicerem faciendum et eligendum ad majorem gloriam Dei Domini nostri, et majorem perfectionem animae suae: et faciendo similiter* [*pro me ipso*], *servare regulam quam pro altero pono.*

Tertia, considerare, ac si essem in articulo mortis, formam ac mensuram quam tunc vellem tenuisse in modo praesentis Electionis: et regulando me secundum illam [*formam*], *faciam* [*ita*] omnino (89) *meam determinationem.*

Quarta, attendendo et considerando qualem me inventurus sim [*quo animo sim futurus*] *in die Judicii, cogitare quomodo tunc vellem deliberasse circa rem praesentem, et regulam quam tunc vellem tenuisse, eamdem nunc assumere, ut tunc* me inveniam [*sim*] cum plena voluptate et gaudio.

(*) *In Modo secundo bene eligendi. In secunda regula*: Secunda est, considerare, etc. *usque ad finem. Clarius ita verti potest ex autographo.* Secunda est, considerare, si quis mihi vir antea ignotus, et numquam plane visus, cui tamen nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super Electione hujusmodi, quidnam ego illi faciendum et eligendum ad majorem Dei gloriam, et majorem animae illius perfectionem essem consulturus: quo animadverso, id mihi agendum ducam, quod alteri suaderem.

---

(88) *Quem numquam viderim, neque cognoverim.* - Ita ex autographo, vel: *antea ignotus et numquam plane visus*, ut habet lectio vulgata correcta. Revera enim, quod illa habebat *amicissimus*, deliberantem periculo *affectionis humanae* exponit, quae omnino abesse debet; in *ignoto* contra ac *numquam plane viso* facilius desiderari *omnis perfectio* puro animo potest, absque admixtione ullius humanae affectionis.

(89) *Omnino.* - Ex autographo *in omnibus.* - *Faciam* autem, in autographo non est futuri temporis, sed praesentis conjunctivi, ut sensus sit: *faciam necesse est.*

De Xti tentatione in deserto.

Quicumque ergo post baptismum maiores sustines tentationes non turberis: etenim propter hoc accepisti arma, non ut vaces, sed ut praelieris. Ideo autem tentationem a te Deus non prohibet: primum quidem ut discas quoniam multo factus es fortior; deinde ut magnitudine donorum non extollaris; tertio ut diabolus experimentia cognoscat quod perfecte ab eo abscessisti; quarto ut per hoc fortior reddaris; quinto ut crediti thesauri signum accipias: (desinit scias quantus tibi thesaurus a Deo sit commissus) Chrys. Ex Cat. p. 162.

Greg. in hom. 16. haec habet [illegible] Christi tentatio triplex cum parentum tentatione comparatur.

"Antiquus hostis primum hominem ex gula tentavit cum cibum ligni vetitum ad comedendum suasit.
Ex vana gloria, cum diceret Eritis sicut dii:
Ex avaritia cum diceret Scientes bonum et malum. Avaritia enim non solum pecuniae est sed etiam altitudinis cum supra modum sublimitas ambitur.
Quibus autem modis primum hominem stravit, eisdem modis secundo homini tentator succubuit. Per gulam tentat, cum dicit: Dic ut lapides isti panes fiant; per vanam gloriam, cum dicit: Si Filius Dei es, mitte te deorsum; per sublimitatis avaritiam, cum regna mundi ostendit dicens: Haec omnia tibi dabo

- Et hinc quando quis divitias contemnere devenit, eadem opera honores contemnere decernet. Deficiente enim pecuniae huius quasi sanguine remanebit obscurus, et quasi in angulo sine vigore et vilis.

Hinc ad tertium gradum ascenditur, qui est Humilitas, qua clare quis cognoscit, itemque cognoscit suam parvitatem. Et cum in bonis temporalibus ita sit pauper, oculos aperit, quo eam suam paupertatem clare videat, et tum se talem aestimat qualis revera est et non qualem eum homines fingunt.

Ex tribus illis gradibus reliquae oriuntur virtutes. Ex amore enim paupertatis provenit - Pax animi quies - Fiducia in Deum in temporalibus necessitatibus et Conformitas cum divina voluntate in bonorum iactura rerumque infaustis successibus. Item animus libenter tam facultatum suarum quam etiam lucrorum faciendi iacturam volendique ea cum periculo divinae offensioni (sic) acquirere. Itemque etiam litigandi seu potius palliorum potentiae etiam dandi tunicam, egentibus sua libenter communicandi, debitoribus tempus solvendi commodum concedendi.

Hinc etiam oritur, quod qui ad maiorem perfectionem vocati sunt, sua vendant bona, eaque dent pauperibus, nec quaerant superflua, nec curiosa sed contenti sint expectatione panis quotidiani a Deo, et gaudeant si aliquos paupertatis effectus aliquando experiantur, libenter indigentiam rerum etiam necessariarum, siquando ease occasio offerret, ferendo. "In fame, siti, frigore, et nuditate etc.

Ex amore contemptus et iniuriarum provenit, quod quis loco et officio humili recreetur, non quaerendo primas cathedras in synagogis nec salutationes honoresque in foro, nec

accubitus primos in coenis, tempore Convivii
nec quod quis velit ab hominibus vocari
Magister. Inter etiam patientia in injuriis
dissimulandis et ad orandos, et promptitudo in
ignoscendo, aliosque honorando et eos omni
benevolentia et honore praeveniendo; quae
omnia sunt consilia evangelica. Si autem
quis injurias amare debeat, multo magis
errorum reprehensionem ac correctionem,
eos non infitiando, non abscondendo, non
excusando etc —
Humilitatem sequitur propriorum abdicatio,
mansuetudo, judicii submissio. Nolle
disputare, nec suum judicium nimis tueri; nec
contendere, apertum esse in reddenda conscientiae
ratione, cum Superiore et Patre spirituali sincere
agere, libenter petere et admittere sana con-
silia, amare silentium, nolle innotescere,
et omni modo quidquid in oculis hominum
splendoris aliquid habet occultare. Haec et si-
milia continentur in Salvatoris nostri doctri-
na et quae suis discipulis commendat quo ea
hominibus tradant eoque per illa vivant.

Hinc etiam resultant duae aliae regulae
discretionis, quo quis in perfectam inspira-
tionis divinae notitiam veniat. Prima ex parte
rerum. Si enim ab aliqua re supradictis nos
moveri percipiamus, possumus nobis persuadere
eam esse inspirationem divinam. Secunda
ex parte modi: quia quando cogitatio illa animi
quietem, suavitatem, gaudium, lucem et
fiduciam adfert, indicia ea sunt boni spiritus.
Cum enim Christus D. N. tam sit perspicuus
tamque speciosus et suavis et in loco demisso
et tam humili sedeat, nisi potest nobiscum
nisi familiariter loqui, omni nos gaudio et
suavitate perfundens. Haec pertinet con-
gruenter Punctis iis regulis quas iam declaravimus

...s quisque suas cogitationes motusque internos examinet, sicque Ducis sui et adversarii vocem agnoscat, quo clare, sub cuius signis militet videre possit.
In hoc Exercitio fiunt tria colloquia. 1um ad Virginem Dominam Nostram - secundum ad Christum D. N. tertium ad Patrem aeternum - quorum prima vice fit mentio in repetitione primae septimanae. Et eadem tria Colloquia fieri in omnibus meditationibus sequentibus, toto tempore quo aliqua electio durat. Tum enim occurrere solent tot difficultates, ut necesse sit hisce colloquiis affectum excitare et maxime intercessione B. Virginis D. N. sibi consulere.
Materia petitionis est supplicatio, qua petimus ad vexillum Christi D. N. admitti, vocem eius audiendo, eamque in duobus praecipue executioni mandando. Primo in summa paupertate spirituali et actuali. Secundo in ferendis iniuriis et infamia, ut dominum nostrum quam proxime sequamur.
In primo quoad paupertatem actualem ponitur conditio, si divinae nempe suae Majestati placuerit ad istud vitae genus eumque paupertatis gradum me vocare, integram eius determinationem in tempus electionis reservando, ut supra dictum est.
In secundo quoad iniurias ponuntur duae conditiones: Prima, ut Ego illud, quantum in me est, desiderium habeam, optando, ut nullius hoc culpa aut Div.ae Majestatis offensa fiat. Secunda, ne ego ullam iis iniuriis dem occasionem. Quod etiam dicitur in Exam. cap. 8. § 44, unde, sicut dictum est, hauritur eadem illa huius Exercitii Doctrina.

———

Adnotandum est postremo, quod hisce regulis quatuor propter salutem meam, et animi quietem accurate servatis, debeo juxta ultimum punctum Modi praecedentis, Electionem ipsam definire, et offerre Deo comprobandam.

Assumptis regulis supradictis ad meam salutem et quietem aeternam, *faciam meam Electionem et oblationem Deo Domino nostro, juxta sextum punctum primi Modi faciendi Electionem.*

De Emendatione seu Reformatione circa vitae statum cuivis facienda.

Ad emendandam et *reformandam propriam* vitam et statum.

In primis illud est advertendum, quod si quis vel Matrimonio, vel officio dignitatis Ecclesiasticae sit adstrictus (de temporalium vero bonorum quantitate, magna an parva sit, non refert), unde ipsi non vacet aut parum libeat circa mutabilium rerum Electiones versari; operae pretium est, earum loco methodum ei tradi, seu formulam aliquam, ex qua vitam suam, et statum proprium possit emendare.

Advertendum est, quod circa eos, qui constituti sunt in Praelatura, vel in Matrimonio (sive abundent multum bonis temporalibus, sive non), ubi non habent locum, vel valde promptam voluntatem (90) *faciendi Electionem rerum, quae cadunt sub electionem mutabilem;* valde utile est *loco faciendi Electionem, dare* [*illis*] *formam et modum emendandi* et reformandi *propriam vitam et statum uniuscujusque illorum, scilicet* ponendo [*firmiter tenendo ante oculos*] creationem suam, vitam et statum, ad gloriam et laudem Dei Domini nostri, et salvationem animae suae propriae: ut ad hunc finem veniat eumque assequatur, *debet* [*talis*] multum considerare *et ruminare per Exercitia, et Modos eligendi, prout declaratum est; quantam domum et familiam habere debeat; quomodo eam debeat* regere et gubernare; *quomodo eam debeat docere verbo et exemplo; similiter de suis facultatibus, quantam* [*partem*] *debeat sumere pro sua familia et domo; et quantam ad dispensandum in pauperes et in alias res pias: non volendo, neque quaerendo quidquam aliud, nisi* in omnibus et per omnia, majorem laudem et gloriam Dei Domini nostri. *Cogitet enim unusquisque, tantum se profectum facturum esse* in omnibus rebus spiritualibus, *quantum* exiverit (91) [*exuerit se*] *a proprio suo amore,* [*a pro-*

Hoc enim unusquisque persuasum habeat, tantum se in studiis spiritualibus promoturum esse, quantum ab amore sui ipsius et commodi proprii affectione sese abstraxerit.

(90) *Valde promptam voluntatem.* - Quia qui hanc non habeat, frustra grave ac difficile hoc Electionis negotium aggredietur.

(91) *Exiverit.* - Ita proprie ex autographo. Antiqua versio *ms.* habet *quantum expoliaverit se.* - Adverte diligenter hoc vitae vere spiritualis ac solidae virtutis ac-

pria] voluntate, *et utilitate* [*commoditate propria*].

TERTIA HEBDOMADA

PRIMA CONTEMPLATIO

fit (*) in media nocte, et continet orationem praeparatoriam, tria praeludia, sex puncta cum uno colloquio.

Oratio praeparatoria eadem, quae semper.

Praeludium primum sumitur ex historia: quomodo Christus a Bethania misit Hierosolymam Discipulos duos ad parandam Coenam, quo et ipse cum reliquis deinde profectus est; ibique post agni Paschalis esum, et peractam Coenam, pedes lavit omnibus, et sacrosanctum corpus ac sanguinem suum largitus est. Postremo sermonem ad eos habuit, post discessum Judae, ipsum venditurí.

Secundum, ex compositione loci, considerando dictum iter asperum aut lene, breve aut longum, cum ceteris, quae inesse poterant, circumstantiis: dein-

[*TERTIA HEBDOMADA*]

PRIMA CONTEMPLATIO

media nocte, est, quomodo Christus Dominus noster perrexit a Bdhania versus Hierusalem ad ultimam Coenam inclusive. Infra [*inter Mysteria Vitae Christi Domini nostri*]; *et continet in se orationem praeparatoriam, tria praeambula, sex puncta, et unum colloquium.*

Solita oratio praeparatoria.

Primum praeambulun est, adducere [*in mentem*] *historiam, quae hic est, quomodo Christus Dominus noster a Bethania misit duos Discipulos in Hierusalem, ad parandam Coenam; ac dein ipse venit ad illam cum ceteris Discipulis: et quomodo postquam comedit agnum Paschalem, et coenavit, illis lavit pedes, deditque sanctissimum corpus suum, ac sanguinem* pretiosum *suis Discipulis; et fecit illis sermonem, postquam ivit Iudas ad vendendum* Dominum suum.

Secundum, compositio, videndo locum. Hic erit, considerare viam a Bethania in Hierusalem, an lata, an angusta, an plana etc.; similiter locum

(*) *In tertia Hebdomada. In titulo primae Contemplationis*: Prima contemplatio fit in media nocte, etc., *addatur ex autographo*: Prima contemplatio de Christi Domini nostri profectione a Bethania in Hierusalem, et de gestis usque ad ultimam Coenam inclusive, fit media nocte, et continet orationem praeparatoriam.

quirendae axioma praecipuum. Observa et pondera relationem *tantum-quantum*. Denique magis magisque intellige, cur omnis horum Exercitiorum ratio, quod quidem ad praxin attinet, ad proprii amoris expugnationem, ad victoriam sui ipsius, tanquam ad finem proximum et immediatum, meditantem impellat. Quia scilicet, si fructum seu finem proximum Exercitiorum (*victoriam sui*) consequatur, ultimum etiam finem, (*gloriam Dei* suamque *salutem ac perfectionem*) attinget: et hunc quidem ultimum *tanto* copiosius et perfectius, *quanto* plenius et generosius illi primo exercendo se tradiderit.

ceps conspicando locum Coenae amplum, vel angustum, vilem vel ornatum, et consimilia.

Coenae, an amplus, an exiguus, an formae hujus vel illius.

Tertium ex optatae rei petitione, scilicet doloris, indignationis, et confusionis, eo quod ob peccata mea, summus omnium Dominus tantis se tormentis ita objiciat.

Tertium, petere id quod volo. Erit hic, [petere] dolorem, afflictionem, *et confusionem, eo quod ob mea peccata Dominus* eat *ad Passionem.*

Punctum primum, erit respicere coenantes, et aliquid in usum meum adducere.

Primum punctum est, videre personas Coenae ,. et reflectendo in me ipsum procurare *fructum aliquem ex illis capere.*

Secundum, eosdem audire, quid loquantur, et fructum inde decerpere.

Secundum, audire ea, quae loquuntur, et similiter aliquem fructum ex his capere.

Tertium, attendere quid agant, et per omnia proficere.

Tertium, spectare ea quae faciunt, et fructum aliquem capere.

Quartum (*), advertere, quid jam inde Christus pati appetat, et incipiat, juxta historiam: unde incipiam et ipse dolorem, moestitiam, et fletum mihi excitare, meque affligam similiter in subsequentibus.

Quartum, considerare ea quae Christus Dominus noster patitur in humanitate, vel pati vult, juxta tractum [Passionis] quem quis contemplatur: et hic incipere magno nisu, et conari [excitare me] ad dolendum, tristandum et plangendum; et eodem modo laborando *[s. conando] per cetera puncta quae sequuntur.*

Quintum, meditari quo se pacto abscondens Christi divinitas, adversarios suos, cum valeat, non perdat, sed poenas adeo crudeles pati sinat humanitatem.

Quintum, considerare quomodo divinitas se abscondit, scilicet, *quomodo posset destruere inimicos suos, et id non facit, et quomodo sinit pati* sacratissimam *humanitatem tam crudelissime [i. e. tam supra modum crudeliter et atrociter].*

Sextum, cogitare, cum talia ferat pro peccatis meis, quid agere debeam aut pati ejus causa.

Sextum, considerare quomodo haec omnia *patitur pro peccatis meis* etc.; *et quid debeo ego facere* et *pati pro illo (1).*

(*) *In quarto Puncto*: Quartum, advertere, quid iam inde, etc., *ita vertendum ex autographo*: Quartum, advertere, quid Christus Dominus noster in humanitate patiatur, aut pati appetat, juxta punctum, quod meditandum suscipitur: unde incipiam et ipse maximo conatu dolorem, moestitiam, et fletum mihi excitare; idemque curabo in sequentibus punctis.

---

(1) Animadvertendum hoc loco est, ut in Mysteriis secundae hebdomadae adnotavimus, punctis illis de *personis, verbis, actionibus*, non tam ordinem meditandi constitui, quam materiam (vid. notam n. 10. de Incarn.); ita tria postrema puncta, quae in hac tertia hebdomada adjiciuntur, non sic intelligi debere, ut haec omnino ad finem contemplationis cujusque reserventur, sed comitentur, ut ita dicam, *personarum*.

Colloquium ad Christum fiet, terminandum cum *Pater noster.*

In colloquiis est notandum (ut supra ex parte jam exposuimus), quod agere convenit, et aliquid petere, juxta praesentis rei rationem, videlicet, prout sentio in me consolationem, vel perturbationem: prout virtutem unam vel alteram expeto: prout in hanc, vel illam partem de me statuere intendo: prout etiam de re, quam contemplor, tristari volo, vel laetari. Denique postulandum erit illud, quod circa rem certam aliquam maxime desidero, et unum dumtaxat colloquium poterit confici ad Christum Dominum: vel triplex, si devotio instiget, nempe ad Matrem, Filium, et Patrem, sicut traditum est in contemplatione secundae hebdomadae de tribus Classibus, cum sequente illic Annotatione.

Terminare colloquio ad Christum Dominum nostrum, et in fine Pater noster.

Advertendum est, sicut superius et ex parte declaratum est, quod in colloquiis debemus ratiocinari et petere *juxta subjectam materiam, scilicet, prout me reperio* tentatum, *vel consolatum, et prout desidero habere unam virtutem vel alteram: prout volo disponere de me in unam partem, vel in alteram: prout volo dolere, vel gaudere de re quam contemplor: tandem petendo ea quae magis efficaciter circa* res aliquas particulares *desidero. Et hoc modo potest* [*quis*] *facere unum solum colloquium ad Christum Dominum nostrum, vel si* materia, vel *devotio ipsum* [*ad hoc*] *moveat, potest facere* tria *colloquia,* unum *ad Matrem,* alterum *ad Filium;* tertium *ad Patrem, eadem forma, prout dictum est in secunda hebdomada, in* meditatione *de duobus Vexillis (2) cum Nota quae sequitur post Binarios* [*Classes*] *(3).*

verborum, et *actionum* considerationem; scilicet, ut haec tria puncta in promptu habeamus in decursu totius contemplationis, et ad haec reflectamus, tanquam aptissima ad fructum illum, qui hujus hebdomadae proprius est, dolorem scilicet de poenis Domini, colligendum.

(2) *De duobus Vexillis.* - Ita omnino legendum censeo. In hispanico legitur quidem: *de los dos Binarios*; sed est evidenter mendum scriptoris: *Binarii* enim non *duo* sunt, sed *tres*; cumque mox recurrat mentio *Binariorum*, hoc loco S. Auctorem scripsisse *de las dos Banderas* vix aut ne vix quidem videtur posse dubitari.

De *Nota quae sequitur post Binarios*, vide supra n. 69. in secunda hebd.

(3) In hac prima tertiae hebdomadae contemplatione S. Pater, ut patet, formam posuit in omnibus hujus hebdomadae contemplationibus adhibendam. Eam brevius hoc loco proponit, propterea quod quae ad personas, verba, actiones contemplandas pertinent, satis explicata fuere in primo Exercitio secundae hebdomadae. Itaque et nos ad illud Exercitium et ad Annotationes ibi positas, praesertim n. 16. remittimus. Cetera omnia perspicua sunt in ipso Libello, dummodo considerentur, ac diligenter ponderentur. Copiosa item doctrina de Colloquiorum usu, quae hic traditur, non cursim legenda, aut leviter praetereunda: est enim longe utilissima; et si cum iis, quae de eodem argumento habentur in fine primi Exercitii primae hebdomadae, conferantur, plena habebitur de colloquiis fructuose instituendis instructio, nobis omnibus qui eorum usum quotidianum habere debemus, saltem in matutina meditatione, peropportuna.

SECUNDA CONTEMPLATIO

in aurora, de rebus a Christo post Coenam, et in Horto gestis.

Oratio praeparatoria consueta semper.

Praeludium primum, est juxta historiam; quomodo Iesus Christus una cum undecim suis Apostolis descendit ex monte Sion, ubi fuerant coenati: et transiens per vallem Josaphat, relictis ibi ex illis octo, aliis vero tribus in Horti parte, seorsum ipse digrediens, oravit ad sudorem usque sanguineum, iterata jam ter eadem ad Patrem suum oratione. Postea excitis Discipulis a somno, prostratis ad solam vocem, cum Juda per osculum prodente, adversariis: restituta deinceps, quam amputaverat Petrus, Malchi auricula, comprehensus tandem est, quasi nefarius aut latro quispiam, et per vallem illam ad Annae domum primo tractus.

Secundum est, pro construendo loco, viam intueri declivem, planam, et arduam; item Hortum, certa magnitudine, figura, et habitudine depingendum.

Tertium, pro voti consecutione, poscere moerorem, planctum, anxietatem, et ceteras id genus poenas interiores, ut Christo patienti pro me compatiar.

Notanda simul haec quatuor. Primum, quod post praeparatoriam orationem, cum tribus praeludiis secundi hujus Exercitii, eodem modo et ordine procedendum est per puncta, et per colloquium, ut in praecedente de Coena peractum est. Adjiciendae quoque erunt circa Missae et Vesperarum tempus duae repetitiones super una et altera dicta contemplatione. Ante coenam vero, applicabuntur quinque sensus, praemissa ubique oratione praeparatoria,

SECUNDA CONTEMPLATIO

in aurora, erit [*de rebus gestis*] *a Coena ad Hortum inclusive.*

Solita oratio praeparatoria.

Primum praeambulum est historia; et erit hic, quomodo Christus Dominus noster descendit cum suis undecim Discipulis ex monte Sion, ubi Coenam fecit [*fecerat*], *versus vallem Josaphat, relinquens octo ex illis in parte una vallis, et ceteros tres in Horti parte; et* ponens se in oratione, *sudat sudorem* tamquam guttas sanguinis: *et postquam ter fecit orationem ad Patrem, et excitavit a somno tres suos Discipulos; et postquam ad vocem ejus ceciderunt inimici, et Juda eum osculante, et S. Petro abscindente auriculam Malcho, quam Christus loco suo restituit; cum comprehensus esset ut malefactor,* pertrahunt *illum per vallem* deorsum, *ac dein* per declivum sursum, *ad domum Annae.*

Secundum est, videre locum. Erit hic, considerare viam a monte Sion ad vallem Josaphat, *et similiter Hortum, an latus, an longus, an hoc vel illo modo* [*situs*].

Tertium, petere id quod volo, quod est proprium petere in Passione, [*scilicet*] dolorem cum Christo doloribus pleno, confractionem *cum Christo* fracto [*viribus consternato*], lacrymas, poenam internam de tanta poena, quam Christus passus est pro me.

In hac secunda contemplatione, postquam posita [*facta*] *est oratio praeparatoria, cum tribus praeambulis jam dictis, servabitur eadem forma procedendi per puncta, et colloquium, quae habita fuit in prima contemplatione de Coena; et ad horam Missae, et Vesperarum fient duae repetitiones super prima et secunda contemplatione; ac dein ante coenam trahentur* [*ducentur*] *sensus* super duas supradictas contemplationes, *semper prae-*

cum tribus praeludiis, oblatae materiae congruentibus, quemadmodum in hebdomada secunda satis descriptum est.

mittendo orationem praeparatoriam, ac tria illa praeambula, juxta subjectam materiam, eadem forma, ut dictum est, ac declaratum in secunda hebdomada.

Secundum, quod habita aetatis, complexionis corporalis, ac dispositionis totius ratione, vel quinque, vel pauciora Exercitia, diebus singulis implebuntur.

Prout aetas, dispositio, et complexio juvat personam quae exercetur, faciet singulis diebus quinque Exercitia, vel pauciora.

Tertium, quod in hac tertia hebdomada, mutandae sunt ex parte Additio secunda et sexta: siquidem (quod ad secundam spectat) ubi fuero experrectus praecogitans, quo tendam, et instantem contemplationem paululum delibans, interim dum surgo et accingor, adnitar simul ad tristitiam et dolorem, de tot, ac tantis Christi poenis, meipsum acriter incitare.

In hac tertia hebdomada, mutabuntur ex parte secunda et sexta Additio. Secunda erit, statim ac excitatus fuero [a somno], proponendo mihi quo vadam et ad quid, *resumens paululum contemplationem quam facere volo,* prout Mysterium fuerit *(4), adnitar, dum surgo, et me vestio, ad tristandum* et *dolendum de tanto dolore, et de* tanta poena *Christi Domini nostri.*

Quoad sextam vero, suffugiam potius, quam quaeram, aut admittam jucundas cogitationes, licet alioqui utiles et sanctas, ut sunt de Resurrectione Christi et Gloria: pro quibus in meditanda ejus Passione, angores ac poenas hauriam, ex frequenti eorum recordatione, quae ab hora suae Nativitatis ad exitum usque vitae hujus, ipse perpessus est.

Sexta mutabitur, non procurando adducere [non admittendo] cogitationes jucundas licet bonas et sanctas, ut sunt de Resurrectione et Paradiso; sed immo inducendo me ipsum ad dolorem, et ad poenam et afflictionem, trahendo [ducendo] in memoriam frequenter aerumnas, labores, et dolores Christi Domini nostri, quos pertulit a puncto quo natus est, usque ad Mysterium Passionis, in quo nunc versor.

Quartum, quod Examen particulare, circa tam Exercitiorum, quam Additionum functionem, fiet ad eumdem modum, ut in hebdomada praecedente.

Examen particulare circa Exercitia, et Additiones praesentes, *fiet ita ut factum fuit in hebdomada praecedenti.*

In SECUNDA autem DIE

SECUNDA DIE

contemplatio alia succedet, noctu transigenda, de gestis in domo Annae, ut narratur infra in Mysteriis Vitae Chri-

media nocte contemplatio erit [de gestis] ab Horto usque ad domum Annae inclusive *(5), infra [Mysteria Jesu*

(4) *Prout Mysterium fuerit.* - Non est otiosum hoc incisum. - In omnibus enim Mysteriis est quidem concipiendus dolor, varius tamen pro dolorum Christi varietate; in aliis enim Mysteriis dolores Christi interni, in aliis externi; in aliis tristitia, desolatio; in aliis ignominiae; in aliis cruciatus magis contemplandi veniunt. In Crucifixo vero simul omnia, in gradu summo.

(5) *Ab Horto usque ad domum Annae inclusive.* - Ita ex autographo, tum hoc loco, tum alibi passim, includuntur semper a S. P. N. in contemplatione, laboriosa Domini *itinera,* dum ab uno loco ad alium, ab uno tribunali ad alterum pertrahitur, non sine gravissima poena et ignominia, utraque merito diligenter contemplanda.

sti: sub auroram vero de secutis rebus in domo Caiphae: deinde repetitiones et usus sensuum, velut prius.

Christi Domini nostri]: *et in aurora* a domo Annae ad domum Caiphae *inclusive, infra* [*ibid.*]; *et postea duae solitae repetitiones, et applicatio sensuum, eo modo quo jam dictum est.*

In TERTIA DIE

contemplabimur per noctem mediam, quomodo ductus est ad Pilatum Christus, et quid ibi actum, ut dicetur infra: diluculo vero, de iis quae gesta sunt, transmisso Christo ad Herodem. Subdetur repetitionum et sensuum consuetus usus.

TERTIA DIE

media nocte, a domo Caiphae ad Pilatum inclusive, *infra* [*Mysteria*]: *et in aurora* a Pilato ad Herodem inclusive, *ibid.; ac dein solitae repetitiones et sensus, eadem forma, qua jam dictum est.*

DIE QUARTA

meditatio nocturna percurret historiam de reditu ab Herode usque ad mediam partem Mysteriorum, quae apud Pilatum secuta sunt: reliquam vero partem circa lucem primam prosequemur. De repetitionibus quoque, et sensibus, pro consuetudine sit agendum.

QUARTA DIE

media nocte, ab Herode ad Pilatum, ibid., faciendo [*hoc Exercitium*] *et contemplando usque ad mediam partem Mysteriorum ejusdem domus Pilati: deinde in Exercitio,* [*quod fiet*] *in aurora, reliqua Mysteria quae remanserunt ejusdem domus; et repetitiones, et sensus, ut dictum est.*

DIE QUINTA

sub noctis medium, de progressu ipso Passionis contemplabimur, a sententia Pilati usque ad Crucifixionem: sub auroram deinceps, ab elevatione crucis ad Christi usque expirationem: repetitiones, et sensuum exercitatio, ut supra.

QUINTA DIE

media nocte, a domo Pilati usque dum positus fuit in cruce [*s. crucifixus*], *infra, ibid.: et in aurora, ab elevatione ejus in cruce, usque dum expiravit, ibidem; et postea solitae duae repetitiones, et sensus.*

DIE SEXTA

noctu, quomodo mortuus Dominus, sublatus de cruce, et ad monumentum delatus est: primo mane, ex quo sepultus fuit, donec beata Virgo in domum aliquam se recepit.

SEXTA DIE

media nocte, a cruce, cum deponitur, usque ad monumentum exclusive, *ibidem: et in aurora,* a monumento inclusive usque ad domum, *in quam Domina nostra se recepit, postquam sepultus esset Filius ejus.*

DIE SEPTIMA

inter noctu et mane Passionem totam revolvemus. Postea repetitionum, et sensuum vice, per diem totum consi-

SEPTIMA DIE

contemplatio totius Passionis simul in Exercitio mediae noctis, et aurorae; et duarum repetitionum ac sen-

derabimus, quam licebit frequentissime, quo pacto sanctissimum Jesu Christi corpus remanserit ab anima sejunctum: et ubinam, aut quomodo sepultum: item quae fuerit beatae Mariae Matris solitudo, desolatio qualis, et quanta afflictio: quam acerbus quoque Discipulorum moeror extiterit.

Subnotandum est, quod si cui libeat, meditandae Christi Passioni diutius instare, contemplationes singulas debet absolvere cum paucioribus Mysteriis: ita ut prima solum comprehendat Coenam, secunda Lotionem pedum, tertia Eucharistiae sanctae Institutionem, quarta Sermonem ibi subsecutum: et sic in ceteris agendum.

Ad haec, trajecta tota Passione, licebit proximo post die iterare ejus dimidium, atque reliquum postridie: perendie rursus totam simul.

E contrario vero, si quis malit tempus succidere, contempletur de Coena Domini per noctem, de Horto in aurora, de Annae domo circa Missam, sub Vesperas de domo Caiphae, de praetorio Pilati ante coenam: et ita pergendo per dies singulos diversa Exercitia quinque implebuntur, utpote repetitionum ac sensuum usu praetermisso. Transcursa vero Passione, operae pretium fuerit, eamdem simul totam, die unico revolvere, sive in unum tantum Exercitium congestam, sive distributam in plura, prout sibi fore conducibilius ille censuerit.

suum loco, considerare per totam illam diem, quam poterit [*exercitans*] *frequentissime, quomodo corpus sacratissimum Christi Domini nostri remansit* solutum *et separatum ab anima; et ubi, et quomodo, sepultum: item considerando solitudinem Dominae nostrae cum tanto dolore et animi afflictione; deinde ex altera parte Discipulorum* [*etiam*] *solitudinem* [*et moerorem*].

Notandum est, quod qui magis vult tempus producere [*diutius immorari*] *in Passione, debet assumere in quavis contemplatione pauciora Mysteria: scilicet, in prima contemplatione Coenam solummodo, in secunda Lotionem pedum* [*discipulis factam*], *in tertia Sacramentum illis datum, in quarta Sermonem quem Christus illis fecit: et sic per ceteras contemplationes et Mysteria.*

Item, post finitam Passionem, sumat uno die integro *mediam partem totius Passionis; et secundo die alteram partem: et tertio die totam Passionem.*

E contrario, qui voluerit magis abbreviare [*tempus*] *in Passione* [*contemplanda*], *assumat media nocte Coenam, et in aurora Hortum, ad horam Missae domum Annae, ad horam Vesperarum domum Caiphae, loco horae ante coenam* [*i. e. applicationis sensuum*] *domum Pilati: ita ut non faciendo repetitiones, neque applicationem sensuum, faciat quotidie quinque Exercitia distincta, et in quovis Exercitio* [*contempletur*] *distinctum Mysterium Christi Domini nostri; et post finitam ita totam Passionem potest facere* [*contemplari*] *alio die totam Passionem simul in uno Exercitio, vel in diversis, prout magis sibi videbitur fructum percipere posse.*

3a. Heb. Quid faciam de Jesu qui dicitur Christus?

Imagine Christ on the Cross. what did Pilate ask? He did not know what to do with Jesus – What will you do with Him?

1/ Eum holocaustum offeram Dº. – et dicam gratias agens – Pater misericordiarum – respice in faciam Christi tui – et dimitte universa delicta mea – ——————

2. Quid faciam de Jesu? = Adorabo procidens ad pedes eius – et dicam dignus est Agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem et honorem, et gloriam et benedict.m

3. Respice in faciem Christi sedens in domo tua et ambulans in itinere, dormiens atque consurgens –

4. Mulier quae erat in civitate peccatrix, stans retro secus pedes eius, lacrimis coepit rigare pedes eius – et osculabatur pedes eius – tu fac similiter. –

5. Quid faciam.... ponam te quasi signaculum... in fronte – non erubescam Evangelium – super labia mea – ut non lingua mea periat me – super cor – et exultet in salutari tuo – super brachium – si exurget adversus me praelium in hoc ego sperabo –

6. quid... Deus meus clamabo per diem et noctem – aspice in me et miserere mei – trahe me post te – trahe usque ad mortem crucis – Aspice in me – ecce homo peccator –

Med. on Passion – Prelude 1st. As St. Teresa was looking on a Picture of our Lord all covered with wounds – and well representing what He had suffered for us – felt so great a sense of the little gratitude she had shown that falling on her knees near the picture she stood there shedding floods of tears. Her heart seemed to break – Life p. 94.

Our Lord having once admitted St. Teresa to see some of the glory enjoyed by the blessed ... added: "See Daughter, what they lose who are against me — Do not fail to tell them of it." p. 349.

Oh had we a Mirror — before which we could see our own selves and others — as we in reality are — St. Montanus & Julian Martyrs An. 259 were in prison: some angry words passed between the two on account of a person — not a christian — who had got among them. Coldness followed: Montanus had a dream which he related thus: "It appeared to me that we were conducted thro' a long path into a spacious field where we were met by Cyprian & Lucius (fellow-martyrs). After this we came into a very luminous place — where our garments became white and our flesh whiter than our garments and so wonderfully transparent, that there was nothing in our hearts but what was clearly exposed to view — Looking on myself, I could discover some filth in my own bosom, and meeting Lucian, I told him what I had seen, adding, that what I had observed in my breast denoted my coldness towards Julian ...

Gonzd — 24th. Febr.

REGULAE ALIQUOT ad victum recte temperandum.

Prima est, quod a pane minus abstinendum sit, quam a reliquis alimentis: cum neque gulam adeo irritet, nec tentationi aeque obnoxios nos reddat.

Secunda, quod circa potum attendenda sit magis abstinentia, quam circa panem: caute observando, quae prosit mensura potus, ut sumatur semper: quae rursum noceat, ut tollatur.

Tertia, quod circa pulmenta et edulia potissimum abstinentiae ratio versetur, cum per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, major subministretur occasio. Temperanda sunt igitur, vitandi excessus causa: quod fit dupliciter, dum vel cibis grossioribus vescimur atque assuescimus, vel dum parce delicatis utimur.

REGULAE ad ordinandum se *in posterum in victu (1).*

Prima Regula est, quod a pane convenit minus abstinere, quia non est cibus, super quem appetitus soleat tam inordinari [*tam inordinate ferri, modum excedere*], *aut ad quem tentatio insistat* [*adeo impellat*], *uti ad ceteros cibos.*

Secunda, circa potum videtur commodior [*magis opportuna, necessaria magis*] *abstinentia, quam circa* comestionem *panis: proinde multum debet considerari quid prosit*, ut admittatur *(2), et quid noceat, ut tollatur.*

Tertia, circa obsonia servari debet maxima, et maxime integra abstinentia, quia tam appetitus ad inordinationem [*excedendum modum*], *quam* tentatio *ad* investigandum *(3)* [*ad excogitandas et quaerendas lautitias*] *prompliores sunt in hac parte; itaque abstinentia in cibis, ad* inordinationem *vitandam, potest adhiberi duo-*

(1) *Regulae etc.* - Videntur hae Regulae a S. Patre hoc loco positae, occasione primae contemplationis hujus tertiae hebdomadae, *de Christi Domini Coena* (Vid. Reg. 5.). Certe enim hae Regulae non magis ad hanc tertiam hebdomadam pertinent, quam ad totum Exercitiorum tempus, immo vero etiam ad omnem vitam nostram.

Multae ex his Regulis doctrinam continent, quae licet hic applicata ad *victum* sit, generatim tamen ad omnes actiones et affectiones ordinandas utilissime transferri potest; v. g. ut ad gulam, ita ad superbiam, ad iram domandam, etc. Duo notantur a S. Patre, quae ad inordinationem in victu stimulare hominem solent, quaeque proinde observare docet et expugnare, *appetitus* naturalis, et daemonis *tentatio* (Vid. Reg. 1. 3. et ult.). Eadem vero in omni alia inordinatione observari possunt ac debent; et pleraque remedia, quae hic praescribuntur a S. Patre, aeque usui erunt in alia quacumque *appetitus* ac *tentationis* materia, praesertim ea quae habentur a Reg. 5. usque ad finem.

(2) *Ut admittatur.* - Sane differt multum haec expressio ab ea, quae in vulgata versione habetur: *ut sumatur semper.* Nam, et *admittatur* minus dicit, quam *sumatur*; et *semper* abest in autographo.

(3) *Ad investigandum.* - Fortasse mendum est in textu hispanico, et pro *investigar* legendum *instigar*, quod certe sensum praebet planiorem. Antiqua versio *ms.* habet hoc loco: *insistere*, quod utique non respondet verbo hispanico *investigar*, bene vero *instigar*. - Similiter in prima Regula, pro *insista*, quod nunc habet textus hispanicus, omnino legendum videtur *incita*, quod idem est ac *instiga*.

Quarta est, quod quanto plus de conveniente victu sibi quis ademerit (vitato interim valetudinis adversae gravi periculo), tanto celerius mensuram cibi ac potus justam reperiet: tum quia, hoc modo melius se disponens, et obnixius tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internae radios, et consolatorios motus sibi coelitus immissos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere; tum quoniam si quis ita abstinendo se deprehenderit viribus imbecilliorem esse, quam ut ipsa Exercitia spiritualia peragere commode valeat, sic facile advertet, quam mensuram victus naturae necessitas requirat.

Quinta, quod expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Jesum Christum Dominum nostrum vescentem cum suis Discipulis, observando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, et loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo. Usuveniet enim, ut occupato magis intellectu circa meditationem talem, quam circa corporalem cibum, discamus facilius victum moderari.

Sexta, quod, gratia varietatis, aliae adhiberi possunt meditationes inter vescendum, ut sunt de Sanctorum vita, de pia quapiam doctrina, vel de aliquo spirituali negotio agendo: unde sic abstracta mente, cibus ipse et vescendi delectatio parum sentiatur.

bus modis: primo, cum [*quis*] *assuescat manducare cibos grossiores: altero, si delicatos* [*sumat*] *in parva quantitate.*

Quarta, cavendo ne incidat in infirmitatem, *quanto plus quis subtraxerit de convenienti* [*victu*], *tanto citius perveniet ad* medium *(4) quod servare debet in manducando et bibendo,* [*idque*] *ob duas rationes: primo, quia sic* adjuvans sese *ac se disponens, saepe magis sentiet internas cognitiones, consolationes et divinas inspirationes, quibus ostendatur sibi* medium, *quod sibi conveniat; secundo,* [*quia*] *si persona videat se in tali abstinentia, nec tantis viribus corporis,* nec dispositione, [*quae sufficiant, vel aptum conservent*] *ad Exercitia spiritualia* [*peragenda*], *facile perveniet ad judicandum quid magis conveniat sustentationi corporis.*

Quinta, tempore quo quis cibum sumit, consideret ac si videat Christum Dominum nostrum cibum sumentem cum suis Apostolis, et quomodo bibat, et quomodo respiciat, et quomodo loquatur; et curet *eum imitari, ita ut praecipue intellectus occupetur in consideratione Domini nostri, et minus in sustentatione corporis, ut ita capiat majorem* methodum *(5) et ordinem circa modum, quo* se habere et gubernare *debeat.*

Sexta, alias, dum cibum sumit, potest aliam considerationem adhibere, vel de vita Sanctorum, vel de pia aliqua contemplatione, vel de aliquo negotio spirituali quod sibi agendum sit: quia attentione defixus in re tali, minus *sumet delectationis* et sensus *in cibo corporali.*

(4) *Medium.* - Intellige ex autographo, *viam mediam*, inter excessum et defectum. - Notatu etiam dignissima est expressio illa: *adjuvans sese.*

(5) *Methodus.* - Hisp. *concierto*, quasi: harmonia. Antiqua versio *ms.* vertit *formam.* - Notandum quod sequitur: *circa modum, quo se habere ac gubernare debeat*, quod latius patet, neque ad solam rationem *moderandi victus* pertinet; sed respondet propositae considerationi, quomodo Christus non modo *manducet*, ac *bibat*, sed et quomodo *respiciat*, et *loquatur*. Et sane in conviviis non minori cura lingua et sensus ceteri custodiendi sunt, et ab inordinatione servandi, quam gustus.

Septima, quod cavendum sit praecipue, ne super sumendos cibos, animus quodammodo totus effundatur, et ne avide vescamur, aut festine: sed appetitui semper dominantes, tum mensuram victus, tum sumendi modum una temperemus.

Septima, super omnia (6) caveat, ne sit totus animus suus intentus *in id quod comedit, neque in comedendo sit* festinus prae appetitu, *sed sit dominus* sui, *tam in modo comedendi , quam in quantitate quam sumit.*

Octava est, quod plurimum conducit ad tollendam cibi, potusque immoderantiam, si ante prandium aut coenam, et quacumque hora nulla esuries sentitur, praevia deliberatione, victum proxime sumendum, definiamus ad mensuram certam, quam deinde nulla vel propria aviditate, vel instigatione inimici, numquam excedamus: sed potius vincendae utriusque causa, de illa nonnihil etiam subducamus.

Octava (7), ad tollendam [*omnem*] inordinationem [*circa victum*], *multum juvat,* post *prandium, vel* post *coenam, vel alia hora qua non sentiat appetitum comedendi, determinare secum pro prandio vel coena proxime futura,* et ita consequenter quotidie, *quantitatem quam conveniat sumere, ultra quam neque ob appetitum quemcumque, neque ob tentationem* [*ullam*] *procedat: sed immo, ad magis vincendum* omnem *appetitum inordinatum, et tentationem inimici,* si tentatur ad plus comedendum, comedat minus.

QUARTA HEBDOMADA

CONTEMPLATIO PRIMA

quomodo Jesus Dominus post Resurrectionem apparuit sanctae Matri suae, ut habetur infra in Mysteriis Vitae Christi.

Oratio praeparatoria juxta morem.

Praeludium primum accipitur ab historia: quomodo postquam expiravit

[*QUARTA HEBDOMADA*]

PRIMA CONTEMPLATIO

quomodo Christus Dominus noster apparuit Dominae nostrae. Infra [*vid. inter Mysteria*].

Solita oratio praeparatoria.

Primum (1) praeambulum est historia, quae hic est: quomodo postquam

(6) *Super omnia.* - Merito S. P. hac utitur emphasi: *Super omnia.* Id enim praecipuum, id *super omnia* cavendum, ne animus se effundat, sed sit dominus sui, nunquam sui impotens. Idemque in omni affectione praecipuum est, quo eniti per assiduam vigilantiam suique victoriam quisque virtutis cultor debet.

(7) *Octava.* - Regula mirae sapientiae, et ad omnem affectionem ordinandam utilissima. 1. *Tempore tranquillo praevidere* occasionem, qua inordinatio facilius possit accidere; - 2. in antecessum *statuere, quid* in ea occasione *agendum sit,* ne tentationi succumbamus, scilicet proponere tentationi contraria; - 3. quod si in occasione dein constituti acrius tentemur, etiam *plus agere* contra illam, *quam quod* prius *constitueramus.* Hoc scilicet est non solum *resistere* inimico, sed illum etiam *prosternere,* ut loquitur S. P. Ann. 13. inter 20. Hoc est *agere contra* sensualitatem, quod item plus est quam *resistere.* Vide de *Regno Christi* notam sub n. 5.

(1) Hoc praeambulum diligenter consideretur: praebet enim copiosam contemplandi materiam circa personas, verba, opera, etc.; quae alioqui in hac contemplatione, prout inter Mysteria proponitur, jejunior videri posset.

Dominus in cruce, sepulto (*) corpore, sed Divinitate semper sociato, ipse in anima, Divinitati quoque continue unita, descendit ad Inferos; ereptisque inde justorum animabus, rediens ad sepulchrum, corpus cum anima denuò univit, ac resurgens, demum apparuit beatae Virgini Matri suae vivus, ut pie ac verisimiliter credendum est.

Secundum, pro constructione loci, speculandum accipiet sepulchri situm, et beatae Virginis domicilium, cujus formam, partes, et reliquam dispositionem, ut cellulam et oratorium, singillatim perscrutabimur.

Tertium, continebit gratiam petendam, ut scilicet immensum Christi, ac Matris gaudium participemus.

Punctum primum, secundum, ac tertium eadem hìc erunt, quae supra in *Christus expiravit in cruce, et corpus remansit separatum ab anima, et cum illo semper unita Divinitas,* anima beata (2) *descendit ad Infernum, pariter unita cum Divinitate; unde eripiens animas justas (3), et veniens ad sepulchrum, et resurgens, apparuit benedictae Matri suae in corpore et anima.*

Secundum, compositio, videndo locum; quod hìc erit, videre dispositionem sancti sepulchri, et locum seu domum Dominae nostrae, respiciendo partes ejus in particulari: item cubiculum, oratorium, etc.

Tertium, petere id quod volo, et erit hìc, petere gratiam (4) ut laeter et gaudeam intense *de tanta* gloria *et* gaudio *Christi Domini nostri.*

Primum punctum, secundum, et tertium sint eadem solita, quae habui-

---

(*) *In prima Contemplatione quartae hebdomadae. In primo praeludio*: Sepulto corpore; *ex autographo habetur*: Corpore ab anima separato; *vox enim illa* (sepulto) *non est, neque cohaeret cum aliis.*

---

(2) *Anima beata.* - Notatu dignum est hoc epitheton *beata*, quod animae apponitur in autographo. Et vero Christi anima momento, quo corporis soluta vinculis fuit, eodem perfecta ac plena beatitudine sibi debita perfrui coepit. Quamquam enim propter unionem hypostaticam, et gloria corpori et beatitudo animae Christi esset debita omnino ac propria, fuit tamen etiam in Christo *corpus mortale*, maxime in passione, vero sensu *animae ergastulum*, ex quo haec egressa statim in ipsa morte victrix plene ac perfecte glorificata est. Et procul dubio terrae motus ceteraque illa signa, quae Christi mortem subsecuta sunt, non minus victoriae hujus trophaea, quam luctus creaturarum ob extinctum Salvatorem indicia fuisse censenda sunt.

(3) *Animas justas.* - Omnes ac singulas participes facit triumphi et gloriae, prout laborum participes olim extiterunt. (Ex *Regno Christi*). Quam multa hìc se offerunt, quibus venturum Christum Patriarchae et Prophetae praefigurarunt, acta praeclare ac tolerata, quae nunc a triumphatore Christo sua obtinent praemia. - Quid vero in Virgine, quae omnium maxime laborum ac dolorum fuit particeps? - Quale huic, quale illis solatium affert Christus? Ut in quinto puncto.

(4) *Petere gratiam.* - Bene advertenda est gratia, quae petenda dicitur. Est autem haec: ut *laetemur* et *gaudeamus*, idque *intense*. Qua vero de re gaudeamus? DE GLORIA ET GAUDIO CHRISTI DOMINI NOSTRI. Id quod in vulgata versione minus clare exprimitur illo verbo: *participemus*. Christum Dominum Regem ac Ducem nostrum, tam bene de nobis meritum, *gloria* et *gaudio* ineffabili fruentem contemplamur. Haec nostrae laetitiae vera ratio, *ex amore erga Christum Dominum*, qui amor purissimus atque sanctissimus hujus hebdomadae praecipuus est fructus. Et vero contemplatio tantae gloriae Regis nostri, qui in hoc Mysterio apparet, qualis est, *gloria generis humani*, mirum in modum valet ad confirmandam in nobis et augen-

contemplatione Coenae fuerunt exposita, id est considerare personas, verba, opera.

Quartum vero erit, animadvertere (*), quomodo Christi Divinitas, Passionis et mortis tempore abscondita, palam se faciat in Resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

Quintum, aestimare quam prompto copiosoque functus sit Dominus consolandi suos officio, adhibita consolationis, quae ab amicissimo quopiam praestari potest, similitudine.

mus in Coena Christi Domini nostri.

Quartum, considerare quomodo Divinitas, quae videbatur se abscondere in Passione, apparet et ostendit se nunc tam miraculose in sanctissima *Resurrectione,* per veros et sanctissimos ejus effectus.

Quintum, speculari *officium consolandi (5) [suos], quod Christus Dominus noster exercet: et comparando, quomodo solent amici amicos consolari (6).*

(*) *In quarto Puncto*: Quomodo Christi Divinitas Passionis et mortis tempore abscondita: *in autographo habetur:* Quomodo Christi Divinitas, quae Passionis tempore videbatur abscondita, etc.

---

dam aestimationem Ejus, et ad Ejus amorem in nobis magis magisque accendendum; itemque ad aestimationem et amorem laborum Ejus, et Crucis Ejus, per quam tanta parta est victoria et gloria. Unde hic *amor Christi*, quem praecipuum dicimus esse hujus hebdomadae fructum, nequaquam sterilis est affectus, sed mire efficax ad confirmandos nos in proposito Illum sequendi et imitandi, et praecipue excitat *alacritatem* laborandi et patiendi, dum vivimus hanc mortalem vitam, ad exemplum et ex amore *talis ac tanti* Regis nostri. - Itaque possunt quidem et debent etiam haec Mysteria gloriosa nostrae fragilitati etc. vires addere, propter *spem* quae hic excitatur, fore ut aliquando id fiat in membris, quod in capite jam videmus impletum; praecipuum tamen est, ut de Christi gloria *propter ipsum Christum* gaudeamus, nostri ipsorum nostraeque propriae felicitatis tantisper veluti obliti. Ita nostrae miseriae ac poenae, quibus etiam, dum maxime in hac quarta Exercitiorum hebdomada versamur, exercitari non raro nos vult Deus (quod item Dei famuli in praecipuis anni solemnitatibus experiri aliquando solent), fructum solidum harum contemplationum non impedient. Nam ut Christi gloria et gaudium extra mundi hujus vicissitudines positum est, ita nostrum de hac Christi gloria gaudium securum erit et inviolabile; ut proin cogitemus ac dicamus: « Mihi quidem tempus gaudendi de meo bono necdum advenit; » sed *sufficit mihi*, quod Rex ac Dux meus Christus gloria et gaudio potiatur ». Qui quidem animi sensus in angelico cantico. *Gloria in excelsis*, sublimibus illis Ecclesiae verbis exprimitur: *Gratias agimus tibi* PROPTER MAGNAM GLORIAM TUAM. Et hoc est vere ac proprie *delectari* IN DOMINO - Ita certe gavisa fuisse, in resurrectione Filii, Mater sanctissima consenda est, cui vel solam cogitationem de gloria et gaudio, quo Filium jam frui sciebat, plenissimum praebuisse solatium, in ferendis per multos deinceps annos exilii hujus laboribus, dubitandum non est.

(5) *Consolandi.* - Christus redivivus consolatur omnes suos: 1. *sua propria gloria*, qua illi gaudent magis, quam de quacumque sua ipsorum felicitate; 2. *felicitate*, quam illis praebet, vel *in re*, ut Patribus ac Justis in limbo, vel *in spe*, ut Matri sanctissimae, Discipulis, inque illis etiam unicuique nostrum. Dum ergo peregrinamur a Domino, *gaudere* nos decet, Christo quidem de gloria jam impleta, nobis autem *spe*. *Gaudete* IN DOMINO, et, SPE *gaudentes*.

(6) Vide notam n. 1. in tertia hebdomada.

Colloquio uno, vel pluribus, juxta materiam faciendis, terminetur contemplatio cum *Pater noster*.

Notandum porro, quod in sequentibus Contemplationibus, seu Exercitiis, recensenda erunt per ordinem Mysteria omnia Resurrectionis, Ascensionisque, et quae sunt intermedia, servatis ubique iisdem formulis et modis: sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in qua Passionis Mysteria contemplati sumus: et juxta modum ac exemplum primae hujus de Resurrectione Domini meditationis, formandae sunt sequentes omnes, atque regulandae, tam in praeludiis (nisi quod haec rebus sunt accommodanda), quam in punctis quinque, et Additionibus singulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, et sensuum operationes, nec non in augendo, minuendove Exercitiorum secundum Mysteria numero, dirigi poterimus, sicut in praedicta meditandae Christi Passionis hebdomada fuimus edocti.

Secundo notandum est, convenire magis quartae huic hebdomadae, quam praecedentibus, ut quatuor dumtaxat fiant Exercitia: primum, postquam mane surreximus: secundum, circa Missae tempus, vel paulo ante prandium prioris repetitionis loco: tertium, hora Vesperarum, pro secunda repetitione: quartum, ante coenam, admotis sensuum officiis, ad imprimendas fortius animae contemplationes tres eo die factas, signatis obiter, et penitius tractatis partibus, seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, majoremque gustum spiritualem senserimus.

Terminare uno vel pluribus colloquiis, juxta subjectam materiam, et Pater noster (7).

In contemplationibus sequentibus procedatur per omnia Mysteria Resurrectionis, eo modo qui infra sequitur, usque ad Ascensionem inclusive; adhibendo et servando de cetero in tota hebdomada Resurrectionis eamdem formam et methodum, quae servata fuit in tota hebdomada Passionis; Ita ut hac prima contemplatione de Resurrectione se regat [*hanc tamquam normam sequatur contemplans*] *quantum ad praeambula, juxta subjectam materiam; et quantum ad quinque puncta, sint eadem; et Additiones, quae habentur infra sint eaedem: atque ita in reliquis omnibus potest se regere* [*dirigere*] *juxta modum hebdomadae Passionis, ut in repetitionibus, in sensuum applicationibus, in abbreviandis vel extendendis Mysteriis.*

Secunda nota, communiter *in hac quarta hebdomada magis convenit quam in ceteris tribus praeteritis, facere quatuor Exercitia, et non quinque: primum, statim ut quis surrexerit mane; secundum, ad horam Missae, vel ante prandium, loco primae repetitionis; tertium, ad horam Vesperarum, loco secundae repetitionis; quartum, ante coenam, trahendo* [*applicando*] *quinque sensus* super tria Exercitia ejusdem diei, notando, et moram faciendo in partibus principalioribus, et *in quibus senserit* majores *motiones, et gustus spirituales (8).*

(7) *Pater noster.* - Licet S. P. solum *Pater noster* dicendum praescribat, non tamen inopportunum erit ad Beatam Virginem, quae magna pars est hujus contemplationis, addere: *Regina Coeli.* Idque eo magis, quod vel *uno* vel *pluribus colloquiis* terminandum dicatur hoc Exercitium.

(8) *Majores motiones, et gustus spirituales.* - Cum alibi S. P., de repetitionibus agens, semper remittat simpliciter ad formam praescriptam in primae hebdomadae Exercitio tertio; hic non ita, sed sistendum dicit in iis, in quibus *majorem motionem, et gustum spiritualem* senserimus, nec jubet sisti etiam in illis, in quibus senserimus *desolationem.* - Cur ita? Fortasse quod minus conveniat huic hebdomadae *laboriosum* studium quaerendi id, quod optamus, quasi terram fodiendo

Tertio, quod quamvis ei, qui exercitatur, certus praescribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinarius; liberum tamen ipsi erit in plura vel paucioria puncta redigere contemplationem, prout commodius se habere expertus fuerit. Qua in re magnopere juvabit, ante ingressum Exercitii, tractanda puncta comminisci, et numero certo praefinire.

Tertia, quamvis in omnibus contemplationibus data sint tot puncta numero certo [*definita*], *puta tria, vel quinque, etc.; ille* [*tamen*] qui contemplatur (9) *potest ponere plura vel pauciora puncta, prout melius se* [*habere*] *reperiet.* Ad quod *multum juvat priusquam quis intret in contemplationem,* conjecturare [*praevidere conjectura probabili*], *et definire puncta, quae assumere debet, certo numero (10).*

Quarto denique notandum est, quod per quartam hanc hebdomadam, variari debent secunda, sexta, septima, et decima Additiones.

In hac quarta hebdomada, inter omnes decem Additiones mutari debent secunda, sexta, septima, et decima.

In secunda quidem, ut, dum evigilo, repente mihi ponam ob oculos statutam contemplationem, et de gaudio Domini cum suis studeam et ipse exhilarescere.

Secunda erit, statim ut excitor a somno ponere ob oculos contemplationem, quam facturus sum, volendo affici *et exhilarescere de tanto gaudio et laetitia Christi Domini nostri.*

In sexta vero, ut memoriae meae objiciam ea, quae laetitiam spiritualem cient, ut cogitatio de Gloria.

Sexta, memoriae objicere, et cogitare *res quae movent ad* delectationem, hilaritatem, *et* laetitiam *spiritualem, ut de Paradiso.*

In septima, ut lucis et coeli utar commoditate, quae sese offeret, puta per tempus vernum, herbarum virentium,

Septima, uti claritate [*lucis*], *et commoditatibus tempestatis; ut,* veris et aestatis *tempore* (11), refrigerio [*au-*

ut aquarum venam reperiamus abundantiorem, sed veluti sponte oblata consolatione, sive potius gustu spirituali, spirituali inquam, etiamsi minus quandoque sensibili, suaviter fruendo vel utendo contenti simus. Fortasse etiam supponit S. P. desolationem vix locum habere in hac hebdomada, inter haec gloriosa Christi mysteria, in anima, quae ad ea contemplanda accedat, post Exercitia trium praecedentium hebdomadarum, rite disposita.

(9) *Qui contemplatur.* - Ita S. P., non *qui exercitatur.* Fortasse, quia haec adnotatio, aeque extra tempus Exercitiorum ac in Exercitiis, contemplanti cuique opportunissima est. - Neque minus certe conveniet secundae et tertiae hebdomadae, quam hujus quartae mysteriis contemplandis.

(10) *Certo numero.* - In hoc punctorum numero conjectura probabili praevidendo ac definiendo, itemque fructu, qui potissimum quaerendus sit, determinando, praecipue consistit illa, quam quotidie ante nocturnum examen ex majorum nostrorum instituto facere solemus, *preparatio ad matutinam meditationem* (Cong. VII. decr. 25.).

(11) *Veris et aestatis* tempore. - Hisp. *verano* utrumque significat, scilicet anni tempus a mense Aprili ad Octobrem. - *Refrigerio* (aurae, herbarum, florum). Ita plenius exprimi existimo sensum vocis hisp. *frescura*, cui respondet ital. *fresco*. - Antiqua versio *ms.* habet: *rebus amoenis et jucundis.* - Valde notanda sunt infra: *in quantum anima existimat.... sibi posse esse adjumento*; ut meminerimus, nonnisi *media* haec esse ad finem, et eatenus solum adhibenda, quatenus ad finem pro-

et florum aspectu, aut aprici loci amoenitate: per hyemem vero solis, vel ignis opportuno calore: et ita de ceteris corporis atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori et Redemptori meo congaudere queam.

In decima, ut loco poenitentiae, temperantia et mediocritate victus contentus sim: nisi quo tempore jejunium, vel abstinentiam Ecclesia indixit, cujus praeceptis semper obtemperandum est, nisi justum adsit impedimentum.

rae, herbarum, florum], et hyemis tempore sole, vel [ignis] calore, in quantum *anima existimat, vel* conjectura supponit sibi posse esse adjumento *ad gaudendum* in *Creatore et Redemptore suo.*

Decima, loco poenitentiae, attendat ad temperantiam *et* [*ad tenendum*] *medium in omnibus: nisi* [*sit tempus quo*] *praecepta sint jejunia, vel abstinentiae, quas Ecclesia indicit; quia haec semper impleri debent, nisi adfuerit justum impedimentum.*

futura existimentur, non amplius. Regula enim *Fundamenti* semper et ubique in suo vigore tenenda est. - Notandum item quod dicitur de fine in hac hebdomada nobis proposito: *ad gaudendum* IN CREATORE ET REDEMPTORE SUO. Absit a nobis alius quidam laetitiae sensus, quasi de labore longi itineris tandem ad finem vergente in hac postrema Exercitiorum hebdomada ad quietem adspirantes gaudeamus! A quo sensu, nimium naturali et humano, incredibile dictu est, quantum saepe quidam minus cauti detrimentum capiant; jam illis ultimis diebus, quibus maxime fervere animos aequum esset, relaxantes sese ac tepescentes, et incipientes jam tum deperdere salutaria illa sensa, quae in praecedentibus Exercitiis, spiritu Dei afflante, non sine labore conceperant; maximo sane christianae ac religiosae perfectionis damno, nec facile deinceps reparando.

NOTA

Quae sequuntur, nempe *Contemplatio ad amorem excitandum*, et *tres Modi orandi*, ex autographo censenda sunt extra seriem IV. hebdomadarum. Cum enim post 20. Annotationes, in capite cujusque paginae perpetuo notatum legatur in autographo: *prima hebdomada*, - *secunda hebdomada*, - *tertia hebdomada*, - *quarta hebdomada*, - id quod et nos in hac editione imitati sumus; ubi ad *Contemplationem de amore* ventum est, inscriptio illa *quartae hebdomadae* in autographo omittitur, atque ita deinceps.

Nec tamen hinc sequitur, non recte fieri solere, quod usus habet, ut haec *Contemplatio* detur in fine quartae hebdomadae, veluti pro conclusione et coronide Exercitiorum. Immo vero nec alio loco poni opportunius poterat a S. Patre haec Contemplatio, et vix alio tempore melius ac fructuosius institui potest. *Amor Dei*, qui hic docetur, est ultimus termins, est perfectio hujus vitae. Merito praemissa est meditatio vitae, mortis, ac resurrectionis D. N. I. C.; per Iesum enim, nec nisi per Iesum aditus nobis ad Deum ejusque amorem patet. *Nemo venit ad Patrem nisi per me.* - *Ego sum ostium.* - *Ego sum via.* - Cumque ad Iesum pervenire non possimus, nisi peccata in primis expellantur, itemque inordinatae passiones frenentur; ideo hinc initium fieri debuit, in prima scilicet Exercitiorum hebdomada. Et sane frustra ad hunc amorem Dei adspiret, qui non ante omnia in abnegatione sui ipsius strenue se exercuerit. Recte itaque et ordinatissime processum est, ut demum ad hunc felicem terminum, amorem Dei, perveniretur.

Aptissime vero haec Contemplatio respondet *Fundamento*: ita tamen, ut, cum Fundamentum proponi censeatur incipientibus, in illo de hac *perfectione* Deiamoris

N. 1. [illegible] Martinian was a [illegible] hermit - for a

woman of ill fame - went to him to make

him fall... Martinian feeling the things of lust

lest his heart would give in - thrust his feet in

the fire - saying: O Martinian how feels this fi

to thee now? yet it is not comparable to that wh

the devil kindles to consume the sinner! Gou
Feb.

N. 2.

1. "Contemplatio est veritatis certissima intuitus animi de quacumque re; sive apprehensio veri non dubia. St. Bern.

2 " Contemplatio est perspicax veritatis jucunda admiratio. 'De sp. et anim.'

3. "Cont. est Divinae Veritatis simplex intuitus." St. Bon.

4 "Est liber, perspicax et certus Dei intuitus ac rerum coelestium admirat.m referens: in amorem desinens et de amore procedens." Alvarez.

Exercise on the Presence of God - Spir. Conquest pag. 408.
"I am thy Lord God, walk in my presence and thou shalt be perfect." - Consider.

1° How the soul is in the body, all in the whole, and whole in every part of it: moving, animating, informing all; give it life and beauty etc.

2° How the meat we eat is digested and changed into our substance.

3° How a little worm lying in the warm sunshine is encircled about with its beams, made bright, hot and as if it were burned and inflamed.

4° How a black coal amidst a great fire is ignited all on fire and well nigh all fire.

5° How a little piece of paper is separated from it with oil falling on it, which by degrees spreads out all over that the whole seems rather oil than paper.

6° How a small drop of water in a vessell of wine is swallowed up, lost, changed and turned into wine.

7° How a sponge in the midst of the ocean is all compassed within and without, absorbed, imbued, possessed as if it were inebriated with water - etc

In 2° puncto [illegible] ad Exer. Am. et 3° et 4°.
S. Pater proximam animam ad Deum [illegible] [illegible] considerationem, excitavit ac ad hoc amorem rerum creatarum pulchritudo etc illam cupiditatem docet Deum cognoscendum in Creaturis omnibus - ita ut quidquid pulchritudinis, utilitatis, commoditatis in iis gentes inveniunt, sit a Deo. Ita Creaturae dum adhaeremus, Creaturas dum amamus, Creaturis dum utimur - medium ad ascendendum ad Deum - suppeditant =
Vani sunt omnes homines in quibus non subest scientia (amor) Dei - et de his quae videntur bona non potuerunt intelligere (et amare) eum qui est =

In primo puncto [illegible] ad Exerc. spir. Amor. = "Suscipe D.e etc.
In tali parole si contiene il primo grado della via unitiva. ed è frutto della meditazione sui benefizii: cioè, corrispondere con grande animo e liberalità col suo Creatore - offerendogli il proprio volere e tutta la propria libertà.
In 2°. puncto. Secondo grado dell'amore - che se Dio è sempre presente in me io stia sempre alla presenza di Dio = Efficace e consolante uffizio della presenza di Dio - Suoi gradi - Lume a ben vivere = forza =
In 3°. punto = Alla presenza di Dio si aggiunge fare la volontà di Dio = Dio travaglia e fatica per me - e così devo io faticar per Lui - non per me - in qualunque maniera di fatica = "È ipocrisia, dice S. Greg. voler sapere le cose divine e non volerle eseguire - Vuol parlare dottamente e non vivere conforme a ciò che dice =
In 4° puncto = Rifinire a Dio tutte le mie virtù, operazioni, me stesso e quanto di buono di essere, beato, beltà... come a pelago infinito:

At this very moment God is loving me with all that love.. Lord! I believe; help Thou my unbelief. O what then are all things else to me! Pain or ease; sorrow or joy; failure or success; the wrongs of my fellow-creatures or their praise — what should they all be to me but matters of indifference! God loves me! now is the time to die. Faber 155

It is a shame — (and if it were possible for souls to be ashamed in heaven — I should be ashamed there —) that we should desire such great blessings & delights and such infinite glory — all at the cost of Our Good Jesus. St. Teresa p. 242.

St. Teresa considering the great favors conferred on her by Our Lord and the extraordinary things He was pleased to do thro' her, said "It gives me great confusion — because I find myself still more and more his debtor and in my opinion it increases in me the desire to serve Him and revives my love [illegible]

Animae quaerenti Creatorem fit angusta omnis creatura St. Bene.

CONTEMPLATIO	*CONTEMPLATIO*
ad amorem spiritualem in nobis excitandum.	*ad obtinendum amorem.*
In primis duo notanda sunt.	*Primo, convenit duo animadvertere.*
Primum, quod amor ipse ab operibus magis, quam a verbis pendet.	*Primum est, quod amor* debet poni *magis* in *operibus, quam* in *verbis* (1).
Secundum, quod consistit amor in mutua facultatum, rerum, et operum communicatione, puta scientiae, divitiarum, honoris, et boni cujuscumque.	*Alterum, [quod] amor consistit in communicatione (2) [quae fit]* ab utraque parte, *scilicet,* ut det et communicet amans amato ea quae habet, vel ex iis quae habet vel potest, et sic vicissim amatus amanti: ita ut, si alter habet; scientiam, det illi qui eam non habet: si honores, si divitias; et sic *[porro]* alter alteri *[vicissim]*.
Oratio praemittitur ex more.	*Oratio [praeparatoria] solita.*
Praeludium primum est, ut coram Domino, Angelis, Sanctisque omnibus, mihi propitiis, stare me videam.	*Primum praeambulum est compositio, quae hic est, videre quomodo consisto coram Deo Domino nostro, Angelis, et Sanctis,* interpellantibus pro me.
Secundum, ut gratiam Dei efflagitem, per quam beneficiorum ejus in me collatorum magnitudinem perspiciens, ad amorem, cultum, et servitium ipsius totum me impendam.	*Secundum, petere id quod volo, Erit hic, petere* cognitionem internam (3) *tot ac tantorum bonorum, [a Deo] acceptorum, ut ego* integre *[haec]* recognoscens *[vel, integro gra-*

ne mentio quidem fiat. Ibi enim S. P. solummodo loquitur de laude ac reverentia Deo exhibenda, deque Illi serviendo, et parat animum ad impedimenta removenda; in hac vero *Contemplatione* de *amore Dei*, quae purgatis jam et exercitatis proponitur, S. P. ad ea ducit, quae in laude ac reverentia Deo exhibenda, inque ejus servitio, absolutissima sunt ac perfectissima.

(1) *In verbis*. - Idem censendum de affectu sterili et inefficaci. Affectus enim tales sunt *verba* interna.

(2) *In communicatione (quae fit) ab utraque parte etc.* - Totam hanc versionem ex autographo diligenter velim considerari. Ita enim mentem suam S. P. expressit, ut ad amorem Dei erga hominem, hominisque vicissim erga Deum, optime omnia applicari possint; *communicet amans amato, et vicissim amatus amanti ea quae habet, vel ex iis quae habet vel potest.* - Si enim *amans* intelligatur Deus, homo vero *amatus*: apte dicitur *amans* Deus *amato* homini *communicare ea quae habet, vel ex iis quae habet vel potest.* Neque enim potest Deus infinitus, quantumvis amans, finitae creaturae omnia, quae habet ipse, communicare; recte vero *ex iis, quae habet vel potest*, communicare dicitur, pro capacitate scilicet amati.

(3) *Cognitionem internam*. - Ita ex autographo distinctius, quam in vulgata versione, *duplex* gratia exprimitur, quam ubique S. P. docet postulandam, *cognitionis* seu illuminationis, et *affectionis* seu voluntatis, et exsecutionis officii per lumen divinae gratiae cogniti.

ti animi sensu] possim in omnibus *amare et servire* divinae suae Majestati.

Punctum primum sit, revocare in memoriam beneficia Creationis, ac Re-

* *Primum punctum est, adducere in memoriam beneficia accepta Creatio-*

* Quatuor puncta quae sequuntur solent quibusdam confusionem quamdam parere, quod non satis distincta ipsis videantur ista quatuor, sed et secundum punctum et tertium in ipso jam primo puncto videantur contineri. Cui incommodo ut remedium aliquod suggeramus, ita distinguenda sunt ex ipso textu S. P. N., ut in *primo puncto* contemplemur generatim Dei in nos *beneficia*, seu praestita, seu praestanda, quatenus scilicet summa bona nobis inde ex Ejus amore provenerunt, ac porro proveniunt, et proventura in aeternum firma spe confidimus.

In *secundo puncto* contemplemur beneficia illa praestari a Deo *praesenti* in omnibus, in quibus ille nobis bona sua communicat, et in nobis ipsis; ita ut *personaliter* in omnibus ipse nobis benefaciat. Quae certe ratio plurimum amoris superaddit in beneficiis.

In *tertio puncto* contemplemur Deum non modo praesentem nobis benefacere, ceterisque creaturis propter nos, sed *operantem* etiam et quodammodo *laborantem* in nobis et in aliis creaturis, adjuvantem et nos et creaturas omnes, ut nobis benefaciat. Quod cum in quocumque benefactore amoris significationem plurimum adaugeat, in Deo profecto, qui, licet causis secundis verum actum tribuat, ipse tamen suo concursu etiam operatur in illis in bonum nostrum, amoris est plane inexplicabilis et infiniti.

Addiderim hoc loco, non videri mihi prohiberi, quominus tum in secundo tum in tertio puncto distinctius etiam de Deo Redemptore cogitemus, ut scilicet:

In *secundo* quidem *puncto* perpendamus etiam illam Dei *praesentiam*, quam aeterni Patris Filius tum in carne mortali praestitit, cum *in terris visus est et cum hominibus conversatus est*, tum eam quam praestat nobis in sanctissimo Eucharistiae Sacramento.

In *tertio* vero *puncto* Dei Redemptoris veros et gravissimos *labores* ac *dolores*, quos pro nobis ipse, verus Dei Filius, sustinere dignatus est, cum pro nobis *non dubitavit manibus tradi nocentium, et crucis subire tormentum.*

Praeterea cum in primo puncto non solum beneficia jam praestita, quaeve omni tempore nobis praestantur a Deo, sed etiam in futurum, in aeternum praestanda proposita sint; nil vetat quominus etiam haec duo puncta, secundum nempe et tertium, simili modo ad futura nobis in coelis bona ab eo, qui contemplatur, extendantur. Solet enim S. P., postquam semel aliquid satis indicavit, cetera nobis inde colligenda relinquere. Quam ampla vero contemplandi materia de Deo *praesente* atque *operante* in bonum nostrum, si haec ad Paradisi gaudia aeterna applicemus!

In *quarto* demum *puncto* nulla est difficultas, satis enim primo intuitu distinguitur a praecedentibus. Continet enim rationem amoris Dei purissimi ac perfectissimi, scilicet, *propter Ipsum solum*, ejusque perfectiones infinitas. Quae ratio Deum amandi merito ad ultimum punctum reservata fuit a S. Patre. Ad hanc tamen perfectissimi amoris rationem viam sternunt tum *secundum*, tum *tertium* punctum, dum in creaturis Deum ipsum cernere praesentem et operantem docent; sed habent illa adhuc annexam considerationem boni, quod inde *ad nos* derivatur, nam et in secundo dicitur: *duns-dans mihi*, et in tertio: *propter me*: in hoc vero quarto puncto a bono nostro fit abstractio, et pura purissima proponitur ratio perfectionis absolutae in Deo, ad quam contemplandam introducimur consideratione perfectionum.

demptionis: dona itidem particularia, seu privata enumerare, et cum intimo affectu perpendere, quantum mea causa benignissimus Dominus egerit, atque pertulerit: quantum mihi elargitus sit de thesauris suis: quodque juxta divinum suum decretum et beneplacitum, seipsum mihi, quantum potest, donare velit. Quibus optime inspectis, vertar ad meipsum, et disquiram mecum, quae meae sint partes, et quid aequum justumque sit, ut divinae offeram et exhibeam Majestati: haud sane dubium,

nis, Redemptionis, et dona particularia, ponderando multo *cum affectu, quantum fecerit (4) Deus Dominus noster pro me: et quantum mihi dederit ex iis quae habet: et consequenter,* [quantum] *(5) idem Dominus desideret dare seipsum mihi in quantum potest, juxta divinam suam* ordinationem; *ac deinde reflectere in me ipsum, considerando quae ego,* multa cum ratione et justitia (6), *debeam ex mea parte offerre et* dare *suae divinae Majestati, scilicet, omnia mea, et me ipsum* cum

quas in creaturis deprehendimus, quaeque quantumvis insignes nobis videantur, non sunt tamen nisi radii, nonnisi rivuli infinitae illius perfectionis.

Sic autem distincta quatuor puncta distinctum et cuique puncto accuratius respondentem excitabunt affectum, et colloquium primi puncti merito variabitur, id quod S. P. etiam innuit.

Ceterum brevissimis punctis materiam contemplandi copiosissimam, immo vero infinitam, S. P. N. complexus est; quam qui animo purgato riteque disposito tractare aggrediatur, finem aut terminum, dum vivit mortalem hanc vitam, non inveniet. Vere enim hìc vena ostenditur, seu *fons* AQUAE SALIENTIS IN *VITAM AETERNAM.*

(4) In vulgata versione additur hoc loco: *atque pertulerit,* quod neque in autographo hispanico neque in versione antiqua *ms.* habetur. Ceterum, cum in hoc puncto etiam beneficium *Redemptionis* considerandum proponatur, sensus illorum verborum *quantum fecerit...pro me,* naturaliter is est: *fecerit* tum *agendo,* tum *patiendo.* Quamquam totum hoc primum punctum simpliciter beneficia Dei generatim contemplanda proponit, *quatenus* sunt *bonum nostrum,* abstractione facta a *modo,* quo Deus haec omnia nobis praestitit aut praestat aut praestiturus est. Vid. quae supra diximus de *quatuor punctis* hujus Contemplationis.

(5) (*Quantum*) *idem Dominus.* - Tó *quantum* hoc loco eo libentius ex antecedentibus subintellectum admisi, quod in antiqua *ms.* versione latina, qua S. P. usum fuisse constat, etiam insertum reperiatur; licet in autographo hispanico absit haec particula, prout etiam abest το *quod* positum in versione vulgata.

Juxta divinam suam ordinationem. - Ita literaliter ex autographo, et placet magis quam *decretum*: ne cui fors cogitatio de praedestinationis Mysterio, sane minime opportuna hoc loco, contemplationem interturbet. - *Quantum potest, juxta divinam suam ordinationem,* intelligo de ordine providentiae suae, qua liberae creaturae cooperationem requirit Deus, ut illi seipsum, quantum potest, communicet.

(6) *Multa cum ratione et justitia.* - In hispanicis editionibus passim nunc legi solet: *con mucha razon y instancia.* - Sed certe mendum est. In exemplari *ms.*, quo S. P. usus est, quodque sua manu variis in locis correxit, legitur: *justicia.* Et sic omnino legendum esse patet etiam ex utraque versione latina; nam et vulgata hanc lectionem exprimit: *quid aequum justumque sit*: et antiqua *ms.* versio habet: *rationabiliter et juste.* - Quod infra insertum est textui (*aliquid alteri*) ex antiqua versione *ms.* desumptum est: *sicut qui offert aliquid alteri.*

quin mea omnia offerre debeam, ac illis, ut qui [*aliquid alteri*] offert *mul-*
meipsum cum summo affectu, et ver- *to cum affectu*:
bis hujuscemodi, vel similibus:

Suscipe, Domine, universam meam (7) Sume (8), *Domine*, et suscipe

(7) *Sume, Domine, et suscipe etc.* - Quidquid est hic discriminis, inter hanc literalem versionem et latinam vulgatam, diligenti consideratione dignum existimo: praesertim ista: 1. *Sume Domine, et suscipe*; 2. *Omnia tua sunt*; 3. *Dispone* (*de illis*) *pro omni voluntate tua.*

Sume, Domine, et suscipe. - Ex vulgata versione posset quis existimare, hujus oblationis eum tantummodo sensum esse, ut Dei donis, *memoria* praesertim, *intellectu*, et *voluntate*, nonnisi juxta Dei beneplacitum uti statuamus. Qui quidem sensus, licet verissimus sit atque sanctissimus, et in hac sui oblatione necessario contineatur, nequaquam tamen ea omnia complectitur quae in autographo exprimi videntur; immo vero hic non est proprius sensus neque praecipuus hujus oblationis. Est enim *oblatio* dantis seu offerentis proprie sic dicta, et ut talis respondet huic primo puncto, in quo ut *amans* Deus *amato dare* ex iis quae habet consideratur, ita *amatus amanti* vicissim *dare* seu offerre ea quae habet censendus est.

Jam vero S. P. duplici utitur verbo: *Sume* seu *tolle*, et *suscipe*, in quo certo amplius quid indicari videtur, quam simplex propositum sancte hisce Dei donis utendi.

Ac *suscipi* quidem illud dicitur, quod sponte ab altero offertur; *sumi* autem vel *tolli* dicitur, quod etiam pro lubitu auferatur, quamvis alter non offerat. « *Sume* » ergo, ait S. P., *tolle*, *aufer* pro tuo lubitu; es enim Dominus omnium, *omnia tua* » *sunt*: si auferas quae dedisti, mea non tollis, sed ea quae *tua* sunt, ac semper » manent *tua*; tu amandus aeque atque laudandus, et cum *das* et cum *aufers*. » (*Dominus dedit, Dominus abstulit: sit nomen Domini benedictum*). Neque vero » habere volo, nisi quod et quantum tu me habere volueris. *Tolle, Domine*, - *et su-* » *scipe*: nam equidem lubens etiam volensque tibi offero omnia. ». Itaque cum dicit: *Sume* seu *tolle* - *et suscipe*: non modo usurum se Dei donis nonnisi juxta ejus beneplacitum statuit; sed lubens, quantum quidem in se est, his ipsis Dei donis *cedit* plane, ut Dominus ea pro suo beneplacito, vel *minuat*, vel etiam omnino *auferat*.

Propterea etiam, paulo infra, non modo ea *tradit* Domini voluntati *gubernanda*, ut habet vulgata versio; sed ait *omnia tua sunt*, duplici titulo scilicet, et quod *tu ea mihi dedisti*, et quia ego, libera donatione mea, *tibi ea restituo*; ergo *dispone de illis juxta omnem voluntatem tuam*, quae verba certe plus sonant, quam: *tibi ea trado gubernanda*; et procul dubio etiam illam includunt divinae voluntatis dispositionem, qua fortasse velit aliquando ea ipsa dona sua vel *minuere* in nobis, vel etiam plane *auferre*.

Atque hoc sensu, maxime cum non solum de quibusvis Dei donis, verum etiam de ipsis animae potentiis agatur, exprimitur certe oblatio maxime heroica. Quamvis enim memoria, intellectus, liberumque arbitrium, ejusmodi sint Dei dona, sine quibus Deo servire non possimus; ut proinde, qui his renuntiat, renuntiare videatur ipsi facultati Deo serviendi: quia tamen accidit non raro, etiam Dei famulis, ut vel infirmitate aliqua, vel senio, ad conditionem adeo miserabilem redigantur, et multos quandoque annos harum animi facultatum usu destituti vivant; quis dubitet, quin et oblatio hujusmodi fieri possit, et heroicae resignationis et amoris ardentissimi actus futurus sit, si quis libere, ex Dei amore, ad ejusmodi humilitatis ac moralis

libertatem. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es: id tibi totum restituo, ac tuae prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tua mihi dones, et dives sum satis, nec aliud quidquam ultra posco.

Secundum erit, speculari Deum, in singulis existentem creaturis suis: et elementis quidem dantem, ut sint; plantis vero, ut per vegetationem quoque

omnem meam libertatem (9), meam memoriam, meum intellectum, et omnem voluntatem meam, quidquid habeo et *possideo (10): tu mihi haec omnia dedisti, tibi, Domine, ea restituo:* omnia tua sunt, dispone [*de illis*] *pro omni voluntate tua. Da mihi tuum amorem et gratiam,* nam haec mihi sufficit.

Secundum, attendere quomodo Deus habitat *in creaturis; in elementis, dans esse; in plantis, dans vegetare; in animalibus, dans sentire; in hominibus,*

nullitatis veluti abyssum, pro divino beneplacito, adeundam sese offerat, solo *ejus amore et gratia* contentus?

Itaque haec talis oblatio sui, plane universalis, qua majorem amplioremve excogitari posse non existimo, ex autographo exprimi videtur; et hoc demum sensu haec S. P. verba plane respondent donationi universali, ad quam divinae Bonitati offerendam *de ejus* ipsius *donis ac datis* omnis haec Contemplatio legitimo ratiocinio nos introducit. - Ceterum hujusmodi oblatio sui, *serio* aliquando facta, vel sola posset fortasse Dei famulo illud damnum compensare, quod alioqui gravissimum atque irreparabile subire cogeretur, si quando, ut fert humana conditio, in tam miserabilem infirmitatem incideret.

Est denique operae pretium meminisse, totum hoc colloquium: *Sume, Domine, etc.* non esse *petitionem*, quasi hoc a Deo precaremur, ut sua dona a nobis auferat, sed meram esse *oblationem*, actum scilicet plenae atque perfectae resignationis. Sunt enim verba *offerentis* omnia sua seque ipsum, ut expresse monet S. P.

(8) *Sume.*- Praeter sensum hujus verbi, quod modo fusius exposuimus in explicatione hujus colloquii, non abs re videtur alterum indicare, qui et valde naturalis est, et ex praemissa beneficiorum divinorum consideratione sponte fluit. Scilicet ut, perpensis Dei beneficiis ac donis, dum reflecto ad me, quid vicissim ego dare Deo possim, prorumpam in illam vocem: SUME, *Domine, omnia quae habeo - - omnia tua sunt.* Quasi dicam per exclamationem, prae admiratione tantae bonitatis: *Quid enim ego dare tibi possum, Domine, quod jam tuum non sit?* SUME - *Domine - et quoniam tanta est tua benignitas, ut mihi facultatem esse velis aliquid tibi offerendi,* SUSCIPE etc. Maxime vero hunc sensum hispanicus textus, verbo *Tomad*, habere videtur; et optime hoc convenit cum eo quod S. P. dicit, hanc oblationem faciendam tanquam ab eo, qui offert (aliquid alteri) *multo cum affectu.- Tomad, Sume*, etiam illum sensum habere potest, ut quasi tenacitatem meam, et pravitatem indignans, qua parcum me erga Deum fuisse et etiamnum esse sentiens, exclamem: *Tu ipse, Domine, sume, sume omnia mea etc.*, et me ipsum *sume*, et tibi vindica tuo jure etc.

(9) *Libertatem.*- Intellige non liberum arbitrium, quod infra offertur, cum *voluntatem omnem* nostram offerimus; sed libertatem illam, qua nostri juris sumus, neque ullo externo impedimento prohibemur facere quod volumus. In libertate hac comprehendi existimo etiam sanitatem, et honorem, et vitam.

(10) *Habeo et possideo.*- *Habere* dicimur ea, quae nobis sunt in nobis ipsis, ipsa scilicet bona *interna*, ac personalia, corporis et animi; *possidere* potius bona quaevis *externa*, seu extra nos posita.

vivant; animalibus insuper, ut sentiant; hominibus postremo, ut simul etiam intelligant. Inter quos accepi et ipse universa haec beneficia, esse, vivere, sentire, ac intelligere; meque templum quoddam suum efficere voluit, ad imaginem suam et similitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipsum, agam ut in primo puncto, vel melius si quid occurrerit: id quod in punctis etiam sequentibus erit factitandum.

Tertium est, considerare eumdem Deum ac Dominum, propter me in creaturis suis operantem, et laborantem quodammodo (*), quatenus dat ipsis, conservatque id quod sunt, habent, possunt, atque agunt. Quae omnia, ut supra, in mei considerationem reflectenda erunt.

dans intelligere: et ita in me [*habitat*] *dans mihi esse, vivere, sentire, et faciens me intelligere:* item *faciens me templum* [*sui*], *cum creatus sim ad similitudinem et imaginem suae divinae Majestatis: similiter reflectendo ad me ipsum, eo modo quo dictum est in primo puncto, vel alio* [*si*] quem sensero meliorem (11). *Eadem ratione fiet super quolibet puncto quod sequitur.*

Tertium, considerare quomodo Deus operatur *et laborat propter me in* omnibus *rebus creatis* super faciem terrae, id est, habet se ad modum laborantis, *ut in coelis, elementis, plantis, fructibus, gregibus, etc: dando esse, conservando, donando vegetationem et sensum, etc. Deinde reflectere ad me ipsum (12).*

(*) *In Contemplatione ad acquirendum amorem. In tertio puncto, post illa verba*: Laborantem quodammodo, *addantur haec ex autographo*: Ut in coelis, elementis, plantis, frugibus, et animantibus, quatenus dat, etc.

---

(11) *Meliorem* - Satis indicat S. P. alium aliquem affectum diversum ab eo, quem ipse in primo puncto posuit, et *meliorem*, magisque materiae hujus secundi puncti respondentem, excitari hoc loco posse. Respondebit autem considerationi Dei *habitantis*, idest *praesentis* in creaturis, et in me ipso: - si ego me vicissim illi *praesentem* semper sistam, *providens illum in conspectu meo semper* (Ps. 15.); - si viva fide ac sollicito studio coner *Deum in omnibus quaerere* (ut nobis praescribit Reg. Sum. 17.), *invisibilem* (Deum) *tanquam videns sustinere*, ut Apostolus loquitur (ad Hebr. c. 11. v. 27.); - si *ambulare coram eo*, si in *ejus conspectu stare* semper, si cogitationes meas, et verba mea, et opera, ut Eo *praesente* et inspectante, quam possim perfectissime ordinare studeam *sollicite ambulans cum Domino Deo meo*; - si me *templum* Dei esse, quae quidem pulcherrima est idea et magnifica, practice meminero, ac proin *glorificem et portem Deum in corpore meo*, ut idem Apostolus loquitur (1. ad Cor. 6). Haec ergo et his similia sensa concipi, et *magno cum affectu* Deo offerri in hoc secundo puncto conveniet.

Quod si quis in hoc secundo puncto contemplationem Dei *praesentis* ad Christi Dei in SS. Eucharistiae Sacramento, itemque ad Ejusdem in nobis ipsis, Communionis tempore, praesentiam extendat, nova et copiosa affectuum copia, qui tantae Bonitati respondeant, contemplanti se offeret.

(12) *Reflectere ad me ipsum* - et, scilicet, facere, ut in secundo puncto monuit S. P., *eo modo, quo dictum est in primo puncto, vel alio si quem sensero meliorem*. - In hoc tertio puncto, ubi Deum contemplamur *operantem* et *laborantem* quodammodo in omnibus rebus creatis propter nos, affectus huic considerationi respondens

Quartum, prospicere, quo pacto munera et bona omnia coelitus descendunt, ut sunt potentia, justitia, bonitas, scientia, et alia quaelibet humana perfectio, terminis quibusdam certis circumscripta; quae ab infinito illo totius boni thesauro, sicut lumen a sole, et ex fonte aqua, derivantur. Addenda superest reflexio praedicta in mei circumspectionem.

Colloquium etiam in fine fiet, terminandum cum *Pater noster*.

Quartum, speculari quomodo omnia bona et dona descendunt desursum, ut mea limitata potentia *a summa et infinita illa desursum: et eodem modo justitia, bonitas, pietas, misericordia, etc.; sicut a sole descendunt radii, a fonte aquae, etc. (13). Dein terminare reflectendo in me ipsum (14), ut dictum est.*

Finire cum colloquio, et Pater noster.

erit, ut et nos vicissim *operari* et *laborare* propter Ipsum statuamus, ne amor noster in solo affectu, quod fere idem foret quam in solis verbis, consistat.- Ac Deus quidem in creaturis *operatur* et *laborat* quodammodo, utique sine labore, qui in Deum cadere non potest; at si Christum Deum spectemus *operantem* et *laborantem* pro nobis in vita sua mortali, incomparabiles Ejus *labores* ac *dolores* ad efficax desiderium *laborandi* et *patiendi* pro Deo quam plurima rapere animos nostros debent.

Respondebit item ille affectus: ut Deum in omnibus creaturis *operantem* contemplans, discam viva fide, quaecumque a creaturis mihi obveniant, sive grata illa sint, sive ingrata, omnia prorsus, tanquam de ipsius Dei manu admittere et excipere, et omnia prorsus tanquam Ejus munera et beneficia infinito amore in me collata; ut vere sunt omnino omnia. Nec enim est *malum in civitate, quod Dominus non fecerit* (Amos. c. 3.), et *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum* (Rom. c. 8). Unde merito *semper et ubique* Deo *gratias agam* in omnibus.

(13) *Sicut a sole radii, a fonte aquae.*- Aptissimae similitudines, quibus omnia bona desursum a Deo descendere docemur, ut eadem ab Ipso semper etiam dependere intelligamus, cessatura scilicet si quando se Deus subtrahat; plane, ut radii a sole, aquae a fonte, non origine solum, verum et duratione pendent.

(14) *Reflectendo in me ipsum.*- Patet huic quarto puncto respondere affectum amoris purissimi erga Deum *propter Ipsum solum*, Eiusque infinitas perfectiones. Scilicet, ut ex creaturarum limitatis perfectionibus ad infinitas Dei perfectiones cognoscendas et amandas, veluti per gradus quosdam, ascendamus - atque inde *exuentes nos, quantum fieri potest, amore omnium creaturarum, affectum universum in ipsarum Creatorem conferamus, Eum in omnibus creaturis amando, et omnes* nonnisi *in Eo, juxta sanctissimam ac divinam Ipsius voluntatem* (Reg. item Sum. 17.)

Pro conclusione hujus pulcherrimi argumenti *de amore Dei* juvat repetere, quod in *Nota* huic Contemplationi praemissa innuimus, veram nostri *abnegationem* esse *conditionem sine qua non* possimus eo pertingere, quo haec Contemplatio nos invitat. Itaque aureum illud documentum, quod a S. P. positum est in fine secundae hebdomadae, et ad quod exercendum omnia S. P. N. Exercitia nos ducunt et impellunt, hic adscribere operae pretium visum est: *Hoc unusquisque persuasum habeat,* TANTUM *se in studiis spiritualibus* (quorum finis ac terminus est perfectus Dei amor) *promoturum esse,* QUANTUM *ab amore sui ipsius, et proprii commodi affectione sese abstraxerit.*

MODI TRES ORANDI

Primus orandi Modus deducendus est ex mandatis, ex peccatis septem mortalibus, ex tribus animae potentiis, et ex quinque sensibus consideratis; unde non tam habet orationis formam, quam Exercitii cujusdam spiritualis, per quod et anima juvatur, et oratio Deo redditur acceptior.

Prius itaque quam hoc orem Modo, juxta illud, quod tertiae Additioni aequipollet, sedebo vel deambulabo paulisper (prout ad animae quietem facere videro), pensitans apud me, quo mihi accedendum sit, et quid faciendum. Hoc idem Additionis genus ad omnem orandi Modum praemitti debet.

Oratio praeparatoria gratiae contineat postulationem, ut mihi detur agnoscere quidquid deliquero adversus Decalogi praecepta, meque in posterum emendare, intellectis illis exactius, et (ut par est) ad Dei gloriam et salutem meam solito cautius observatis.

Primo ergo, mandatum quodlibet ordine discutiam, attendens, quo pacto servaverim illud, aut violaverim, deque succurrentibus in memoriam delictis,

TRES MODI ORANDI

et primus [*quidem, primo*] super praeceptis.

Primus Modus orandi est circa decem praecepta, et septem peccata mortalia, tres potentias animae et quinque sensus corporis: qui Modus orandi est potius dare formam, modum, et [*quaedam*] *Exercitia,* quomodo *anima se* praeparet [*ad exercitia facienda*], *et ut in illis proficiat, et ut oratio accepta sit* [*Deo*], *quam dare formam et modum* aliquem *orandi* [*proprie dictum*].

Primo fiat aequivalens secundae Additioni (1) secundae hebdomadae, *scilicet, antequam intrem in orationem,* quiescat paululum spiritus, *sedendo, vel ambulando, prout melius ei videbitur, considerando* quo vadam, et ad quid; *et haec eadem Additio fiet ad initium omnium Modorum orandi (2).*

[*Dein fiat*] *oratio quaedam praeparatoria: veluti, petere gratiam a Deo Domino nostro,* ut possim cognoscere *in quo defecerim circa decem praecepta:* et item petere gratiam et auxilium *ad emendandum me in posterum;* postulando perfectam intelligentiam illorum, ad melius ea servanda, et ad majorem gloriam et laudem suae divinae Majestatis.

Pro primo Modo orandi, convenit considerare, *et* cogitare *in primo praecepto quomodo illud servaverim,* et in quo defecerim, tenendo regulam (3) [*si-*

(1) *Secundae Additioni secundae hebdomadae.*- Intellige illam Additionem, quae habetur in *quinto* ex Notandis positis post primae diei secundae hebdomadae contemplationem quintam.

(2) *Ad initium omnium Modorum orandi.*- Id licet proprie dictum sit hoc loco de tribus orandi Modis, qui hìc traduntur, valet tamen idem praeceptum ad omnem quamcumque Orationem, sive mentalem, sive vocalem: et haec praeparatio, si omni orationi, seu brevior seu longior futura sit, praemittatur, ut sane decet, non poterit non esse efficacissima ad bene orandum. Nec enim tumultuarie ab actionibus humanis, fortasse etiam vanis, ad agendum cum Deo vel Sanctis transeundum est.

(3) *Tenendo regulam etc.*- Intellige *ordinariam,* ut sensus sit: *satis fore, ordinarie, plerumque, insumi spatium etc.*; posse autem ac debere *aliquando* pro-

veniam precabor, recitando semel *Pater noster*. Porro in excutiendis singulis praeceptis, satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio Dominica percurri.

Notandum tamen, quod circa praeceptum, cujus praevaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset; at eo amplius, quo lapsus fuerit ex assuetudine frequentior, idque similiter circa mortalia peccata sit praestandum.

Completo de praeceptis singulis discursu, post mei accusationem, et gratiae implorationem, ut ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum, juxta rei occasionem.

Secundo, similem orationis Modum prosequemur circa mortalia peccata, post additionem, et praeparatoriam orationem, sicut fecimus in praeceptis. Nihil enim utrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cum praecepta quidem servanda sint, peccata vero devitanda. Cetera eadem sunt, fietque itidem colloquium.

stendi in hac consideratione] *per spatium quo quis recitat ter* Pater noster et ter Ave Maria: *et si in hoc tempore invenio defectus meos* [*s. peccata mea*], *petere veniam* et remissionem *illorum*, et *dicere unum* Pater noster: *et hoc eodem modo fiat in quovis ex omnibus decem praeceptis.*

Notandum est, quod quando quis venerit ad cogitationem [*sive discussionem*] *praecepti alicujus, in quo reperit non habere se ullum habitum peccandi, non est necesse ut immoretur tanto tempore: sed secundum quod quis reperit se plus, vel minus* impingere [*offendere*] *contra illud mandatum, ita debet plus vel minus immorari in* consideratione et scrutinio *illius* [*praecepti*]; *et hoc idem servetur in peccatis mortalibus.*

Post finitum discursum jam dictum super omnibus praeceptis, *accusando me in illis, et petendo gratiam* et auxilium *ad emendandum me in posterum, debet terminari colloquio ad Deum Dominum nostrum juxta subjectam materiam (4).*

Secundo, super peccatis mortalibus. *Circa* septem *peccata mortalia, post additionem* [*supra dictam*] *fiat oratio praeparatoria, modo jam dicto, solum mutando, quod materia hic est de peccatis, quae evitanda sunt, et prius erat de praeceptis, quae sunt servanda; et similiter servetur ordo et regula jam dicta, et colloquium.*

trahi diutius vel etiam contrahi, prout in Notando dicitur. Observa etiam ex autographo: 1. Spatium indicari, quo ter recitari possit non solum *oratio Dominica*, ut habet vulgata versio, sed *et salutatio Angelica*. 2. Petitionem *veniae et remissionis* - (venia ad *culpam*, remissio ad *poenam* refertur) non fieri debere sempliciter *recitando semel Pater noster*; sed peti veniam et remissionem primum, *deinde* recitari *Pater noster*.

(4) *Juxta subjectam materiam.*- Intellige: pro ratione qua me reperero me habuisse in observatione praeceptorum: v. g. *gratias agendo*, ubi per Dei misericordiam ab alicujus praecepti violatione praeservatum me fuisse invenero; *dolendo* de iis in quibus deliqui; *petendo gratiam et auxilium* in futurum ad servanda praesertim ea praecepta, quae transgrediendi periculum majus imminere mihi in mea praesenti conditione intelligam; *excitando* me ad odium quam maximum hujusmodi peccatorum.

Sciendum est, peccatorum vitiorumque notitiam juvari per contrariorum actuum et habituum considerationem. Quapropter per gratiam divinam et piam quamlibet exercitationem laborandum est unicuique, ut virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Ad melius cognoscendas culpas commissas in peccatis mortalibus, considerentur eorum contraria: atque ita ad melius vitanda ea [*peccata*] proponat et curet ille [*qui hunc orandi Modum adhibet*] sanctis exercitiis *acquirere* et possidere *septem virtutes illis* [*peccatis*] *contrarias.*

Tertio, circa tres animae potentias idem sequitur progressus, per additionem, orationem, et discussionem singularum, cum colloquio ad finem, faciendus.

Tertio, super potentiis animae.

Circa tres potentias animae, servetur idem ordo, et regula, quae in praeceptis, faciendo suam additionem, orationem praeparatoriam, *et colloquium.*

Quarto, circa quinque sensus corporis, nulla re mutata, praeter materiam.

Quarto super quinque sensibus corporis.

Circa quinque sensus corporis servabitur semper idem ordo, mutando materiam illorum.

Ubi subnotandum est, quod si quis optet, in sensuum suorum usu, Christum imitari, debet in oratione praeparatoria seipsum super hoc Deo commendare, factaeque sensuum singulorum examinationi, Dominicam orationem subjicere: si vero similem affectet beatae Virginis Mariae imitationem, ei se commendet, tamquam a Filio id impetraturae; et salutationem Angelicam, dum sensus excutit, identidem recitet.

Qui vult imitari in usu sensuum suorum Christum Dominum nostrum, commendet se in oratione praeparatoria suae divinae Majestati; *et post consideratum unumquemque sensum, dicat unum* Ave Maria, vel *unum* Pater noster; *et qui voluerit imitari in usu sensuum Dominam nostram,* in oratione praeparatoria *se commendet illi,* ut sibi obtineat gratiam a Filio suo ac Domino ad hoc ipsum: *et,* post consideratum unumquemque sensum, *dicat unum* Ave Maria.

SECUNDUS ORANDI MODUS

SECUNDUS MODUS ORANDI

ex vocum orationis singularum perpensa significatione.

est [*sive fit*] contemplando *significationem singularum vocum orationis* [*illius, circa quam hic Modus orandi exercetur*].

Additio eadem, quae superius, it praevia.

Eadem Additio, quae fuit in primo Modo orandi, erit in hoc secundo.

Oratio praeparatoria personae congruet, ad quam dirigitur.

Oratio praeparatoria fiet conformiter personae ad quam dirigitur oratio [*circa quam hic Modus orandi exercetur*].

Secundus orandi Modus est, ut, flexis genibus vel sedendo (pro habitudine corporis, et animi devotione), oculis vel

Secundus Modus orandi est, ut ille [*qui hunc Modum vult adhibere*], *genibus flexis (5) vel sedens, prout ma-*

(5) *Genibus flexis, vel sedens.* - Quod supra notavimus (n. 2.), ubi de *praeparatione* orationi praemittenda agebatur, idem hoc loco notare juvat: scilicet ista duo,

clausis, vel defixis in partem unam, neque huc et illuc motis, precationem Dominicam a principio recitemus, et in prima voce, quae est, *Pater*, meditationis figamus pedem, quamdiu circa eam variae nobis significationes, similitudines, spirituales gustus, et aliae commotiones devotae incident: et ita deinceps per singula ejusdem, vel alterius orationis verba factitabimus.

Regulae tres circa haec servandae. Prima, ut in tali precationis cujuslibet ruminatione, horae spatium insumamus; quo expleto, *Ave Maria, Credo, Anima Christi*, et *Salve Regina*, semel juxta communem morem, vel mente sola vel etiam voce, percurrantur.

Secunda est quod si orantibus hoc Modo nobis, in una voce, vel duabus, meditatio affluat, et interna simul delectatio; postponenda erit transcurrendi cura, licet hora tota praetereat: qua elapsa, reliquum orationis cursim recitetur.

Tertia, ut quando ita contigerit meditandae voci uni, aut pauculis, horam

gis, [ad hoc vel illud] dispositum se reperit, et prout magis eum devotio comitatur, tenendo oculos clausos, vel defixos in unum locum, neque huc illuc eos movendo, dicat, Pater, *et* consistat in consideratione *hujus vocis tamdiu, quamdiu* invenit (6) *significationes [varias], comparationes (7), gustum, et consolationem* in considerationibus pertinentibus ad talem vocem: *et eodem modo faciat in quavis voce orationis Dominicae, vel alterius orationis cujuscumque, quam [assumere] voluerit ad orandum hoc Modo.*

Prima regula est, quod [qui sic orat] persistet hoc modo unam horam in tota oratione Dominica; *qua [oratione] expleta, dicet unum* Ave Maria, Credo, Anima Christi, *et* Salve Regina, *voce vel mente, modo* solito.

Secunda regula est, quod si ille, qui contemplatur orationem Dominicam, inveniat *in una voce, vel in duabus*, tam bonam materiam cogitandi, *et gustum et consolationem, non curet progredi ulterius, etiamsi terminetur hora* in eo quod invenit; *qua finita, dicet reliquum* orationis Dominicae *modo* solito.

Tertia est, quod si in una voce, vel duabus orationis Dominicae *immora-*

quae hic a S. P. dicuntur de *corporis situ* adhibendo, *pro animi vel corporis dispositione*, tanquam medio ad finem; itemque de *oculis* in oratione vel *claudendis* vel *defigendis in unum locum, neque huc illuc movendis*, ad omnis orationis bonum successum valere plurimum. Ne quis forte ea nonnisi in hoc secundo orandi Modo adhibenda sibi existimet.

(6) *Invenit.*- Ita autographum. Exprimitur applicatio adhibenda in quaerendo. Verbum *incident*, quod habet vulgata versio, hanc ideam quaerendi, idest conatus adhibendi et applicationis, non exprimit, quam omnino requirit S. P., et insinuat etiam voce illa *consideratione*, semel atque iterum hoc loco usurpata.

(7) *Comparationes.*- Comparationes seu similitudines, si quae in oratione quaerenti se offerant, solent esse utilissimae, non solum ad gustum spiritus, sed etiam ad efficaciam spiritualis profectus. Itaque fere videmus eas fuisse Sanctis, maxime orationi deditis, familiarissimas. Quin etiam consuetum videtur Divino Spiritui, per eas potissimum animam illustrare ac docere. Nec leviter debet in illis transcurri, sed omnis ratio similitudinis cum objecto quod consideramus, quam fieri poterit, accuratissime persequenda. - Hoc item, quod de comparationibus ac similitudinibus dicimus, ad omnem orationem mentalem pertinere intelligendum est.

impendisse, postridie recitato breviter eo, quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

Post excussam vero ad hunc modum Dominicam precationem totam, succedet salutatio Angelica; deinde alia oratio, ut sine interruptione haec orandi exercitatio procedat.

Ad haec, oratione qualibet sic completa, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos senserimus.

tus fuerit una hora integra, *alio die,* quando volet redire ad [*eamdem*] orationem, *dicat supradictam vocem, vel duas illas,* modo solito, *et in voce, quae sequitur* immediate, incipiat contemplari, eo modo quo dictum est in regula secunda.

Advertendum est quod, finita oratione Dominica, intra unum vel multos dies, *debet fieri idem circa salutationem Angelicam; et postea* circa reliquas orationes, *ita ut* per aliquod tempus semper *se exerceat circa unam ex illis.*

Altera nota est, quod finita oratione, convertendo se ad personam ad quam directa fuit illa oratio, paucis verbis, petat virtutes vel gratias, *quibus sentiat magis se indigere.*

TERTIUS ORANDI MODUS

per quamdam vocum et temporum commensurationem.

Additio ab utraque superiore nihil differt.

Oratio praeparatoria fiet sicut in secundo Modo.

Tertius hic orandi Modus in eo consistit, ut inter singulas respirandi vices singula Dominicae alteriusve orationis verba transmittamus; expensa interim, vel significatione prolatae vocis, vel personae ad quam oratio spectat dignitate, vel mea ipsius vilitate, vel utriusque postremo differentia. Eodem procedendum modo in verbis reliquis. Addendae quoque orationes supra memoratae, *Ave, Credo, etc.*

TERTIUS MODUS ORANDI

erit per [*sive, ad*] mensuram [*sive, in numerum, ad modum rhythmi*] *(8).*

Additio erit eadem quae fuit in primo et secundo Modo orandi.

Oratio praeparatoria erit sicut in secundo Modo orandi.

Tertius Modus orandi est, quod ad quemlibet anhelitum, seu [*ad quamlibet*] *respirationem* orandum est [*oretur*] mentaliter, *dicendo unam vocem orationis Dominicae, vel alterius orationis quae recitetur,* ita ut una sola vox dicatur inter unum anhelitum et alterum; et, dum durabit tempus ab uno anhelitu ad alterum, *attendatur* praecipue *ad significationem talis vocis, vel ad personam ad quam recitat* [*oratio dirigitur*], *vel ad vilitatem sui ipsius, vel ad differentiam inter tantam alti-*

(8) *Per* (*ad*) *mensuram* (*sive, in numerum, ad modum rhythmi*).- In autographo hispanico *por compas*; quae expressio, cum de aliis mensurae speciebus, tum praesertim de illa adhibetur, qua in musico concentu, rhythmo, metro, pulsu, temporum spatia ac soni, temporibus respondentes, rite atque *in numerum* distribuuntur. Metaphora haec, ab arte musica deducta, cum hoc orationis Modo ideam copulat harmoniae cujusdam sacrae, in qua respirationibus singulis piae cogitationes et affectus ex aequo respondent, et *cor et caro exultant in Deum vivum.*

Regulae duae huc spectantes. Prior, ut, finita juxta hunc orandi Modum precatione Dominica, sumatur aliis diebus vel horis Angelica salutatio, simili respirationum intervallo tractanda; cum aliis orationibus usitato more recitandis.

Posterior, ut, qui hunc orandi Modum exercere cupit diutius, ad eum applicet precationes omnes supradictas, aut earum partes, et paria anhelituum ac vocum interstitia observet.

tudinem [illius personae] et tantam vilitatem propriam: et eadem forma et regula procedet in reliquis vocibus orationis Dominicae; et ceteras orationes, scilicet: Ave Maria, Anima Christi, Credo, et Salve Regina, *dicet* more consueto.

Prima regula est, quod altero die, vel alia hora qua [sic] orare velit, dicat Ave Maria ad mensuram; *et ceteras orationes more consueto,* et ita consequenter (9) procedendo per ceteras.

Secunda est, quod qui voluerit plus immorari (10) *in orando* ad mensuram, potest dicere *omnes supradictas orationes, vel partem illarum, servando eumdem ordinem anhelitus* ad mensuram, *prout declaratum est.*

VITAE D. N. JESU CHRISTI MYSTERIA.

Notandum est primitus, omnia sequentium Mysteriorum verba, quae includuntur parenthesi, ex ipsis Evangeliis deprompta esse, non item cetera. Ad haec, in unoquoque Mysterio, semper, aut fere, poni puncta tria, ut expeditior sit contemplatio, quo est distinctior.

MYSTERIA VITAE CHRISTI DOMINI NOSTRI.

Notandum est in omnibus Mysteriis sequentibus, omnia verba quae sunt inclusa intra parenthesin esse ex ipso Evangelio, non item ea quae sunt extra [parenthesin]: et in quovis Mysterio, pro maxima parte invenient [qui meditaturi sunt] tria puncta ad meditandum et *contemplandum in illis* majori cum facilitate.

DE ANNUNTIATA B. MARIAE VIRGINI CHRISTI INCARNATIONE de qua Luc. 1.

Primo, quomodo Angelus Gabriel, beatam Virginem salutans, divini Verbi conceptionem ei nuntiavit: *(Ingressus Angelus ad eam dixit: Ave, gratia plena,* etc. *Ecce concipies in utero, et paries Filium,* etc.)

DE ANNUNTIATIONE DOMINAE NOSTRAE scribit S. Lucas cap. 1. litt. C. D.

Primum punctum est, quod Angelus S. Gabriel, salutans Dominam nostram, ei nuntiavit conceptionem Christi Domini nostri: (Ingressus Angelus ad eam dixit: Ave, gratia plena, concipies in utero, et paries Filium).

(9) *Et ita consequenter etc.* - Intellige, si primum hoc tertio orandi Modo se exercuerit circa *Pater noster*, secundo, circa *Ave Maria*, tertio idem faciat circa *Anima Christi*; atque ita porro circa ceteras orationes. - Supponitur vero in hac regula, singulis vicibus nonnisi singulas orationes hoc modo pertractari, cum post singulas ita pertractatas, reliquae *more consueto* recitandae dicantur.

(10) *Plus immorari.* - Id est, plus temporis impendere quam quod requiratur ad unicam orationem hoc tertio orandi Modo decurrendam.

Secundo, confirmat Angelus id quod praedixerat, adducto exemplo de sancti Joannis Baptistae conceptione admiranda: *(Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua,* etc.)

Tertio, respondit Angelo Virgo sancta: *(Ecce ancilla Domini; fiat mihi secundum verbum tuum).*

Secundum; confirmat Angelus ea, quae dixerat Dominae nostrae, nuntiando conceptionem S. Joannis Baptistae dicens illi: (Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua...)

Tertium, respondit Angelo Domina nostra: (Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum).

DE MARIA ELISABETH COGNATAM SUAM VISITANTE ut habetur Luc. 1.

Primo, quomodo invisit Maria Elisabeth, ac S. Joannes in utero existens sensit Mariae salutationem, et gestiit: *(Ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero ejus: et repleta est Spiritu sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui).*

Secundo, beata Virgo in hoc canticum prae laetitia prorupit: *(Magnificat anima mea Dominum,* etc.)

Tertio, *(Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: et reversa est in domum suam).*

DE VISITATIONE DOMINAE NOSTRAE AD ELISABETH agit S. Lucas cap. 1. litt. D.

Primo, cum Domina nostra visitasset Elisabeth, S. Joannes Baptista existens in utero matris suae, sensit visitationem quam fecit Domina nostra: (Et ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero ejus, et repleta est Spiritu sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui).

Secundo, Domina nostra cantat canticum, dicens: (Magnificat anima mea Dominum).

Tertio, (Mansit Maria cum illa quasi mensibus tribus: et reversa est in domum suam).

DE CHRISTI NATIVITATE

Luc. 2.

Primo, beata Maria cum Joseph sponso suo e Nazareth proficiscitur Bethlehem: *(Ascendit autem et Joseph a Galilaea,* etc. *in Bethlehem,* etc., *ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnante).*

Secundo, *(Peperit Filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in praesepio).*

Tertio, eo tempore *(Facta est cum Angelo multitudo militiae coelestis, laudantium Deum, et dicentium: Gloria in altissimis Deo,* etc.)

DE NATIVITATE CHRISTI DOMINI NOSTRI agit S. Lucas cap. 2. litt. A. B.

Primo, Domina nostra et sponsus ejus Joseph eunt a Nazareth in Bethlehem: (Ascendit Joseph a Galilaea in Bethlehem, ut profiteretur subjectionem Caesari *cum Maria desponsata sibi uxore praegnante).*

Secundo, (Peperit Filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in praesepio).

Tertio, (Facta est multitudo militiae coelestis, dicentium: Gloria in altissimis Deo).

DE PASTORIBUS
Luc. 1.

Primo, Pastoribus revelatur Christi Nativitas per Angelum: (*Evangelizo vobis gaudium magnum*, etc. *Quia natus est vobis hodie Salvator*, etc.)

Secundo, Pastores properant in Bethlehem: *(Et venerunt festinantes: et invenerunt Mariam, et Joseph, et Infantem positum in praesepio).*

Tertio, *(Et reversi sunt Pastores glorificantes et laudantes Deum*, etc.*)*

DE PASTORIBUS
scribit S. Lucas cap. 1. litt. B. C.

Primo, Nativitas Christi Domini nostri manifestatur Pastoribus per Angelum: (Evangelizo vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie Salvator).

Secundo, Pastores eunt in Bethlehem: (Venerunt festinantes, et invenerunt Mariam, et Joseph, et Infantem positum in praesepio).

Tertio, (Reversi sunt Pastores glorificantes et laudantes Deum).

DE CIRCUMCISIONE
Luc. 2.

Primo, circumcisus est Puer.

Secundo, *(Vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur).*

Tertio, redditus est Matri Puer, quae illi compatiebatur de sanguinis visa effusione.

DE CIRCUMCISIONE
scribit S. Lucas cap. 2. litt. C.

Primo, circumciderunt puerum Jesum.

Secundo, (Vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur).

Tertio, reddunt Puerum Matri suae, quae compatiebatur de sanguine, qui de Filio suo *exibat* [*fundebatur*].

DE TRIBUS MAGIS REGIBUS
Matth. 2.

Primo, tres Magi Reges ad puerum Jesum adorandum venerunt, stella duce, ita attestantes: *(Vidimus enim stellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum).*

Secundo, *(Procidentes adoraverunt eum, et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham).*

Tertio, *(Responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam).*

DE TRIBUS REGIBUS MAGIS
scribit S. Matthaeus cap. 2. litt. A.

Primo, tres Reges Magi stellam sequentes ducem, venerunt ad adorandum Jesum, dicentes: (Vidimus stellam ejus in Oriente, et venimus adorare eum).

Secundo, adoraverunt eum, et obtulerunt ei munera: (Procidentes adoraverunt eum, et... obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham).

Tertio, (Responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam).

DE PURIFICATIONE B. VIRGINIS
et
PUERI JESU PRAESENTATIONE

Luc. 2.

Primo, detulerunt Puerum in Templum, ut praesentarent eum Deo, tam-

DE PURIFICATIONE
DOMINAE NOSTRAE
ET PRAESENTATIONE
PUERI JESU
scribit S. Luc. Cap. 2. litt. C.

Primo, deferunt *puerum Jesum ad Templum, ut* praesentetur *Domino,*

quam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus *(Par turturum, aut duos pullos columbarum).*

Secundo, Simeon veniens eadem hora in Templum, *(Accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum, et dixit: Nunc dimittis servum tuum, Domine,* etc.)

Tertio, Anna *(Superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel).*

tamquam primogenitus, et offerunt *pro eo (Par turturum, aut duos pullos columbarum).*

Secundo, Simeon veniens ad Templum, (Accepit eum in ulnas suas) dicens: (Nunc dimittis servum tuum, Domine, in pace).

Tertio, Anna (Superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel).

DE FUGA IN AEGYPTUM
Matth. 2.

Primo, volens Herodes puerulum Jesum interficere, occidi fecit Innocentes, praemonito Joseph per Angelum, ut in Aegiptum profugeret: *(Surge, et accipe Puerum et Matrem ejus, et fuge in Aegyptum).*

Secundo, iter corripuit Joseph Aegyptum versus: *(Qui consurgens , nocte,* etc., *secessit in Aegyptum).*

Tertio, *(Et erat ibi usque ad obitum Herodis).*

DE FUGA IN AEGYPTUM
scribit S. Matth. cap. 2. litt. C.

Primo, Herodes volebat occidere puerum Jesum, itaque occidit Innocentes; et ante illorum caedem Angelus monuit Joseph, ut fugeret in Aegyptum: (Surge, et accipe Puerum et Matrem ejus, et fuge in Aegyptum).

Secundo, profectus est Aegyptum versus: (Qui consurgens, nocte, secessit in Aegyptum).

Tertio, (Erat ibi usque ad obitum Herodis).

DE REDITU AB AEGYPTO
Matth. 2.

Primo, admonetur Joseph ab Angelo, ut in terram Israel revertatur: *(Surge , et accipe Puerum et Matrem ejus, et vade in terram Israel).*

Secundo. *(Qui consurgens* etc., *venit in terram Israel).*

Tertio, eo quod regnabat Archelaus filius Herodis in Judaea, recessit in Nazareth.

QUOMODO CHRISTUS DOMINUS NOSTER REDIIT EX AEGYPTO
scribit S. Matth. cap. 2. Litt. D.

Primo, Angelus monet Joseph, ut revertatur in Israel: (Surge, et accipe Puerum et Matrem ejus, et vade in terram Israel).

Secundo, (Consurgens venit in terram Israel).

Tertio, quia regnabat Archelaus filius Herodis in Judaea, refugit in Nazareth.

DE VITA DOMINI AB ANNO AETATIS SUAE DUODECIMO USQUE AD TRIGESIMUM
Luc. 2.

Primo, quomodo subditus erat et obediens Parentibus.

DE VITA CHRISTI DOMINI NOSTRI AB ANNO AETATIS DUODECIMO AD TRIGESIMUM
scribit S. Lucas cap. 2. litt. G. (1).

Primo, erat obediens Parentibus suis. (Proficiebat sapientia, et aetate, et gratia).

(1) Cur S. P. hoc Mysterium praecedere voluerit, licet, ratione temporis, proxime sequens priorem locum postulet; vide *Praeambulum ad considerandos status,*

Secundo. *(Proficiebat sapientia, et aetate, et gratia* etc.)

Tertio, videtur fabrilem artem exercuisse, cum dicat S. Marcus c. 6. *(Nonne hic est faber?)*

Secundo, videtur exercitasse artem fabrilem, ut indicare [*insinuare*] *videtur S. Marcus cap. 6. (Nonne hic est faber?).*

DE ASCENSU IN TEMPLUM ANNO DUODECIMO

Luc. 2.

Primo, natus Jesus annos duodecim, e Nazareth profectus est Hierosolymam.

Secundo, remansit illic nesciis Parentibus.

Tertio, post triduum invenerunt eum in Templo, sedentem inter Doctores, et ipse illis causam morae percontantibus respondit: *(Nesciebatis, quia in his, quae Patris mei sunt, oportet me esse?)*

DE ADVENTU CHRISTI IN TEMPLUM CUM ESSET ANNORUM DUODECIM

scribit S. Lucas cap 2. litt. F. G.

Primo, Christus Dominus natus annos duodecim, ascendit a Nazareth in Hierusalem.

Secundo, Christus Dominus noster mansit in Hierusalem, et nesciverunt Parentes ejus.

Tertio, elapsis tribus diebus, invenerunt illum disputantem in Templo, et sedentem in medio Doctorum: et interrogantibus illum Parentibus suis, ubi fuisset, *respondit: (Nesciebatis, quia in his, quae Patris mei sunt, oportet me esse?)*

DE BAPTISMO EJUS

Matth. 3.

Primo, Matri valedicens, e Nazareth ad Jordanis flumen se contulit, ubi tunc Joannes baptizabat.

Secundo, baptizatus est a Joanne, excusante se primum de indignitate, sed compulso his verbis: *(Sine modo: sic enim decet nos implere omnem justitiam).*

Tertio, descendit Spiritus sanctus super eum, et vox de coelo sic attestans:

QUOMODO CHRISTUS BAPTIZATUS FUIT

scribit S. Matth. cap. 3. litt. C.

Primo, Christus Dominus noster vale dicto benedictae *Matri suae, venit a Nazareth ad flumen Jordanem, ubi erat S. Joannes Baptista.*

Secundo, S. Joannes baptizavit Christum Dominum nostrum; et volenti illi excusare se, reputando se indignum qui ipsum baptizaret, dicit Christus: (Sine modo: sic enim decet nos implere omnem justitiam).

Tertio, descendit Spiritus sanctus super eum, et vox Patris de coelo, at-

hebdomadae secundae die tertio, et ibi adnotata n. 39. Porro hoc Mysterium in duo divisum puncta, eo modo, quo hic damus, habetur in autographo hispanico. In antiqua tamen versione *ms.* distinctum est in tria puncta, eo plane ordine, quo in versione vulgata: atque haec posterior divisio procul dubio fuit a S. P. approbata, unde etiam in hispanici textus editiones passim recepta est; et ipsa materia primi puncti, prout hic proponitur, duo distincta puncta continet: 1. *erat obediens* - 2. *proficiebat.*

(Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui).

DE TENTATIONE CHRISTI

Luc. 4. et Matth. 4.

Primo, post baptismum secessit in desertum Christus, et ibi per dies quadraginta et totidem noctes jejunavit.

Secundo, ter ab inimico tentatus est: *(Accedens tentator dixit ei: Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant. Mitte te deorsum. Haec omnia dabo tibi, si cadens adoraveris me).*

Tertio, *(Angeli accesserunt, et ministrabant ei).*

DE APOSTOLORUM VOCATIONE

Primo, videntur SS. Petrus et Andreas fuisse ter vocati: primum ad solam quamdam Christi notitiam, *Joan. 1.*; deinde ad sequelam solum temporaneam, cum animo revertendi ad piscationem, *Luc. 5.*; ultimo ad perpetuam sequelam, *Matth. 4. et Marc. 1.*

Secundo, vocavit filios Zebedaei, *Matth. 4.*, et Philippum, *Joan. 1.*, et Matthaeum, *Matth.* 9.

Tertio, vocati sunt reliqui, licet de quorumdam vocatione, et de ordine vocationum, expresse mentio non fiat in Evangelio.

Tria hic expendenda sunt:

Primum, quomodo erant Apostoli abjectae conditionis.

Secundo, ad quantam fuerint dignitatem, et quam suaviter vocati.

Tertio, quibus gratiae donis, supra omnes veteris Testamenti Patres, novique Sanctos evecti sint.

testans: (Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui).

QUOMODO CHRISTUS FUIT TENTATUS

scribit S. Luc. cap 4. litt. A. et Matth. cap. 4. litt. A. B.

Primo, postquam esset baptizatus, secessit in desertum, ubi jejunavit quadraginta dies et quadraginta noctes.

Secundo, tentatus fuit ab inimico tribus vicibus:(Accedens tentator dixit ei: Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant: Mitte te deorsum: Haec omnia dabo tibi, si cadens adoraveris me).

Tertio, (Angeli accesserunt, et ministrabant ei).

DE VOCATIONE APOSTOLORUM

Primo, videntur ter vocati fuisse S. Petrus, et S. Andreas: primum ad quamdam notitiam, id constat ex S. Joanne cap. 1.; secundo ad sequendum aliquo modo *Christum, cum proposito revertendi* ad possidenda ea quae reliquerant, *ut dicit S. Luc. cap. 5.; tertio, ad sequendum in perpetuum Christum Dominum nostrum. S. Matth. cap. 4. et S. Marc. cap. 1.*

Secundo, vocavit (2) Philippum, ut habetur cap. 1. S. Joannis, et Matthaeum, ut ipse Matthaeus dicit cap. 9.

Tertio, vocavit ceteros Apostolos, de quorum particulari vocatione Evangelium non facit mentionem.

Et etiam alia *tria* consideranda sunt:

Primo, quomodo Apostoli erant rudis *et abjectae conditionis.*

Secundo, dignitas, ad quam fuere tam suaviter vocati.

Tertio, dona et *gratiae quibus fuere elevati supra omnes Patres novi et veteris Testamenti.*

(2) Recte hoc loco versio vulgata ponit *filios Zebedaei*, ex Evangelio *s. Matth.4.*, licet hoc in autogr. non habeatur.

DE PRIMO CHRISTI MIRACULO FACTO IN NUPTIIS

Joan. 2.

Primo, invitatus fuit Christus cum Discipulis suis ad nuptias.

Secundo, deficere vinum Mater commonuit : *(Vinum non habent)*. Et ministris dixit: *(Quodcumque dixerit vobis, facite)*.

Tertio, aquam in vinum Dominus convertit: *(Et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum Discipuli ejus)*.

DE PRIMO MIRACULO FACTO IN NUPTIIS CANAE GALILAEAE scribit S. Joan. cap. 2. litt B.

Primo, fuit invitatus Christus Dominus noster cum suis Discipulis ad nuptias.

Secundo, Mater indicat Filio defectum vini, dicens : (Vinum non habent). Et mandavit ministris: (Quodcumque dixerit vobis, facite).

Tertio, convertit aquam in vinum: (Et manifestavit gloriam suam: et crediderunt in eum Discipuli ejus).

DE FUGATIS E TEMPLO NEGOTIATORIBUS PRIMA VICE

Joan. 2.

Primo, ejecit de Templo vendentes illic et ementes, facto ex funiculis flagello.

Secundo, *(Nummulariorum effudit aes, et mensas subvertit)*.

Tertio, vendentibus columbas mansuete inquit: *(Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis)*.

QUOMODO CHRISTUS DOMINUS NOSTER EJECIT E TEMPLO EOS QUI VENDEBANT scribit S. Joan. cap. 2. litt. C.

Primo, ejecit omnes *eos qui vendebant e Templo, flagello facto ex funibus.*

Secundo, evertit mensas et pecunias nummulariorum divitum (3), *qui erant in Templo.*

Tertio, pauperibus *qui vendebant columbas, mansuete dixit: (Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis).*

DE SERMONE CHRISTI HABITO IN MONTE

Matth. 5.

Primo, ad dilectos suos Discipulos octo Christus Beatitudinis genera exposuit. Beati pauperes spiritu: Mites : Qui lugent: Qui esuriunt et sitiunt justitiam: Misericordes: Mundo corde: Pacifici: Qui persecutionem patiuntur.

DE SERMONE QUEM FECIT CHRISTUS IN MONTE scribit S. Matth. cap. 5. litt. A. B.

Primo, ad dilectos suos Discipulos separatim *loquitur de octo Beatitudinibus: (Beati pauperes spiritu, mites, misericordes, qui lugent, qui esuriunt et sitiunt justitiam, mundo corde, pacifici, et qui persecutionem patiuntur).*

(3) Notatu dignissima sunt epitheta *divitum* et *pauperum*, a S. P. pie simul et probabiliter meditante adjecta, quibus rationem insinuat, cur Dominus diverso modo egerit; cum illis severe, cum his mitius.

Secundo, eos exhortatur, ut acceptis donis seu talentis utantur recte: *(Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in coelis est).*

Tertio, ostendit non solvere se legem, sed implere, explicatis praeceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, perjurio, et diligendis quoque inimicis: *(Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite iis qui oderunt vos).*

Secundo, hortatur illos, ut utantur bene suis talentis: (Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum qui in Coelis est).

Tertio, se ostendit non transgressorem legis, sed consummatorem, explicans praeceptum de non occidendo, non moechando, non pejerando, et de diligendis inimicis: (Ego dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos).

DE SEDATA MARIS TEMPESTATE

Matth. 8.

Primo, dormiente Christo coorta est in mari vehemens tempestas.

Secundo, excitarunt a somno eum territi Discipuli, quos de fidei levitate arguit: *(Quid timidi estis, modicae fidei?)*

Tertio, ventis et mari praecepit, ut conquiescerent, et facta est statim tranquillitas: unde obstupentes homines dicebant: *(Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei?)*

QUOMODO CHRISTUS SEDAVIT MARIS TEMPESTATEM scribit S. Matth. cap. 8. litt. C.

Primo, dum Christus Dominus noster dormiebat in mari, facta est magna tempestas.

Secundo, Discipuli ejus territi excitarunt eum, quos ab exiguam fidem quam habebant reprehendit, dicens illis: (Quid timidi estis, modicae fidei?)

Tertio, praecepit ventis, et mari, ut cessarent; et ita illis cessantibus factum est tranquillum mare, de quo mirabantur homines, dicentes: (Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei?)

DE AMBULATIONE SUPER AQUAS

Matth. 14.

Primo, cum in monte adhuc esset Christus, Discipulis in naviculam abire jussis, et *(Dimissa turba, ascendit in montem solus orare).*

Secundo, cum agitaretur noctu navicula, eo ipse venit, ambulans super aquas, unde perterrefacti Discipuli phantasma esse judicabant.

Tertio, postquam dixerat ad eos: *(Ego sum, nolite timere);* S. Petrus accedendi petiit facultatem, et gradiendo super aquas, ob subortum metum mergi coepit, quem increpans Dominus de mo-

QUOMODO CHRISTUS AMBULABAT SUPER MARE scribit S. Matth. cap. 14. litt. C.

Primo, cum Christus Dominus noster esset in monte, jussit Discipulos abire in naviculam; et dimissa turba, coepit orationem facere solus.

Secundo, navicula jactabatur fluctibus, ad quam Christus venit ambulans super aquam; et Discipuli putabant phantasma esse.

Tertio, dicente illis Christo: (Ego sum, nolite timere); S. Petrus ejus jussu *venit ad illum, ambulans super aquam, qui dubitans coepit mergi: sed Christus Dominus noster illum* li-

dica fide, naviculam intravit, et cessavit ventus.

DE MISSIS AD PRAEDICANDUM APOSTOLIS

Matth. 10.

Primo, Discipulis Jesus convocatis, dedit potestatem ejiciendi daemonia ex hominibus, et omne morborum genus sanandi.

Secundo, prudentiam eos docuit, et patientiam: *(Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae).*

Tertio, profectionis exponit modum: *(Gratis accepistis, gratis date: nolite possidere aurum, neque argentum).* Ad haec, materiam praedicationis expressit: *(Euntes autem praedicate, dicentes: quia appropinquavit regnum Coelorum).*

DE CONVERSIONE MAGDALENAE

Lucae 7.

Primo, Christo accumbente mensae in Pharisaei domo, ingressa est mulier, quae fuerat in civitate peccatrix (sive(*) Maria Magdalena soror Marthae fuerit, sive alia), deferens alabastrinum vas, unguento plenum.

Secundo, stans retro coepit pedes ejus rigare lachrymis, et capillis suis abstergere, deosculari, et ungere.

Tertio, criminatam eam a Pharisaeo defendit Christus, et ad ipsum ait: *(Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum).* Et ad ipsam deinceps: *(Fides tua te salvam fecit, vade in pace).*

beravit, *et reprehendit eum de modica ejus fide, ac postea* intrante illo *in naviculam, cessavit ventus.*

QUOMODO APOSTOLI FUERE MISSI AD PRAEDICANDUM

scribit S. Matth. cap. 10. litt. A. B.

Primo, vocat Christus dilectos *suos Discipulos, et dat illis potestatem ejiciendi daemonia ex hominum* corporibus, *et curandi omnes infirmitates.*

Secundo, instruit *illos* de *prudentia et patientia: (Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae).*

Tertio, tradit illis modum eundi: (Nolite possidere aurum, neque argentum: gratis accepistis, gratis date). Deditque eis materiam praedicandi: (Euntes praedicate, dicentes: quia appropinquavit regnum Coelorum).

DE CONVERSIONE MAGDALENAE

scribit S. Luc. cap. 7. litt. E. F. G.

Primo, intrat *Magdalena ubi Christus Dominus noster accumbit mensae in domo Pharisaei, quae ferebat vas alabastri, plenum unguento.*

Secundo, stans pone Dominum circa pedes ejus, *lachrymis coepit eos rigare, et capillis capitis sui eos* tergebat, *et* osculabatur *pedes ejus, et unguento eos* ungebat.

Tertio, cum Pharisaeus accusasset Magdalenam, Christus loquitur in ejus defensionem, dicens: (Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Et dixit ad mulierem. Fides tua te salvam fecit, vade in pace).

(*) *De conversione Magdalenae. In autographo non habentur verba illa:* Sive Maria Magdalena soror Marthae fuerit, sive alia.

DE QUINQUE MILLIUM HOMINUM REFECTIONE

Matth. 14.

Primo, rogabant Jesum Discipuli ut dimitteret astantes turbas.

Secundo, ipse afferri jussit, quos habebant panes, eosque praemissa benedictione frangens, Discipulis porrexit, turbis hominum discumbere jussis apponendos.

Tertio, comederunt, et saturati sunt, et superaverunt cophini duodecim.

QUOMODO CHRISTUS DOMINUS NOSTER DEDIT AD MANDUCANDUM QUINQUE MILLIBUS HOMINUM
scribit S. Matth. cap. 14. litt. B. C.

Primo, Discipuli, cum jam sero fieret, rogant *Christum, ut* dimittat *multitudinem hominum, qui cum ipso erant.*

Secundo, Christus Dominus noster mandavit [*Discipulis*] *ut* sibi *afferrent panes, et* jussit *ut* [*turbae*] discumberent, *et* benedixit, *et* fregit, *et* dedit Discipulis suis panes illos, et Discipuli multitudini.

Tertio, (Manducaverunt et saturati sunt, et tulerunt reliquias duodecim cophinos).

DE TRANSFIGURATIONE CHRISTI

Matth. 17.

Primo, assumptis Jesus charissimis tribus discipulis, Petro, Joanne, et Jacobo, *(Transfiguratus est ante eos: resplenduit facies ejus sicut sol, vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix).*

Secundo, loquebatur cum Moyse et Elia.

Tertio, rogante Petro, ut fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de coelo: *(Hic est Filius meus dilectus,* etc., *ipsum audite).* Unde consternati Discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo Christus, dixit: *(Surgite, et nolite timere,* etc. *Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat).*

DE TRANSFIGURATIONE CHRISTI
scribit S. Matth. cap. 17. litt. A. B.

Primo, assumens comites *Christus Dominus noster dilectos suos discipulos Petrum, Jacobum, et Joannem, transfiguratus est, et resplenduit facies ejus sicut sol, vestimenta autem ejus sicut nix.*

Secundo, loquebatur cum Moyse et Elia.

Tertio, dicente *S. Petro ut facerent tria tabernacula, sonuit vox de coelo, quae dicebat: (Hic est Filius meus dilectus; ipsum audite). Quam vocem cum audissent Discipuli ejus, prae timore ceciderunt in facies suas; et Christus Dominus noster tetigit eos, et dixit illis: (Surgite, et nolite timere. Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat).*

DE LAZARI SUSCITATIONE

Joann. 11.

Primo, audito Christus nuntio de Lazari aegrotatione, per biduum subsistit, ut evidentius foret miraculum.

DE RESURRECTIONE LAZARI
Joan. 11. litt. A. B. C. D.

Primo, certiorem faciunt *Christum Dominum nostrum* Martha *et* Maria *de infirmitate Lazari, qua cognita, substitit per duos dies, ut miraculum esset evidentius.*

Secundo, antequam suscitet mortuum, utriusque sororis fidem exstimulat: *(Ego sum resurrectio et vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet).*

Tertio, collacrymatus, ac precatus prius suscitavit illum: fuit autem, quo usus est, suscitandi modus per mandatum: *(Lazare, veni foras).*

Secundo, antequam eum resuscitet, petit [*exigit*] ab una et ab altera ut credant, *dicens: (Ego sum resurrectio et vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet).*

Tertio, eum resuscitat postquam lachrymatus esset, et orationem fecisset: et modus eum resuscitandi fuit, jubendo: (Lazare, veni foras).

DE COENA APUD BETHANIAM
Matth. 26.

Primo, coenabat Christus in domo Simonis leprosi, et pariter Lazarus.

Secundo, effudit Maria unguentum super caput ejus.

Tertio, obmurmurat Judas: *(Ut quid perditio haec?)* Denuo vero excusat Christus Magdalenam: *(Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me).*

DE COENA IN BETHANIA
Matth. cap. 26. litt. A.

Primo, Dominus coenat *in domo Simonis leprosi, simul cum Lazaro.*

Secundo, effudit *Maria unguentum super caput Christi.*

Tertio, murmurat Judas, dicens: (Ut quid perditio haec unguenti?) Sed ille excusat denuo Magdalenam, dicens: (Quid molesti estis huic mulieri? Opus enim bonum operata est in me).

DE DIE PALMARUM
Matth. 21.

Primo, praecepit Dominus adduci asinam, et pullum: *(Solvite, et adducite mihi: et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia Dominus his opus habet, et confestim dimittet eos).*

Secundo, asinam conscendit, Apostolorum vestibus instratam.

Tertio, excepturus eum populus, cum veniret obviam, vestimentis suis, et ramis arborum sternebat viam et canebat: *(Hosanna, Filio David, benedictus qui venit in nomine Domini: Hosanna in altissimis).*

DOMINICA PALMARUM
Matth. cap. 21. litt. A. B.

Primo, Dominus mittit [*Discipulos*] *ut adducant asinam et pullum, dicens: (Solvite, et adducite mihi: et si quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia Dominus his opus habet: et confestim dimittet eos).*

Secundo, conscendit asinam, coopertam vestimentis Apostolorum.

Tertio, exeunt ad excipiendum illum sternentes in via vestimenta sua, et ramos arborum, et dicentes: (Hosanna, Filio David: benedictus qui venit in nomine Domini: Hosanna in altissimis).

DE PRAEDICATIONE IN TEMPLO
Luc. 19.

Primo, docebat quotidie in Templo.

Secundo, finita praedicatione, in Bethaniam redibat, nemine apud Hierosolymam ipsum excipiente.

DE PRAEDICATIONE IN TEMPLO
Luc. cap. 19. litt. G.

Primo, erat quotidie docens in Templo.

Secundo, finita praedicatione, quia non erat qui *eum exciperet Hierosolymis, redibat in Bethaniam.*

DE COENA ULTIMA
Matth. 26. et Joan. 13.

Primo, comedit cum Discipulis Paschalem agnum, eosque de imminente sua morte praemonuit: *(Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est).*

Secundo, lavit eorum, Judae quoque ipsius, pedes, incipiens a Petro, qui ad majestatem Christi, et indignitatem suam respiciens, sese opponebat: *(Domine, tu mihi lavas pedes?)* Ignarus scilicet praeberi a Domino exemplum humilitatis, ita postea declarante: *(Exemplum enim dedi vobis, ut, quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis.)*

Tertio, sanctissimum Eucharistiae Sacramentum instituit, in signum summae dilectionis, his verbis utens: *(Accipite, et comedite,* etc.) Expleta autem coena, Judas ad vendendum illum egressus est

DE MYSTERIIS POST COENAM ET IN HORTO GESTIS

Matth. 26. et Marc. 14.

Primo, peracta coena, et hymno dicto, profectus est Christus ad Oliveti montem cum Discipulis suis undecim, metu plenis: et octo remanere jussit Gethsemani: *(Sedete hic, donec vadam illuc, et orem).*

Secundo, ductis secum tribus, Petro Jacobo, Joanne, oravit ter dicens: *(Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu).* Et in agonia existens prolixius orabat.

DE COENA [ULTIMA]
Matth. 26. Joan. 13. litt. A.

Primo, comedit agnum Paschalem cum suis duodecim Apostolis, *quibus praedixit mortem suam: (Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est).*

Secundo, lavit pedes Discipulorum suorum, etiam [ipsius] Judae, incipiens a S. Petro, qui considerans majestatem Domini, *et suam* propriam vilitatem, nolens consentire, *dicebat: (Domine, tu mihi lavas pedes?) Sed S. Petrus nesciebat, eum in hoc praebere exemplum humilitatis, et ideo [Jesus] dixit: (Exemplum dedi vobis, ut quaemadmodum ego feci, ita et vos faciatis).*

Tertio, instituit sanctissimum Sacrificium *Eucharistiae, in* maximum *signum sui amoris, dicens: (Accipite et comedite). Finita coena, Judas exit ad vendendum Christum* Dominum nostrum.

DE MYSTERIIS FACTIS A COENA (4) USQUE AD HORTUM INCLUSIVE
Matth. 26. et Marc. 14.

Primo, Dominus finita coena, et cantans hymnum, profectus est ad montem Oliveti cum suis Discipulis metu plenis; et relinquens octo in Gethsemani, dicens: (Sedete hic, donec vadam illuc, et orem).

Secundo, assumptis comitibus S. Petro, S. Jacobo, et S. Joanne, oravit ter ad Dominum, dicens: (Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu). Et existens in agonia orabat prolixius.

(4) *A coena usque ad hortum inclusive.* - Observa in omnibus hisce mysteriis Dominicae Passionis peculiari modo indicari a S. P. patientis Domini *itinera*, quod item supra notavimus, in heb. III. die 2. n. 5.

Tertio, cum eo timoris redigi se passus fuisset, ut diceret: *(Tristis est anima mea usque ad mortem)*, etiam sanguinem sudavit copiosum, teste Luca: *(Factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram)*. Unde conjicere licet, vestimenta ejus jam tum fuisse madefacta cruore.

Tertio, in tantum timorem venit, *ut diceret: (Tristis est anima mea usque ad mortem), et sudavit sanguinem* tam *copiosum*, ut dicat *S. Lucas: (Factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram)*. Id quod jam supponit *vestimenta esse* [*fuisse*] plena *sanguine*.

DE COMPREHENSIONE CHRISTI et TRADUCTIONE AD ANNAE DOMUM

Matth. 26. Luc. 22. Marc. 14. Jo. 18.

Primo, permisit se Dominus osculo a Juda tradi, et quasi latronem comprehendi : *(Tamquam ad latronem existis cum gladiis ac fustibus comprehendere me? Quotidie apud vos sedebam docens in Templo, et non me tenuistis)*. Ipsoque interrogante, *(Quem quaeritis?)* corruerunt in terram inimici omnes.

Secundo, servum Pontificis percutienti Petro ait : *(Mitte gladium tuum in vaginam)*; et sanavit servum.

Tertio, captus, et a Discipulis relictus, ad Annae domum pertrahitur, ubi a Petro paulo post secuto, semel negatus est, et alapam accepit a ministro quodam objiciente: *(Sic respondes Pontifici?)*

DE MYSTERIIS FACTIS AB HORTO USQUE AD DOMUM ANNAE INCLUSIVE

Matth. 26. Luc. 22. Marc. 14.

Primo, Dominus osculandum *se permittit Judae, et comprehendi ut latronem* [*a satellitibus*] *; quibus dixit: (Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in Templo, et non me tenuistis). Et dicente eo: (Quem quaeritis?) ceciderunt in terram inimici.*

Secundo, S. Petrus vulneravit quemdam servum Pontificis, cui mansuetus Dominus dixit : (Converte gladium tuum in locum suum); et sanavit vulnus *servi.*

Tertio, derelictus a suis Discipulis, pertrahitur ad Annam, ubi S. Petrus, qui eum secutus erat a longe, *eum negavit semel; et Christo data fuit alapa* [*a ministro*] *dicente illi: (Sic respondes Pontifici?)*

DE GESTIS POSTEA IN DOMO CAIPHAE

Matth. 26.

Primo, abducitur ligatus Christus ab Anna in domum Caiphae, ubi Petrus rursum eum bis negavit, atque respiciente ipsum Domino, *(Egressus foras flevit amare)*.

Secundo, permansit ligatus tota illa nocte.

Tertio, circumstantes cum satellites illudebant, vexabant, et velata facie colaphis caedebant, interrogantes: *(Pro-*

DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO ANNAE USQUE AD DOMUM CAIPHAE INCLUSIVE

Primo, illum pertrahunt ligatum a domo Annae ad domum Caiphae, ubi S. Petrus eum bis negavit, et respectus a Domino (Egressus foras flevit amare).

Secundo, mansit Jesus tota illa nocte ligatus.

Tertio, praeterea ii, qui tenebant eum captivum, *illudebant ei, et* percutiebant eum, *et* velabant ei faciem, *et*

phetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit?) ac modis aliis blasphemabant.

DE CHRISTI APUD PILATUM ACCUSATIONE

Matth. 26. Luc. 23. Marc. 15. et Jo. 18.

Primo, traducitur deinceps ad Pilatum Christus, et coram eo a Judaeis calumniose accusatur: *(Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari).*

Secundo, eo semel atque iterum examinato retulit Pilatus: *(Ego nullam invenio in eo causam).*

Tertio, Barabbae latronis, quam Christi Jesu, liberationem malle se Judaei proclamarunt: *(Non hunc, sed Barabbam).*

DE TRANSMISSO CHRISTO AD HERODEM
Luc. 23.

Primo, transmisit Pilatus Christum ad Herodem, aestimans quod esset Galilaeus.

Secundo, Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet a Judaeis valide accusaretur.

Tertio, ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste alba indutus.

DE REVERSIONE AB HERODE AD PILATUM

Matth. 27. Luc. 23. Marc. 15. et Jo. 19.

Primo, Christum remisit ad Pilatum Herodes, et ambo ea ipsa die, cum prius inimici essent, sibi invicem reconciliati sunt.

Secundo, Jesum flagellis caedi jussit Pilatus: milites eumdem spinis corona-

dabant ei alapas, *et* interrogabant *eum: (Prophetiza nobis, quis est qui te percussit?) et similia blasphemabant contra illum.*

DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO CAIPHAE USQUE AD [DOMUM] PILATI INCLUSIVE
Matth. 26. Luc. 23. Marc. 15.

Primo, pertrahunt eum omnis multitudo Judaeorum *ad Pilatum, et coram illo eum accusant, dicentes: (Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari).*

Secundo, postquam Pilatus eum semel et iterum examinasset, ait Pilatus: (Ego nullam invenio in eo causam).

Tertio, ei prelatus fuit Barabbas latro: *(Clamaverunt omnes dicentes : non hunc, sed Barabbam).*

DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO PILATI USQUE AD [DOMUM] HERODIS

Primo, Pilatus misit Jesum [*utpote*] *Galilaeum ad Herodem,* Tetrarcham Galilaeae.

Secundo, Herodes, curiosus, *interrogavit eum* multum, *et ille nihil ei respondit, licet Scribae et Sacerdotes* constanter *eum accusarent.*

Tertio, Herodes eum sprevit cum exercitu suo, induens eum veste alba.

DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO HERODIS USQUE AD [DOMUM] PILATI
Matth. 27. Luc. 23. Marc. 15. et Jo. 19.

Primo, Herodes remittit eum ad Pilatum, ob quam causam *facti sunt amici, cum prius essent inimici.*

Secundo, apprehendit *Jesum Pilatus, et* flagellavit *eum; et milites* fece-

runt, atque purpura induerunt, deinde irridentes dicebant: *(Ave Rex Judaeorum)*: et colaphos simul impingebant.

Tertio, *(Exivit ergo Jesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum)*; et Pilatus dicit illis: *(Ecce Homo)*. Pontifices vero conclamabant: *(Crucifige, crucifige eum)*.

runt coronam de spinis, *et* posuerunt eam super caput ejus: *et* vestierunt eum purpura, *et* veniebant ad eum, *et dicebant: (Ave Rex Judaeorum): et dabant ei alapas.*

Tertio, eduxit eum foras in conspectum omnium: *(Exivit ergo Jesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum), et dixit eis Pilatus: (Ecce Homo); et* cum vidissent eum *Pontifices clamabant, dicentes: (Crucifige, crucifige eum)*.

DE CONDEMNATIONE et CRUCIFIXIONE JESU CHRISTI

Joan. 19.

Primo, sedens pro tribunali Pilatus Christum judicavit, et tradidit crucifigendum, posteaquam negantes eum Judaei suum Regem esse, dixerunt: *(Non habemus Regem, nisi Caesarem)*.

Secundo, bajulavit Christus crucem suam, donec ob virium defectum, Simon quidam Cyrenaeus illam post eum ferre compulsus est.

Tertio, inter duos latrones crucifixus fuit, ascripto titulo: *(Jesus Nazarenus Rex Judaeorum)*.

DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO PILATI USQUE AD CRUCEM INCLUSIVE

Joan. 19. litt. D.

Primo, Pilatus sedens ut judex, *tradidit illis Jesum, ut eum crucifigerent, postquam illum Judaei negassent* [*esse suum*] *Regem, dicentes: (Non habemus Regem, nisi Caesarem)*.

Secundo, portabat crucem humeris suis, et cum non posset eam portare, coactus fuit Simon Cyrenaeus ut illam portaret post Jesum.

Tertio, crucifixerunt eum in medio *duorum latronum, ponentes hunc titulum: (Jesus Nazarenus Rex Judaeorum)*.

DE MYSTERIIS IN CRUCE FACTIS

Matth. 27. Luc. 23. Joan. 19.

Primo, blasphemias pertulit in cruce: *(Vah, qui destruis Templum Dei,* etc.

DE MYSTERIIS FACTIS IN CRUCE (5)

Joan. 19. litt. E. F. G.

Primo, locutus est septem verba in cruce: oravit pro iis, qui eum cruci-

(5) *De Mysteriis in cruce.* - Magnum hic notatur discrimen inter vulgatam versionem et autographum. In illa servatur fere ordo historiae: in autographo contra, historiae serie praetermissa, ordo rerum contemplandarum *accommodatus* videtur ad commendatam toties a S. P. considerationem *personarum*, *verborum*, *actionum*, et, in tertia hebdomada, *eorum quae* Dominus *patitur*. In primo puncto videmus *personam*, Jesum ejusque *verba*, et *ea quae patitur*. In secundo *inanimata*, quae, veluti *personificata*, suo modo *dolent*, et dolorem suum *loquuntur*. In tertio *inimicos* Christi, eorumque *verba*, et *actiones*. Porro in aperto Christi latere merito haec desinit contemplatio, et in transfixo Jesu corde conquiescit. In Corde - *doloris* et *amoris* pelago. - Hi duo affectus in corde Salvatoris dominati sunt in tota vita mortali, et in

Descende de cruce). Et divisa sunt vestimenta ejus.

Secundo, effatus est Dominus in cruce verba septem: Orans videlicet pro crucifigentibus: Latroni parcens: Matrem et Joannem sibi mutuo commendans: Exclamans: *(Sitio)*, quando aceto eum potaverunt: et deinde se a Patre dicens derelictum: postea: *(Consummatum est)*: ac postremo: *(Pater, in manus tuas commendo spiritum meum)*.

Tertio, sol obscuratus est ipso expirante, et petrae scissae sunt, aperta quoque monumenta, et velum Templi a summo ad infimam usque partem scissum, et latus lancea confossum aquam et sanguinem effudit.

figebant (6); *veniam dedit latroni; commendavit S. Joannem Matri suae, et S. Joanni Matrem; dixit alta voce: (Sitio) (7), et dederunt ei* fel et *acetum;* dixit: *se esse derelictum;* dixit: *(Consummatum est);* dixit: *(Pater, in manus tuas commendo spiritum meum).*

Secundo, sol obscuratus fuit, petrae scissae, sepulchra aperta, velum Templi divisum in duas partes a summo usque deorsum.

Tertio, blasphemant illum, dicentes: (Vah, qui destruis Templum Dei, descende de cruce): fuerunt divisa vestimenta ejus; percussum lancea latus ejus manavit *aqua et sanguine.*

DE MYSTERIO SEPULTURAE

Ibidem.

Primo, de cruce sublatus est mortuus Dominus per Joseph atque Nicodemum, in conspectu ipso Matris afflictissimae.

Secundo, delatum est ad sepulchrum corpus unctum et inclusum.

Tertio, adhibiti sunt inibi custodes.

DE MYSTERIIS FACTIS A CRUCE USQUE AD SEPULCHRUM INCLUSIVE

Ibidem.

Primo, fuit depositus *de cruce per Joseph et Nicodemum, in conspectu Matris suae dolorosae.*

Secundo, fuit delatum corpus ad sepulchrum, et unctum, et sepultum.

Tertio, positi *fuere custodes.*

his Passionis mysteriis praecipue elucent - et incomparabiliter majores fuerunt in Corde, quam in omnibus iis, quae exterius in Vita et in Passione tanquam signis quibusdam manifestavit.

(6) Ita, in ipso actu crucifixionis, ut innuit S. Lucas, qui solus Evangelistarum hoc Domini verbum commemorat.

(7) Videtur ex S. Joanne verbum hoc: *Sitio*, prolatum a Domino ultimo loco ante istud: *Consummatum est*. - Actus ergo ille obedientiae, *cum accepit acetum, ut Scriptura impleretur*, ultimus fuit, post quem dixit: *Consummatum est. Derelictum* se dixisse videtur, postquam Matrem ipsam, quae sola sibi supererat in terris, quodammodo abdicavit.

DE CHRISTI RESURRECTIONE
ET APPARITIONE PRIMA

Primum, apparuit Dominus Matri suae, postquam resurrexit, cum dicat Scriptura, quod apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat, id nobis tamen relinquit pro certo; tamquam intellectum habentibus: ne alioqui jure audiamus illud: *Adhuc et vos sine intellectu estis?*

DE SECUNDA APPARITIONE
Marc. 16.

Primo, summo mane ad monumentum profectae sunt Maria Magdalena, Jacobi, et Salome, inter se dicentes: *(Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti?)*

Secundo, viderunt lapidem revolutum, et Angeli dictum audierunt: *(Jesum quaeritis Nazarenum crucifixum. Surrexit, non est hic).*

Tertio, apparuit Mariae Magdalenae, quae, aliis digressis, juxta sepulchrum restiterat.

DE APPARITIONE TERTIA
Matth. ult.

Primo, redibant a monumento mulieres cum timore simul et gaudio ingenti, ut narrarent Discipulis, quidquid de Domini Resurrectione intellexerant.

Secundo, apparens eis in via Christus, ait: *(Avete)*: et illae accedentes, ac prostratae ad pedes ejus, ipsum adorarunt.

Tertio, affatus est illas Dominus: *(Nolite timere. Ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilaeam: ibi me videbunt).*

DE APPARITIONE QUARTA
Luc. ult.

Primo, audita Petrus ex mulieribus Christi Resurrectione, cucurrit ad monumentum.

DE RESURRECTIONE
CHRISTI DOMINI NOSTRI
DE PRIMA EJUS
APPARITIONE

Primo, apparuit Virgini Mariae; quod licet non dicatur in Scriptura, habetur pro dicto, cum dicat eum apparuisse tam multis aliis; *quia Scriptura supponit nos habere intellectum, sicut scriptum est: (Adhuc et vos sine intellectu estis?)*

DE SECUNDA APPARITIONE
Marc. 16. litt. E.

Primo, eunt *valde mane Maria Magdalene, Jacobi, et Salome ad monumentum, dicentes: (Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti?)*

Secundo, vident *lapidem revolutum, et* Angelum, qui dicit: *(Jesum quaeritis Nazarenum: surrexit: non est hic).*

Tertio, apparuit Mariae, quae remansit juxta sepulchrum, postquam abivissent ceterae.

DE TERTIA APPARITIONE
S. Matth. ult. cap.

Primo, exunt *istae* Mariae *e monumento cum timore et gaudio magno*, volentes *annuntiare discipulis* Resurrectionem *Domini.*

Secundo, Christus Dominus noster illis apparuit in via, dicens illis: (Avete); et illae accesserunt, et prostraverunt se ad ejus pedes, et adorarunt eum.

Tertio, Jesus dicit illis: (Nolite timere. Ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilaeam, ibi me videbunt).

DE QUARTA APPARITIONE
S. Luc. cap. ult. litt. B.

Primo, cum audisset ex mulieribus Christum resurrexisse, ivit cito *S. Petrus ad monumentum.*

Secundo, introgressus, sola vidit linteamina, quibus fuerat involutum corpus.

Tertio, cogitanti super his Petro Christus se ostendit, unde dicebant Apostoli: *(Surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni).*

Secundo, intrans in monumentum, vidit sola linteamina, quibus coopertum fuit corpus Christi Domini nostri, et nihil aliud.

Tertio, cogitanti S. Petro de his rebus apparuit Christus; et propterea dicebant Apostoli: (Surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni).

DE APPARITIONE QUINTA
Ibidem.

DE QUINTA APPARITIONE
ult. cap. S. Lucae.

Primo, duobus Discipulis deinceps apparuit, cum irent in Emmaus, et de ipso colloquerentur.

Secundo, redarguit eorum incredulitatem, et mysteria Passionis atque Resurrectionis ipsis exposuit: *(O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus, quae locuti sunt Prophetae. Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?)*

Tertio, rogatus cum eis mansit, fractoque ipsis pane disparuit: qui subito in Hierusalem reversi nuntiaverunt Apostolis, quomodo vidissent eum, et in fractione panis agnovissent.

Primo, apparet *Discipulis, qui ibant in Emmaus, loquentes de Christo.*

Secundo, reprehendit illos, ostendens per Scripturas, quod Christus debebat mori et resurgere: *(O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus, quae loquuti sunt Prophetae. Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?)*

Tertio, ad preces illorum remanet ibi, et fuit cum illis, donec data ipsis communione *disparuit: et ipsi revertentes dixerunt* Discipulis, *quomodo cognovissent eum* in communione.

DE APPARITIONE SEXTA
Joan. 20.

DE SEXTA APPARITIONE
Jo. cap. 20. litt. E. F.

Primo, Discipuli omnes, praeter Thomam, domi congregati erant propter Judaeorum metum.

Secundo, ingressus januis clausis Christus *(Stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis).*

Tertio, Spiritum sanctum eis dedit, et ait: *(Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis,* etc.)

Primo, Discipuli erant congregati (Propter metum Judaeorum), excepto S. Thoma.

Secundo, apparuit *illis Jesus, cum essent januae clausae: et* stans in medio illorum, *dicit: (Pax vobis).*

Tertio, dat illis Spiritum sanctum, dicens illis: (Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis).

DE APPARITIONE SEPTIMA
Ibidem.

DE SEPTIMA APPARITIONE
Jo. 20. litt. G.

Primo, S. Thomas, cum apparitioni praedictae non interfuisset, protestatus erat: *(Nisi videro* etc., *non credam).*

Secundo, post dies octo, iterum clausis januis obtulit se videndum Christus, et Thomae dixit: *(Infer digitum tuum*

Primo, sanctus Thomas incredulus, *quia aberat ab apparitione praecedente, dicit: (Nisi videro.., non credam).*

Secundo, apparet illis *Jesus inde post dies octo, cum essent januae clausae, et dicit S. Thomae: (Infer digitum*

huc, et vide etc., *et noli esse incredulus, sed fidelis).*

Tertio, exclamavit Thomas: *(Dominus meus, et Deus meus);* cui subintulit Christus: *(Beati qui non viderunt, et crediderunt).*

DE APPARITIONE OCTAVA
Joan. ult.

Primo, palam se denuo fecit Christus piscantibus septem Discipulis, qui cum tota nocte nil cepissent, jactum ad mandatum ejus rete *(Jam non valebant illud trahere prae multitudine piscium).*

Secundo, per id miraculum, agnoscens eum Joannes, ait Petro: *(Dominus est):* qui confestim desiliens in mare, ad Christum accessit.

Tertio, dedit eis, ut comederent panem et piscem. Postea Petro, an se diligeret, ter interrogato, suum ovile commendavit: *(Pasce oves meas).*

DE APPARITIONE NONA
Marc. ult.

Primo, ex Domini mandato abeunt Discipuli ad montem Thabor.

Secundo, iis apparens ille inquit: *(Data est mihi omnis potestas in coelo, et in terra).*

Tertio, mittens eos ad praedicandum per universum orbem, sic mandavit: *(Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti).*

DE APPARITIONE DECIMA
1. Cor. 15.

Deinde *(visus est plusquam quingentis fratribus simul).*

tuum huc, et vide.., et noli esse incredulus, sed fidelis.)

Tertio, S. Thomas credidit, *dicens: (Dominus meus, et Deus meus); cui ait Christus: (Beati qui non viderunt, et crediderunt).*

DE OCTAVA APPARITIONE
Jo. cap. ult. lit. A. B.

Primo, Jesus apparet *septem ex suis Discipulis piscantibus, qui tota nocte nihil prendiderant: et jacientes rete ad ejus mandatum (Non valebant illud trahere prae multitudine piscium).*

Secundo, per hoc miraculum S. Joannes illum cognovit, et dixit S. Petro: (Dominus est): qui projecit se in mare, et venit ad Christum.

Tertio, dedit illis ad comedendum (8) partem piscis assi et favum mellis; et commendavit oves [*suas*] *S. Petro, examinato primum tribus vicibus de caritate, et dicit illi: (Pasce oves meas).*

DE NONA APPARITIONE
Matth. cap. ult. litt. D.

Primo, Discipuli ex mandato Domini eunt ad montem Thabor.

Secundo, Christus illis apparet, et dicit: (Data est mihi omnis potestas in coelo, et in terra).

Tertio, misit eos per totum mundum, ad praedicandum, dicens: (Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti).

DE DECIMA APPARITIONE
In Ep. 1. ad Corint. cap. 15. litt. B.

(Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul).

(8) *Partem piscis assi et favum mellis.*- Ita in autographo. Quae verba, cum in Evangelio ad aliam apparitionem pertineant, dicendum est, Sancto Patri memoriter puncta haec scribenti illud evenisse, quod non raro etiam Ss. Patribus verba Scripturae ex memoria referentibus accidisse nemo ignorat.

DE APPARITIONE UNDECIMA
Ibidem.

Apparuit deinde Jacobo.

DE APPARITIONE DUODECIMA

Apparuisse Christum etiam Josepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdam: et verisimile est, atque meditatu pium.

DE APPARITIONE DECIMATERTIA

1. Cor. 15.

Apparuit et beato Paulo post Ascensionem: *(Novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi)*, inquit ipse. Apparuit etiam Patribus in Limbo, quoad animam, et postquam inde educti sunt.

Denique, resumpto corpore, apparebat passim Discipulis, et cum eis crebro versabatur.

DE ASCENSIONE CHRISTI

Act. 1.

Postquam jam per dies quadraginta multoties se Christus Discipulis suis vivum exhibuisset *(In multis argumentis* etc., *loquens eis de Regno Dei)*, misit eos Hierosolymam, ut promissum sibi Spiritum sanctum illic expectarent.

Secundo, eduxit eos ad Oliveti montem: *(Et videntibus illis elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum)*.

Tertio, iisdem in coelum suspicientibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis assistentes, quos Angelos fuisse credimus: *(Viri Galilaei, quid statis aspicientes in coelum? Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in coelum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in coelum)*.

DE UNDECIMA APPARITIONE
In Ep. 1. ad Corinth. cap. 15. litt. B.

(Deinde visus est Jacobo).

DE DUODECIMA APPARITIONE

Apparuit Josepho ab Arimathea, ut pie cogitatur meditando, et legitur in vita Sanctorum.

DE DECIMATERTIA APPARITIONE
Ep. 1. ad Corinth. cap. 15. litt. B.

Apparuit S. Paulo post Ascensionem: (Novissime tamquam abortivo visus est mihi). Apparuit etiam in anima Patribus sanctis Limbi, et postquam [*eos inde*] eduxisset, et corpus iterum assumpsisset, *multis vicibus apparuit Discipulis, et* conversabatur *cum illis*.

DE ASCENSIONE CHRISTI DOMINI NOSTRI
Act. 1. litt. A. B.

Primo, postquam per spatium quadraginta dierum apparuisset Apostolis, faciens [*praebens*] multa argumenta et signa, *et loquens de Regno Dei*, mandavit *illis, ut in Jerusalem promissum Spiritum sanctum expectarent.*

Secundo, eduxit illos ad montem Oliveti, et in praesentia eorum elevatus est, et nubes sustulit eum ab oculis eorum.

Tertio, aspicientibus illis in coelum, dicunt illis Angeli: *(Viri Galilaei, quid statis aspicientes in coelum? Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in coelum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in coelum (9)*.

(9) Quam opportune terminatur ultima Contemplatio de gloriosis Christi mysteriis illa admonitione Angelorum: *Viri Galilaei, quid statis..* ? et futuri judicii com-

The Turks of Levant on seeing the charity - devotedness of the Sisters of St Vincent exclaimed: are these Angels dropped from heaven on earth?

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in Confession might be profitably held
in the letter of St. Francis Xavier to
a Father [illegible] — It is found at p. 362
in the Italian Edition: lett. XCII. =

Item. Adhortatio in Visione S. Phil. Benitii.
De Corona B. V. M. vide Vitam et scripta =

Laudare - Nous devons louer Dieu à cause
de ses bienfaits
Reverentiam exhibere: Nous devons révérer
Dieu à cause de sa présence autour de
nous et en nous par son action conservatrice.
Servire - Nous devons servir Dieu travaillant
pour nous autour de nous et en nous-mêmes.
La race humaine est donc sublime actionem
minimum Deo - qui à nos descend et à nos

REGULAE ALIQUOT

ad motus animae, quos diversi excitant spiritus, discernendos, ut boni solum admittantur, et pellantur mali. Advertendum est, quod potissimum conveniunt Exercitiis primae hebdomadae.

Prima Regula est, quod illis, qui facile peccant lethaliter, et peccatum peccato addunt, fere solet inimicus noster illecebras carnis et sensuum delectationes objicere, ut eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus vero bonus e contrario, conscientiam illorum pungit assidue, et per synderesis, rationisque officium a peccando deterret.

REGULAE

ad sentiendum et *cognoscendum* aliquo modo (1) varias motiones, quae in anima *excitantur: bonas, ut suscipiantur, malas, ut rejiciantur. Suntque magis propriae [sive, convenientes istae Regulae] pro prima hebdomada.*

Prima Regula: in illis, qui eunt [ruunt] a peccato mortali in peccatum mortale, solet communiter inimicus proponere eis delicias apparentes (2), efficiendo ut imaginentur *delectationes et voluptates sensuales, quo magis illos conservet et* adaugeat *[promoveat] in suis* vitiis et *peccatis: in quibus personis bonus spiritus* utitur modo contrario, *pungendo illos, et re-*

memoratione! Scilicet, ut nos, illud judicium prospicientes, contemplationis suavitate non contenti, ad *opera* Christo digna nos accingamus.

(1) *Ad sentiendum et cognoscendum aliquo modo.*- Notatu dignum est ex autographo: 1. Regulas istas non tantum ad *discernendos* animi motus inservire, sed etiam ad illos *sentiendos*, sive observandos. Quam multi enim sunt, qui motus animae suae ne *sentiunt* quidem, id est, non attendunt, non observant. Ut ergo ad illos reddamur attenti, Regulae istae mirifice juvant. 2. Dicitur: *ad sentiendum et cognoscendum aliquo modo. Aliquo modo, aliqua ratione*, per sequentes Regulas, motus animi dignosci possunt, ne scilicet solas hasce Regulas, sufficere existimemus, cum non modo alterae deinde subtiliores ab ipso S. P. nostro tradantur, verum etiam singulari lumine divino et gratia opus sit; quod donum *Discretio spirituum* vocatur.- Nemo vero sibi ad propriam directionem Regulas sufficere existimet solas, absque directoris ductu.

Ceterum in hisce Regulis omnes variationes ex autographo diligenter velim observari, quamvis nullam adnotationem subjiciamus. Magis enim hic, quam usquam alias, textus S. P. ex autographo clarior redditur; id quod etiam in hoc argumento de discernendis spiritibus momenti est majoris fortasse, quam usquam alias.

(2) *Apparentes.*- Nonnisi *apparentes* delicias proponere potest, ipse miserrimus: et *inimicus* cum sit, odio flagrans in humanam naturam, non vult nec potest velle, nisi quo noceat vel animae, vel corpori, vel utrique; quod si quid delectabile objiciat, bonum illud apparens est, vanum, fucatum, fallax, et certo certius, ad malum animae inferendum, bonum illud qualecumque dirigitur. Vide dicta ad Annot. 7. ex 20. n. 15. Exponuntur in his duabus primis Regulis media, quibus utitur tum malus angelus, tum bonus, contraria pro fine quem uterque intendit contrarium, et pro dispositione cujusque hominis pariter contraria.- Adverte tamen, poni a S. P. duo extrema, nempe exemplum peccatoris *perditissimi* in prima regula, *ferventis* poenitentis vel justi in secunda. Ergo ubi de *tepido* agitur, magna discretione opus est in applicandis hisce Regulis. Vid. dicta supra n. 1.

Secunda, quod aliis hominibus, qui se a vitiis et peccatis purgandos curant sollicite, et in obsequii divini studio magis ac magis in dies promovent, immittit spiritus malignus molestias, scrupulos, tristitias, rationes falsas, et alias id genus perturbationes, quibus profectum illum impediat. Spiritui autem bono ex opposito, proprium consuetumque est recte agentibus animum ac vires addere, consolari, devotionis lachrymas ciere, illustrare mentem, et tranquillitatem dare, sublatis obstaculis omnibus, ut expeditius alacriusque per opera bona semper ultra tendant.

Tertia, quod spiritualis proprie consolatio, tunc esse noscitur, quando per internam quamdam motionem exardescit anima in amorem Creatoris sui, nec jam creaturam ullam, nisi propter ipsum, potest diligere. Quando etiam lachrymae funduntur, amorem illum provocantes, sive ex dolore de peccatis profluant, sive ex meditatione Passionis Christi, sive alia ex causa qualibet, in Dei cultum et honorem recte ordinata. Postremo, consolatio quoque dici potest, fidei, spei, et charitatis quodlibet augmentum: item laetitia omnis, quae animam ad coelestium rerum meditationem, ad studium salutis, ad quietem et pacem cum Domino habendam, solet incitare.

Quarta, quod spiritualis e contra desolatio vocari debet quaevis animae *mordendo illis conscientias per synderesin rationis.*

Secunda: in illis, qui intense procedunt *in purgandis suis peccatis, et in servitio* Dei Domini nostri de bono in melius ascendendo, obtinet modus contrarius ei qui in prima Regula [*notatus est*]: *tunc enim proprium est mali spiritus,* mordere, tristitia afficere, *et ponere impedimenta,* inquietam reddendo [*animam*] *per falsas rationes, ne pergat ulterius. Et proprium boni* [*spiritus est*], *dare animum et vires, consolationes, lachrymas, inspirationes, et quietem* [*animi*], facilia reddendo [*omnia*], *et removendo omnia impedimenta, ut* in bene operando *procedat ulterius.*

Tertia: de *consolatione spirituali.* Voco [*dico, nomino*] *consolationem, quando in anima* excitatur (3) *motio* aliqua *interior, qua* inflammari incipit *anima* in amore *sui Creatoris ac Domini: et* consequenter, *quando* [*anima*] *nullam rem creatam super faciem terrae amare potest* in se ipsa, sed [*solummodo*] *in Creatore omnium illarum. Item quando fundit (4) lachrymas, moventes ad amorem Domini sui, sive sit ob dolorem de suis peccatis, sive de Passione Christi Domini nostri, sive de aliis* rebus *directe ordinatis in ejus servitium et laudem. Denique, voco consolationem omne augmentum* spei, fidei, *et charitatis, et omnem laetitiam internam, quae* vocat et attrahit [*hominem*] ad res coelestes, *et ad propriam salutem animae suae;* reddendo illam quietam, *et pacificando illam* in *suo Creatore* ac Domino.

Quarta: de desolatione spirituali. *Voco desolationem* omne [*quod est*]

(3) *Excitatur - inflammari incipit* - In autographo quaedam videtur exprimi gradatio, quam utcumque conservare studuimus. *Excitatur*, hispanice: *se causa* (*causatur*) *motio aliqua, cum qua* seu *per quam*, hisp. *viene la anima a inflammarse* (*venit anima ad inflammandum se*).

(4) *Fundit.*- Hisp. *lança*, i. e. *ejicit* - exprimitur *vis lachrymarum erumpentium.*

obtenebratio, conturbatio, instigatio ad res infimas seu terrenas: omnis denique inquietudo et agitatio, sive tentatio trahens in diffidentiam de salute, et spem, charitatemque expellens; unde se anima tristari, tepescere, ac torpere sentit, et de ipsius Dei Creatoris sui clementia prope desperare. Sicut enim consolationi opponitur desolatio, ita etiam quae ab utraque oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositae.

Quinta, quod tempore desolationis nihil deliberandum, aut innovandum est circa propositum animi, aut vitae statum: sed in eis perseverandum, quae fuerant prius constituta, puta, praecedente die, vel hora consolationis.(*) Quemadmodum enim dum fruitur quis consolatione illa quam diximus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur; ita, obversante sibi desolatione, agitur a malo spiritu, cujus instigatione nihil umquam recte conficitur.

Sexta, quod tametsi desolatione affectus homo, priora sua consilia minime debet immutare; expediet tamen

contrarium tertiae Regulae [*dictis in tertia Regula*]: *ut, obtenebrationem animae, turbationem in illa, motionem ad res infimas ac terrenas, inquietudinem variarum agitationum et tentationum, moventem ad diffidentiam, sine spe, sine amore; cum se reperiat* [*anima*] *totam pigram, tepidam, tristem, et* veluti separatam a Creatore ac Domino suo: *quia sicut consolatio contraria est desolationi, eodem modo cogitationes, quae oriuntur ex consolatione, contrariae sunt cogitationibus, quae oriuntur ex desolatione.*

Quinta: tempore desolationis numquam mutatio facienda *est, sed standum* firmiter et constanter *in propositis ac determinatione, in qua erat* [*homo*] *die* praecedente ejusmodi desolationem (5), *vel in determinatione in qua erat in praecedenti consolatione; quia sicut in consolatione nos magis ducit, et* consilio suo *dirigit bonus spiritus, ita in desolatione malus; cujus consiliis* non possumus *invenire viam* [*deduci*] *ad recte quid decernendum.*

Sexta: licet in desolatione non debeamus mutare priora proposita, valde [*tamen*] *juvat* intense mutare (6) se

---

(*) *In quinta Regula de discretione spirituum*; *verba illa*: Quemadmodum enim dum fruitur quis, *usque ad finem*: *ita commodius verti possunt ex autographo*: Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit ac dirigit, ita in desolatione malus, cujus instigatione et consiliis nihil rectum decernere possumus.

---

(5) *Die praecedente ejusmodi desolationem.*- Ita ex autographo clarius exprimitur, nunquam in desolatione mutari debere concepta *prius* proposita: *prius* inquam; idest, non modo ea quae *in consolatione* sensibili, sed quae *prius*, ante desolationem, *in animi quiete* statuta fuerant.

(6) *Valde juvat intense mutare se etc.*- Ergo, consilia quidem prius concepta mutanda non sunt, sed mutanda ratio se ipsum tractandi, et haec mutatio *intense* facienda est *contra ipsam desolationem*, et talis mutatio *valde* juvat ad desolationem vincendam. Porro, in quo consistere ista mutatio debeat, distincte docemur a S. P.: scilicet, ut v. g. 1. *magis insistamus orationi et meditationi*; 2. *multum* nos, conscientiam nostram, actus nostros, nostraque omnia *examinemus*; 3. *amplius* aliquid et abundantius suscipiamus in exercendis poenitentiae operibus, modo aliquo no-

provideri, et augeri ea, quae contra desolationis impulsum tendunt; qualia sunt, insistere orationi, cum discussione sui, ac poenitentiae aliquid assumere.

Septima, quod quamdiu premimur desolatione, cogitandum est, nos interim relinqui a Domino nobis ipsis, probationis causa, ut per naturales quoque vires insultibus inimici nostri obsistamus. Id quod possumus haud dubie (*), assistente nobis jugiter praesidio divino, licet tunc nequaquam sentiatur, eo quod fervorem pristinum charitatis Dominus subtraxerit, relicta nihilominus gratia, quae ad bene operandum et ad consequendam salutem satis esse queat.

Octava, quod hominem tentatione pulsatum, mire juvat patientiae servandae studium, ut quae vexationibus hujusmodi proprie opponitur, et e diametro resistit. Accersenda etiam spes est, et cogitatio adfuturae brevi consolatio-

[*sive, modum agendi, ut pugnemus*] *contra ipsam desolationem: v. g. insistendo* magis *orationi,* meditationi, multum [*nos*] *examinando, et* extendendo nos *magis* [*amplius quid agendo*] in aliquo convenienti modo faciendi poenitentiam.

Septima: ille qui est *in desolatione, consideret, quomodo Dominus ipsum reliquit, probationis gratia, in suis potentiis naturalibus, ut resistat* variis agitationibus et tentationibus *inimici: potest enim* [*resistere*] *cum auxilio divino, quod semper ipsi manet, licet* aperte *illud non sentiat* [*sibi adesse*], *quia Dominus subtraxit ipsi* multum suum favorem, magnum amorem [*sensibilem*], *et* gratiam intensam, *manente tamen ipsi gratia quae* sufficiat (7) *ad salutem aeternam.*

Octava: ille qui est in desolatione, [*in eo*] laboret *ut persistat in patientia, quae est contraria vexationibus quae sibi ingruunt: et* cogitet *se cito esse consolandum;* adhibendo diligentias (8) [*sive conatus*] *contra ejusmo-*

(*) *In septima Regula de discretione spirituum circa medium*: Assistente nobis jugiter praesidio divino, licet tunc nequaquam sentiatur. *In autographo sic habetur*: Assistente nobis praesidio divino, quod semper manet: licet tunc nequaquam sentiatur.

---

bis, nostroque statui, nostrae complexioni accommodato seu convenienti. In triplici hoc exercitio *orationis, examinis*, et *poenitentiae* torpere nos facit desolatio. Ergo, *contraria contrariis curanda.*- Utinam, quae hic B. P. *valde* proficua esse dicit in desolatione, diligenter a nobis in usum deducerentur, dum desolatione premimur! Notanda illa: *intense... magis... multum... extendendo nos magis...* quae, in vulgata versione omissa, ex autographo restituimus.

(7) *Quae sufficiat.*- Ita ex autographo. Non modo: *quae satis esse queat*;- sed *quae* vere *satis sit*, vere *sufficiat*, ad tentationes vincendas. Neque vero intelligitur hic *gratia sufficiens* eo sensu, quo a theologis dicitur per oppositionem ad *gratiam efficacem.*- Satis patet ex dictis in posteriore parte hujus Regulae, non excludi a S. Patre, sed omnino etiam subintelligi *gratiam*, licet minus copiosam, ubi in priori parte Regulae hominem relinqui dicebat *in suis potentiis naturalibus*; *naturalibus* id est *ordinariis*, gratia supernaturali minime exclusa.

(8) *Adhibendo diligentias* (sive conatus).- *Tò praesertim* quod legitur in vulgata versione, abest in autographo. Et vero sancti illi conatus, de quibus in Regula sexta, *omnino* adhibendi in desolatione, si *spem* fundatam quaerimus *adfuturae brevi consolationis.*

nis: si praesertim per sanctos conatus in sexta Regula signatos, desolationis impetus frangatur.

Nona, quod causae desolationis tres sunt praecipuae. Prima, quia propter nostram in spiritualibus studiis seu exercitiis tepiditatem atque acediam, consolatione divina merito privamur. Secunda, ut probemur quinam sumus, et quomodo in Dei servitium et honorem, absque praesente quodam consolationum, donorumque spiritualium stipendio nosmet impendimus. Tertia, ut certi plane simus nostrarum virium non esse, vel acquirere, vel retinere fervorem devotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet internam consolationem; sed omnia haec gratuita esse Dei dona, quae si vendicemus nobis ut propria, superbiae et vanae gloriae crimen, non sine salutis gravi periculo, incursuri sumus.

Decima, quod fruenti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurente: ut jam inde acrimoniam et robur animi mature comparet, ad impetum ejus reprimendum.

Undecima, ut ille idem, affluente consolatione, seipsum deprimat, ac vilifaciat quantum potest, reputando secum,

di desolationem, prout dictum est in sexta Regula.

Nona: tres causae sunt praecipuae, ob quas desolatos nos reperimus. Prima est, quia sumus tepidi, et pigri seu negligentes in exercitiis nostris spiritualibus; atque ita ob culpas nostras elongatur *spiritualis consolatio a nobis. Secunda, ut probet nos* [*Dominus*] quantum valeamus, *et quousque* procedamus *in ejus servitio et laude, absque* tanto *stipendio consolationum, et* magnarum [*specialium*] *gratiarum. Tertia, ut det nobis* veram notitiam et cognitionem, qua intime sentiamus, *non esse ex nobis acquirere vel retinere magnam devotionem, amorem intensum, lachrymas, neque ullam aliam consolationem spiritualem; sed totum esse donum et gratiam Dei Domini nostri: et* ne in aliena domo nidum ponamus (9), *efferendo intellectum nostrum in* aliquam *superbiam, vel vanam gloriam, attribuendo nobis ipsis devotionem vel ceteras partes spiritualis consolationis.*

Decima: ille, qui est in consolatione, cogitet *quomodo se habebit in desolatione, quae postea* [*ei*] *superveniet, sumendo* novas vires pro illo tempore.

Undecima: ille, qui est *in consolatione,* procuret *humiliare sese atque deprimere quantum potest, cogitando*

(9) *Ne in aliena domo nidum ponamus.*- Locutio proverbialis, alludit ad nidificationem hirundinis: antiqua versio *ms.* legit in hisp. pro *casa*, quae vera est lectio, *cosa*, et sic expressit: *ut in nulla re aliena quiescamus.*- Sensus est, ne, quod alienum est, nobis ut proprium usurpemus, atque ita securitatem capiamus ibi, ubi capienda non est; ut qui *in aliena domo* sibi habitationem figeret, exturbandus scilicet inde, cum domino domus visum fuerit.- Notatu dignum est, in autographo non *superbiae crimen* dici, nec simpliciter *superbiam*, sed lenissime *aliquam superbiam*; quo intelligamus, vel levem *aliquam* superbiam, vel exiguam *aliquam* complacentiam Deo vehementer displicere, et ob ejusmodi levem etiam complacentiam non raro nos coelesti consolatione merito privari. Et vero illud maxime omnium in consolatione timendum atque cavendum, ne evanescamus, neve securitatem capiamus, vanam semper et inanem; nisi in *sola* Domini *misericordia* confidamus, eique *soli* omnia bona nostra accepta referamus.

quam imbellis, quamque ignavus esse apparebit, desolatione impugnante, nisi per gratiae et consolationis divinae opem cito sublevetur. Contra vero ille, quem desolatio molestat, aestimare debet cum Dei gratia, se posse plurimum, facileque adversarios suos omnes devicturum esse, dummodo in Dei virtute collocet spem suam, et animum suum corroboret.

Duodecima, quod hostis noster naturam, et morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem virium, et animi pervicaciam. Nam sicut femina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto et constanti vultu sibi obsistere, abjicit illico animum, ac terga vertit; sin vero timidum fugacemque esse animadverterit, in extremam surgit audaciam, et in illum ferociter invadit: itidem consuevit daemon animo et robore plane destitui; quoties spiritualem athletam, corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari: sin autem trepidet, ad primos impetus sustinendos, et quasi animum despondeat; nulla est bestia super terram inimico illo tunc efferatior, acrior et pertinacior in hominem, ut cum pernicie nostra, malignae obstinataeque mentis suae desiderium adimpleat.

quam parum valeat tempore desolationis, sine illa tali *gratia seu consolatione. E contrario cogitet ille qui* est *in desolatione, se posse multum cum gratia* quae sufficit ad resistendum *omnibus suis inimicis*, sumendo vires in Creatore ac Domino suo.

Duodecima: inimicus [*noster*] *facit se* [*exhibet se, gerit se*] *ut femina, in quantum est* [*ipse*] debilis per vim [*i. e. si reprimatur*], *et* fortis per voluntatem [*malitiam, et rabiem*] *(10). Nam sicut proprium est feminae, dum rixatur cum aliquo viro, perdere animum, capiendo fugam, quando homo ei os impavidum ostendit; et e contrario si vir incipit fugere perdendo animum*, ira, vindicta, *et* ferocia *feminae est valde magna, et prorsus* sine mensura [*extrema*]. *Eodem modo proprium est inimici* [*nostri*], *viribus destitui et animum perdere* (in fugam vertentibus se tentationibus ejus), *quando ille* qui se exercet in rebus spiritualibus, *os impavidum opponit tentationibus inimici,* faciendo oppositum e diametro [*idest contrarium omnino ei, quod ipse per suas tentationes praetendit*] *(11). Et e contrario, si qui se exercet* incipit *timere, et perdere animum in patiendis tentationibus, non est bestia adeo efferata su-*

(10) *Debilis etc* - Notatu valde digna sunt ista duo epitheta contraria inter se, et tamen verissima imago, quae daemonis naturam egregie depingit. *Debilis per vim*, hisp. *por fuerza*, ital. *per forza*, *s. suo malgrado*; scilicet quod, licet valeat viribus, reprimi tamen possit, et sic *per vim* et invitus ac maxime nolens *debilis* reddatur; voluntate tamen prava ac nocendi cupiditate *fortis*. Plane ut improba femina. Quod in vulgata versione dicitur: *quoad imbecillitatem virium*, nisi subintelligatur quod vires ejus per generosam resistentiam frangantur, verum sensum non exprimit. Quis enim belluam illam *viribus* per se *imbecillem* dicat? Vid. not. mox sequentem n. 11.

(11) Hoc loco in versione antiqua *ms.* inseritur: *ideo ait Paulus: Resistite diabolo, et fugiet a vobis.* Itemque in fine hujus duodecimae Regulae: *ideo recte dicit Job de daemone: Non est potestas super terram, quae comparetur illi.* - Quae quidem in autographo hispanico non habentur; admissa tamen fuere a S. P. in illa versione, qua ipse uti consueverat. Et sane hi textus doctrinam hac Regula contentam egregie confirmant.

Decima tertia, quod idem inimicus noster morem insequitur nequissimi cujuspiam amatoris, qui puellam honestorum parentum filiam, vel uxorem viri alicujus probi volens seducere, summopere procurat, ut verba et consilia sua occulta sint; nilque reformidat magis ac aegre fert, quam si puella patri suo, vel uxor marito, illa patefaciat, cum sciat hoc pacto de votis et conatibus suis actum esse. Ad eumdem modum obnixe satagit diabolus, ut anima, quam circumvenire cupit ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas. Indignatur vero maxime, et gravissime cruciatur, si cui vel confessionem audienti, vel spirituali homini molimina sua detegantur, a quibus ita excidere se funditus intelligit.

Decima quarta, quod solet etiam adversarius imitari aliquem belli ducem, qui obsessam arcem expugnare, atque depraedari cupiens, explorata prius natura et munitione loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum et ille circuit animam, et callide inquirit, quarumnam virtutum praesidiis, moralium scilicet, aut theologicarum, ipsa vel munita, vel destituta sit: eaque potissimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac subvertere nos sperat, quam in nobis minus ceteris firmatam, custoditamque esse praeviderit.

per faciem terrae, ut [*est*] *inimicus humanae naturae* in prosecutione perversae suae intentionis, *cum* adeo magna [*maxima*] malitia.

Decima tertia: sic etiam se gerit, ut vanus [*falsus*] *amator*, in quantum vult esse secretus et non detegi. *Nam sicut* [*talis*] *homo vanus* [*falsus*], *qui loquens ad malum finem allicit* [*sollicitat*] *filiam aliquam alicujus boni patris, vel uxorem boni mariti, vult ut verba sua et suasiones sint secretae: et contra displicet ei summopere, quando filia patri, vel uxor marito detegit vana* [*fallaciu*] *ejus verba, et intentionem pravam; quia facile colligit, fore ut non possit rem inceptam ad finem perducere. Eodem modo, quando inimicus naturae humanae ingerit animae* justae *suas fraudes et suasiones*, vult ac desiderat, ut recipiantur et teneantur in secreto: *sed quando* [*illa*] *eas detegit bono suo confessario, vel alteri personae spirituali, quae cognoscat ejus* fraudes *ac* malitias, *valde ei displicet; quia* [*hinc*] *infert fore ut non possit malitiam suam, quam inchoarat, perficere, cum detectae sint fraudes suae manifestae.*

Decima quarta: sic etiam [*gerit se*] *ut* belli dux (12), *ad vincendum ac depraedandum id quod desiderat. Nam sicut belli dux et* caput exercitus, *castra ponendo et explorando vires ac dispositionem arcis alicujus, eam impugnat ex parte debiliori; eodem modo, inimicus humanae naturae*, circumiens *explorat* omni ex parte *virtutes* omnes *nostras theologicas*, cardinales, *et morales; et qua parte nos reperit debiliores, et* egentiores pro nostra aeterna salute, *ea parte nos impugnat, et procurat nos expugnare.*

(12) *Belli dux*,- et infra, *caput exercitus*.- Duobus hisce locis habetur in autographo vox *caudillo*, quae etiam de *duce latronum* usurpari solet; ut notavimus in contempl. de duobus Vexillis n. 50.

REGULAE ALIAE

utiles ad pleniorem spirituum discretionem, et secundae hebdomadae potissimum convenientes.

Prima est, quod proprium est Dei, et Angeli cujusque boni, veram infundere spiritualem laetitiam animae, quam movent, sublata tristitia et perturbatione omni, quam ingessit daemon: cum hic e contrario, sophisticis argumentis quibusdam, veri speciem prae se ferentibus, laetitiam illam in anima repertam oppugnare solcat.

Secunda, solius est Dei, consolari animam, nulla praecedente consolationis causa, cum sit hoc proprium Creatoris, suam ingredi creaturam, et illam in amorem sui totam convertere, trahere, et mutare. Causam vero praecedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectui, neque voluntati nostrae quidquam objectum est, quod ejusmodi consolationem causare ex se possit.

REGULAE

ad eumdem effectum *cum majori discretione spirituum, et conducunt* [*conveniunt*] magis (1) *pro secunda hebdomada.*

Prima: proprium est Dei et Angelorum ejus, in suis motionibus dare veram laetitiam et gaudium spirituale, removendo omnem tristitiam et turbationem, quam inimicus inducit; cujus proprium est militare [*pugnare*] *contra ejusmodi laetitiam* (2), et consolationem spiritualem, *adducendo* rationes apparentes, subtilitates, *et* assiduas fallacias.

Secunda: solius est Dei Domini nostri *dare consolationem animae sine causa praecedente: quia proprium est Creatoris* [*animam*] intrare, egredi (3), facere motionem in illa, *trahendo illam totam in amorem* suae divinae Majestatis. *Dico: sine causa,* [*idest sine*] *ullo praevio sensu, vel cognitione alicujus objecti, per quod illa talis* [*ejusmodi*] *consolatio adveniat* [*animae*] per ejus [*proprios*] actus intellectus et voluntatis (4).

(1) *Magis.*- *Magis* conveniunt, vel convenire solent; non ita ut omnino semper et exclusive secundae hebdomadae conveniant. Pendet enim hoc non tam ex hebdomada Exercitiorum, in qua quis versatur, quam ex animae dispositione et habitu. Vide dicta ad Annot. decimam inter 20. n. 17.

(2) *Contra ejusmodi laetitiam.*- Laetitia spiritualis cum sit ad animae profectum utilissima, nil mirum si daemon hanc laetitiam impugnare, animamque Deo deditam turbare quibuscumque possit artibus conetur. Inimicus enim cum sit, animam, quam *ad malum pertrahere* se tam facile posse non sperat, saltem *impedire a profectu*, vel saltem *vexare* et affligere tentat; proque odio isto suo etiam *vexare* in primis contentus est, non sine spe *impediendi* hac ratione majus bonum, ac tandem etiam *pertrahendi* animam ad *malum*.- Patet agi de anima qualis describitur in secunda ex prioribus Regulis *ad spiritus dignoscendos.*

(3) *Intrare, egredi.*- Ita ex autographo. Intellige, *uti* Creatorem *anima* sibi dedita *ut propria domo.* Quae similitudo adhibetur etiam infra in Reg. 7.

(4) *Per ejus* (proprios) *actus intellectus et voluntatis.*- Haec ultima verba hujus Regulae, ex autographo, tollere videntur ambiguitatem illam, vel potius inexplicabilem obscuritatem, quam versio vulgata prae se ferre quibusdam visa est, ac si *nec sensibus, nec intellectui, nec voluntati* quidquam *objectum esset*: hoc enim posito, quid erit, de quo anima consolationem concipiat? Et quidem *τό voluntati* pla-

Tertia, quoties praecessit consolationis causa, auctor ejus potest existere tam malus Angelus, quam bonus, sed ad fines tendunt contrarios: bonus quidem, ut anima in boni cognitione et operatione magis proficiat; malus autem, ut male agat illa et pereat.

Tertia: cum [*s. praecedente*] *causa potest consolari animam aeque Angelus bonus ac malus, ad fines* [*tamen*] *contrarios: bonus Angelus* ad profectum animae, ut crescat et ascendat de bono ad melius (5); *et malus angelus* ad contrarium, et deinceps *ut trahat illam ad perversam suam intentionem et malitiam.*

Quarta, id moris est spiritui maligno, ut in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis piis animae votis, primum obsecundet, mox inde ad perversa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio bonas sanctasque hominis cogitationes sequi et fovere; at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

Quarta: proprium est angeli mali, qui in Angelum lucis se transfigurat, intrare cum anima devota [*i. e. incipere, suggerendo cogitationes animae devotae conformes*], *et* exire secum ipso [*i. e. finire suggerendo suas*]; *scilicet,* [*solet*] *inducere cogitatus bonos et sanctos,* conformiter [*ad dispositionem*] *talis animae justae; ac dein paulatim procurat* pervenire ad finem suum, *trahendo* [*inducendo*] *animam in suas fraudes occultas ac* perversas intentiones (6).

Quinta, sedulo et accurate excutiendae sunt cogitationes nostrae, circa principium, medium, et finem suum: quae tria si recte se habeant, Angeli boni argumentum est, cogitationes illas sugge-

Quinta: debemus valde attendere ad discursum [*s. seriem*] *cogitationum; et si principium, medium, et finis,* [*si, inquam, tria haec*] *sint* omnia bona, tendentia ad omne bonum [*s. ad*

ne deest in autographo, neque admitti posse hoc loco videtur.- Omnino igitur, et intellectui, et maxime voluntati objectum aliquod adsit necesse est; sed non ita aut cognitum, aut ratiocinatione comprehensum, ut *talis* inde consolatio, *per ejus* (proprios) *actus intellectus et voluntatis*, oriri in anima potuerit.- Innuitur id quidem in vulgata versione illis verbis: *ejusmodi* consolationem *causare* ex se: multo tamen clarius ex autographo exprimitur.- In versione vero *ms.* hoc loco habetur sequens citatio: *B. Thomas* 1. 2. *q.* 9. *art.* 6. et *q.* 10. *art.* 4., quibus locis Doctor Angelicus agit de motione voluntatis, movente Deo.

(5) *Ut crescat et ascendat de bono ad melius, etc.* Supponit S. P. hoc loco hominem, qui consolationem accipit, esse actu in bono statu: cui proin bonus Angelus consolationem ingerit, ut ad *meliora* proficiat, malus contra, ut ad *minus bonum*, vel etiam *ad malum* declinet.

(6) Haec quarta Regula summi est momenti, uti et quae proxime sequitur quinta, ne decipiamur specie boni, et a vero bono divellamur. Nulla enim est virtus, ad quam ferri majori studio animam aliquam contingat, quin daemon, id animadvertens, continuo tentet specie ipsius illius virtutis, sive per excessum, sive alio artificio, animam vexare, impedire, perdere. Cogita v. g. quam multos *zelus* indiscretus, quam multos *devotio* inordinata perdidit, vel certe impedivit, et perdit vel impedit quotidie, fallente scilicet daemone; cujus tamen fallacias anima vere *humilis* et praesertim *obediens* facile vitabit. Parum enim proficit inimicus extrinsecus agens, nisi domesticus *amor proprius* in eamdem ruinam conspiret

rentis; sin autem per discursum mentis aliquid offertur, vel sequitur, quod ex se malum sit, vel avocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quam anima prius quaerendo sequi decrevisset, vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublata, quae prius aderat, quiete, pace, et tranquillitate; evidens tunc erit indicium, auctorem esse cogitationis ejusmodi spiritum malignum, utpote utilitati nostrae semper adversantem.

Sexta, quoties contingit in aliqua suggestione deprehendi hostem ex cauda sua serpentina, id est fine malo, quem semper nobis insinuare studet; tunc plurimum juvat, revolvere discursum totum, et notare, quid ab initio praetexuerit bonae cogitationis, et quomodo praecedentem spiritualis gustus suavitatem, animi serenitatem sensim amovere, ac venenum suum infundere tentarit: ut per hujusmodi experimentum cognitae illius fraudes, facilius deinceps caveantur.

Septima, eorum, qui promovent in bono salutis, animis se insinuat uterque spiritus diverso modo: bonus quidem leniter, placide, ac suaviter, sicut aquae stilla in spongiam illabens; malus vero duriter, implacide, et violenter, cum strepitu quodam, sicut imber decidens in petram: illis autem, qui in dies tendunt in deterius, oppositum prorsus usuvenit. Cujus sane diversitatis ratio est, quatenus Angelo utrilibet simillis

id quod omnino bonum sit] *(7), signum est boni Angeli; sed si in discursu* [*in serie*] *cogitationum, quas suggerit, desinat in rem aliquam malam, vel distractivam, vel minus bonam, quam ea quae anima prius sibi proposuerat facienda; vel ipsam* debilitet, vel *inquietam reddat,* vel *conturbet animam, auferendo illi suam pacem, tranquillitatem, et quietem quam prius habebat, clarum signum est procedere* [*cogitationes illas*] *a malo spiritu, inimico nostri profectus* ac salutis aeternae (8).

Sexta: quando inimicus humanae naturae fuerit deprehensus et cognitus *ex cauda sua serpentina,* et *fine malo ad quem inducit; utile est ei, qui fuit ab eo tentatus, considerare postea discursum* [*sive seriem*] *bonarum cogitationum, quas sibi suggessit, et principium illarum, et quomodo paulatim procuraverit ut ipsum* descendere [*excidere*] faceret *a suavitate illa et laetitia spirituali, in qua erat,* donec illum deduceret ad depravatam suam intentionem. *Ut istiusmodi experientia cognita* et notata, *caveat sibi in posterum ab ejus consuetis fraudibus.*

Septima: in iis, qui procedunt de bono in melius, bonus Angelus tangit talem animam dulciter, leviter, et suaviter, ut gutta aquae, quae intrat in spongiam; et malus [*angelus*] *tangit* [*eam*] *acute, et cum sonitu, et inquietudine, ut quum aquae gutta decidit super petram: eos autem, qui procedunt de malo in pejus, tangunt supradicti spiritus modo contrario. Cujus rei causa est, quod dispositio*

(7) *Sint omnia bona, tendentia ad id quod omnino bonum sit.- Omnia,* quae in principio, medio, et fine, diligenter discussis, deprehendantur et *bona sint* necesse est, et *nonnisi ad bonum inclinent.* Duo haec distincta sunt, et per oppositum ex consequentibus clarius intelliguntur. Nota praesertim, signum mali spiritus esse, si cogitationes illae animam *inquietam* reddunt vel *conturbant.* Quantumvis ergo boni speciem habeant, inquietudo illa et conturbatio illas tibi saltem suspectas reddat.

(8) *Ac salutis aeternae.-* Ex autographo, periculum indicatur non modo amittendae majoris perfectionis, verum etiam *salutis aeternae,* ubi ab illusionibus daemonis homo non caveat.

est vel dissimilis animae ipsius dispositio. Si enim contrariam sibi eam alteruter spiritus invenerit, cum strepitu et pulsu, qui facile adverti queat, ei se conjungit; si conformem vero, tamquam in propriam et apertam domum subit cum quiete.

Octava, quoties sine praevia ulla causa consolatio nobis adest, quamvis ei, tamquam divinitus immissae, ut supra dictum est, nihil fallaciae subesse possit; debemus tamen attente ac sollicite distinguere praesens consolationis tempus a proximo sequente, in quo anima fervet adhuc, et favoris divini nuper accepti sentit reliquias. Nam posteriore hoc tempore, frequenter accidit, ut vel ex habitu, discursu et judicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu, aliqua sentiamus, vel deliberemus, quae cum ab ipso Deo citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquam recipiant assensum, vel in opus veniant.

animae sit dictis Angelis contraria, vel similis: quando enim est contraria, intrant [*spiritus*] *(9) cum strepitu et sensationibus, ita ut percipi facile possit* [*eorum accessus*]; *quando autem est similis, intrat* [*spiritus*] *cum silentio, tamquam in propriam domum, et aperta porta.*

Octava: quando consolatio est sine causa, licet ei non insit *fraus, cum a solo Deo Domino nostro* [*tunc*] *procedat, ut dictum est* [*Reg. 2*]; *tamen* persona spiritualis, cui dat Deus talem consolationem, debet multa cum vigilantia *et attentione* considerare *ac discernere* proprium *tempus* actualis *ejusmodi consolationis a sequenti* [*tempore*], *in quo anima remanet fervens, et favorem* [*divinum*] *ac reliquias consolationis praeteritae etiamnum sentit: quia saepe in hoc secundo tempore per suum proprium discursum* ex habitibus [*suis*], *et* ex consequentiis [*habitorum*] conceptuum *et* judiciorum [*vel ex judiciis propriis*], *sive per bonum spiritum sive per malum, format* varia proposita *et* consilia, *quae non dantur immediate a Deo Domino nostro; ac proinde* valde bene discutiantur *necesse est, antequam iis* integer *assensus tribuatur, et deducantur ad effectum.*

REGULAE NONNULLAE

in distribuendis eleemosynis servandae.

In Ministerio *distribuendi (1) eleemosynas debent servari sequentes Regulae.*

Prima, si quid erogare libeat in homines genere vel amicitia conjunctos, erga quos sentitur proclivior affectus,

Prima: si facio distributionem parentibus, vel amicis, vel personis, quas amo, quatuor [*ista*] *conside-*

(9) *Intrant* (spiritus). - Quod hoc loco habet vulgata versio: *ei se conjungit*, plus dicere videtur, quam quod significandum est. Cum enim agatur solum de spiritus cujusvis *motione*; si spiritus dicatur animae *se conjungere*, indicari videretur non *motio* tantum, sed etiam animae *consensus*; de quo quidem hic sermo non est.

(1) *In Ministerio distribuendi.* - Notatu valde dignus est hic loquendi modus S. P. N., quo eleemosynarum distributio *Ministerium* appellatur; ut proin, qui eas distribuunt, *ministros* se esse intelligant: quod cum generatim verissimum est, tum maxime, ubi de reditibus Ecclesiasticorum beneficiorum distribuendis agitur.

attendendae erunt Regulae quatuor, quas ex parte circa Electiones commemoravimus. Earum itaque prima haec est, ut affectus erga tales meus, recta proveniat ex amore Dei: quem certe amorem debeo sentire in me, ut radicem esse et causam cujuscumque meae affectionis erga cognatos et amicos omnes; ac operam dare, ut in hoc praesenti negotio praecipua ea ratio elucescat.

Secunda, ut (*) considerem, si quis alter, cui parem mecum statum, seu perfectionis gradum optem, me consulat super negotio istiusmodi, quam ego illi erogationis faciendae dictaturus sim rationem. Hac igitur et me uti par est.

Tertia, ut cogitem, si mihi vitae nunc exitus instaret, quid in hac re egisse vellem potissimum. Ita ergo agendum in praesentia decernam.

Quarta, ut prospiciam similiter, quid mallem in die judicii a me fuisse super his transactum. Id quod et nunc citra dubium praeeligam.

Quinta, ut quoties ad personas, mihi humano aliquo vinculo conjunctas, af-

randa mihi erunt, de quibus dictum est ex parte in materia Electionis. Primum est, ut amor ille qui me movet, meque facit dare eleemosynam, descendat desursum *ex amore Dei Domini nostri; ita ut sentiam primum in me, amorem, quem* plus minusve *habeo erga tales personas, esse propter Deum, et ut* in causa, ob quam eas magis amo, reluceat Deus.

Secunda: volo proponere mihi hominem aliquem, quem numquam viderim, neque cognoverim: et cum [*s. posito quod*] *ego desiderem omnem ejus perfectionem* in *ministerio et statu quem habet, eo modo quo vellem eum tenere* medium *in suo modo distribuendi* [*eleemosynas*], *ad majorem gloriam Dei Domini nostri, et majorem perfectionem animae suae; eo ipso modo ego faciens,* nec plus nec minus, *servabo* regulam et mensuram, *quam alteri vellem, et* [*quam*] judico esse talem, [*qualis convenit majori Dei gloriae et animae perfectioni*].

Tertia: volo considerare, ac si essem in articulo mortis, formam et mensuram, *quam tunc vellem tenuisse in officio meae administrationis; et juxta illam* [*formam et mensuram*] *me dirigendo, eam servare in actibus meae distributionis.*

Quarta: considerando qualem me inventurus sim [*quo animo sim futurus*] *in die Judicii, cogitare* bene *quomodo tunc optaturus sim me usum esse* hoc officio et munere ministerii hujus; *et regulam, quam tunc optarem tenuisse, eamdem nunc tenere.*

Quinta: quando quis sentit se inclinatum et affectum erga aliquas perso-

(*) *In secunda Regula pro distribuendis eleemosynis.* Secunda; ut considerem, *etc. usque ad finem. Haec Regula in autographo sic habetur.* Secunda, ut considerem, si quis alter esset mihi plane ignotus, cui tamen pro hoc ministerio, et ipsius statu omnem perfectionis gradum exoptem, quam ego illum in hac distributione rationem sequi vellem ad majorem Dei gloriam, et animae suae perfectionem, hac ipsa eadem mihi utendum esse.

fectum meum sentio magis inclinare, Regulas quatuor praedictas sedulo expendam, et juxta eas examinem affectum; nihil de eleemosyna, seu distributione facienda cogitans, donec ab animo, si quid non rectum inest, removero.

Sexta, quamvis facultates divino cultui, et usui Ecclesiastico dicatae, citra culpam assumi possint distribuendae ab eo, qui ad hoc ministerium sit vocatus; cum tamen plurimis, in determinanda propriis suis sumptibus justa portione, soleat de excessu scrupulus incidere, operae pretium est, juxta regulas superiores, vitae suae statum recte disponere.

Septima, propter rationes dictas, et alias plerasque in administrandis iis, quae ad propriam personam, conditionem, domum aut familiam pertinent, optimum ac securissimum est unicuique, distributionis curam subeunti; ut suae subtrahat commoditati quantum potest, ac se ipsum proxime conformet ad exemplar Domini nostri Jesu Christi summi Pontificis: quandoquidem in tertio etiam Carthaginensi Concilio, in quo interfuit S. Augustinus, decretum fuit, supellectilem Episcopi vilem ac pauperem debere esse. Hoc idem in quolibet statu seu vitae genere provideri convenit, habita interim ratione personarum, et statuum ipsorum: sicut in matrimonio exemplum praebent S. Joachimus et S. Anna, qui, divisis per annos singulos facultatibus suis in tres partes, pauperibus unam erogabant, alteram dicabant in Templi et divini cultus ministerium, tertiam postremo necessitati suae reservabant.

nas, quibus vult distribuere, se detineat [*s. expectet*] *ac ruminet bene quatuor Regulas supradictas, examinando et* probando *suam affectionem ope illarum* [*Regularum*] *(2)*: neque det *eleemosynam, donec* conformiter ad illas [*Regulas*] *suam inordinatam affectionem* omnino *removerit et* abjecerit.

Sexta: quamvis nulla sit culpa in assumendis bonis Dei Domini nostri *ad ea distribuenda, quando quis vocatus est a* Deo et Domino nostro *ad tale ministerium; tamen* in [*determinanda*] *quantitate, quam debet sumere et applicare sibi ipsi, ex iis* quae habet, ut det aliis, dubium [*timor*] *est de* culpa *et excessu: proinde* [*qui in ejusmodi est ministerio*] reformare se *potest in vita sua et statu, per Regulas supradictas.*

Septima: propter rationes jam dictas, et alias multas, semper [*tanto*] *melius est et securius in eo, quod ad propriam personam et statum domus* [*v. familiae*] *pertinet; quanto magis se* [*quis*] *restrinxerit et* [*sibi*] *diminuerit, et quanto propius accesserit ad summum* nostrum *Pontificem, exemplar et* regulam nostram, qui est *Christus Dominus noster: juxta quam doctrinam tertium Concilium Carthaginense (cui interfuit S. Augustinus) decernit et* mandat, *ut supellex Episcopi* sit *vilis et pauper. Idem debet considerari in omnibus vivendi modis* [*s. statibus*], *habita ratione conditionis et status personarum,* servataque proportione: *quemadmodum in matrimonio habemus exemplum Sancti Joachim et Sanctae Annae, qui dividentes facultates suas* [*s. reditus*] *in tres partes, primam dabant pauperibus; secundam ministerio et servitio Templi; tertiam sumebant ad* sustentationem *suam et* suae familiae.

(2) *Ope illarum* (*Regularum*)- hisp. *con ellas*, posset etiam referri ad personas, ita ut sensus sit: *probando affectionem suam erga illas personas*, scil. an purus sit et bene ordinatus ille affectus.

Quaedam notatu digna de scrupulis, quos animae daemon injicit, dignoscendis.

Ad sentiendos *et dignoscendos scrupulos et* suasiones *inimici nostri, juvant Notae sequentes.*

Primum, vulgo scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrii motu et judicio, aliquid concludimus peccatum esse, cum peccatum non sit: veluti si quis animadvertens se crucem, ex paleis humi figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed judicium potius erroneum vocari debet.

Prima: appellant vulgo scrupulum, illud quod procedit ex nostro proprio judicio et libertate: scilicet, quando ego libere judico [*mihi formo judicium*] *esse peccatum, quod peccatum non est; sicut accidit, ut aliquis, postquam calcavit incidenter crucem ex paleis* [*formatam*], judicet suo proprio judicio *se peccasse. Atque hoc est proprie judicium erroneum, non verus scrupulus.*

Secundum, scrupulus proprie dicendus, est, quoties post calcatam crucem ejusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam, oboritur nobis extrinsecus peccati admissi suspicio. Et quamvis altera ex parte veniat in mentem, nos minime peccasse; ambiguitatem tamen quamdam, atque animi perturbationem sentimus, a daemone videlicet obtrusam.

Secunda: postquam calcavi illam crucem, vel postquam cogitavi, vel dixi, vel feci aliquid aliud, venit mihi extrinsecus cogitatio, me peccasse, et ex altera parte mihi videtur quod non peccaverim; tamen *sentio in hoc turbationem, scilicet,* in quantum dubito [*s. timeo de peccato*], et in quantum non dubito: *istud est proprie scrupulus, et* tentatio *quam inimicus ingerit.*

Tertium, prior scrupuli species, improprie sic dicti, prorsus abhorrenda est ut erroris plena. Posterior vero, per tempus aliquod (dum praesertim recens est vitae melioris institutio), animam rebus spiritualibus vacantem non parum juvat; cum eam mirum in modum purget, atque ab omni peccati specimine abducat, juxta illud Divi Gregorii: *Bonorum mentium est, ibi culpam agnoscere, ubi culpa non est.*

Tertia: primus ille scrupulus primae Notae est valde abhorrendus, quia totus *est error; sed secundus Notae secundae, per aliquod spatium temporis, non parum prodest animae,* quae se dat *spiritualibus exercitiis:* imo *magnopere purgat* et mundat *talem animam,* separando illam valde *ab omni specie* [*apparentia*] *peccati, juxta illud Gregorii:* Bonarum mentium est, ibi culpam cognoscere, ubi culpa nulla est.

Quartum, callide observare solet inimicus, qualisnam sit animae cujusvis conscientia, crassiorne, an delicatior: et si quam invenit delicatam, multo quoque delicatiorem efficere nititur, et in extremum quemdam redigere anxietatis gradum, ut sic misere turbatam, a profectu spirituali tandem dejiciat. Puta, si animam noverit, quae peccato nulli

Quarta: inimicus valde observat sitne anima crassa, *an* delicata: *et si est delicata, procurat illam reddere magis delicatam* ad extremum usque, *quo facilius eam turbet ac* profliget (1) [*confundat*]: *v. g. si videt animam aliquam non admittere in se peccatum,* [*nec*] *mortale nec veniale, nec speciem* [*apparentiam*] *ullam pecca-*

(1) *Profliget* (confundat). - Verbum hispanicum *desbaratar*, bellicum est, et confusionem illam ac perturbationem exprimit, quae solet accidere, cum exercitus ab hoste victore *funditur*.

consentiat, mortali sive veniali, imo ne umbram quidem (ut sic dicamus) voluntarii peccati sustinere queat; tunc quoniam non potest veram peccati rationem illi objicere, eo satagit adducere, ut peccatum sibi esse credat, quod revera non est; cujusmodi est, de verbo aliquo, vel cogitatiuncula repentina. Crassam e diverso animam, seu conscientiam, reddere crassiorem studet, ut quae negligebat prius venialia peccata, mortalia quoque nunc parum curet, ac in dies minus respiciat.

Quintum, ut anima progredi valeat in via spirituali, ad illius partis oppositum tendat necesse est, in quam inimicus tentat pertrahere: ut si laxiorem iste conscientiam facere adnititur, faciat illa strictiorem; aut relaxet contra, si daemon nimium velit restringere. Sic enim continget, vitatis extremae utriusque partis periculis, animam ipsam in medio quodam quieto et securo statu jugiter manere.

Sexta, quotiescumque homini, dicere aut agere aliquid volenti, quod ab Ecclesiae usu, vel Majorum nostrorum sensu non dissonat, quodque tendit in Dei gloriam, obviat extrinsecus suggestio dissuadens, ne dicat aut agat illud propositum, adducta vel vanae gloriae, vel mali alterius cujusvis fucata quadam ratione; tunc ad Deum elevanda mens est: sique appareat, ad ejus gloriam spectare dictum aut factum ejusmodi, vel certe contrarium non esse; tendendum recta erit adversus talem cogitationem, atque obstrepenti nobis inimico respondendum cum Divo Bernardo: *ti deliberati; tunc inimicus, cum non possit efficere ut illa cadat in aliquid quod speciem habeat peccati, procurat efficere ut ipsa* judicet [*esse*] *peccatum, ubi peccatum non est, ut in aliquo verbo, vel cogitatione* minima. *Si anima est crassa, inimicus procurat illam reddere magis crassam; v. g. si prius nihili faciebat peccata venialia, procurabit ut* [*jam*] *mortalia parvi pendat; et* si prius [*peccata*] curabat aliquantum, [*procurabit*] *ut* [*ea*] *nunc* multo minus *vel* omnino non *curet.*

Quinta: anima quae desiderat *proficere in vita spirituali,* semper *debet procedere modo contrario* [*ei*], *quo procedit inimicus: scilicet, si inimicus tentat crassiorem reddere animam,* [*ipsa*] *procuret reddere se delicatiorem; similiter, si inimicus procurat ipsam attenuare* [*delicatiorem reddere*] *ut* in extremum *deducat, anima procuret* solide se firmare in medio (2), *ut omnino quietam se reddat.*

Sexta: quando talis anima bona *vult dicere, vel operari aliquid intra Ecclesiam, intra intelligentiam Majorum nostrorum, quod sit in gloriam Dei Domini nostri, et venit* [*ingruit*] *ipsi* cogitatio aliqua, vel tentatio extrinsecus, *ut ne dicat, neve operetur illud, adducendo ei* rationes apparentes *vanae gloriae, vel alterius* [*mali*] etc.; *tunc* debet *elevare mentem ad* suum Creatorem *et* Dominum: *et si videat* [*illud*] *esse ejus debiti servitii, vel saltem non* [*esse*] *contra* [*ejus obsequium*], *debet* facere [*procedere*] per diametrum [*recta*] *contra illam*

(2) *Solide se firmare in medio.* - Ita ex autographo: ubi notatu dignum est, non poni a S. Patre, quod in vulgata versione legitur: *relaxet contra.* Licet enim hoc videatur sequi ex generali propositione S. P. in initio hujus Regulae, tamen id hoc loco in applicatione ejusdem Regulae non dicit: sed potius vult animam, quam daemon in anxietates conjicere tentat, *in medio* firmiter ac *solide* consistere. - Et vero, qui *relaxat* conscientiam, cum eam *daemon* querit *nimium restringere*, si ultra *medium* in ea relaxanda se dissolvat, gravissimum incurrit periculum, ne in illud ipsum malum impingat, quo inimicus eam per illas ipsas angustias conatur tandem pertrahere: id quod etiam tristis plurimorum scrupulosorum comprobat experientia.

Nec propter te coepi, nec propter te finiam.

tentationem, juxta Bernardum eidem respondentem: Nec propter te incepi, nec propter te finiam.

REGULAE ALIQUOT SERVANDAE

ut cum orthodoxa Ecclesia sentiamus.

Ad sentiendum vere, sicut debemus, *in Ecclesia Militante, serventur Regulae sequentes.*

Prima, sublato proprio omni judicio, tenendus est semper paratus promptusque animus, ad obediendum verae Christi Sponsae, ac sanctae Matri nostrae, quae est orthodoxa, catholica, et hierarchica Ecclesia.

Prima: deposito omni judicio [*proprio*], *debemus tenere animum paratum et promptum ad obediendum in omnibus verae Sponsae Christi* Domini nostri, *quae est nostra sancta Mater Ecclesia Hierarchica (1).*

Secunda, laudare convenit solitam fieri Sacerdoti confessionem peccatorum, et Eucharistiae sacrae sumptionem annuam ut minimum; cum sit laudabilius octavo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet, servatis interim conditionibus debitis, Sacramentum ipsum suscipere.

Secunda: laudare [*commendare*] *confessionem* [*quae fit*] *Sacerdoti, et susceptionem sanctissimi Sacramenti semel in anno, et* multo magis *quovis mense, et* multo melius *octavo quoque die, cum conditionibus requisitis ac debitis.*

Tertia, commendare Christi fidelibus, ut frequenter ac devote Missae sacrum seu sacrificium audiant: item cantus Ecclesiasticos, psalmos et prolixas preces, in Templis vel extra Templa recitandas; tempora etiam probare determinata officiis divinis et precationibus quibuscumque, ut sunt quas vocamus Horas canonicas.

Tertia: laudare [*commendare*] *Missae auditionem* frequentem: *item cantus, psalmos, et longas orationes in Templo et extra illud: item* [*laudare*] *horas ordinatas tempore destinato ad omne officium divinum, et ad omnem orationem, et omnes Horas canonicas.*

Quarta, laudare plurimum Religionum status, atque coelibatum seu virginitatem matrimonio praeferre.

Quarta: laudare multum Religiones, virginitatem et continentiam, et non adeo [*non tantum laudare*] *matrimonium,* quantum ullum ex istis [*praedictis statibus*].

Quinta, comprobare vota Religiosorum de servanda castitate, paupertate, obedientiaque perpetua, cum aliis perfectionis et supererogationis operibus. Ubi obiter notandum est, quod, cum voti ratio ad ea pertineat quae ad perfectionem ducunt vitae christianae, de aliis, quae ab ipsa perfectione potius avertunt, ut de negotiatione, vel matrimonio, votum numquam emittendum sit.

Quinta: laudare vota Religionis, obedientiae, paupertatis, castitatis, et aliarum perfectionum supererogationis. Et advertendum est, quod, cum votum sit circa res quae propius accedunt [*attingunt*] *ad perfectionem Evangelicam, in iis quae ab illa elongantur* [*recedunt*], *non debet fieri votum; v. g. de negotiatione exercenda, vel de matrimonio ineundo* etc.

(1) *Quae est nostra sancta Mater Ecclesia Hierarchica.* - Antiqua versio *ms.* qua, ut saepe memoravimus, S. P. N. usus est, ita habet: *Haec autem est sancta Mater Ecclesia Hierarchica, quae Romana est.*

Sexta, laudare praeterea reliquias, venerationem et invocationem Sanctorum; item stationes, peregrinationesque pias, indulgentias, jubilaea, candelas in Templis accendi solitas, et reliqua hujusmodi pietatis ac devotionis nostrae adminicula.

Septima, extollere abstinentiae ac jejuniorum usum, ut quadragesimae, quatuor temporum, vigiliarum, sextae feriae, sabbati, aliorumque pro devotione susceptorum; item spontaneas afflictiones sui, quas poenitentias dicimus, non internas solum, sed etiam externas.

Octava, laudare insuper Templorum extructiones, atque ornamenta, nec non imagines, tamquam propter id quod repraesentant, jure optimo venerandas.

Nona, confirmare maxime omnia Ecclesiae praecepta, nec impugnare ullo modo: sed contra impugnantes quaesitis undique rationibus prompte defendere.

Decima, Patrum etiam, seu Superiorum decreta, mandata, traditiones, ritus, et mores studiose probare. Licet autem non reperiatur ubique ea, quae deberet esse, morum integritas; si quis tamen, vel in publica concione, vel in populari commercio, ipsis obloquitur, generat potius damna et scandala, quam aliquid afferat remedii aut utilitatis: cum nihil aliud sequatur, nisi exasperatio et obtrectatio populi adversus Principes et Pastores suos. Temperandum est igitur ab isto invectivarum genere. Verumtamen, sicut damnosum est, Primates ipsos absentes apud populum allatrare, atque proscindere; ita rursus privatim admonere eos, qui si velint, mederi huic malo possunt, operae pretium videtur fore.

Undecima, doctrinam sacram plurimi facere, tum eam quae Positiva dici solet, tum quae Scholastica. Sicut enim sanctis Doctoribus antiquis Hieronymo, Augustino, Gregorio, et consimilibus, scopus fuit, ad amorem et cultum Dei am-

Sexta: laudare reliquias Sanctorum, *praestando illis* [*reliquiis*] *venerationem, et faciendo orationem ad illos* [*Sanctos*]: *laudando stationes, peregrinationes, indulgentias, jubilaea*, cruciatas, *et candelas accensas in Ecclesiis.*

Septima: laudare statuta [*Ecclesiae*] *circa jejunia et abstinentias, ut quadragesimae, quatuor temporum, vigiliarum, feriae sextae, et sabbati: item poenitentias, non solum internas, sed etiam externas.*

Octava: laudare ornamenta, et aedificia Ecclesiarum, item imagines, easque venerari secundum *id quod repraesentant.*

Nona: laudare denique *omnia praecepta Ecclesiae*, animum gerendo promptum *ad quaerendas rationes in ejus* [*v. eorum*] *defensionem; et nullo modo in ejus* [*v. eorum*] *impugnationem.*

Decima: debemus esse magis prompti *ad probandum* et laudandum *tam statuta, commendationes, quam mores nostrorum Majorum* [*i. e. Superiorum, quam ad reprehendendum*]: *quia etiamsi aliquando ea non sint,* vel non essent *talia* [*i. e. quae laude digna sint, tamen*] *loqui contra illa, sive praedicando in publico, sive* sermonem habendo *coram personis vulgaribus* [*ex vulgo*], *generaret potius murmurationes et scandalum, quam utilitatem; atque ita indignaretur populus contra Majores suos, sive temporales, sive spirituales. Itaque* [*v. verumtamen*] *sicut damnosum est, male loqui ad plebem de Majoribus absentibus; ita* potest utile esse *loqui de malis* [*eorum*] *moribus ad illas ipsas personas, quae possunt iis remedium adferre.*

Undecima: laudare *doctrinam Positivam et Scholasticam: quia sicut* magis proprium *est Doctorum* positivorum, *ut Sancti Hieronimi, S. Augustini, et S. Gregorii etc. movere affectus ad amandum* in omnibus [*omni-*

plectendum, animos movere: ita peculiare est B. Thomae, Bonaventurae, Magistro sententiarum, et aliis recentioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactius tradere, atque definire, prout convenit suis temporibus et posteris, ad errores haeresum confutandos. Siquidem Doctores hujusmodi, ut sunt tempore posteriores, non solum Scripturae sacrae intelligentia praediti sunt, et veterum auctorum juvantur scriptis: sed etiam cum influxu divini luminis, Conciliorum sanctionibus, decretis et variis Ecclesiae sanctae constitutionibus, ad salutis nostrae subsidium feliciter utuntur.

Duodecima, culpabilis est ac vitanda hominum, qui adhuc in terra vivunt (quamtumvis laudabilium), comparatio cum Sanctis et Beatis, dicendo: iste est doctior S. Augustino: ille est alter S. Franciscus: aequalis est Paulo sanctitate, aut aliqua virtute, non est inferior, etc.

Decima tertia, denique ut ipsi Ecclesiae Catholicae omnino unanimes, conformesque simus, si quid, quod oculis nostris apparet album, nigrum illa esse definierit, debemus itidem, quod nigrum sit pronuntiare. Indubitate namque credendum est, eumdem esse Domini nostri Jesu Christi, et Ecclesiae orthodoxae Sponsae ejus, spiritum, per quem gubernamur, ac dirigimur ad salutem: neque alium esse Deum, qui olim tradidit Decalogi praecepta, et qui nunc temporis Ecclesiam Hierarchicam instruit atque regit.

Decima quarta, advertendum quoque est, quamquam verissimum sit, nemini contingere salutem, nisi praedestinato; circumspecte tamen super hoc loquendum esse, ne forte gratiam seu praedestinationem Dei nimis extendentes, li-

no] *Deum Dominum nostrum, eique serviendum; ita est* magis proprium *Scholasticorum, ut S. Thomae, S. Bonaventurae, et Magistri sententiarum etc., res ad salutem aeternam necessarias definire* vel declarare *pro nostris temporibus, et ad magis impugnandum,* et declarandum *omnes errores, et omnes* fallacias: *quia Doctores scholastici, cum sint recentiores, non solum proficiunt* [*fructuose utuntur*] *vera intelligentia sacrae Scripturae, et positivorum ac sanctorum Doctorum* [*scriptis*], *sed etiam ipsi illuminati cum sint, et illustrati virtute divina, juvantur* [*auxilium sumunt*] *a Conciliis, canonibus, et constitutionibus sanctae nostrae Matris Ecclesiae.*

Duodecima: debemus cavere a faciendis comparationibus inter nos qui adhuc vivimus et Beatos vita functos; quandoquidem non parum in hoc erratur, *v. g. cum dicitur: iste plus scit quam S. Augustinus; est alter vel major quam S. Franciscus; est alter S. Paulus virtute, sanctitate, etc.*

Decima tertia: ut in omnibus veritatem assequamur [*ne in ulla re erremus*], *debemus* semper [*fixum*] *tenere, ut album* quod ego video, credam *esse nigrum, si Ecclesia Hierarchica ita illud* [*esse*] *definiat: credendo inter Christum Dominum nostrum Sponsum, et Ecclesiam ejus Sponsam, eumdem esse spiritum, qui nos gubernat et regit ad salutem animarum nostrarum; quia per eumdem spiritum, et Dominum nostrum, qui dedit decem mandata, regitur et gubernatur* sancta nostra Mater *Ecclesia.*

Decima quarta: licet verissimum sit, neminem posse salvari, quin *sit praedestinatus,* et quin habeat fidem et gratiam; [*tamen*] *valde attendendum est in modo loquendi et disserendi de his omnibus (2).*

(2) *De his omnibus.*- Nil aliud habetur in autographo hispanico. In antiqua tamen versione *ms.* leguntur addita verba, quae sequuntur: *ne dum plurimum*

beri arbitrii vires, et operum bonorum merita excludere velle videamur; vel e converso, ne plus aequo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

Decima quinta, similem ob causam frequens de praedestinatione sermo habendus non est: sique incidat nonnumquam, ita temperari decet, ut nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi: si de salute mea vel damnatione jam definitum est, sive male sive bene agam, aliter evenire non potest: unde solent multi opera bona negligere, et alia subsidia salutis.

Decima sexta, accidit etiam non raro, ut ex immodica fidei praedicatione et laude, adjecta distinctione aut explicatione nulla, ansam arripiat populus torpescendi circa bona quaelibet opera, quae fidem praeeunt aut sequuntur charitatis nexu efformatam.

Decima septima, neque itidem praedicandae et inculcandae gratiae Dei usque adeo insistendum fuerit, ut serpere inde possit auditorum animis lethalis error, negata liberi arbitrii nostri facultate. De gratia ergo ipsa diffuse quidem loqui fas est, Deo aspirante: sed quatenus in gloriam ejus uberiorem redundat, idque juxta modum convenientem, nostris praesertim temporibus, tam periculosis; ne et liberi arbitrii usus, et operum bonorum efficacia tollatur.

Decima octava, quamvis summe laudabile sit atque utile, ex dilectione pura inservire Deo: nihilominus tamen valde commendandus est Majestatis divinae timor. Neque porro is timor solum, quem filialem appellamus, qui pius est ac sanctus maxime; verum etiam alter, servilis dictus. Quippe qui homini utilis est admodum, et saepenumero necessarius, ut a mortali peccato, quando incidere

Decima quinta: non debemus loqui multum de praedestinatione per modum consuetudinis (3); *sed, si* aliquo modo *et* interdum *sermo de illa habebitur, ita habeatur, ut plebs non veniat in errorem aliquem, ut quandoque solet, dicendo: si debeo salvari vel damnari, jam determinatum est, et propter mea bona vel mala opera, jam non potest aliud evenire; et inde torpescentes negligunt opera, quae conducunt ad salutem,* et profectum spiritualem animarum suarum.

Decima sexta: eadem ratione advertendum est, ne multum loquendo de fide, et cum multa intensione, *sine ulla distinctione et declaratione,* occasio detur *plebi torpescendi et* pigritandi *in operando, sive ante fidem charitate formatam, sive post.*

Decima septima: item non debemus loqui tam copiose insistendo tantopere gratiae, ut generetur venenum [*falsum dictamen*] quo tollatur libertas. *Itaque* de fide et *gratia potest sermo haberi* quantum fieri potest, *cum auxilio divino, ad majorem laudem* divinae suae Majestatis: *sed non ita,* neque iis modis, *maxime in nostris temporibus tam periculosis, ut opera et liberum arbitrium* capiant detrimentum aliquod, vel pro nihilo habeantur.

Decima octava: licet super omnia aestimandum *sit servire* multum *Deo Domino nostro ex puro amore;* [*tamen*] *debemus multum laudare timorem suae divinae Majestatis: quia non solum timor filialis est res pia et* sanctissima, *sed etiam timor servilis, ubi* [*si*] quid aliud melius et utilius homo non assequatur, *juvat multum ad* emergendum *e peccato mortali; et*

praedestinationi et gratiae tribuamus, vires et conatus liberi arbitrii infringamus; vel dum nimium extollimus liberi arbitrii vires, gratiae Jesu Christi derogemus.

(3) *Per modum consuetudinis.*- Posset fortasse verti: *ordinarie.* Ceterum antiqua versio *ms.* ita habet: *ex usu et consuetudine.*

contingit, resurgere prompte studeamus: a quo dum erimus immunes atque alieni, facilius patebit ascensus ad timorem illum filialem Deo penitus acceptum, qui nobis cum ipso Deo unionem amoris praestat et conservat.

postquam ex hoc emersit [*quis*], *facile pervenit ad timorem filialem, qui totus* [*s. omnino*] *acceptus et gratus est Deo Domino nostro, quia est* simul [*inseparabiliter conjunctus*] cum amore Divino.

FINIS

NOTA

In antiqua versione *ms.* sic legitur hoc loco: *Laus Deo. Scripta fuerunt ista Exercitia Anno Domini* 1541. *Die nono Julii, Romae.* Ex quo patet, cum versio ista *ms.* hispanico autographo, quale nunc habemus, omnino respondeat, jam illo anno, probabiliter vero etiam multo ante, Exercitia Sancti Patris eadem omnino fuisse, eademque mansisse semper, nullo verbo addito, nullo mutato.

For as to my taking any liberties, or doing anything without leave, or even speaking with any one by night in holes or corners was what I could never think of. — St Teresa.

Let Heart guard against soft affections. How the Lord Jesus reproached St. Teresa. Life pp. 80 87.

Prayer mental — "When I remained without mental prayer I ran headlong towards my total ruin — whereas, when I practised prayer if I offended God one day, I recollected myself the next and removed myself from the occasion. St. Teresa p. 85.

"Then give me at the same time advice & remedy." St. Ter.

St. Teresa was in great trouble because they had taken from her all her spiritual books — in which she found so much consolation — Our Lord said — "Be not troubled, I will give thee a living book" ... His Majesty has been a living book in which I have seen many truths. p. 255. Blessed be such a book that leaves impressed in the heart what we read there.

The Heart — What should be in it: St. Aug. says that Neither in the streets, nor in pleasures — nor in public places where he sought God did He find Him so well as in himself — St. Teresa. There is no need for us to go to heaven nor any further than ourselves to find God —

Love according to Truth — "Ah daughter, how few truly love Me. If they did — I would not conceal My secrets from them. Dost thou know what it is to love Me according to truth? — It is to know that all is a lie which is not pleasing to Me — St. Teresa

St. Teresa in the field =

Being one day in prayer I saw a Great Field - where I was by myself - people of different kind around me = It seemed to me as if every one of them had arms in his hand to injure me = some had lances, some swords, some daggars - I could not get away from them - without exposing myself. To one arth me to protect me - Being in great affliction - I lifted up my eyes and say Christ our Lord - and he stretched forth his hand to me, and showed so much favor that I cleared from fearing those persons... pag. 370.

De Fuga in Aegyptum. 1st. Lesson, says St. Chrys., the instability, changeableness, fickleness of human events. Nous ne saurions pas rencontrer en notre chemin mille difficultés, contradictions, peines — nous voudrions toujours avoir les consolations sans sécheresse — les biens sans mélange de mal (Sales)

2. To return Jesus and his love and light is a matter of continual [illegible] labor [illegible]. We must expect to be put to some trouble —

3. Prompt joyful, [illegible] obedience.

4. Overcome human respects — worldly motives. What will people say at our departure.

5. Trust in divine Providence — Perfect indifference: abandonment in God's hands. What is our wisdom compared...

6. Grande paix et égalité d'esprit de Ste. Vierge et St. Joseph. S. B. Sales. Je considère pourquoi N. S. ne trouva pas bon de dire à l'oreille de S. Joseph ce qui arrivera: Allons nous en Egypte — nous y serons tel temps; etc...

7. Sans doute Notre Dame valait mieux que St. Joseph. Elle avait plus de discrétion et qualités propres à gouverner que son Époux. Néanmoins l'Ange s'adresse à St. Joseph — Est elle une indiscrétion de l'Ange? Faut-elle [illegible] s'offenser de cette procédure? — La Ste. Vierge est [illegible], elle obéit parce qu'elle sait que Dieu l'a voulu ainsi.... Mais je suis plus que l'ange, pourrait-elle dire ... [illegible]. Elle sait que Dieu traite ainsi avec les hommes, dans leur [illegible] la sainte soumission. Sal.

8. Mais qui m'assurera que c'est la volonté de Dieu? Voulez-vous attendre que Dieu vous envoie un ange? Il ne l'a pas fait avec la Ste. Vierge — Dieu [illegible] aux hommes etc.

Girls' Retreat.

Read from - The Triumph of Religion

pag. 142. "Interesting Account of a Female Convert."

1. La Mort est devant nous, mais la honte est derrière.

2. Le prince de Condé dit dans ses derniers moments labiniat
"Tout ce qui m'a paru grand dans la vie, commence à me paraître peu de chose."

INDEX

Literae *Encyclicae R. P. Joannis Roothaan Praepositi Generalis Societatis Jesu ad Patres ac Fratres ejusdem Societatis de Spiritualium Exercitiorum S. P. N. studio et usu.* pag. III

Prologus *in hanc novam Libri S. P. N. editionem.* XI

Literae *Apostolicae Pauli III. Pont. Max., quibus Exercitia S. Patris approbantur, et commendantur.* XIII

Testimonia *eorum, quibus Libri censura a Paulo III. commissa fuerat.* XVI

Monitum *primae Libri S. Patris editioni praemissum.* ib.

Alterum *monitum de emendationibus in nova editione anno 1596. textui vulgato subjectis.* XVII

EXERCITIA SPIRITUALIA

SANCTI PATRIS IGNATII DE LOYOLA

Oratio *Anima Christi.*

Annotationes XX. pag. 1

Annotatio I. *Quid nomine Exercitiorum spiritualium intelligatur.* ib.

II. *Quomodo proponenda sint puncta ab eo, qui Exercitia tradit.* 3

III. *De majori reverentia in affectibus, et colloquiis adhibenda.* 5

IV. *De hebdomadis contrahendis, vel protrahendis juxta circumstantias.* 6

V. *Quo animo debeat intrare in Exercitia, qui ea vult facere.* 7

VI. *Quid faciendum ab eo, qui Exercitia tradit, cum is qui exercetur, nullas animi motiones experitur.* 8

VII. *Quid, si qui exercetur sit desolatus, vel tentatus,* ib.

VIII. *De tradendis Regulis ad varios spiritus sentiendos, et dignoscendos.* 9

IX. *Quando ex dictis Regulis tradendae sint eae, quae sunt pro 1. hebdomada.* ib.

X. *Quando tradendae sint, quae sunt pro 2. hebdomada.* 10

XI. *Quomodo qui exercetur attendere debeat ad praesentia Exercitia, quin sciat quae alia postea sit facturus* ib.

XII. *De una hora integra fideliter insumenda in quolibet Exercitio.* ib.

XIII. *De hora producenda cuilibet Exercitio assignata tempore desolationis, et tentationis.* 11

XIV. *Tempore consolationis, et fervoris nullum votum, vel promissum emittendum.* ib.

Annotatio XV. *Is, qui Exercitia tradit, nullum impellat aut moveat ad paupertatem, nec ad ullum vivendi statum.* pag. 12

XVI. *Quid faciendum sit ei, qui ad aliquid minus recte afficitur.* 13

XVII. *Quomodo et quare qui Exercitia tradit, certior fieri debeat de variis agitationibus, et motionibus ejus, qui exercetur.* ib.

XVIII. *Quomodo Exercitia accommodanda sint, et attemperanda ei, qui ea suscipit:* 1. *pro rudioribus;* 2. *pro iis qui sunt parum capacis, aut debilis naturae.* 14

XIX. *Quomodo tradenda sint homini publicis negotiis occupato, sive literis, sive ingenio polleat.* 16

XX. *Quomodo tradenda ei, qui liber a negotiis desiderat, quantum potest, proficere: et Solitudinis utilitates.* 17

Exercitiorum Titulus. 19

Admonitio. *Quomodo accipienda alterius cujusvis sententia.* ib.

PRIMA HEBDOMADA.

Principium et Fundamentum. 20

*Fundamenti Explanatio. 22

Examen Particulare *et quotidianum, tria tempora continens.* 31

I. *Tempus matutinum ad proponendum emendationem.* ib.

II. *Tempus pomeridianum ad inquirendos notandosque lapsus cum dolore et proposito.* ib.

III. *Tempus vespertinum ad idem faciendum.* 32

Additiones *quatuor Examinis particularis.* ib.

I. *Dolere statim de lapsu manu pectori admota.* ib.

II. *Inspicere an sit emendatio a primo examine ad secundum.* ib.

III. *Inspicere an sit emendatio ab uno die ad alterum eos conferendo.* 33

IV. *Inspicere item an sit emendatio ab una hebdomada ad alteram.* ib.

Notanium *circa figuram linearum pro adnotatione lapsuum.* ib.

Figura dictarum linearum. ib.

Examen Conscientiae Generale. 34

Duplex utilitas hujus Examinis. ib.

De Cogitatione. Modi merendi, vel peccandi in mala cogitatione. ib.

De Verbo. Praecipua linguae peccata. 35

De Opere. Operis peccata. 37

Modus *faciendi Examen generale, quinque punctis distinctus.* 38

I. *Punctum. Gratias agere pro beneficiis.* ib.

II *Punctum. Gratiam petere ad cognoscenda, et expellenda peccata.* ib.

III. *Punctum. Rationem exigere ab anima de singulis.* ib.

IV *Punctum. Veniam petere.* ib.

V. *Punctum. Emendationem proponere.* ib.

Confessio Generalis cum Communione. ib.

Confessionis generalis utilitates tres. ib.

Communionis tria emolumenta. 39

Quando sit facienda generalis confessio. pag. 39
PRIMUM EXERCITIUM *circa primum, secundum, et tertium peccatum.* ib.
I. *Oratio praeparatoria quomodo fiat.* ib.
II. *Quomodo fiat primum praeambulum.* 40
III. *Quomodo secundum.* 41
IV. *Oratio praeparatoria, et praeambula omni Exercitio praemittenda, et quomodo.* ib.
V. *Quomodo fiat colloquium.* 43
SECUNDUM EXERCITIUM. *De peccatis propriis.* 44
TERTIUM EXERCITIUM. *Repetitio primi, et secundi.* 47
Quomodo fiat repetitio. ib.
Triplex colloquium pro triplici gratia. ib.
QUARTUM EXERCITIUM. *Fit resumendo ipsum tertium.* 48
De utilitate hujusmodi Exercitii. ib.
QUINTUM EXERCITIUM. *De Inferno per sensus imaginationis.* 49
MONITUM *De aliis Exercitiis adjiciendis, praeter quinque praedicta.* 51
MONITUM *De horarum distributione, et de quinque vel paucioribus Exercitiis faciendis juxta circumstantias.* ib.
ADDITIONES *decem ad melius facienda Exercitia optato cum fructu.* ib.
I. *Additio. De Exercitio post cubitum resumendo.* ib.
II. *Additio. Quid sit cogitandum cum quis expergiscitur.* 52
III. *Additio. Ante meditationem paululum standum.* 53
IV. *Additio. Quo corporis situ Exercitium faciendum, et quomodo punctis immorandum.* Ib.
V. *Additio. De Examine post finitum Exercitium.* ib.
VI. *Additio. De rebus jucundis ac laetis non cogitandum.* ib.
VII. *Additio. De cubiculi obscuritate adhibenda.* 54
VIII. *Additio. A risu temperandum et a verbis jocosis.* ib.
IX. *Additio. De oculorum custodia.* ib.
X. *Additio. De poenitentia.* ib.
Quotuplex poenitentia sit. ib.
Quae interior. Ib.
Quae exterior. ib.
Quot modis haec fiat. ib.
I. *Circa victum.* ib.
II. *Circa modum somni.* ib.
III. *Circa carnis afflictionem.* 55
NOTANDA *quatuor.* ib.
I. *De triplici fine poenitentiae externae.* ib.
II. *De praxi 1. 2. et 4. Additionis.* ib.
III. *De mutandis poenitentiis ad inveniendum optatum fructum, et justum poenitentiae modum.* 56
IV. *De Examinis particularis materia.* ib.

SECUNDA HEBDOMADA

CONTEMPLATIO DE REGNO CHRISTI. ib.
Hoc Exercitium in die bis faciendum. 61
LECTIO *in hac, et sequentibus hebdomadis facienda, et qui libri legendi.* ib.

PRIMA DIES

Prima Contemplatio *De Incarnatione.* pag. 62

Notandum *circa orationem praeparatoriam, et praeambula tria pro hac, et aliis hebdomadis.* 63

Hìc incipit altera meditandi ratio, per personas, verba, et opera. ib.

Secunda Contemplatio *De Nativitate.* 67

Tertia Contemplatio *Repetitio primae, et secundae.* 69

Quomodo haec repetitio fiat. ib.

Notandum *De ordine in repetitionibus deinceps servando.* ib.

Quarta Contemplatio *Repetitio altera primae, et secundae.* ib.

Quinta Contemplatio *Applicatio sensuum ad primam, et secundam Contemplationem.* ib.

Notanda *quinque* 71

I. *Nullum Mysterium legendum nisi assignatum.* ib.

II. *De horarum distributione in hac, et aliis hebdomadis pro quinque Exercitiis.* ib.

III. *De mutanda horarum distributione pro senibus, vel debilibus, vel aliquo modo defatigatis.* ib.

IV. *De mutatione facienda in Additionibus* 2. 6. 7. *et* 10. *ex parte.* 72

V. *Quid assumendum pro* 2. *Additione in aliis Exercitiis praeter ea, quae media nocte, et in aurora fiunt.* ib.

SECUNDA DIES

Prima Contemplatio *De Christi praesentatione in Templo.* 73

Secunda Contemplatio *De Fuga in Aegyptum.* ib.

Repetitio duplex super praedictas. ib.

Applicatio sensuum super easdem. ib.

Notandum *De numero Exercitiorum minuendo ab hac secunda die usque ad quartam inclusive.* ib.

TERTIA DIES

Prima Contemplatio *De vita Christi in Nazareth ab anno XII. ad XXX.* 74

Secunda Contemplatio *De ascensu Christi in Templum.* ib.

Repetitio duplex ut supra. ib.

Applicatio sensuum ut supra. ib.

Praeambulum *Ad considerandos status.* ib.

Exemplum duplicis status in Christo. ib.

Admonitio circa sequens Exercitium. 75

QUARTA DIES

Meditatio de duobus Vexillis. 76

Qui sint tentationum gradus praecipui. 79

Qui sint praecipui perfectionis gradus. 81

Triplex colloquium magni momenti. 82

Hoc Exercitium bis faciendum. pag. 82
Idem bis repetendum. ib.
MEDITATIO DE TRIBUS BINARIIS SEU CLASSIBUS 83
Triplex colloquium ut supra. 85
NOTANDUM *Quomodo extinguendus affectus inordinatus, et ad meliora inclinandus.* ib.

QUINTA DIES

CONTEMPLATIO *De Christi transitu a Nazareth ad Jordanem, et ejus Baptismo.* 86
Repetitio duplex, et applicatio sensuum: et sic per hanc totam hebdomadam. ib.
Unum tantum Mysterium in die contemplandum. ib.
Triplex colloquium in unoquoque ex quinque diurnis Exercitiis usurpandum, et ad quid. 87
Materia Examinis particularis pro hac, et sequentibus hebdomadis. ib.

SEXTA DIES

CONTEMPLATIO *De Christo in deserto.* ib.

SEPTIMA DIES

CONTEMPLATIO *De Apostolorum vocatione.* ib.

OCTAVA DIES

CONTEMPLATIO *De Christi sermone in monte.* ib.

NONA DIES

CONTEMPLATIO *De Christi ambulatione super aquas* ib.

DECIMA DIES

CONTEMPLATIO *De Christo docente in Templo.* ib.

UNDECIMA DIES

CONTEMPLATIO *De Lazari suscitatione.* 88

DUODECIMA DIES

CONTEMPLATIO *De die Palmarum.* ib.
NOTANDA *tria.* ib.
I. *De Mysteriis Vitae Christi D. N. pluribus vel paucioribus contemplandis, prout quis voluerit hanc hebdomadam extendere vel contrahere.* ib.

II. *Quando inchoanda sit Electionum discussio.* pag. 88
III. *De tribus Humilitatis Modis, ut quis afficiatur ad veram Christi doctrinam.* 89
Quomodo hi Modi sint considerandi. ib.
Ad id colloquia facienda. ib.
Modus *primus Humilitatis.* ib.
Modus *secundus Humilitatis.* 90
Modus *tertius Humilitatis.* ib.
De tribus colloquiis de Binariis seu Classibus faciendis ad tertium Humilitatis Modum assequendum. 91
Praeambulum *ad Electionem, continens requisita in subjecto ad eam recte faciendam, ordinando media ad finem.* 92
Introductio *ad eligendarum rerum notitiam, continens in se puncta quatuor, et notam unam.* 93
I. *Punctum. Quae res cadant sub Electionem.* ib.
II. *Punctum. Quot sint genera Electionis.* ib.
III. *Punctum. Quid de Electione immutabili jam facta.* ib.
IV. *Punctum. Quid de Electione mutabili recte facta.* ib.
Nota circa Electionem mutabilem non recte factam. 99
De tribus temporibus *ad faciendam bonam Electionem.* ib.
Tempus *primum. Quando per Dei motionem nullum est dubium, nec esse potest de re eligenda.* ib.
Tempus *secundum. Quando constat per experientiam diversorum spirituum.* ib.
Tempus *tertium. Quando constat per tranquillam ratiocinationem. Quae sit haec tranquillitas.* 95
Modi *duo circa tertium tempus pro ratiocinatione ad faciendam Electionem.* ib.
Modus I. *continens sex puncta.* ib.
I. *Punctum. Proponere sibi rem, de qua est deliberandum.* ib.
II. *Punctum. Praesentem habere creationis finem, et omnino indifferentem esse.* 96
III. *Punctum. Petere a Deo gratiam ad bene ratiocinandum, et eligendum.* ib.
IV. *Punctum. Commoda et incommoda in utramque partem considerare.* 97
V. *Punctum. Deliberare juxta majorem rationis motionem, non juxta sensualem.* ib.
VI. *Punctum. Electionem factam Deo offerre, ut ipsam confirmet, si ei placeat.* ib.
Modus II. *continens quatuor regulas, et notam unam.* ib.
I. *Regula. Puritatem affectus sentire provenientis unice ex amore Dei.* ib.
II. *Regula. Facere quod alteri ignoto faciendum suaderem ad Dei gloriam etc.* 98
III. *Regula. Considerare, et tenere formam et mensuram, quam in Morte tenuisse me vellem in modo praesentis Electionis.* ib.
IV. *Regula. Considerare, et assumere regulam, quam in die Judicii tenuisse me vellem.* ib.
Nota. Facere ita Electionem, et Deo offerre probandam, si ei placeat. 99

De Emendatione et Reformatione vitae et status. pag. 99
Quomodo et quibus in rebus emendatio ac reformatio facienda. ib.
Monitum *summi momenti ad spiritualem profectum in omnibus.* ib.

TERTIA HEBDOMADA

Prima Contemplatio *De Coena ultima.* 100
In hujus hebdomadae contemplationibus tria puncta adduntur magni momenti ad compatiendum Christo; considerando. 101
I. *Quid Christus in humanitate patiatur, vel pati velit.* ib.
II. *Quomodo ejus divinitas se abscondat, et humanitatem talia, et tanta pati sinat.* ib.
III. *Quomodo haec omnia pro me ipse patiatur, et quid ego debeam pro illo facere, et pati.* ib.
Notandum *circa colloquia pro hac hebdomada, de eorum materia, et numero.* 102
Secunda Contemplatio *De Mysteriis post Coenam, et in Horto gestis.* 103
Notanda *quatuor.* ib.
I. *De modo procedendi circa puncta post tria praeambula: et de horarum distributione pro quinque Exercitiis.* ib.
II. *De quinque Exercitiis vel paucioribus faciendis juxta circumstantias.* 104
III. *De mutatione facienda in Additione* 2. *ex parte, et* 6. ib.
IV. *De materia Examinis particularis.* ib.

SECUNDA DIES

Prima Contemplatio *De comprehensione Christi, et traductione apud Annam.* ib.
Secunda Contemplatio *De traductione et gestis apud Caipham.* 105

TERTIA DIES

Prima Contemplatio *De traductione et gestis apud Pilatum.* ib.
Secunda Contemplatio *De traductione et gestis apud Herodem.* ib.

QUARTA DIES

Prima Contemplatio *De reversione ab Herode, et parte gestorum apud Pilatum.* ib.
Secunda Contemplatio *De altera parte gestorum apud Pilatum.* ib.

QUINTA DIES

Prima Contemplatio *De traductione in Calvarium, et crucifixione.* ib.
Secunda Contemplatio *De gestis in cruce, et de morte.* ib.

SEXTA DIES

Prima Contemplatio *De depositione usque ad sepulturam.* ib.
Secunda Contemplatio *De sepultura, et de Matris desolatione.* ib.

SEPTIMA DIES

Prima Contemplatio *De tota Passione simul.* pag. 105
Secunda Contemplatio *De eadem.* ib.
Aliae Contemplationes. *Loco Repetitionum, et Applicationis sensuum per totam diem considerandum frequentissime Corpus Domini nostri in sepulchro, et solitudo Matris et Discipulorum.* 106
Notandum *De Mysteriis Passionis extendendis, vel contrahendis, prout quis plus aut minus temporis in contemplanda Passione impendere voluerit.* ib.
Regulae *octo ad se ordinandum in victu.* 107
I. *Regula. A pane minus abstinendum, et hoc duplici ex causa.* ib.
II. *Regula. Circa potum magis exercenda abstinentia, quam circa panem: et quid considerandum, ut admittatur vel tollatur juxta convenientiam.* ib.
III. *Regula. Circa obsonia maxime exercenda abstinentia duas ob causas, et hoc duplici modo faciendum.* ib.
IV. *Regula. Quomodo per subtractionem perveniatur ad justam cibi et potus mensuram ob duas rationes.* 108
V. *Regula. Inter comedendum proponere sibi Christum accumbentem, ad illum imitandum.* ib.
VI. *Regula. Aliae etiam spirituales considerationes possunt adhiberi, et ad quem finem obtinendum juvent.* ib.
VII. *Regula. Cavenda aviditas, et festinatio.* 109
VIII. *Regula. De modo tollendi omnem inordinationem in victu.* ib.

QUARTA HEBDOMADA

DIES PRIMA

Prima Contemplatio *De Resurrectione, et Apparitione prima.* ib.
In contemplationibus hujus hebdomadae tribus consuetis adduntur duo tantum puncta, considerando 111
I. *Quomodo in Christo divinitas se ostendat.* ib.
II. *Quomodo Christus suos consoletur.* ib.
Unum vel plura colloquia facienda. 112

DE ALIIS DIEBUS, ET CONTEMPLATIONIBUS

notanda *quatuor.* ib.
I. *De Mysteriis in hac hebdomada contemplandis, et quomodo: necnon de iis contrahendis vel extendendis.* ib.
II *De convenienti numero Exercitiorum in hac hebdomada; de horarum distributione: et quid praecipue servandum in applicatione sensuum.* ib.
III. *De numero punctorum, et eorum praevisione, et definitione.* 113
IV. *De mutatione facienda in* 2. 6. 7. *et* 10. *Additione.* ib.

CONTEMPLATIO AD AMOREM SPIRITUALEM

NOTANDA *duo de amore.* pag. 115
I. *In operibus magis ponendus amor, quam in verbis.* ib.
II. *Quomodo consistat in mutua bonorum communicatione.* ib.
Omnimoda sui oblatio, suarumque rerum Deo facienda in singulis punctis. 117

MODI TRES ORANDI

PRIMUS MODUS. 122
Quid sit. ib.
Quae sit ejus materia. ib.
Qua ratione Additio 2. hebdomadae 2. sit accommodanda huic orandi Modo. ib.
Quomodo fiat hìc oratio praeparatoria. ib.
Quomodo hic Modus adhibendus circa praecepta. ib.
Quando plus vel minus immorandum in singulis praeceptis. 123
Quomodo faciendum colloquium. ib.
Quomodo hic Modus adhibendus circa peccata mortalia. ib.
Quomodo circa animae potentias. 124
Quomodo circa corporis sensus. ib.
NOTANDUM *Quid faciendum sit ei, qui in usu sensuum velit imitari Christum D. N. vel ejus Matrem.* ib.
SECUNDUS MODUS. ib.
Quid sit. ib.
Quae sit ejus materia. ib.
Additio, et oratio praeparatoria quae sint. ib.
Qua ratione adhibendus sit hic Modus. ib.
REGULAE *tres.* 125
I. *Regula. De tempore insumendo, et quid in fine dicendum.* ib.
II. *Regula. De mora in singulis vocibus facienda.* ib.
III. *Regula. Quomodo interrumpenda et continuanda eadem materia.* ib.
Quomodo fiat colloquium in fine. 126
TERTIUS MODUS ib.
Quid sit. ib.
Quae sit ejus materia. ib.
Additio, et oratio praeparatoria quae sint. ib.
Qua ratione adhibendus hic Modus. ib.
Quid in fine dicendum. ib.
REGULAE *duae.* 127
I. *Regula. Quid faciendum ei, qui saepius hoc Modo orare velit.* ib.
II. *Regula. Quid ei, qui diutius immorari velit in hoc Modo.* ib.

MYSTERIA VITAE D. N. JESU CHRISTI

EORUMQUE PUNCTA

NOTANDUM. *Unde verba Mysteriorum sumantur, et quare in puncta distribuantur.* ib.

PRO II. HEBDOMADA.

De Annuntiatione. pag. 127
De Visitatione. 128
De Nativitate Christi. ib.
De Pastoribus. 129
De Circumcisione. ib.
De Tribus Magis. ib.
De Purificatione, et Praesentatione. ib.
De Fuga in Aegyptum. 130
De Reditu ab Aegypto. ib.
De Vita Christi in Nazareth. ib.
De Ascensu in Templum anno XII. 131
De Baptismo. ib.
De Tentatione. 132
De Vocatione Apostolorum. ib.
De Miraculo in nuptiis. 133
De Negotiatoribus ejectis e Templo prima vice. ib.
De Sermone in monte. ib.
De Sedata tempestate. 134
De Ambulatione super aquas. ib.
De Missione Apostolorum. 135
De Conversione Magdalenae. ib.
De Refectione quinque millium hominum. 136
De Transfiguratione. ib.
De Lazari suscitatione. ib.
De Coena apud Bethaniam. 137
De Die Palmarum. ib.
De Praedicatione in Templo. ib.

PRO III. HEBDOMADA.

De Coena ultima. 138
De Mysteriis in Horto. ib.
De Comprehensione, et traductione ad Annam. 139
De Gestis in domo Caiphae. ib.
De Accusatione apud Pilatum. 140
De Transmissione ad Herodem. ib.
De Reversione ad Pilatum. ib.
De Condemnatione, et Crucifixione. 141
De Mysteriis in Cruce. ib.
De Sepultura. 142

PRO IV. HEBDOMADA.

De Resurrectione et Apparitione prima. 143
De Apparitione secunda. ib.
De Apparitione tertia. ib.
De Apparitione quarta. ib.

De Apparitione quinta. pag. 144
De Apparitione sexta. ib.
De Apparitione septima. ib.
De Apparitione octava. 145
De Apparitione nona. ib.
De Apparitione decima. ib.
De Apparitione undecima 146
De Apparitione duodecima. ib.
De Apparitione decimatertia. ib.
De Ascensione. ib.

REGULAE

ad sentiendos et dignoscendos Spiritus magis propriae pro 1. hebdomada. 147

Regula I. *Quomodo diversi Spiritus agere soleant in iis, qui facile peccant mortaliter.* ib.
II. *Quomodo in illis, qui in purgandis peccatis, et in Dei servitio procedunt.* 148
III. *Consolatio spiritualis quid sit, et quomodo dignoscatur.* ib.
IV. *Quid sit et quomodo dignoscatur desolatio spiritualis.* ib.
V. *Desolationis tempore nihil immutandum, aut deliberandum: et qua de causa.* 149
VI. *Quomodo pugnandum contra desolationem.* ib.
VII. *Quomodo Deus hominem sibi ipsi relinquat in desolatione, et quomodo possit homo inimico resistere.* 150
VIII. *Patientia in desolatione servanda, et cogitandum de consolatione ventura.* ib.
IX. *Causae desolationis tres.* 151
X. *Consolationis tempore cogitandum, et providendum pro desolatione ventura.* ib.
XI. *In consolatione humilitas, in desolatione confidentia in Deum adhibenda.* ib.
XII. *Audacter obsistendum tentationibus inimici, contrarium omnino faciendo.* 152
XIII. *Inimici tentationes viro spirituali detegendae.* 153
XIV. *Munienda pars debilior in nobis.* ib.

REGULAE

ad eumdem effectum cum majore Spirituum discretione magis convenientes 2. hebdomadae. 154

Regula I. *Vera laetitia a Deo, et quomodo a daemone impugnetur.* ib.
II. *Quomodo a Deo solo sit consolatio sine causa praecedente.* ib.
III. *Consolatio cum causa praecedente a bono Angelo et malo esse potest, sed ad fines contrarios.* 155
IV. *Quomodo daemon se transfigurat in Angelum lucis.* ib.

V. *Discutiendae cogitationes in principio, medio, et fine, ut cognoscatur a quo sint.* pag. 155
VI. *Cognita fraude, examinandum quomodo paulatim a bonis ad malas cogitationes daemon animam deduxerit, ad cavendum in posterum.* 156
VII. *Quomodo contrarii Spiritus contrarie agant pro animae dispositione.* ib.
VIII. *In consolatione, quae est sine causa, probe discernendum tempus ejus actuale a tempore sequenti, ad recte de propositis judicandum.* 157

REGULAE

servandae in distribuendis Eleemosynis. ib.

Regula I. *In erogando eleemosynas personis, quas amo, debeo sentire amorem meum erga illas esse a Deo.* ib.
II. *Facere quod alteri ignoto faciendum suaderem ad majorem Dei gloriam etc.* 158
III. *Considerare et tenere formam et mensuram, quam in Morte tenuisse me vellem in hac distributione.* ib.
IV. *Considerare et assumere regulam, quam in die Judicii tenuisse me vellem.* ib.
V. *Antequam faciam eleemosynam personis, quas amo, corrigere affectum debeo juxta regulas praecedentes.* ib.
VI. *Quomodo determinandi proprii sumptus ei, qui facultates habet Ecclesiasticas.* 159
VII. *Optima et secura ratio distribuendi eleemosynas pro omni statu: sibi quam plurimum subtrahere, et quam proxime Christum imitari, habita ratione personarum.* ib.

REGULAE

ad Scrupulos sentiendos et dignoscendos. 160

Regula I. *Scrupulus improprie dictus.* ib.
II. *Scrupulus proprie qualis.* ib.
III. *Primus adhorrendus, secundus per aliquod tempus utilis ad animae purgationem.* ib.
IV. *Quomodo diabolus conscientiam observat, ut delicatam ad extremum stringat, et crassam ad extremum relaxet.* ib.
V. *Omnino faciendum oppositum ei modo, quo inimicus procedit.* 161
VI. *Quomodo contemnendae rationes apparentes diaboli contrarias bonis operibus exercendis.* ib.

REGULAE

ad sentiendum vere cum Ecclesia. 162

Regula I. *Animi promptitudo ad obediendum in omnibus.* ib.
II. *Laudare frequentiam Sacramentorum.* ib.

III. *Laudare frequentem Missae auditionem, ceterasque functiones Ecclesiasticas.* pag. 162
IV. *Laudare statum Religiosum, coelibatum, et virginitatem plus quam matrimonium.* ib.
V. *Laudare vota Religiosa, ceterasque perfectiones supererogatorias.* ib.
VI. *Laudare Reliquias, et venerationem Sanctorum, Indulgentias et alias devotiones.* 163
VII. *Laudare jejunia, abstinentias Ecclesiasticas, ceterasque poenitentias.* ib.
VIII. *Laudare templorum cultum, et imagines Sanctorum.* ib.
IX. *Laudare omnia Ecclesiae praecepta.* ib.
X. *Quomodo reverentia Superioribus prompte exhibenda, et de iis loquendum.* ib.
XI. *Plurimi facienda doctrina tam Positiva quam Scholastica; et quibus de causis.* ib.
XII. *Vitanda vivorum comparatio cum Beatis.* 164
XIII. *Ecclesiae definitioni coeca submissio, et quare.* ib.
XIV. *Quomodo caute disserendum de praedestinatione.* ib.
XV. *Non multum, et qua ratione loquendum ad plebem de praedestinatione.* ib.
XVI. *Non sine declaratione loquendum de fide, ne tepescat studium bonorum operum.* ib.
XVII. *Quo temperamento loquendum de gratia et libertate.* ib.
XVIII. *De timore servili commendando, et quare.* ib.

INDEX

NOTARUM

Additio *omni omnino orationi praemittenda.* In 1. Mod. orandi *n.* 2. pag. 122
et in 2. Modum *n.* 5. 124

Additiones *etc. non pro solo tempore Exercitiorum.* In 1. hebdomadam *n.*30. 51

Applicatio sensuum *suaviter facienda, et quam utilis.* In 2. hebdomadam *n.* 28. *et* 29. 69

Christi famulatus - *Quinam in eo insignes.* Ibid. *n.* 5. 58
Societatis homines quales esse debeant in eodem. Ib. *n.* 5. 60
et *n.* 7. 61

Colloquii *usus.* In 3. hebdomadam *n.* 3. 102

Comparationum *utilitas in oratione.* In 2. Modum oran. *n.* 7. 125

Conversionis *negotium quo ordine procedat.* In 1. hebdomadae Exercitium 5. *n.* 26. 49

Cupiditas *quam periculosa.* In. 2. hebdomadam *n.* 55. 79

Daemon *inimicus naturae humanae.* In VII. Annotationem ex XX. *n.* 15. 8
Ejus fraudes. In 2. hebdomadam *n.* 55. 79
et in I. Regulam de spiritibus *n.* 2. 147
et *n.* 6. 149

Desolatus *vel* tentatus *quomodo juvandus.* In VII. Annotationem ex XX. *n.* 14. 8

Director - *Ejus discretio.* In I. Annotationem ex XX. *n.* 2. 2
Eidem Exercitantis necessitas et proprius animae status prae oculis habendus. In VIII. et X. Annotationes ex XX. *n.* 16. 9
et n. 17. 10

Discretio *S. P. Ignatii imitanda.* In I. Annotationem ex XX. *n.* 2. 2
Item in Praesupponendum *n.* 1. *et* 2. 19

Electionem *facere cui liberum non est, non ideo infelicior.* In 2. hebdomadam *n.* 81. 94

Examinis *particularis materia.* In *Examen n.* 1. 31

Exercitantis *indoles et conditio spectanda, si quid velit voto promittere.* In XVI. Annotationem ex XX. *n.* 20. 11

Exercitia spiritualia - *Quid sint? et quis eorum scopus?* In I. Annotationem ex XX. *n.* 2. 3. 4. *et* 5. 2
Cur accipienda ab experto Directore? Ibid. *n.* 1. 1
Eorum efficacia. Ibid. *n.* 4. 2
Ea facturo quid ante omnia explicandum sit? Ib. *n.* 5. 3
Eadem variis modis tradenda pro varietate personarum. In XVIII. Annotationem ex XX. *n.* 26. 14
Eorum fructus qua ratione retardari soleat. In IV. Annotationem ex XX. *n.* 9. 6
Fructus eorumdem qui prae ceteris intendendus? Ibid. 7

Finis - *Creationis cur* Principium *et* Fundamentum *dicatur a S. P. N?* Ibi *n.* 1. 20
Hominis quis proximus quis ultimus? In explanatione Fundamenti. 23

Ad eumdem reliqua super terram qua ratione juvent? Ibid. pag. 26
Fructus *quomodo ex contemplatione colligendus?* In 2. hebdomadam *n.* 16. 65
Gaudere *in* Domino *quid sit?* In 4. hebdomadam *n.* 4. 110
Gratia *postulanda distincte, eaque duplex.* In Examen *n.* 2. 31
Gratiae *duplicis necessitas.* In explanat. Fundamenti sub init. 23
Homo *post Adami lapsum qualis.* In 1. hebdomadae Exercitium 1. n. 3. 40
Vilis et pravus. Ibid. Exercitium 2. *n.* 17. 45
Indifferentia *erga res creatas omnes.* In explanat. Fundam. 28
Quam late pateat, et quam sit difficilis. Ibid. 30
Inordinatae affectiones - *Quae?* In I. Annotationem ex XX. *n.* 4. 2
Item in XVI. Annotationem *n.* 23. 13
Cur in primis tollendae? Ibid. ib.
Inordinatio *nasci solet ex duplici principio.* In Regul. de Victu *n.* 1. 107
Intellectus *in Exercitiis convincendus.* In explanat. Fundamenti sub. init. 22
Liberalitas *erga Deum quae intelligatur?* In V. Annotationem ex XX. *n.* 10. 7
et 11. ib.
Maria V. Beatissima *quam honoranda.* In 2. hebdomadam *n.* 14. 63
Ejus assensus Angelo datus quam heroicus fuerit. Ibid. *n.* 19. 66
Meditationis *puncta quomodo proponenda?* In II. Annotationem ex XX. *n.* 1. *et* 3. 4
Ejusdem historia ex mente S. P. quid dicatur? Ib. *n.* 2. ib.
Misericordiae Divinae *sensus non omittendus in terrore Divinae justitiae.* In I. hebdom. Exercitium 1. *n.* 13. 44
Item Exercitium 5. *n.* 27. 50
Mundus *seu* homines, *quales per peccatum.* In 2. hebdomadam. *n.* 12. 63
et *n.* 13. 64
et *n.* 17. *et* 18. 65
Mysteriorum *contemplatio per personas, verba, opera, quomodo facienda?* In 2. hebdomadam *n.* 10. 62
Officium divinum - *Industria in eo recitando.* In III. Annotationem ex XX. *n.* 8. 5
Oratio *praeparatoria.* In 1. hebdom. Exercitium 1. *n.* 2. 39
Reverentia in ea. In III. Annotat. ex XX. *n.* 8. 5
Paupertas *spiritus summa quam necessaria.* In 2. hebdomadam *n.* 60. 81
Peccatorem magnum *se esse quisque sentire debet.* In 1. hebdomadae Exercitium 2. *n.* 15. 45
Item *n.* 34. 52
Peccatum *vel unicum justa damnationis causa.* In 1. hebdomadae Exercitium 1. *n.* 11. 43
Placeat *quid vel displiceat nil refert.* In explan. Fundam. 28
Poenitentiae *exterioris usus nullo non tempore opportunus.* In 10. Additiones *n.* 36. 55
Possevinus *P. Antonius qua ratione integra Exercitia fecerit?* In XIX. Annotationem ex XX. *n.* 30. 16
Praesentiae Dei *actus quomodo exercendus?* In 10. Addit. *n.* 35. 53
Pudoris *sensus prima dispositio ad conversionem.* In 1. hebdomadae Exercitium 1. *n.* 4. 41
Repugnantia *quomodo vincenda?* In 2. hebdomadam *n.* 69. 85

Sensualitas, *et amor carnalis et mundanus, quid sit?* In 2. hebdomadam *n.* 6. p. 60
Servire Deo *quid sit?* In explanatione Fundamenti. 23
Unum necessarium. Ibid. 25
Victoria *sui finis proximus Exercitiorum.* In 2. hebdomadam *n.* 91. 99
Virtus *minus petenda quam certamina.* In 2. hebdom. *n.* 63. 82
Voluntatem Dei *ut et agnoscamus et exsequamur, quam studiose petendum?* In V. Annotat. ex XX. *n.* 12. 7

DE

RATIONE MEDITANDI

ROMAE
TYPIS BERNARDI MORINI
1854.

PRAENOTANDA

In primis necessaria *Oratio*,

Illud ante omnia statuendum, artem meditandi pertinere ad scientiam Sanctorum, ejusque esse partem haud exiguam, quae quidem scientia Sanctorum multo minus praeceptis ac doctrinis hominum constat, quam Spiritus Sancti unctione, ac bonae voluntatis desiderio. Quare in primis istud hic monendum, ut quicumque vere cupit cum fructu meditari, gratiam hanc ipsam assidue petat: *Domine doce nos orare . . . doce meditari. Spiritus Sancti unctio docet nos de omnibus. Ille postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.* Quod si *nemo potest dicere: Dominus JESUS, nisi in Spiritu Sancto*, quis horam totam meditationi rerum divinarum cum ardenti affectu impendere poterit, et cum fructu, nisi eodem Spiritu Sancto praeveniente, et adiuvante? Haec ergo prima sit ad recte meditandum via, ut gratiam, scientiam meditandi *ardenter* a Domino petamus. Ardenter, inquam, quia donum est valde pretiosum, nobis omnino necessarium; ut vere dici possit, scire meditari, ac meditari fructuose, tantum valere Jesuitae, quantum valet pretiosissimum donum Vocatio, et in vocatione Perseverantia. Quod si pauper magna alacritate illud opificium disceret, cuius exercitio haud dubie speraret se ditandum, quanto nos desiderio illud petere, quanto studio ad illud incumbere exercitium necesse est, quo paupertatem nostram et miserias, non corporis sed animae multo graviores, depellere debemus? Itaque cum oratione conatum serium ex nostra parte adhibeamus. Nec enim expectandum ut Deus nobiscum faciat miracula, et donum nobis meditandi, nullis ex nostra parte adhibitis mediis, infundat. - His itaque praemissis, ac iam supponens verum proficiendi in virtute desiderium, sine quo utique incassum cadent omnia, breviter ea attingam, quae nos ex nostra parte adferre possumus, ut donum meditandi, divina adspirante gratia, consequamur.

ex *ardenti desiderio* profecta,

cum *studio proprio* et *conatu* coniuncta.

Sunt alia ante meditationem servanda, alia in ipsa meditatione, alia post. Quae ante servanda sunt, sub praeparationis nomine continentur. De hac ergo primo agamus.

CAPUT PRIMUM.

DE SERVANDIS ANTE MEDITATIONEM.

Praeparatio duplex;

Praeparatio duplex statui solet, *remota* et *proxima*. De remota praeparatione iam aliqua diximus. Illud enim verum ac sincerum proficiendi desiderium, quod omnino illi necessarium esse innuimus, qui fructuose meditari cupiat, vel solum est optima ad meditationem praeparatio. Ut tamen clarius rem exponam, aliquid etiam magis in particulari de hac remota praeparatione dicendum.

remota, quae submovet *obstacula*, qualia sunt:

Remota igitur praeparatio ad meditandum, nihil est aliud, nisi animi talis comparatio, quae ad recte meditandum disponit, removendo scilicet *obstacula* et *adiumenta* adhibendo. *Obstacula* quae sint, novimus satis. Obstaculum meditandi est superbia et vana sui aestimatio: nam *cum simplicibus* et humilibus *sermocinatio Domini.* Dominus *humilia respicit, et alta a longe cognoscit.* Obstaculum est

superbia,

hypocrisis,

hypocrisis et cupiditas alium se simulandi, quam revera sit: *Spiritus enim disciplinae Sanctus effugiet fictum.* Obstacula sunt peccata omnia,

quaevis peccata,

in quibus haeret anima: *quoniam in malevolam animam non introibit sapientia* illa coelestis, *nec habitabit in corpore subdito peccatis*; (quo loco cum peculiariter corporis labes exprimatur, haud obscure innuitur, peccata ac defectus contra virtutem angelicam, gravissimum ponere gratiis Spiritus Sancti impedimentum). Obstaculum

dissipatio animi:

item valde magnum est, animi per diem dissipatio et negligens custodia sensuum. Nec enim fieri potest, ut is bene, devote meditetur, cuius imaginatio plena est nugis; aut ut is mentem habeat in oratione collectam, qui alias non officii sui ratione probabili, sed ob curiositatem suam, immodestiam, ceteraque vitia, semper est dissipatus. Haec ergo ac simila obstacula, meditari fructuose cupienti, sunt serio removenda. Adhibenda vero *adiumenta* non alia fere nisi exercitia earum virtutum, quae illis obstaculis sunt contrariae, humilitatis, simplicitatis in agendo, custodiae sensuum etc. Hae enim sunt, quae et animam reddunt quietam, adeoque aptam ad meditandum; ac simul divinas attrahunt gratias. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt;* illi sunt, super quos Deus *vultum suum illuminare* in oratione solet.

et adhibet *adiumenta* generalia, quae sunt: *virtutes contrariae,*

Mortificatio;

Nec omittenda hic mortificatio, quae quasi pretium est, quo a Deo donum meditandi emimus. Ita enim fere contingere videmus, ut qui magis mortificationi studeant, maiorem habeant in oratione gustum, et contra. Deus scilicet illud nobis libenter concedit, quod nos videt tanto studio desiderare, ut etiam pelle propria, et quibusvis factis sacrificiis, emere velle videamur. - Fateor equidem, hanc animi dispositionem, quam ut remotam praeparationem ad meditandum pono, ipsam iam esse talem, quae usum orationis, et iam perceptum ex ea fructum videatur supponere. Sed habet tamen haec dispositio varios gradus. Initia certe horum omnium habere debet quilibet meditans. Desiderium quidem verum proficiendi omnibus utique, etiam primis Tironibus, inesse debet: is enim et non alius esse debet finis, ob quem ad Societatem omnes venimus.

Jam vero quod attinet ad *praeparationem proximam*, haec, ex S. P. N. Ignatii doctrina ista fere complectitur. — et *proxima* ex Addit. S. P. N.

Ut pridie materia meditationis matutinae legatur, vel audiatur attente, observando scilicet, qui fructus meditanti pro eius animae statu, ex ista meditatione sit decerpendus. — *pridie*,

Ut iam in lecto decumbens, ante somnum breviter eamdem materiam recolat. — *ante somnum*,

Ut mane expergefactus primam cogitationem de futura meditatione suscipiat. — *mane*.

Ut inter lavandum, et eundum, eadem cogitet, ac sensa futurae meditationi conformia foveat.

Ut demum ad ipsam meditationem quieto animo ac sedato accedat, et immediate antequam incipiat «per tantillum tempus, quo percurri oratio Dominica posset (verba sunt S. Patris) animo sursum elevato, consideret Dominum JESUM, ut praesentem, et spectantem quidnam acturus sit.» Cogitet, coram quo versetur, ad quem sit loqueturus, ac proin, *priusquam in genua provolvatur*, Deum sibi viva fide praesentem proponat, suaque omnia intime perspicientem. Dico, *priusquam in genua provolvatur*; nam haec viva praesentis Dei apprehensio, non post orationem praeparatoriam, quasi praeludii loco, sed ante illam, quemadmodum ante omnem orationem haberi debet. Quod ideo instantius hoc loco notavi, quod illud frequenter a multis non observari videtur, qui repente scilicet et quasi tumultuarie, non cogitantes quid sint acturi, in genua se se abjiciunt. — N. B. *Add. tertia* primae *hebdomadae*.

Haec omnia et singula momenti sunt magni, ut adeo, qui omnia servet, multum; qui pauca, parum; qui nil horum adhibeat, nil se profecturum merito sibi persuadere possit: *Ante orationem praepara animam tuam, et noli esse quasi homo qui tentat Deum.* Haec a S. P. N. Ignatio ante meditationem facienda praescribuntur, eaque etiam ipse, licet iam orandi habitu praeditus singulari, ac sublimi dono contemplationis donatus, nunquam tamen omisit. Multo itaque magis nos, qui parum sumus in hoc exercitio versati, et alioqui nimium quantum distrahi ac dissipari solemus, praeparationem huiusmodi, omnesque eius partes adhibere studiose convenit. - Hinc vero apparet, ut etiam illud obiter moneam, cur tantopere nobis inculcari soleat, ut strictum silentium ac severam modestiam vesperi praesertim ante somnum, et mane ante meditationem servemus: quia scilicet omnis in hoc genere defectus, istis temporibus commissus, magnum habet in meditationem influxum, et impedire eam plurimum potest, tum ratione dissipationis, in quam se anima coniicit per huiusmodi imperfectiones, tum ratione subtractionis Divinae gratiae, in poenam talium infidelitatum.

Posset etiam illud proximae praeparationis loco addi, ut mane in visitatione Sanctissimi ipsam meditationem, quam mox facturi sumus, praesenti Domino commendemus, ac Virginis Matris, aliorumque Sanctorum Patronorum opem ac intercessionem ad illam horam imploremus. — In *visitatione SSmi*.

CAPUT SECUNDUM.

DE SERVANDIS IN IPSA MEDITATIONE

Meditatio ipsa tres habet partes.

Habet meditatio ipsa tres partes, seu tria tempora, Initium, medium, et finem, seu *ingressum, progressum, egressum.* Aliquid dicendum de singulis.

§. 1.

De initio seu ingressu.

Ingressus fit:

Per initium seu ingressum intelligitur, quidquid in meditatione ipsam materiam meditandi seu puncta praecedit. Sunt autem sequentia.

1. *Adoratione,*

1. Adoratur Deus humillime, procidendo in genua, nisi aliqua corporis infirmitas impediat, in quo casu curandum, ut tanto maior sit interna reverentia. - Hic primus est actus meditantis, qui ut fiat intimo cordis affectu, praecessisse debet illa, quam in praeparatione proxima dicebamus, consideratio, quidnam acturus sim, et coram quo Domino sim constitutus. Viva ergo fide meditans, ac si apertum supra se videret coelum, in eoque Deum in immensa Maiestate, innumeris SS. Angelorum et hominum turmis circumdatum, qui cum universa Curia sua coelesti in ipsum oculos habeat defixos ut videat, quid sit facturus, et quomodo oraturus; hac, inquam, viva fide in genua se abiiciat, et quanta possit maxima devotione consuetam *orationem praeparatoriam* recitet.

2. *Oratione praeparatoria,*

2. *Oratio praeparatoria* communis ante omnem meditationem. Continere illa solet, praeter *adorationis* actum, idest agnitionem Divinae Maiestatis suique nihili, etiam *dolorem* ac deprecationem *de peccatis*, merito omni semper orationi praemittendam, tum *oblationem* sui suarumque potentiarum ad meditandum, ac *petitionem* Divini auxilii ad bene orandum. - Hos ergo actus, non magis ore quam corde, eliciamus curandum est. - At nunquam haec oratio praetermittenda, etiamsi quis forte aliquo casu impeditus serius paulo ad meditationem veniat.

3. *Praeludiis. Praeludium primum.*

Aliud *in rebus sensibilibus.*

3. Fiant ea, quae S. P. vocat *Praeludia.* Adhibenda saltem duo: *Primum Praeludium,* fit ad imaginationem aliquantum iuvandam, et ad amovendas facilius distractiones. Vocatur a S. P. compositio loci, ut scilicet meditans sibi rem ipsam, de qua meditaturus est, quasi ob oculos ponat: v. g. si de Christo crucifixo meditaturus est, cogitet, se esse in monte Calvariae, ac videre ibi Christum JESUM in cruce suffixum, vulneribus obsitum, sanguine undique manantem, inter duos latrones medium; stante sub cruce B. V. Matre, cum Joanne, Magdalena, paucisque aliis piis mulieribus. Reliqua innumerabilis turba impiorum fere est, irridentium, blasphemantium etc. Si de Christi nativitate, rem ob oculos ponat, quemadmodum solet depingi; v. g. stabulum desertum ac ventis pervium, in aliquo angulo illius praesepe, in quo Divinus infans, involutus pannis, jacet ac vagit; adstant B. V. et S. Joseph, et, si ita meditatio requirit, aliquot pastores etc.

Atque in his quidem ac similibus materiis, compositio loci magni solet esse usus, si bene fiat; quia imaginationem certo alicui objecto affigit, ne tam facile evagetur: quod si in decursu meditationis evagari eam contingat, recurrendum denuo ad formatam in praeludio repraesentationem; ut solent illi, qui rem aliquam inspicere accurate volunt, qui, si quando oculos aliquo casu vel rumore avocati ad alia converterunt, mox, ubi se collegerint, ad rem, quam inspectandam sumsperant, se referunt.

Illud autem hic attente observandum, in talibus materiis, non debere meditantem proponere sibi rem illam, ut depictam in tabula, neque etiam ut a multis iam saeculis gestam, sed ita, ac si ipse rem coram se agi videret in praesenti, ac si adesset in Bethlehemitico stabulo, in monte Calvariae, omniaque oculis suis spectaret, auribus audiret, resque illae nunc actu fierent. *N. B.*

Si vero res meditanda oculis proprie videri nequeat, v. g. peccatum, vel virtus, vel aliud quid non corporeum, non tanti solet esse adiumenti hoc praeludium, nisi quis vivam valde imaginationem habeat. Aliqua tamen compositio loci adhiberi poterit; et v. g. de peccato meditaturi, poterimus, ut ait S. P. Ignatius, per imaginationem cernere animam nostram in corpore isto velut in carcere constrictam, hominem quoque ipsum inter bruta animalia exulantem; vel v. g. peccatum nobis proponere sub figura alicuius teterrimi et horribilis monstri; vel eius effectus, ut inferni ignes peccatori paratos, hominem sub daemonis potestate, catenis constrictum ac iamiam in illud tormentorum barathrum praecipitandum, etc. Ita aliae, atque aliae possunt adhiberi imagines pro ratione materiae. - Determinandae autem sunt huiusmodi imagines seu praeludia pridie in praeparatione meditationis, nec diversae simul imagines assumendae, nec multum in illis quaerendis seu excogitandis laborandum. Si nihil facile occurrat, praeludium hoc primum in sola recordatione materiae, de qua meditandum erit, consistet. Aliud *in materiis incorporeis.*

Denique si materia meditationis est aliqua sententia Christi Domini, praeludium primum erit, sistere se inter discipulos Christi aliosve auditores, et sententiam illam tanquam ex ore Divini Magistri excipere. Pariter, si alia aliqua verba Scripturae Sacrae meditanda fuerint; oportebit primo praeludio audire ea, quasi ex ore illius sacri Scriptoris, cuius illa sunt, vel audire ea, quasi coelitus ad meditantem delapsa, et ad ipsum peculiari modo directa. Et sic de ceteris. Aliud *in sententia meditanda.*

Secundum Praeludium nil aliud est, nisi postulatio gratiae, non iam generaliter ad bene faciendam meditationem (id enim in oratione praeparatoria petitur); sed in particulari ad obtinendum illum fructum, qui in illa meditatione propositus est. Petenda fere duo, *illustratio* intellectus, et *motio* voluntatis, ut et cognoscamus et velimus; v. g. si de peccato meditatio est futura, petemus gratiam, qua et cognoscamus quantum malum sit peccatum, et voluntate illud serio detestemur ac horreamus. Habetur passim aliqua formula petitionis ad tres Personas Divinas in hoc praeludio secundo adhibendae; addendum tantum in quavis meditatione id, quod illi meditationi singulariter convenit. *Praeludium secundum.* Petitio gratiae *particularis duplicis.*

In meditando de aliqua historia, praescribit S. P., ut ante duo praedicta praeludia primum breviter tota historiae meditandae series In *historiis* praeludia tria.

in memoriam revocetur; tum fiat compositio loci; ac tandem petitio gratiae. - Itaque erunt tunc praeludia tria.

Ceterum totus hic ingressus meditationis, nempe: adoratio, oratio praeparatoria, praeludia, regulariter non plus temporis occupare debent, quam minuta 4. aut 5. ad summum.

§. 2.

De medio seu progressu.

Progressus fit applicatione trium potentiarum.

Medium seu progressus complectitur ipsum veluti corpus meditationis, nempe ipsa puncta, quorum communiter bina vel terna, aut etiam plura parata habere oportet. In his itaque punctis perpendendis, ruminandis, et in quaerendo in illis fructu spirituali, proprie ipsa consistit meditatio. De divisione punctorum nihil hic dico, cum aliunde proponantur semper puncta, vel ex libro aut scripto determinata habeantur. Sed qua ratione materia meditationis sit dilatanda, quomodo animus circa veritatem, in punctis meditationis propositam, occupari, ac in illa detineri debeat, quomodo quaerendus sit ac decerpendus ex quolibet puncto fructus, quomodo sit res applicanda ad praesentem animae statum; de his scilicet aliquid iam hoc loco dicendum.

Ergo ex mente ac doctrina S. P. N. Ignatii meditatio consistit in applicatione trium potentiarum, videlicet: *memoriae*, *intellectus*, ac *voluntatis;* quae facultates animae si rite omnes applicentur, bona fiet meditatio. Applicandae autem sunt omnes tres in quovis puncto; et unum etiam punctum potest esse materia sufficiens meditationis.

1. Quomodo *memoria* exercenda

Memoria quomodo applicanda

Primo ergo memoria sibi denuo revocat rem meditationi propositam, ita fere, prout in praeludio primo fieri debuit; cum hoc tamen discrimine. 1. Quod non iam universa materia, ut in praeludio, sed illa solum pars, quae in puncto isto proponitur, est revocanda. 2. Quod fieri debet haec repraesentatio multo accuratius et fusius plerumque, quam in praeludio: v. g. si meditationi proposita est sententia; in praeludio proponebamus nobis solum, ac si hanc sententiam ex ore Domini vel coelitus nobis ipsis dici audiremus. - At vero hic in meditatione, ita applicanda erit memoria, ut et audiam illam sententiam mihi dici, et attente mihi proponam, quisnam ille sit, qui hoc dicat? et quidnam dicat? attenta bene cujuslibet vocis significatione. Ita demum haec prima applicatio memoriae parabit viam reflexionibus, quas mox intellectus facere debebit. Item, si meditationis materia sit res gesta; non totam illam, ut in praeludio, sed partem ejus unam in isto puncto tractandam, revocare in memoriam debeo: neque solum revocare, sed etiam circumstantias, quae illi parti insunt, attente considerare, mihique proponere, quaestiones mihi faciendo: *quis? quid? ubi? quibus auxiliis? cur? quomodo? quando?* etc. Hae enim quaestio-

in *sententia*

in *re gesta*

nes hoc loco potius agitandae; cum intellectus applicatio magis ratiocinari debeat ad practicum ex hujusmodi circumstantiis, prius bene observatis, fructum colligendum.

Exempla:

Exemplum in utroque genere, in sententia scilicet, et in re gesta, subiicio.

1. in Meditatione *sententiae.*

Sit meditationis materia illa sententia Domini JESU: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur; animae vero suae detrimentum patiatur?*

Praeludium primum.

Praeludium primum. « Proponam mihi ob oculos Dominum » meum, turba discipulorum circumdatum, ac statuam meipsum inter » illos, ac si Dominum audirem dicentem etiam ad me: *Quid prodest* etc.

Memoria vero sic applicabitur.

Memoria

Quis?

Dicit ergo Christus Jesus... qui est aeterna sapientia, et aeterna veritas... missus de coelo Magister salutis... qui non vult me frustra terrere aut angere, sed salvare... Hic ergo Jesus dicit: *Quid prodest,* » idest, nihil prodest... homini cuicumque... *si mundum universum* » *lucretur*... etiamsi solus totum mundum, et omnes ejus divitias... » honores... voluptates... etiamsi haec omnia solus obtineat... *si* » *animae suae*... immortalis et aeternae... *detrimentum patiatur*... » si animam suam perdat per peccatum in damnationem aeternam? Ita » est... ita dicit JESUS Christus: credo, quia est ille aeterna, infallibi- » lis veritas... nihil prosunt... nihil proderunt homini omnia mundi » bona... omnis ejus gloria... omnes ejus deliciae... nihil homini » proderunt, si animam perdat... Ita dicit JESUS Christus. Et certe! » Nam totus mundus transit... sed anima non transit... anima aeter- » num manet, ut sit felix... vel infelix in aeternum... Transit mun- » dus... et omnis ejus gloria... et omnes ejus jucunditates... et o- » mnes ejus divitiae... transeunt ista omnia... veniet aliquando ho- » rum omnium finis: et certe tunc nihil proderit his aliquando fuisse » fruitum... cum jam ultra non durabunt... Quod si quis fortuna in » mundo gaudeat prosperrima... per annos 10., 30., 40.! Rara haec « felicitas... paucissimis contingit!.. Et tamen etiamsi alicui ita con- « tingat... quid prodest si animam perdat?.. Transibunt isti anni o- » mnes... veniet finis... Sed anima erit semper... vel salus ei obtinget » ... vel damnatio... Sed huic felicitati vel infelicitati animae... » nunquam... nunquam veniet finis... Ergo... vere... quid prodest » homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detri- » mentum patiatur?

Quid dicit?

Credis hoc?

Cur etiam ita est?

Fateor equidem, quae ultimo loco posita sunt (in inquirenda aliqua ratione dicti) posse videri potius pertinere ad exercitium intellectus. - Sed parum refert. - Hic ita positum est, ut intellectui remaneat sola applicatio veritatis generalis ad se suumque statum. - Certe applicationem memoriae cum applicatione intellectus quodammodo commisceri, nihil vetat. - Quin etiam ipsa voluntas se se hic exercere in affectus aliquos potest.

2 Exemplum in meditatione *rei gestae.*

Exemplum applicandae memoriae in re gesta sit sequens. Apponam etiam hic primum Praeludium, ut utriusque discrimen appareat.

Sit meditandus Christus crucifixus. P. 1. Quid patiatur Dominus in corpore. P. 2. Quid patiatur in honore. P. 3. Quid patiatur in anima. - Hic patet, praeludium fore, quod totam rem breviter complectatur: con-

tra vero memoriae applicationem esse restringendam ad illud punctum quod meditandum veniet. Itaque

Praeludium primum.

Praeludium primum. « Sistam me praesentem in monte Calvariae, » et ponam mihi ob oculos Christum Dominum, pendentem in cruce, » viventem adhuc, inter duos latrones medium, defluente copioso san- » guine. Videbo etiam innumerabilis populi multitudinem, qui fere » omnes Dominum deridentes ac blasphemant, quorum furibundos vul- » tus aspiciam, ac murmura et clamores audiam. Inter haec agonizans » JESUS clamat: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? » Hoc praeludium, ut patet, omnia tria puncta compendio complectitur.

Jam vero in applicatione memoriae, unum solum sumetur, omissis iis, quae ad illud punctum non pertinent: v. g.

Memoria.

P. 1. *Quid patiatur Dominus in corpore* « Pendet Dominus in » cruce. O quantos patitur dolores... quam atrocia tormenta!.. To- Quid? » tum corpus vulneribus et sanguine est obsitum... Vere *non est ei* » *species, neque decor... a planta pedis usque ad verticem capitis* » *non est in eo sanitas*... omnia membra, heu! quam acerbe crucian- » tur! Caput spinis perforatum... aculei frontem penetrarunt.., totum- » que caput cinxerunt... Oculi suffusi sanguine... tota facies contusa » ac livida... Os cruciatum felle... pectus, dorsum, latera, brachia, » crura, flagris horrendum in modum dilacerata... pluribus in locis, » avulsa carne, nuda ossa conspiciuntur... manus ac pedes clavis tre- » mendo cruciatu confixi... et ex istis horrendis vulneribus... ex lae- » sis ac pertusis nervis, pendet iam una, altera, tertia hora, vivus!.. Quis? » Quam immania tormenta!.. Haec talia ac tanta patitur JESUS Chri- » stus... innocens, sanctus: impollutus, bonus... quin immo innocen- » tia, sanctitas, bonitas ipsa... Deus et homo... Salvator generis hu- » mani... infinito amore dignus!... Ille, qui gaudium est Angelorum, » et in quem coelestes illi spiritus desiderant prospicere... hic ita tra- » ctatur ab hominibus... sic permittente ac disponente aeterno Pa- Quibus? Cur? » tre!... Cur autem ista? Non utique pro suis peccatis... quia nulla » habet, qui nunquam peccavit, sed neque peccare potuit.; sed pro » peccatis totius generis humani... pro meis... pro meis (etiam istis Quomodo? » et istis) peccatis... hic tanta Jesus patitur!.. Patitur autem tanta; » licet et innocens ipse... tamen in silentio, sine querela, et non solum » sine odio in eos, qui tantorum cruciatuum ipsi sunt causa et aucto- » res, sed cum summo eorum amore... Haec omnia ita revera se habent: » ita docet Fides divina; ita ego credo, credo indubitanter; quia sic do- » cet fides, innixa revelationi ac verbo Dei, infallibilis et aeternae ve- » ritatis».

Applicatio ista memoriae *accurate* facienda.

Hoc fere modo applicabitur memoria. In qua quidem re applicanda diutius immorari non est necesse, cum fere, quidquid ad memoriam pertinet, in libris meditationum proponi soleat; licet a meditante extendendum semper et accurate recolendum, non obiter: nam haec memoriae applicatio est quasi fundamentum, in quo reflexiones et affectus reliquae meditationis fundantur; vel quasi semen et radix, unde reflexiones et affectus oriantur necesse est. Nisi vero haec applicatio memoriae attente fiat, multae etiam reflexiones salutares interibunt.

Adiecto plerumque *actu fidei*

Illud etiam merito hic observandum, quod passim commendari solet; ut scilicet, ubi fieri potest, in hac memoriae applicatione exerceatur actus fidei circa veritatem vel historiam propositam. Sic enim

reflexiones deinceps fient solidiores; maioremque vim habebunt ad voluntatis motionem. Itaque in utroque exemplo, quod modo adferebam, actum fidei subiunxi vel interposui.

2. Quomodo applicandus *Intellectus*.

Quomodo applicandus *Intellectus*.

Postquam res meditanda, per *Memoriam*, eo fere modo quo diximus, menti proposita fuerit, sequentur actus *Intellectus*, cuius partes nimirum sunt: varias facere reflexiones super iis veritatibus, quas memoria proposuit; applicare illas ad se suamque necessitatem; conclusiones practicas inde deducere; earum motiva ponderare: et considerare quomodo secundum istas veritates, aut hactenus se gesserit, aut gerere in posterum debeat. Haec omnia praestabit intellectus, neque magna ad haec doctrina opus est: quilibet, etiam simplex et indoctus, nullo negotio de his omnibus ratiocinari secum ipse poterit, Divina gratia adspirante. Non enim requiruntur hic extraordinarii conceptus, doctae animadversiones; sed practicae applicationes ac simplices discursus. Commodissimum est, quod passim suadetur, et omnium etiam simplicissimorum captui accommodatum; percurrere scilicet sibique ipsi proponere simplices quasdam quaestiones, ad quas respondere facile quivis poterit, modo mentem applicare serio voluerit. Hae quaestiones proponi fere solent sequentes: *Quid de hoc* (quod meditandum proponitur, vel quod memoria pertractavi) *est considerandum? Quae conclusio practica inde deducenda? Quaenam motiva ad hanc servandum inducunt? Quomodo hanc doctrinam ego hactenus observavi? Quid mihi in posterum faciendum? Quale impedimentum removendum? Quale medium eligendum?* - De singulis harum quaestionum seu reflexionum aliquid dicamus.

Quae sibi *quaestiones* a quoque proponendae.

1. *Quid de hoc est considerandum?*

Quid de hoc est considerandum?

Ad hanc quaestionem, insistendum est uni alicui veritati, quae in puncto illo continetur. Non unam, sed plures veritates offert non raro unum idemque punctum. Harum itaque veritatum primo unam, dein alteram, et si quae plures insunt, quasque singillatim meditans sumet discutiendas, sibique applicabit. Sic v. g. in sententia, quam supra posuimus: *Quid prodest homini* etc., saltem duo consideranda se offerunt: nempe, 1. universum mundum lucrari, vanum esse ac nullum solidum bonum; 2. animae detrimentum vel lucrum esse momenti vere summi, in quo sita omnis hominis felicitas vel infelicitas. - Pariter in puncto illo de Christi crucifixi doloribus, plura occurrunt ponderanda, et applicanda, tot certe, quot fuere quaestiones in memoriae applicatione tractatae: v. g. *Quid? Quis? Quare? Quomodo?* etc. Singulae enim singulas continent reflexiones, quas meditans salutariter facere, sibique applicare potest. Itaque primam ex illis reflexionibus assumens, faciet super illa sibi ipsi quaestiones reliquas: *Quae conclusio practica hinc deducenda?* etc... Idem postea faciet in secunda reflexione, idem in tertia, et sic deinceps.

2. Quae doctrina practica inde concludenda?

Quae conclusio practica inde deducenda?

Hic inspicit meditans, quid ergo sibi faciendum sit, cum res, quam considerat, ita se habeat? Quomodo ergo mores iuxta hanc veritatem instituere debeat? v. g. ex sententia illa: *Quid prodest homini*, prima reflexio erat: *universum mundum lucrari, vanum est ac nullum solidum bonum.* Si iam quaero; *Quae conclusio practica hinc deducenda?* Unusquisque certe facile responsum inveniet: nempe » Ergo universus mundus contemnendus est cum omnibus suis divi- » tiis, et honoribus, et deliciis; siquidem universum mundum cum » omnibus his lucratum esse quemquam, nihil proderit! Ergo nec pro » universo mundo obtinendo, nec pro omnibus eius divitiis, honori- » bus, deliciis, quidquam detrimenti in anima suscipere debeo. Multo » vero minus pro parvo aliquo bono temporali, pro vana aliqua glo- » riola, aut humanae laudis appetentia, pro aliqua sensuum voluptate » Deum offendere, et animam periculo exponere debeo ».

Duo observanda:

Hoc vero loco illud summi momenti observandum documentum est, ut quisque meditans singillatim hoc loco illam deducat conclusionem, quae ipsius statui sit accommodata. *Primo* enim, generalis conclusio communiter manet absque effectu. Ut si quis in exemplo proposito hanc solum deducat conclusionem: Ergo totus mundus contemnendus est, et ad particularia non descendat. Huiusmodi conclusiones non immerito comparantur explosionibus tormentorum, in nullum certum scopum directis, quae hostem non laedunt, muros non subruunt. Sic etiam generales conclusiones, sine applicatione ad particularia, hostes animae non infringunt, passiones in ordinem non redigunt, difficultatum muros non applanant, sed vere, ut ita dicam, aerem verberant. *Deinde* non sufficit etiam ad particularia descendere: sed quisque ei particulari conclusioni insistere debet, quae sibi conveniat, et applicare veritatem practicam ad rem illam, quae sibi vel peccatorum ac defectuum causa, vel impedimentum in servitio divino sit: v. g. in exemplo, quod tractamus, conclusionem generalem: *Ergo universus mundus contemnendus est; Ergo nec pro universo mundo quidquam faciendum, quod animae noceat; Ergo potius totius mundi facienda est iactura, quam anima periculo exponenda;* hanc, inquam, conclusionem generalem, alii aliter statui suo suaeque necessitati applicare debent. Qui vanae gloriae cupiditate laborat, ita debet concludere: « Si universus mundus contemnendus est; quanto » magis ego vanam illam gloriolam, quae mea bona opera corrumpit, » et gravissimum mihi damnum in anima affert, contemnere debeo. » Si haberem omnem totius mundi gloriam, si laudarer ac summe » praedicarer ab omnibus hominibus, nil mihi prodesset; quanto mi- » nus proderit, si unus aut alter, si pauci illi, quibuscum vivo, me » laudent, magni faciant, etc. » et descendendum hic etiam ad illas actiones, quas vana gloria ipsi saepius inficit, ad illa peccata ac defectus, quae ex vanae gloriae cupiditate committit, ut: si propter eam aliquando simulat, si defectus suos tegit, excusat, praetextis etiam mendaciolis elevat, etc. Hisce particularibus rebus applicare debet illud: *quid prodest?* - Qui vero sensualitate laborat, gulositate, commo-

1. Conclusio ne sit *generalis, sed particularis.*

2. Sit meditantis *statui accommodata.*

Exempla:

Unum exemplum.

dorum quaesitione saepius labitur, ita secum ratiocinetur: « Si nec » universus mundus tantum valet, ut quis pro illo detrimentum suscipiat in anima, et si nec pro toto mundo cum omnibus suis voluptatibus peccandum est; multo certe minus pro uno alterove commodo, pro bolo aliquo, qui momento guttur pertransit, violandae sunt » regulae, ac damnum in anima suscipiendum: et si nil mihi prodesset, etsi omnibus fruerer mundi deliciis; quanto minus proderit in » tantula voluptate sibi indulgere: et si totus contemnendus est mundus, et omnes eius deliciae, quanto magis illa miserabilis satisfactio » gulae ac sensualitatis, etc. » descendendo hic etiam ad eas res in particulari, in quibus per sensualitatem, gulam, etc. peccata ac defectus committere frequentius accidit. Qui aliquam invenit in vita religiosa difficultatem, cui aliqua res nimis videtur gravis, nimis repugnans, nimis molesta, ita ut fors etiam vita Religiosa propter illam videatur insipida etc., eamdem veritatem ita sibi applicare debebit. » Universi etiam mundi iactura potius facienda est, ex sententia » JESU Christi, quam anima periculo exponenda; quanto magis haec » et illa difficultas potius subeunda mihi alacriter est, quam ut pretiosissimum donum vocationis meae, et assecurationem meae beatitudinis perdam? Quid enim mihi proderit, hanc et illam molestiam » fugisse, hanc et illam crucem evitasse, hanc et illam rem, quae » meae naturae displicet, evasisse; si in anima mea detrimentum capiam, si vocationem, si salutem perdam, ac postea per totam aeternitatem ferre cogar acerbissima etc? » descendendo pariter ad eas in particulari difficultates, quae saepius occurrunt, saepius ipsum turbant, ac displicentiam movent.- Sic itaque unam eamdemque veritatem, alii aliter sibi pro sua necessitate applicare debent; et ex una eademque generali conclusione, conclusiones particulares suo statui accommodatas deducere.- Porro, hoc monitum tanti est momenti, ut asseveranter dici possit, ab hujus observatione vel neglectu maxime omnium fructum meditationis pendere.

Alterum exemplum.

Tertium exemplum.

3. Quaenam motiva ad conclusionem servandam inducunt?

Motiva seu incitamenta ad faciendum id, quod in meditatione cognoscimus esse faciendum, hic consideranda sunt ac ruminanda, ut solida fiant melioris vitae proposita. Voluntas nostra sequitur intellectum. Si intellectus motiva rei non capit, voluntas parum ad illam afficitur.

Motiva varia.

Iam vero motiva seu incitamenta ad fugiendum vitium, ad sectandam virtutem, ad difficultates ac molestias generose superandas, sunt *decens*, *utile*, *jucundum*, *facile*, *necessarium*, et si qua sunt alia, quae ad aliquid movere atque incitare animum possunt. Haec motiva, vel omnia, vel certe eorum aliqua ad materiam, quam meditamur, ad conclusionem practicam, quam deduximus, sunt applicanda.

Decens, significat rem esse honestam et convenientem. Cogitet hic meditans, quid *hominem* ratione praeditum, quid *Christianum*, quid *Religiosum*, quid *Socium JESU* facere deceat? amplissima hic et fortissima inveniet motiva. Nostris volvendus quotidie, imo assidue, es-

Decens

set titulus *Socii JESU*, qui solus titulus gravissimum habet ad movendum pondus. Nam quod vitium, quem defectum etiam levem, non decet fugere eum, qui *Socius JESU* velit dici et esse? Quam virtutem, imo vero quam perfectionem ac sanctitatem non decet sectari eum, qui *Socius JESU* esse velit, JESU, inquam, exemplaris omnis virtutis et sanctitatis? Quam item difficultatem, quam molestiam, imo vero quam afflictionem, etiam gravissimam, quae tormenta, quos contemptus non decet generose superare ac tolerare eum, qui *Socius* sit *JESU*, ejusque *Crucifixi?* Vere hic titulus *Socii JESU*, vel solus rite ponderatus, sufficere potest ad animam convincendam, ac vehementissime, Dei adspirante gratia, impellendam. Praebebit semper hic titulus uberrimum fontem piarum cogitationum, et affectuum humilitatis, ac desiderii ad meliora adspirandi.

Utile. *Utile* complectitur commoda spiritualia, quae observatio doctrinae illius practicae mihi afferet. Spiritualia, inquam, commoda, quae animae bonum spectant et aeternitatem; nam alia non sunt supernaturalia, adeoque vana motiva. Itaque non ista hic perpendenda sunt commoda; v. g. poenitentias evitabo, superioribus satisfaciam, fratribus placebo, et alia similia; nam talia motiva, et per se vitiosa sunt, et ad vitia aeque ac ad virtutes inducere possunt; hypocritas certe efformabunt potius, quam verae virtutis studiosos. Posset fors aliquando aliquid horum adiungi ad alia motiva supernaturalia, sed semper valde hoc parce, ne tam levibus fundamentis nostra virtus innitatur. Commoda ergo supernaturalia ponderanda sunt: v. g. Si hanc doctrinam observavero, vitabo multa peccata ac defectus, cavebo multos morsus conscientiae ac perturbationes, et poenas tam multas in purgatorio olim luendas non contraham; habebo pacem conscientiae, multos actus virtutis faciam, pro quorum singulis gratiam mihi apud Deum augebo, et merita pro futura vita, ita ut dives fiam coram Domino; attraham benedictionem Divinam etiam super munera mea; fiam aptum gloriae Divinae instrumentum etc. Innumera possunt hic cogitari commoda, vera, solida, supernaturalia, quae in omni practica conclusione inesse solent, et ex quibus quisque iis potest magis insistere, quibus se sentit magis moveri. Duo illa generalia teneantur semper: quae mala spiritualia evitabo? quae bona consequar mihi, et aliis?- Nam, ut dicit Scriptura: *Qui diligit iniquitatem, odit animam suam. Timentis* vero *Dominum beata est anima ejus... et omnia, quaecumque faciet, prosperabuntur.*

N. B.

Jucundum. *Jucundum* illud est: Quantum gaudebo, si hanc doctrinam observabo? Neque enim tristis est vita, ad normam Divinae voluntatis exacta; imo, si est in hac lacrymarum valle aliqua veri gaudii pars, est certe in anima, quae Deo studiose famulatur. *Israel, si attendisses mandata mea, facta fuisset sicut flumen pax tua, et jucunditas tua sicut gurgites maris.* De impiis vero: *contritio et infelicitas in viis eorum, et viam pacis non cognoverunt.* Haec et similia, quae omnium etiam Sanctorum experientia comprobantur, tanquam solida motiva ad virtutem ac perfectionem sectandam, animae suae proponere quisque poterit.

Facile. *Facile.* Cum Dominus JESUS jugum suum suave esse, et onus suum leve dicat, et universaliter promittat requiem animae illis, qui jugum suum tollant super se; est hoc certe verum, et verum esse etiam ego sentiam, si tollam jugum Domini super me, totam videlicet ejus legem

Evangelicam conando observare quam exactissime: nam hoc est *tollere jugum illud* super se, et veluti humeris suis imponere. Qui vero aliqua tantum servare, et non omnia intendit, hic iugum Domini una veluti manu volens portare, gravabitur, et non erit illi onus leve. Si quis itaque onus hoc Domini grave sentit, non aliunde hoc est, nisi quia totum illud super se non tollit, et quia non est mitis et humilis corde; nam haec duo requirit Dominus. *Mandata ejus gravia non sunt.- Ambulavimus vias difficiles*, aiunt impii, *lassati sumus in via iniquitatis.* Quae etiam cum proportione verissima sunt in Religiosis, qui non habent spiritum vocationis suae, spiritum humilitatis, obedientiae, etc. Gravius multo est, superbiam in corde fovere, propriam voluntatem mordicus tenere, etc., quam haec ipsa vitia abnegare; quae dum abnegamus, debilitamus et occidimus illos serpentes, qui in nobis vivunt, et omnium tristiarum, et poenarum interiorum causae sunt, dum ad primam occasionem adversitatis alicujus mordent et cruciant.- Quid vero, si consideretur gloria coelestis? quam facilia debent nobis videri omnia, quae mercedem aeternum duraturam obtinebunt. *Leve est mihi omne onus, quod fero, propter magnum illud bonum, quod spero*, aiebat S. Franciscus seraphicus.- Haec ergo et simila nobis proponamus, si terreri nos difficultatibus contingat. Quamquam generosis animis potius ipsa difficultas motivum est, ad libenter rem aliquam aggrediendam, gaudentibus, si quid difficilioris operae facere aut gravioris molestiae ferre possint pro Eo, qui tanta pro ipsis fecit, et passus est, quique infinito amore dignus est; pro quo si millies mortem acerbissimam subeant, parum se facturos merito existimarent.

Tollite jugum meum super vos, et discite a me quia mitis sum et humilis corde.

En conditiones! *et invenietis requiem animabus vestris; jugum enim meum suave est, et onus meum leve.*

En promissa!

Necessarium, complectitur graves illas causas, ob quas debeo omnino practicam illam doctrinam observare, etiamsi nec utilis alias, nec jucunda esset, etiamsi vel difficillima mihi videretur. Scilicet, si non observem hanc doctrinam, infelix ero, vel saltem gravissimis me periculis exponam. Neque enim est res indifferens, facere vel non facere ea, quae facienda cognovi; sed est omnino necesse facere. S. Paulo necesse erat, esse zelosum Apostolum, ut ipse dicit: *necessitas enim mihi incumbit; vae enim mihi est, si non evangelizavero.* Pari modo ego mihi dicere debeo: *Vae mihi,* si non fiam humilis; *vae mihi,* si non fiam perfecte obediens; *vae mihi,* si non contemnam res hujus mundi; *vae mihi,* si non fiam mortificatus; *vae mihi,* si non serio tendam ad perfectionem, etc.: quia hae sunt obligationes status et vocationis meae, quas si non coner explere, non salvabor, vel certe gravissimo periculo me exponam. Non relinquitur mihi ad libitum, si vivere volo Iesuita, esse bonum religiosum, vel non: ut bene quidem faciam, si servem Regulas, et vocationem meam expleam, nihil autem mali sit, si non servem, et non expleam: sed omnino *necessitas mihi incumbit* servare, et implere; alioqui non possum esse securus, et *vae mihi!* Non faciam gratiam Deo, si ipsi religiose ac fideliter serviam; adhuc etiam tum servus inutilis ero, et quod debeo facere, faciam: sed iniuriam ipsi facio, si non religiose, si non fideliter ipsi serviam. - Hoc necessitatis motivum verissimam habet rationem etiam in iis, quae tantum videntur esse maioris perfectionis; si illa cognosco, et Deus me ad illa impellit: nam etiam in his infidelitas, et inobedientia erga Deum vocantem potest mihi gravissima attrahere mala: praesertim illud maximum, ut me Deus, tanquam infidelem, et inobedientem, deserat et abiiciat.

Necessarium.

Hoc porro motivum, cum semper vim habet magnam ad determinandam voluntatem nostram, tum praesertim adhibendum est in rebus, quae nobis difficiliores videntur, et quando animus prae ignavia ac difficultatum horrore torpet. Tunc vel maxime his veluti calcaribus pungendus ac stimulandus est, propositis poenis Divinis, poenis purgatorii, inferni; propositis minis Dei contra tepidos, quos ex ore suo evomere minitatur etc.; mortis item ac judicii horrore, etc.

Sic ergo tractatur illa quaestio: *Quae motiva ad doctrinam illam practicam servandam inducunt?* Accurate autem haec quaestio agitanda, ut virtus nostra non sit quasi fortuita et causalis, dependens a circumstantiis variis, sed solida, in solidis motivis supernaturalibus, ab intellectu bene ponderatis fundata.- Exemplis porro hic subiungendis supersedeo. Satis enim fuse explicata videntur, quae huc pertinebunt, ut facile possint ad varias materias applicari.- Sequitur itaque discutienda quaestio.

4. *Quomodo hanc doctrinam ego hactenus observavi?*

Examen status sui.

Hoc loco instituitur veluti examen, et requirimus a conscientia nostra, quomodo nos circa illam veritatem, quam meditamur, hactenus gesserimus; ut si secundum illam hactenus egimus Deo gratias agamus; sin autem, confundamur intime et erubescamus, ac prospiciamus nobis in futurum. Nequaquam vero facile credendum, si videamur nobis

N. B.

illam doctrinam bene observasse; nam in hoc nos amor proprius, et exigua nostri cognitio decipere aliquando solent, ut videamur nobis iam aliquam virtutem consecuti: placet enim valde talis cogitatio. Accidit hoc praesertim incipientibus, qui dum aliquod sibi lumen circa aliquam doctrinam practicam habere videntur, et rationes ac motiva perspexerunt, dum occasio exercendae illius virtutis nulla occurrit, credunt se illam iam assecutos, cum longissime absint; id quod ipsi saepe postmodum magno suo damno experientia discunt. Tendendum ergo semper hic ad nostram humiliationem et confusionem, condemnando nos ipsos, quod illam doctrinam non observaverimus, vel si aliquando observavimus, quod valde imperfecte, neque ita, ut a nobis gratiae Divinae exigebant - Descendendum etiam hic ad casus et occasiones particulares, ex quibus maxime virtutis nostrae, vel vitiorum habitus cognoscitur. Si quis enim ita generaliter ex se quaerat: *an ego contempsi mundum? vel saltem nunc illum contemno?* Forsan de praesenti facile sibi respondere posse videbitur: *contemno.* Sed quaerat in particulari: « Quomodo sit affectus, si rideatur, si humilietur, si con» temnatur, si minus affabiliter ab aliquo tractetur, si de defectibus » deferatur, vel reprehendatur? » fors aliter longe judicabit de se, ac vere vanum se adhuc et mundanum, adeoque non esse mundi contemptorem fateri debebit. Idemque fors censebit, ubi ex se quaesierit contrarium: v. g. « quomodo se gerat in bonis successibus; quid sen» tiat, cum laudatur, cum aestimationis signa sibi exhibentur? » etc. in quibus occasionibus si adhuc gaudet, sibique placet, certe mundum nondum contemnit.- Eodem plane modo circa sensualitatem et carnis commoda; eodem circa divitias vel bona temporalia ratiocinandum;

Tendere ad suam confusionem.

Descendendo ad particularia.

eodem denique circa omnes virtutes et vitia. De quibus si nos tantum generaliter, et quasi speculative examinemus, videmur nobis facile vitia superasse, vel virtutes consecuti; at vero ad particularia descendentes, longe nos ab utroque illo bono abesse deprehendimus.- Fructus ergo in hac quaestione ille potissimum quaerendus, ut ex vera nostri ipsorum cognitione, sincere coram Deo nos, et quam profundissime humiliemus, reprehendentes, et condemnantes nosmetipsos.

5. *Quid mihi in posterum faciendum?*

Quid in posterum?

Hic futuris prospicitur, et bona proposita, a voluntate dein amplectenda, intellectus inquirit. Descendendum pariter hic ad particulares casus, praesertim eos, qui majorem difficultatem facere videntur, quique saepius occurrunt, et ante omnia, qui hoc ipso die occurrent, vel certe occurrere possunt; ut nimirum dispiciamus nobiscum, quomodo nos in illis gerere debeamus, ut juxta veritatem cognitam agamus. Neque erit abs re, motiva prius considerata denuo sibi proponere, ut facilius se se voluntas ad generosam victoriam offerat. Non est, quod hic exemplum ponam, cum ex superius dictis satis ista clara esse debeant.

6. *Quale impedimentum removendum? Quale medium eligendum?*

Impedimenta et media.

Scilicet, quid me hactenus impedivit, quominus hanc doctrinam observarem? Quid me juvare poterit ad eamdem abhinc melius servandam? Difficile est hic aliquid generaliter praecipue cum haec impedimenta et media varia esse possint pro varietate materiae, de qua aliquis meditatur, et magis etiam pro varia constitutione personae meditantis. Uniuscuiusque igitur erit, inspectis occasionibus, in quibus solet defectus aut peccata, de quibus meditatur, committere, tum secum diligenter inquirere: Unde tandem hoc proveniat? Quid ipsum ad ea committenda impellat?-Caveat porro, ne totum occasionibus adscribat. In subreptitiis quidem ac indeliberatis peccatis potissimum observandae sunt occasiones, eaeque vitandae: ac propterea monemur, ut proposita nostra de vitandis peccatis indeliberatis, et quae ex subreptione committi solent, versentur praesertim circa vitandas occasiones. Sed in aliis peccatis, quae ex passionibus nostris oriuntur (exceptis peccatis carnis, quae fuga sunt vitanda), non tam fuga occasionum, quam vigilantia super se, et generosa sui victoria opus est: v. g. iracundus, non debet existimare, impedimentum sibi ad mansuetudinem servandam esse hunc vel illum, qui sibi molestus sit, vel hunc et illum casum; nequaquam enim sic est: sed ipse sibi est causa, in se, in animo suo passionem portat; hanc mortificare debet, non occasiones fugere.

Impedimenta et media generalia.

Ceterum, impedimenta generalia sunt ista tria praesertim: superbia, sensualitas, dissipatio animi - His contraria sunt tria media generalia: humilitas, victoria sui seu mortificatio, recollectio animi; qui-

bus, appendicis loco, addi possunt, memoria Dei praesentis, actuum iaculatoriorum usus, frequens item recordatio motivorum, quae in meditatione perspeximus, item communire animum singulari cura ante occasiones, in quibus novimus nos saepe solere labi etc.; quae omnia tamen ad unum ex illis tribus generalibus mediis referri possunt.

Haec in genere dicta de impedimentis ac mediis sufficiant. Uniuscuiusque meditantis erit, se ipsum attente considerare, et invocato lumine coelesti, videre: quid sibi in particulari sit impedimento? Quid remedii adhibere possit? Cognoscet haec, si verum proficiendi desiderium habuerit; illustrabit illum Dei gratia, consilium dabunt superiores et confessarii, ipsa etiam sana ratio, fide illustrata, docebit.

Per has igitur quaestiones, quas exposuimus, intellectus exercendus est: qui si ad istas serio applicabitur, materia solida vix poterit deesse.- Postquam vero de una aliqua veritate, ex materia meditationis deducta, sic ratiocinatus fuerit, transibit ad alteram; et hac similiter absoluta, ad tertiam, et sic deinceps: ubique hasce quaestiones, vel omnes, vel certe aliquas earum agitando.- Iam de voluntatis exercitio.

3. Quomodo *voluntas* applicanda?

Voluntatis officium duplex, *Affectus* et *Propositа*.

Voluntatis officium in meditatione duplex distingui potest: nempe *affectus* pios excitare, et resolutiones bonas seu *propositа* formare voluntas debet. Atque haec duo sunt ita essentialia meditationi, ut sine his meditatio non sit futura oratio mentalis, quemadmodum esse debet, sed mera speculatio vel studium.

1. *Affectus*.

Affectus excitandi. Quando? per totam meditationem.

Primum itaque, quod agere voluntas debet, est excitare *affectus* pios seu quosdam internos motus, internos actus variarum virtutum exercere. Hi affectus debent esse per totam meditationem sparsi, certe debent esse quam frequentissimi; nam hi potissimum faciunt, ut meditatio vera oratio fiat. Ignis enim gratiae et amoris Divini, qui ardere in cordibus nostris, vel certe adesse necessario semper debet, in meditatione, per varias considerationes variam veluti materiam nactâ, in flammas prorumpere pro ratione oblatae materiae debet: *In meditatione mea exardescet ignis*. - Occurrit in rei meditandae consideratione mirabile aliquid, qualia vere sunt omnia opera Divina; prorumpat voluntas in *admirationis* affectum: occurrit beneficium divinum, affectus erit *laudis, gratiarum actionis, amoris:* occurrit effectus irae divinae, vel eiusdem minae, affectus erumpet *timoris*, et sic alii atque alii pro ratione materiae. Versabit meditans sua peccata, suas miserias, non potest non oriri affectus *humiliationis, confusionis sui, doloris, deprecationis etc.*

Quomodo? non tam ore, quam corde.

Si vero modus quaeratur excitandi huiusmodi affectus; illud ante omnia sibi quisque persuadeat, non esse hic opus verbis pulchre compositis. Affectus non a lingua sunt, sed a corde; neque est nobis necesse agere cum Deo, sicut cum hominibus, qui sensa cordis nostri non intelligant nisi verbis ea exponamus: *Orantes*, dicit Dominus JESUS,

nolite multum loqui, sicut ethnici: putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Videtur hoc monitum Domini JESU vel maxime orationi mentali convenire. Sunt enim, qui putent, non esse posse affectus bonos, nisi pulchre et eloquenter compositis verbis efferantur; quasi vero Deum, ita ut homines, verborum pondere in suam partem pertrahere necesse esset. Qui certe gravissimus est error. *Hoc negotium*, inquit S. Augustinus, *plus gemitibus, quam sermonibus peragitur.* Et, si frequenter in Psalmis ac reliqua Scriptura mentio fit de *clamore* ad Deum, non oris plerumque, sed cordis clamor per affectus ardentiores intelligitur. Sed hac de re multa praeclare, more suo, P. Rodericius P. 1. T. 5. C. 12. Illud sufficiat hic monuisse, non esse cur solliciti simus, quibus verbis affectus nostros exprimamus, cum etiam solo corde, nullis adhibitis verbis, optime exprimi possint. Fateor equidem affectus cordis iuvari multum solere, si aliqua adhibeantur verba, in quibus ille affectus exprimatur. Sed non est necesse, ut ista verba sint aut exquisita aut multa: praestat imo, ut mihi quidem videtur, ut verba illa sint simplicia et brevia, at frequentius repetantur, volvantur mente diutius. Si qua occurrunt verba, ad exprimendum affectum, desumpta vel ex Scriptura sacra, vel ex orationibus quibus uti solet Ecclesia, vel quibus Sanctum aliquem usum fuisse novimus, illa certe essent optima; cum peculiarem habeant unctionem, et gratiora Deo esse necesse sit. Fors aliquod exemplum adduxisse non erit abs re. Itaque.

Iuvant aliquae voces.

Ad considerationem Divinorum beneficiorum excitandus affectus *gratitudinis:* quid simplicius, quam ut dicas cum Psalmista: *O! Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi?* Iam si inter haec animo volvas, quis tu sis, quis Deus, qui tibi benefacit: *Quid..* (ego) *retribuam Domino . .* (tanto) *. . pro omnibus, quae retribuit mihi;* et ipsius etiam beneficii, vel beneficiorum Eius revolvas magnitudinem, facile erit, diutius etiam eumdem affectum fovere, repetendo identidem eadem verba attente ac sedate: *Quid retribuam* (ego) *Domino pro omnibus, quae retribuit mihi?*

Exemplum.

Eidem affectui *gratitudinis* possunt etiam optime inservire illa verba patriarchae Iacob, quae pulcherrimam continent gratiarum actionem: *Minor ego sum,* Domine, *cunctis miserationibus tuis.* Continent enim intimam agnitionem propriae vilitatis, ob quam homo indignus est quem Deus tantus vel respiciat, et agnitionem impotentiae, in qua sumus, vel pro minima Dei miseratione debitas agendi gratias: *Minor sum cunctis miserationibus tuis.*

Sic alia atque alia possunt adhiberi verba. Et si nullum aliud occurrat, dic: *O Deus meus, ago tibi gratias.* Sed dic ex corde, et bonus hic erit affectus gratitudinis. Non verba Deus respicit, sed cor. Similiter, ad considerationem propriae vilitatis, excitandus affectus *humilitatis;* quid simplicius, quam ut dicas: *O vere ego undecumque Divino conspectu tuo, Domine, indignissimus;* quid facilius, quam haec verba volvendo; *ego . . . undecumque Divino tuo conspectu . .* recogitare causas, ob quas talis cum sis, vere Divinis oculis sis *indignissimus,* et humilitatis affectum hac ratione etiam diutius fovere?

Alterum exemplum.

Eidem affectui *humilitatis* servire possunt illa etiam ad mentem S. P. N. Ignatii: *Quid sum nisi saccus stercorum et esca vermium,* quoad corpus; quoad animam vero, *foedissimum ulcus et apostema*

unde tanta sanies peccatorum profluxit, et adhuc profluere non cessat, quas sordes Divini oculi semper intueri coguntur?

Vel ex Apocalypsi: *O vere ego miser, et miserabilis, et pauper, et coecus, et nudus.*-Vel etiam si dicas nil aliud nisi: *O quam vilis sum et abominabilis!* habes affectum humilitatis. De verbis noli esse sollicitus, corde tantum istum sensum volve.

Praxis quaedam utilis in hanc rem.

Possent nullo negotio plurimae breves sententiae vel ex Scripturis, vel ex precibus in Ecclesia usitatis, vel ex Sanctorum dictis colligi pro variis affectibus. Posset imo unusquisque sibi tales sententias affectuosas colligere, sibique familiares reddere, volvendo eas frequenter in oratione, dum affectus aliquis, qui per talem sententiam exprimitur, excitandus est. Et profecto melius quisque sibi talia colligeret, quam ab aliis collecta acciperet: quia non omnia omnes aeque movent, et alii in aliis sententiis maiorem inveniunt affectum et gustum. Qui preces vocales attente dicunt, et attente legunt spiritualia, iis facillimum erit, sententias tales pro affectibus variis colligere, quas in meditatione suis locis volvant.-Sed sint sententiae breves, vis earum bene ponderetur, ac familiares reddantur.-Multorum Sanctorum exemplis haec praxis confirmatur.

Affectus fovendus.

Illa observatio hoc loco non est omittenda, quae omnino est ad mentem S. P. N., ut si affectum aliquem in nobis excitatum sentimus, eumdem diutius foveamus, sine anxietate pergendi ad alia, quae in eadem meditatione adhuc tractanda sunt; sed in eodem pergamus affectu, donec nobis satisfaciamus: v. g. in affectu *humilitatis* et agnitionis tuae vilitatis, tamdiu illud: *ego vere undecumque Divino conspectu indignissimus*, aut aliam in hanc rem sententiam tamdiu volve animo, quamdiu cum intimo sensu aut gustu aliquo spirituali tua ista vilitas tibi ante oculos manet, et affectus ille ardet: etiamsi nil aliud tota meditationis hora faceres, optima esset meditatio.-Ubi senseris refrigescere affectum tuum, transibis ad ulteriorem considerationem materiae meditandae.-In affectibus tamen iis, qui non adeo humilitatem spectant ac sui depressionem: v. g. in affectibus *gaudii, fiduciae*, etc., quamvis sancti possint esse, quia tamen magis sunt illusioni obnoxii, si in illis diutius haerere, aut etiam totam meditationis horam impendere contingeret, idque saepius, res esset pro maiori securitate cum P. spirituali communicanda.

Etiam in applicatione memoriae locus est affectibus.

Affectus ergo, ut diximus, per totam meditationem sparsi esse debent. Idque intelligendum tam de memoriae, quam de intellectus applicatione: ubique enim convenire posse, imo naturaliter quasi oriri debere aliquos affectus, quisque facile sentiet, si attente consideret ea, quae de utriusque potentiae applicatione supra ordine dicta sunt. Ab ipso statim initio saltem affectus fidei elici potest, et vero etiam deberet, ut suo loco notavimus; v. g. dicendo intimo sensu: *Credo, quia docet fides;*-vel: *Credo quia tu, o aeterna veritas, dixisti;* vel: *Credo, quia tu dixisti, Domine, qui non es, quasi homo, ut mentiaris. Coelum et terra transibunt, verba autem tua non transibunt.* Ultimus modus, ut patet, serviet maxime, si meditanda sunt verba Domini IESU, aut alia Dei dicta ex Scripturis deprompta.

2. *Proposita.*

Alterum, quod voluntas praestare debet in meditatione, est *proposita* bona formare in futurum. Id quod adeo essentiale est meditationi, praesertim in Societate nostra, cuius vita est activa, ut sine formatione bonorum propositorum meditatio non sit satisfactura fini suo. Nam finis eius, praesertim in Societate, est non tantum unam horam impendere Deo per orationem; sed meditando animum purgare a vitiis, exornare virtutibus, vitam omnem emendare ac perficere, confirmare se in Divino famulatu, munire se contra difficultates ac tentationes, actiones suas rite disponere ad eas perfecte obeundas etc.; quae omnia non aliter fiunt in meditatione, nisi per *proposita* rite facta. Quia vero haec res, ut vel ex iis, quae modo diximus, patet, momenti est summi, necesse est aliqua hac super re accurate, quantum Divina Bonitas dederit, notare documenta. *Proposita* formanda

1. Ubinam in meditatione proposita facienda sint, satis patet: nempe, sub finem considerationis cuiusque doctrinae practicae ex meditationis materia deductae, prout supra de applicatione intellectus dictum est. Inter quaestiones enim, quas meditans sibi facere debet, habetur etiam illa: *Quid mihi in posterum faciendum?* Responsum ad hanc quaestionem continebit facienda proposita. Et eodem pertinet etiam quaestio sequens: *Quale impedimentum removendum? Quale medium eligendum?* - Ubi se voluntas resolvit ad ea facienda, quae intellectus ad istas quaestiones facienda esse cognovit, haec ipsa resolutio est *propositum.* Ceterum, hoc non impedit, quominus etiam in decursu meditationis, ubicumque se aliquid vel faciendum vel vitandum offeret, obiter etiam de hoc proposito concipi possit. Sed proprius locus propositorum, quae tanquam solidus fructus meditationis quaeruntur, est certe, uti diximus sub finem quaestionum, quas sibi meditans in applicatione intellectus facere debet. - Fiunt autem istae quaestiones, ut suo loco dictum est, in quolibet puncto: et si in primo puncto plures considerationes practicae continentur, fiunt quaestiones ac proin etiam proposita circa quamlibet talem considerationem practicam. - Res in exemplis ibidem positis unicuique facile patebit. Praesertim post quamvis considerationem practicam,

2. Proposita vero sint *practica,* scilicet talia, quae vere ad vitae emendationem, et ad perfectionem efficacia sint. Intelligi hoc loco illud maxime velim, ne proposita sint de aliqua tantum devotiuncula exercenda: ut, si ex meditatione de morte non aliud propositum conciperes, nisi v. g: *dicam quotidie pro agonizantibus 1. Pater et Ave, et pro obtinenda mihi felici morte, quotidie talem orationem faciam ad B. V.* Bona quidem sunt et ista proposita, at sola non sufficiunt: sed ut proposita, vere ac solide sint practica, statue, quid tibi maxime vitandum sit, quod peccatum, qui defectus emendandi; et pariter, quae virtus maxime comparanda, ut ad felicem mortem te disponas; quae item passio mortificanda, et quomodo. - Talia proposita voco *practica.* Sint autem *practica,*

3. Non sint proposita *universalia,* sed *particularia.* Videri possunt, quae supra dicta sunt ad quaestionem secundam: *Quae doctrina practica inde concludenda?* et ad quartam: *Quomodo hanc doctrinam ego hactenus observavi?* Quae enim ibi sunt posita, huc vel maxime conveniunt. - Illud hic addendum circa proposita, scilicet proposita du- *Particularia*

Duplici modo

plici fere modo fieri particularia. 1. Si versentur circa particulares casus. 2. Si aliquid particulare statuatur faciendum in casibus universalibus.- Exemplo rem breviter declaro.-Facis propositum: *patiens ero in omnibus adversis*. Hoc propositum est universale, adeoque nil valet, nisi forte pro hominibus valde spiritualibus et perfectis. Fac ergo ex universali proposito particulare: id quod duplici modo fieri potest, 1. Si dicas: *patiens ero in his et in illis occasionibus*, exprimendo eas occasiones, in quibus saepius te commoveri ad impatientiam nosti. 2. Si dicas ita: *Si quid mihi adversi occurrerit, cogitabo: hoc parum est ad infernum, quem merui;* vel: *hoc libenter feram pro amore IESU crucifixi.*-Utrovis modo, propositum erit particulare, adeoque bonum: optimum vero erit, si unum idemque propositum utroque modo reddas particulare, v. g: *Patiens ero in his vel illis circumstantiis, cogitando: hoc parum est ad infernum, quem merui, etc.*-Sic enim in ipso proposito habebis medium illud observandi.

Pro *praesenti statu,*

4. Sint proposita *praesenti statui accomodata*. Vide, quae dicta sunt ad quaestionem 3. *Quid mihi in posterum faciendum?* Quibus addendum hoc loco illud est: ne scilicet proposita nostra se extendant ad tempus adhuc longe remotum: ut si Novitius vel Scholasticus iuvenis faceret propositum: *Quando sacerdos ero, faciam hoc vel illud.* Talia enim proposita communiter sunt inutilia, quin etiam illusioni haud parum obnoxia. Spectent ergo proposita praesentem, aut saltem proxime instantem necessitatem.

Etiam pro *praesenti die,*

5. Imo, quotidie *aliquid* statuatur *eo ipso die exsequendum* circa vitae emendationem aut maiorem perfectionem. Facile hoc fieri potest ab iis, qui bene excutiunt conscientiam suam in examinibus, et defectus suos, quos vel ipsi observarunt, vel de quibus eos superior admonuit, serio cupiunt emendare.-Quae quis vere cordi habet, ea ipsi occurrunt per se, et ad eorum emendationem serviet ipsi omnis meditatio, qualiscumque fuerit meditationis materia. Sive enim de amore Dei, seu de minis eius in peccatores; seu de passione Christi, seu de mysteriis eius gloriosis meditetur; seu de peccatis suis, seu de Sanctorum virtutibus; semper illum conclusio practica deducet ad suum vitium debellandum.- Id vero vel maxime faciendum, si aliquo vitio vehementius urgemur, vel aliqua difficultate magis retardamur in famulatu Divino: tunc enim omnes quasi machinae, ut ita dicam, omnia tormenta bellica eo, tanquam ad scopum, erunt dirigenda, ut victores evadamus.-Hinc satis etiam illud patet, meditationem frequenter debere coincidere cum materia examinis particularis; ipsumque examen particulare plurimum debere iuvari meditatione.

Fundata in solidis motivis.

6. Sint proposita bene *fundata*, firmata motivis solidis. Erunt certe talia, si accurate tractetur illa quaestio tertia: *Quaenam motiva ad hanc conclusionem practicam servandam inducunt?* Vide, quae ad hanc quaestionem supra dicta sunt. - Erratur saepe in hoc, quod ubi primum videmus quid nobis faciendum sit, statim illud facere statuamus: laudabilis quidem haec est voluntatis promptitudo; sed sunt saepe talia proposita, veluti domus sine fundamento super arenam positae, quae quovis vento tentationis aut difficultatis ingruentis convelluntur. Itaque, ut proposita sint solida, necesse est firma quaedam eorum fundamenta ponere in veritatibus aeternis sita, intellectum scilicet quam plenissime convincere de *necessitate, utilitate, acquitate etc.* faciem-

dae vel vitandae rei, de qua agitur. Nec semel tantum, aut raro talia motiva considerare oportet, quasi persuadendo sibi quod iam satis sciat motiva, cur ita facere necesse sit; sed saepe hoc idem in meditatione revolvere, praesertim circa illam rem in qua maxime laboramus, ut in superbia nostra expugnanda, aut humilitate assequenda, aut alio quocumque vitio, quo magis premimur, aut virtute, qua magis indigemus. Frequenti eorumdem motivorum meditatione descendunt illa profunde in cor, et si ad haec dein accedunt frequentes actus, habitus virtutis acquiritur.

Humilia.

7. Sint proposita *humillima;* plena diffidentiae de se ipso. Defectus humilitatis in propositis primaria causa est, cur non serventur, praesertim in illis qui serio proposita faciunt, et veram habent voluntatem Deo serviendi. In meditatione firmiter statuunt, se ita et ita acturos, in his et illis occasionibus; ac dum ita statuunt, perspectis praesertim motivis ita agendi, occulta quadam praesumptione putant certo se iam ita facturos; quin adeo impossibile ipsis videtur, aliter agere: et tamen ubi se primum occasio offert, plerumque deficiunt. Causa huius rei est, non quod proposita non fuerint sincera, sed quod non humilia, quod sine diffidentia de se ipso suisque viribus, Deo scilicet et iuste et misericorditer superbiam nostram humiliante. Oportet itaque, ut proposita facientes, simul timeamus nostram propriam inconstantiam et infirmitatem, totamque fiduciam ponamus in gratia et auxilio Divino, quod humillime in propositis implorandum est, adhibita etiam et invocata intercessione B. V. Matris, Sanctorum Patronorum, S. Angeli Custodis etc. dicendo v. g.: « Ita nunc quidem statuo, o mi Deus!... » ita volo facere...sed tamen nil horum faciam, Domine, nisi tu adiu- » veris... Novi iam satis, iam nimis saepe expertus sum meam propriam » perversitatem et inconstantiam, quam ut propositis meis fidere pos- » sim.- In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum.- Adiuva » me gratia tua, ubi se huius propositi exsequendi occasio obtulerit; » tunc mihi, Domine, revoca in mentem veritatem, quam nunc per gra- » tiam tuam perspexi - confirma tunc voluntatem meam.- Quid iuvaret, » Domine, quod me hac tua luce illustraveris, ut cognoscam quid mihi » faciendum sit, si illam secutus non fuero! - O ergo adiuva me, Domi- » ne, propter nomen sanctum tuum; per merita JESU Christi - per san- » guinem eius - per eius sacratissimum Cor supplico. - Adeste mihi o SS. » mei Patroni, - Tu praesertim o Virgo SS. Mater Dei, et mea etiam » Mater, quae me iam tantis misericordiis tuis praevenisti - adesto mi- » hi - impetra mihi. - Sancte mi Angele Custos, loquere mihi ad cor, cum » illa se occasio obtulerit, et adiuva me... etc.» - Porro hoc summi momenti monitum tanto accuratius discamus servare, quanto frequentius nostram infirmitatem et in bonis propositis inconstantiam experti sumus.

Cum supplici *petitione auxilii.*

Ceterum si voluntas ad bona proposita torpet, cogenda est, pugnando, vim inferendo, insistendo motivis, praesertim *necessitatis,* ut dictum est supra ad quaestionem 3. *Quaenam motiva etc.;* et ferventius orandus Deus, ut animum humi iacentem erigat.

§. 3.

De fine sive egressu.

Egressus fit Finiri solet meditatio, dicendo semel ***Pater*** et ***Ave***. Verum non de isto egressu hic solum agimus. Ante hoc extremum debet aliquid praecedere, quod meditationem concludat.

Recapitulatione aliqua, I. Esset valde consultum, ut si plura, ut communiter fit, proposita in decursu meditationis concepta essent, ea simul omnia sub finem colligerentur et confirmarentur. Quamquam enim hoc postea etiam in reflexione faciendum est, iuvaret tamen multum hoc loco, ante ipsum meditationis finem in oratione illud facere.- Fructus inde, praeter alios, hic existeret, ut ultima minuta meditationis essent ardentiora ; cum contra frequenter accidat, ut finis ille, ubi maxime fervere deberemus, misere frigeat. Tunc igitur certe, cum nos materia sub finem meditationis destituit, tunc, inquam, saltem hac quasi recapitulatione totius meditationis, omniumque propositorum utamur.

et *Colloquio.* II. Saltem debet ante ***Pater*** et ***Ave*** praecedere oratio, qualem S. P. N. vocare solet *Colloquium* directum ad Deum, vel ad JESUM Christum, vel ad B. V. aut alium Sanctum, prout fert meditationis materia.- In hoc colloquio:

1. Observa, quod supra dictum est de affectibus, non agi scilicet de verbis, sed de sensu cordis. Noli sollicitus esse, quibus modis, aut quibus vocibus tuum hoc colloquium instituas. Loquatur cor, affectus.

2. Petenda in hoc colloquio gratia, ad proposita facta exsequenda suo tempore. (Exemplar habes *notato 7. ad proposita, ut sint humilia*). Complectetur autem omnia proposita, per decursum orationis facta, etiamsi singula non enumeres.

III. Loco consueti ***Pater*** et ***Ave*** potest etiam alia quaevis oratio vocalis dici pro conclusione meditationis, quod videtur omnino ad mentem S. P. N. Ignatii. Et interponi quidem inter ***Pater*** et ***Ave*** saepe solet *Anima Christi,* quod certe faciendum, ubi de mysteriis Domini JESU fuerit meditatio. - Si de Spiritu Sancto fuisset meditatio, conveniret concludere per *Veni Creator,* vel *Veni Sancte Spiritus.* - Si de beneficiis Divinis, per *Te Deum laudamus.* - Si de aliquo Sancto per orationem de Sancto illo vel ad Sanctum illum, si est aliqua ad manum. - Tamen ***Pater*** et ***Ave*** communiter de more subiungendum.

IV. Potest ultima illa oratio vocalis, si multiplex est, apte distribui intermixtis colloquiis. Modum non semel dat S. P. N. in ***Pater***, *Anima Christi,* et ***Ave***.-1. Petitur a B. V. MARIA ut gratiam, quam optamus, petat nobis a Filio suo D. N. J. C.; et subiungitur ***Ave Maria***. 2. Rogatur D. N. J. C. clementia, ut tanquam summus Mediator noster eamdem gratiam nobis petat a Patre suo, donecque eam ipse, siquidem *Ei data est omnis potestas in coelo et in terra*; et subiungitur *Anima Christi.* 3. Supplicatur Patri Aeterno, per JESUM Christum et propter illum, ut illam gratiam concedat; et dicitur ***Pater noster*** : et sic meditatio concluditur.

Denique surgitur reverenter a consortio Domini, in eiusdem conspectu manendo. Cavenda vel maxime omnis dissipatio immediate post meditationem finitam. Si exeundum statim, summa habenda est cura modestiae, ni fructum tota hora collectum momento velimus perdere.- Transeundum mox ad reflexionem, de qua pauca supersunt dicenda.

CAPUT TERTIUM

DE SERVANDIS POST MEDITATIONEM

Reflexio

Post meditationem sequitur de more ex praescripto S. P. N. Ignatii examen, seu ut dicere solemus, *Reflexio*. De qua praenotandum illud est, esse non modo utilissimam, sed omnino necessariam, tum ad artem meditandi addiscendam, tum ad fructum e meditatione facta colligendum. Vivitur quandoque diu in Religione, fit quotidie meditatio, et tamen adhuc ignoratur ars meditandi; quia aut omnino non fit reflexio, aut male fit. Fit etiam quotidie meditatio, considerantur veritates aeternae, et ad illarum lumen concipiuntur proposita vitae melioris; et tamen vivunt semper in animo eaedem passiones, haeretur in iisdem vitiis ac defectibus; et hoc saepe originem habet magna ex parte in neglectu reflexionis. Quaecumque S. P. N. ad fructuose meditandum praescripsit, horum sciamus nihil esse superfluum; omnia ita secum invicem cohaerent, ut annuli unius catenae, quorum si vel unus eximatur aut rumpatur, catena vel omnino inepta fit ad usus suos, vel certe minus apta. - Nos vero, quibus utpote filiis Societatis, praecepta S. Patris non modo instructionis, sed etiam obligationis maioris vim habent, multo minus possumus sperare Divinae gratiae in hac Sanctorum arte auxilium, si hac in parte officio nostro desimus, officio inquam, quod nobis et S. P. N. auctoritas, et instituti ratio, et consuetudo religiosa, verbo obedientia ipsa imponit. - Principium itaque nostrum sit, alte ab ipsis religiosae vitae exordiis animo impressum, reflexionem post meditationem non esse omittendam, sed etiamsi fors immediate post meditationem impediti fuerimus, serius licet, illam tamen omnino faciendam semper; omissis potius aliis precibus ac devotionibus, quas fors pro suo lubitu quis adsciverit, laudabiles quidem, sed minus necessarias, quam *Reflexionem*.

Necessaria,

Nunquam omittenda,

Reflexio haec, licet a S. P. nostro ad solum examen de peracta meditatione videatur determinari, vix tamen ipsum hoc examen fieri posse videtur sine aliqua recapitulatione; quare statui solent duae veluti partes reflexionis, nempe *examen* proprie dictum; et repetitio seu *recapitulatio* meditationis.

Partes habet duas.

1. *Examen*.

1°. *Examen*

Igitur absoluta meditatione examinetur, quonam modo illa successerit. - Huc pertinebit inquirere, quomodo se gesserit tam circa *praeparationem*, quam circa *meditationem* ipsam.

De *praeparatione*,

Circa *praeparationem*, v. g. an attente lecta vel audita puncta vespere? An dein servata animi collectio? An materia meditationis revocata in memoriam post cubitum, ante somnum? An mane eadem materia primum revocata, exclusis aliis cogitationibus? An affectus materiae huic conformis excitatus, tum sub tempus lotionis faciei ac manuum, tum sub transitum v. g. ad Sacellum, vel alio? An quies animi habita, praesertim immediate ante meditationem? An puncta si mi-

nus relecta, saltem revocata in mentem? An stando paulisper ante ipsum meditationis ingressum, cogitaverit, quid esset facturus, cum memoria praesentiae Divinae? - Haec fere circa praeparationem.

De *meditatione* ipsa eiusque *Ingressu*,

Circa *meditationem* ipsam, examinandus *ingressus*, *progressus*, *egressus*.

1. *Ingressus:* v. g. qua reverentia, attentione, devotione facta oratio praeparatoria? An praeludia observata, praesertim secundum, petendo lumen et gratiam peculiarem pro materia meditationis?

Progressu,

2. *Progressus:* v. g. an bene applicatae animi facultates? *Memoria*, materiam attente ponderando? *Intellectus*, ratiocinando per quaestiones: *Quid de hoc est considerandum?... Quae doctrina practica? etc.* An motiva, *necessarium, utile, decens etc.* bene perpensa? - *Voluntas*, an affectibus excitandis per meditationis decursum? An propositis vitae melioris ac perfectionis serio exercitata? An propositis adiuncta humilis petitio auxilii? etc.

In his omnibus, an distractiones invadentes superatae, vel certe non admissae? An taedium, quod fors insurgebat, devictum vel saltem contemptum? nec propterea cessatum ab applicando animo, ut melius poterat? An recursum ad praeludium primum, si illud tale fuit, ut imaginationem vagam figere ac firmare in proposita materia potuisset? An ita applicatus animus, serio, in omnibus ac singulis punctis? etc.

Egressu.

3. *Egressus:* v. g. an colloquium factum ardenter, cum petitione gratiae? An torpor, quandoque in fine maxime invadens, excussus? An reverenter finis meditationi impositus?

Denique, an ab initio ad finem usque pro viribus curaverit, ut responderet gratiae Divinae? animus serio applicatus? corporis servatus debitus situs? reverentia interna et externa? non interrupta aut abrupta meditatio sine necessitate? aut si fuit talis necessitas, an servata saltem mentis quies et animi collectio? etc.

Neque est, quod quisquam terreatur hac tanta quaestionum pro examine multitudine, quae etiam augeri adhuc multum possent. Modo sciat, quomodo sit meditandum, facile mox videbit in quo defecerit, propria conscientia indicante et accusante. Percurrendo meditationem per partes, ut diximus, *praeparationem, ingressum, progressum, egressum*, vix poterit ipsum quidquam latere defectuum, quos commiserit.

Si male successerit meditatio, quid?

Si *male successerit* meditatio, ait S. P. N., inquiram *causas* cum *poenitudine* et *emendationis* proposito. Causae facile deprehendentur ex illis quae modo diximus. Si tamen in his non inveniretur causa ulla mali successus, cogitetur de praeparatione remota, de animi collectione per diem, de observatione regularum, de cordis munditie, de mortificationis studio, etc. Nam certum est, Deum saepe defectus nostros extra orationem commissos in oratione punire: ut contra, fervorem in aliis rebus ad suum famulatum pertinentibus, in oratione saepe largissime remuneratur. - Si nullam causam invenit mali successus, humiliet se tamen, putet esse causam occultam, sed ita tamen se humiliet, ut non sit propterea nimis anxius, resignata voluntate sua in Divinam. Ceterum observanda bene verba Sancti Patris: *inquiram causas cum poenitudine, et emendationis proposito.* Hic scilicet primarius finis reflexionis, ut discamus meditari, et assuescamus bene meditari. Si hoc ergo faceremus quotidie, quod Sanctus Pater noster hic

praescribit, facile artem illam, Divina opitulante gratia, acquireremus.- *Si bene successerit* meditatio, ait porro S. P., *gratias Deo agam, eumdem modum postea observaturus*, ut scilicet semper, ordine eodem, eadem mentis applicatione meditationem peragam.

2. *Recapitulatio.*

2°. *Recapitulatio.*

Haec *Recapitulatio* est alterum, quod in reflexione faciendum est praeter examen meditationis, seu potius cum et in examine.

Repetitur scilicet animo tota meditationis peractae series; quid 1. quid 2. quid 3. puncto fuerit propositum. Et dum hoc ordine defectus commissi inquiruntur, imo per se in memoriam recurrunt, revocatur simul: quae in singulis punctis conclusiones practicae deductae sint; quibus motivis confirmatae; quibus affectibus in animum receptae; quae proposita concepta sint. - Sicubi peculiarem illustrationem habuit, si veritatem aliquam solito clarius perspexit, si qua veritas, aut dictum, aut motivum aliquod magis animum perculit; haec recolat, regustet, ruminet, ac saepe deinceps recolenda, regustanda, ruminanda proponat; proposita per decursum meditationis facta confirmet, et exsecutionem pro tempore statuat, praevisis iterum, si fieri potest, occasionibus. Denique invocatur breviter auxilium Divinum, pro fideli propositorum exsecutione.

Debitum reflexioni *tempus* tribuendum.

Haec porro omnia, licet toto quadrante communiter non indigeant (nam et S. Pater dicit: *per quartam circiter horae partem*), tamen aliquod temporis spatium dari sibi postulant, ut bene fiant: saltem medium quadrantem vel minuta 10. Bina vel terna minuta certe non sufficiunt.- Qui vero profectus spiritualis ac perfectionis vere studiosi sunt, eos utilitas summa talis *Reflexionis*, propria experientia comprobata, ad illam accurate faciendam excitabit. Erit ipsis *Reflexio* quasi messis fructuum, quos meditatio produxit, et qui sine reflexione frustra interiissent. Quin adeo non raro accidet, ut gustum devotionis, quem frustra in ipsa meditatione quaesierint, reperiant in reflexione: et, si in meditatione aridi, ac sine bonis desideriis ac propositis, seu culpa propria seu sine culpa permanserint, reflexio omnia, Deo dante, suppleat; et ibi bona proposita formentur, non minus efficacia quam si in ipsa meditatione fecissent. Verum in hac tota re plus datur experiri, quam dicere aut scribere. Incredibilis est, et omnem captum superat Divina Bonitas, quae aliquam serio adhibentibus curam adest gratiis suis, ut ad maiorem in dies curam adhibendam animum sumant, et maioribus a Domino gratiis vicissim liberalius cumulentur.

Industria supererogatoria.

Addi potest ad reflexionem *Industria*, qua multi magno cum fructu utuntur ad propositorum exsecutionem; scilicet eligunt conformem materiae meditationis, suisque propositis, orationem aliquam iaculatoriam, quam saepius per diem repetendo, et meditationem in memoriam revocant, et factorum propositorum convenienter reminiscuntur. Et si, ut suo loco dictum est, meditationis fructus ad examinis particularis materiam deductus fuit, patet facile, quantum hinc lucri spiritualis sit proventurum. Proposita nostra saepe violamus, quia veritates, ad quarum lumen ea conceperamus, in mente nostra obscurantur vel evanescunt. Hoc ergo medium aliquod erit, ad conservandum hoc lumen in anima. Neque vero aliunde Sancti erant sancti, nisi quod lu-

mina veritatum aeternarum semper habentes sibi in mente praesentia, efficaciter his, Divina opitulante gratia, excitarentur semper ad vitam iuxta illas veritates in omnibus rebus instituendam.

Notanda scripto non solum *proposita* sed et *lumina*.

Denique negligendum non est illud monitum, quod passim dari solet, et perfectionis studiosis est familiare: ut nimirum notentur scripto aliqua e meditationibus, deinceps identidem relegenda. - Notanda porro et *lumina* et *proposita*. Si sola notantur proposita, non addito aliquo ex motivis ob quae concepta sint, communiter omni vi carebunt ad sui observationem urgendam. Notentur itaque in primis lumina, idest, illae veritates bene perspectae, illae illustrationes, illae bonae cogitationes, illa motiva, quae animum impulerunt ad talia formanda proposita. Haec enim ubi dein simul cum propositis, suis temporibus quisque perleget, efficacius ad fidelem eorum observationem excitabitur. Communiter tamen haec omnia non multis verbis, sed breviter et clare notanda sunt. Neque omnia proposita sunt notanda, sed notabiliora, aut quorum se occasio non adeo quotidie offert. Quae enim quotidianas actiones vel quotidianos defectus respiciunt, multo melius prompta statim exsecutione, et quotidiana praxi retinenda sunt, quam annotatione in scriptis. - Ceterum annotatio luminum et propositorum maxime omnium facienda Exercitiorum spiritualium tempore: siquidem in illis, non unius dumtaxat alteriusve diei actiones disponendae sunt, sed tota vitae ratio, in totum annum, et in quibusdam rebus in totam vitam est componenda. Sed hoc veluti per transennam attigisse sufficiat.

Conclusio

Nil iam superest, nisi ut illud repetam unde incepi, artem Meditandi esse scientiam Sanctorum, ac multo minus praeceptis hominum constare, quam Spiritus Sancti unctione, ac piae voluntatis desiderio. - Omnia hìc tradita documenta etiamsi optime quis noverit, nil utique iuvabit, nisi cum vero desiderio proficiendi adhibeantur, ut per se patet. Sed neque hoc ipsum proficiendi desiderium, omniumque documentorum observatio proderit, nisi Spiritus Sancti accedat gratia.

Non enim est opus humanum, sed divinum. Nihil tamen dubitandum, quin misericors et infinite bonus Deus volentibus sit adfuturus; nam et ipsa haec pia voluntas proficiendi in spiritu, magnum est Dei donum. - Utamur itaque industriis, prout possumus, cum Divinae gratiae auxilio, et simul petamus frequenter a Domino: *Domine, doce me orare, doce meditari: da donum orationis. - Venient nobis omnia bona pariter cum illa, et innumerabilis honestas per manus illius... Infinitus enim thesaurus est hominibus; quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei, propter disciplinae dona commendati.*

INDEX

PRAENOTANDA . . . . . pag. III

CAP. I. DE SERVANDIS ANTE MEDITATIONEM. . . . . » IV

CAP. II. DE SERVANDIS IN IPSA MEDITATIONE . . . . . » VI

§. 1. De initio seu ingressu. . . . . » ib.

§. 2. De medio seu progressu . . . . . » VIII

I. Quomodo *memoria* exercenda? . . . . . » ib.

II. Quomodo applicandus *intellectus?* . . . . . » IX

1. Quid de hoc est considerandum? . . . . . » ib.

2. Quae doctrina practica inde concludenda? . . . . . » XII

3. Quaenam motiva ad conclusionem servandam inducunt?. » XIII

4. Quomodo hanc doctrinam ego hactenus observavi? . . » XVI

5. Quid mihi in posterum faciendum? . . . . . » XVII

6. Quale impedimentum removendum? quale medium eligendum? . . . . . » ib.

III. Quomodo *voluntas* appplicanda? . . . . . » XVIII

1. Affectus . . . . . » ib.

2. Proposita . . . . . » XXI

§. 3. De fine sive egressu . . . . . » XXIV

CAP. III. DE SERVANDIS POST MEDITATIONEM . . . . . » XXV

1. Examen. . . . . » ib.

2. Recapitulatio . . . . . » XXVII

INDEX RERUM NOTABILIUM

Adoratio — Adoratio primus actus meditantis; viva fide peragendus. lin. 10. . . . . pag. VI
Affectus — Affectus in meditatione excitandi quam frequentissimi. l. 26. » XVIII
» Diutius fovendi praesertim humilitatis. l. 22. . . . . » XX
» In iis qui sunt magis illusioni obnoxii quid agendum? l. 33. . » ib.
» Non tam ore quam corde excitandi. l. 43. . . . . » XVIII
» Multum iuvantur aliquibus verbis. l. 13. . . . . » XIX
» Eorumdem varia exempla. l. 22. . . . . » ib.
» Sententiae pro iisdem colligendae. l. 7. . . . . » XX
» Iisdem etiam in applicatione memoriae est locus. l. 38. . . . » ib.
Amor proprius — Decipere aliquando solet. l. 22. . . . . » XVI
Cognitio — Exigua nostri cognitione videmur nobis virtutem consecuti. l. 23. . . . . » ib.
Colloquium — Colloquium prout fert meditationis materia faciendum. l. 16. » XXIV
» In eodem quae observanda? l. 18. . . . . » ib.
Commodum — Commoda spiritualia, non alia, ponderanda a meditante. l. 14. XIV
Conclusio — Conclusio practica deducenda a meditante. l. 2. . . . » XII
» Particularis, non generalis. l. 18. . . . . » ib.
» Statui ipsius accommodata. l. 29. . . . . » ib.
» Exempla conclusionis practicae. l. 33. . . . . » ib.
Deus — Dei praesentis viva apprehensio ante omnem orationem habenda. l. 19. . . . . » V
» Eiusdem bonitas aliquam serio adhibentibus curam adest gratiis suis. l. 3. . . . . » XVI
Difficultas — Difficultas ipsa animis generosis motivum est ad res aggrediendas. l. 20. . . . . » XV
» Difficultatis horrore torpens animus quomodo exstimulandus? l. 3. » XVI
Dissipatio — Dissipatio vel maxime cavenda immediate post meditationem. l. 45. . . . . » XXIV
Examen — Examen instituendum circa meditatam veritatem. l. 17. . . » XVI
» Quomodo peragendum? l. ead. . . . . » ib.
» In eo ad humiliationem et confusionem nostram tendendum. l. 30. ib.
» Item ad particularia descendendum. l. 33. . . . . » ib.
» Et ad ea quae maioris videntur difficultatis. l. 11. . . . . » XVII
» Examen particulare plurimum iuvari debet meditatione. l. 39. . » XXII
Gaudium — Gaudium verum in anima Deo studiose famulante. lin. 39. » XIV
Gloria — Coelestem gloriam consideranti omnia videntur facilia. lin. 16. » XV
Gratia — Gratia duplex petenda ad obtinendum fructum meditationis. l. 42. » VII
Inobedientia — Inobedientia erga Deum vocantem potest gravissima attrahere mala. l. 50. . . . . » XV
Intellectus — Intellectus quomodo applicandus? l. 4. . . . . » XI
» In eius applicatione quae sibi proponendae quaestiones? l. 20. . » ib.
» Item, Quid de singulis veritatibus eiusdem puncti considerandum? l. 28. . . . . » ib.

Iugum — Iugum Domini leve conanti totam legem observare, alias grave. l. 51. . . . . pag. XI
Meditatio — Meditatio consistit in applicatione trium potentiarum l. 18. » VIII
» Eiusdem partes tres. l. 3. . . . . » V
» Obstacula meditationis quae? l. 11. . . . . » IX
» Adiumenta eiusdem quae? l. 28. . . . . » ibi
» Meditationis mali successus causae. l. 38. . . . . « XXV
» In meditatione studium et conatus serius adhibend. l. 22. . . » III
» Qui eam cum fructu peragere cupit, gratiam hanc assidue petat. l. 7. . . . . » ibi
» Ad hoc industriae adhibendae, et fovendum proficiendi desiderium. l. 26. . . . . » ib
» Quaecumque ad fructuose meditandum S. P. N. praescripsit, eorum nihil est superfluum. l. 13. . . . . » XX
» Meditari fructuose tantum valet Iesuitae, quantum Vocatio, et in
» vocatione Perseverantia. l. 1. . . . . » II
» Ars meditandi pertinet ad scientiam Sanctorum. l. 2. . . . » ib
Memoria — Applicatio memoriae accurate facienda. l. 41. . . . . »
» Quomodo exercenda? l. 23. . . . . « VII
» Item in sententia meditanda. l. 29. . . . . » il
» Eius exemplum. l. 4. . . . . » I
» Quomodo exercenda in re gesta? l. 36. . . . . » VII
» Eius exemplum. l. 47. . . . . « I
Motivum — Motiva ad faciendum quod in meditatione cognovimus. l. 32. » XII
» Decens quid significet? l. 44. . . . . » ib
» Utile quid complectatur? l. 14. . . . . » XI
» Iucundum quid gaudii ferat? l. 38. . . . . » il
» Facile quid promittat? l. 48. . . . . » ib
» Necessarium quid complectatur? l. 26. . . . . » X
Oratio — Oratio praeparatoria quae contineat? l. 22. . . . . » V
» Iaculatoria per diem repetenda ad conservandum fructum meditationis. l. 41. . . . . » XXVI
Praeludium — Praeludia ante meditationem quae? l. 31. . . . . » V
» Praeludium primum in rebus sensibilibus quale? l. 34. . . . » ib
» In his res proponenda ac si coram se quis eam agi videret. l. 36. ib
» Idem praeludium in materiis incorporeis. l. 15. . . . . » VI
» In sententia meditanda. l. 31. . . . . » ib
» In historiis. l. 49. . . . . » ib
Praeparatio — Meditationis praeparatio optima sincerum proficiendi desiderium l. 5. . . . . » IV
» Remota quae? l. 8. . . . . » ib
» Proxima quae? l. 1. . . . . » V
» Huius partes omnes et singulae momenti sunt magni. l. 25. . » ib
» Studiose adhibendae. l. 34. . . . . » ib
Propositum — Proposita bona a meditante formanda in futurum. l. 2. . » XX
» Eadem essentialia praesertim in Societate. l. 4. . . . . » ib
» Ubinam in meditatione facienda? l. 15. . . . . » ib
» Practica esse debent. l. 34. . . . . » ib
» Non sint universalia, sed particularia. l. 46. . . . . » ib

» Et praesenti statui accommodata. l. 16. . . . . pag. XXII
» Imo pro praesenti die. l. 24. . . . . » ib.
» Fundata sint motivis solidis. l. 41. . . . . » ib.
» Atque humillima. l. 10. . . . . » XXIII
» Divinum auxilium in iis suppliciter petendum. l. 23. . . . . » ib.
» Impedimenta, quominus ea serventur, removenda. l. 21. . . » XXI
» Eadem, alia sunt generalia. l. 41 . . . . . » XVII
» Alia particularia. l. 8. . . . . » XVIII
» Media, ut illa serventur, eligenda. l. 21. . . . . » XVII
» Haec item alia generalia. l. 42. . . . . » ib.
» Alia particularia. l. 9. . . . . » XVIII
Recapitulatio — Commendatur recapitulatio sub finem meditationis. l. 31. » XXV
» Eadem facienda cum et in examine post illam. l. 8. . . . . » XXVII
Reflexio — Reflexio post meditationem omnino necessaria. l. 5. . . . » XXV
» Omnia supplet quae frustra in meditatione quis quaesivit. l. 32. » XXVII
» Nunquam omittenda; sed potius aliae preces. l. 26. . . . . » XXV
» Est quasi messis fructuum meditationis. l. 27. . . . . » XXVII
» Quo temporis spatio peragenda? l. 24. . . . . » ib.
Sanctus — Sancti non aliunde sancti, nisi quod lumine veritatum aeternarum excitabantur semper ad vitam iuxta illas instituendam. l. 49. . » ib.
Sacramentum — In matutina visitatione SS. Sacramenti commendanda meditatio. l. 43. . . . . » V
Scientia — Scientia Sanctorum multo minus praeceptis hominum constat, quam Spiritus S. unctione etc. l. 4. . . . . » III
Scriptum — Scripto notanda proposita et lumina meditationis. l. 5. . . » XXVIII
» Et hoc praesertim Exercitiorum spiritualium tempore. lin. 20. . » ib.
Silentium — Silentii et modestiae defectus magnum influxum in meditatione. l. 39. . . . . » V
Socius — Socii Iesu titulus assidue nostris volvendus. l. 47. . . . . » XIII
» Idem vel solus sufficit ad animam vehementissime impellendam. l. 11. . . . . » XIV
Spiritus — Spiritus Sancti gratia petenda assidue, et cum ardenti desiderio, ad fructuose meditandum. l. 14. . . . . » III
Virtus — Virtutis exercendae non habens occasionem credit se illam assecutum. l. 28. . . . . » XVI
» Eius habitus quomodo acquiritur? l. 8. . . . . » XXIII
Vitium — Religiosis multo gravius est vitia fovere quam abnegare. l. 10. » XV
Voluntas — Eius officium in meditatione. l. 19. . . . . » XVIII

REIMPRIMATUR

Fr. Thom. Mar. Larco Ord. Praed.
S. P. A. Mag. Soc.

REIMPRIMATUR

Fr. Antonius Ligi-Bussi Arch. Icon.
Vicesg.

060.32
R 679
6527
ROOTHAAN, J
IGNATIUS, ST.
AUTHOR
Exercitia Spiritualia
TITLE
DATE LOANED | BORROWER'S NAME | ROOM NUMBER

060.32
R 679

17

6527